

การแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์ ของฌอร์ฌ ซองด์

นางสาวแสงระวี ทองดี

สถาบันวิทยบริการ
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลและการล่าม
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

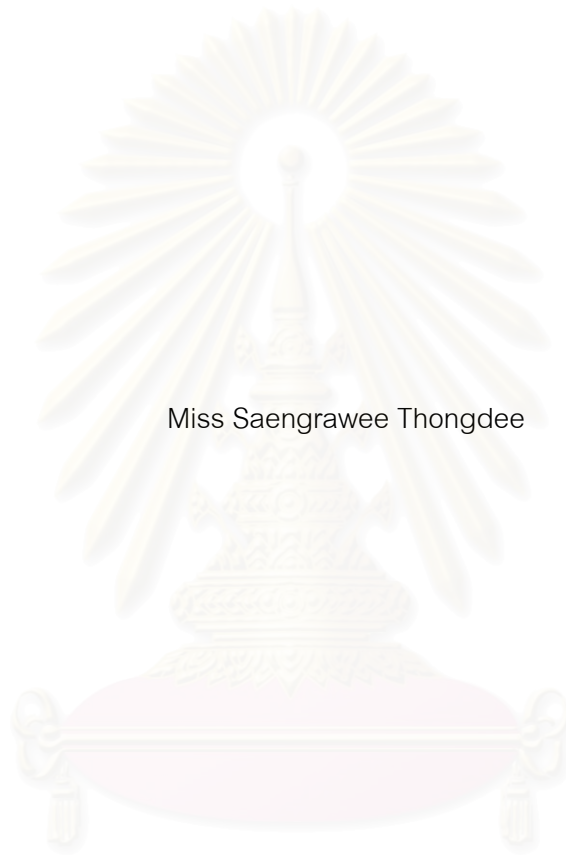
ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2369-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TRANSLATION OF PERSONAL PRONOUNS IN GEORGE SAND'S RUSTIC NOVEL

"LA MARE AU DIABLE"

Miss Saengrawee Thongdee

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Translation and Interpretation

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-2369-1

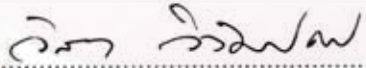
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การแปรรูปธรรมชาติในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบส์ ของฌอร์จ ซองด์
โดย	นางสาวแสงระวี ทองดี
สาขาวิชา	การแปลและการล่าม
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. วลัยยา วิวัฒน์ศรี

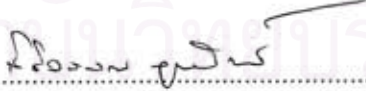
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. อีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปณิธิ หุ่นแสง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วลัยยา วิวัฒน์ศรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สิริวรรณ จุฬากรณ์)

นางสาวแสงระวี ทองดี : การแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์ ของฌอร์ฌ ซองด์ (TRANSLATION OF PERSONAL PRONOUNS IN GEORGE SAND'S RUSTIC NOVEL "LA MARE AU DIABLE") อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.วัลยา วิวัฒน์ศร, จำนวนหน้า 215 หน้า, ISBN 974-14-2369-1.

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องการแปลบุรุษสรรพนามจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยโดยศึกษาจากการแปลนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์ ของฌอร์ฌ ซองด์ ผู้วิจัยแปลนวนิยายเรื่องดังกล่าวโดยคำนึงถึงกลวิธีการประพันธ์ ยุคสมัยของนวนิยายและประเภทของนวนิยาย และวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆเพื่อเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามที่เหมาะสม

ขั้นตอนการวิจัยเรื่องนี้นอกจากจะประกอบด้วยการศึกษาทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย และงานวิจัยเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนามแล้ว ผู้วิจัยยังศึกษาชีวิตประวัติของผู้ประพันธ์ บทวิจารณ์เกี่ยวกับนวนิยายที่จะแปล อ่านและทำความเข้าใจนวนิยายที่จะแปลตลอดทั้งเล่ม และทำประมวลศัพท์เพื่อใช้ในการแปล นอกจากนี้ยังศึกษานวนิยายชีวิตท่องเที่ยวของไทยในประเด็นเรื่องการใช้บุรุษสรรพนามเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามด้วย

ผู้วิจัยได้พบวิธีการแปลบุรุษสรรพนามจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยตรงตามสมมติฐานในการวิจัย กล่าวคือมี 4 วิธีได้แก่ การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยคำนาม ด้วยการขยายความ และการละบุรุษสรรพนาม ซึ่งแต่ละวิธีต่างก็ช่วยให้บทแปลสละสลวย เป็นธรรมชาติ ได้บรรยายกาศของท่องเที่ยวเรื่องตามต้นฉบับ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา การแปลและการล่าม
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต...*แสงระวี ทองดี*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา...*วัลยา วิวัฒน์ศร*.....

4680248122 : MAJOR TRANSLATION

KEY WORD: French /George Sand/ Novel/ Pronoun /Translation

SAENGRAWEE THONGDEE : TRANSLATION OF PERSONAL PRONOUNS IN
GEORGE SAND'S RUSTIC NOVEL "LA MARE AU DIABLE". THESIS ADVISOR:
ASSOC.PROF.DR.WALAYA WIWATSORN, 215 pp. ISBN 974-14-2369-1.

The purpose of this research is to study how to translate personal pronouns in Georges Sand's rustic novel "La Mare au diable" from French into Thai. In translating the personal pronouns, the researcher considered the author's writing strategy, age of the novel, and situations in the novel in order to choose a proper translation.

The methodology of this research basically consists of studying the Discourse Analysis theory, the Interpretative theory and previous researches on translation. Moreover, the researcher studied the author's biography and critic articles concerning the novel, read the novel thoroughly and made a glossary for use in translation. The researcher also read some Thai rustic novels focusing on the use of personal pronouns to assist in selecting the proper translation for French personal pronouns.

The researcher finds four ways of translating French personal pronouns into Thai as follows : 1) Translating French personal pronouns into Thai personal pronouns proper 2) Translating French personal pronouns into Thai nouns 3) Translating French personal pronouns into Thai phrases 4) Omission of Thai personal pronouns. The mentioned ways of translation make the target text elegant, natural, and renders the equivalent effect as the source text.

Field of study Translation and Interpretation
Academic year 2005

Student's signature...*Saengra wee Thongdee*
Advisor's signature...*Assoc. Prof. Dr. Walaya Wiwatsorn*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลยา วิวัฒน์ศร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ถ่ายทอดทฤษฎีการแปลให้แก่ผู้วิจัย ที่คอยให้คำปรึกษา และสละเวลาตรวจแก้ต้นฉบับแปลของนวนิยายและต้นฉบับวิทยานิพนธ์ตลอดระยะเวลา การศึกษา อีกทั้งยังกรุณาให้ยืมต้นฉบับนวนิยาย และหนังสืออ่านประกอบการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้อาจารย์ยังสนับสนุนให้งานแปลของผู้วิจัยได้รับการตีพิมพ์อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ตลอดระยะเวลาที่ได้ทำงานร่วมกับอาจารย์ ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันหาค่ามิได้ทั้งใน ด้านของการปรับใช้ทฤษฎีในการแปลนวนิยาย การตรวจแก้ และวิธีการนำเสนอผลงานแปลใน รูปของงานวิจัย ซึ่งอาจารย์ได้ถ่ายทอดให้แก่ผู้วิจัยอย่างไม่ปิดบัง นับได้ว่าอาจารย์อำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัยได้สำเร็จประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ผู้วิจัยซาบซึ้งในอุปการะคุณอันหาที่สุด มิได้ของอาจารย์ยิ่งนัก

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ หุ่นแสวง และ อาจารย์ ดร. สิริวรรณ จุฬากรณ์ ที่นอกจากได้ถ่ายทอดทฤษฎีการแปลให้แก่ผู้วิจัย ฝึกหัดให้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และแปลตัวบทภาษาฝรั่งเศสรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัยแล้ว ยังกรุณาอ่านต้นฉบับวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารภี เกสตัน ผู้ถ่ายทอด ศาสตร์การแปลและขั้นตอนการทำวิจัย ตลอดจนชี้แนวทางการหาหัวข้อวิจัยและตรวจโครงร่าง วิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัยจนกระทั่งผู้วิจัยสามารถพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์เป็นวิทยานิพนธ์ ฉบับสมบูรณ์ได้สำเร็จ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์โทมัส เค. แล็งกูแอล ผู้เชี่ยวชาญด้าน ภาษาอังกฤษ ที่ให้คำแนะนำด้านภาษาอังกฤษแก่ผู้วิจัยเสมอมาและในครั้งนี้ได้กรุณาตรวจทาน สาระสังเขปภาษาอังกฤษให้แก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ป้าจรีย์ ทาชาติ และขอขอบคุณ คุณณัฐกานต์ จินดาบริรักษ์ และคุณอัมพิกา งามสัจจาวงศ์ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การแปลและ การล่ามเฉลิมพระเกียรติที่อำนวยความสะดวกในระหว่างการศึกษาได้อย่างดียิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 บุรุษสรรพนามภาษาไทย.....	5
2.1.1 คำจำกัดความของบุรุษสรรพนาม.....	5
2.1.2 การศึกษาเชิงประวัติ.....	7
2.1.3 ไวยากรณ์ของบุรุษสรรพนาม.....	11
2.1.4 ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทย.....	16
2.1.5 บุรุษสรรพนามในวรรณกรรมท้องถิ่นไทย.....	19
2.2 บุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศส.....	28
2.2.1 การจำแนกบุรุษสรรพนามตามหน้าที่ในประโยค.....	29
2.2.2 บุรุษสรรพนาม Tu และ Vous.....	34
2.2.3 บุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสและความหมายพิเศษ.....	38
2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บุรุษสรรพนาม.....	48
2.3.1 ปัจจัยด้านไวยากรณ์.....	48
2.3.2 ปัจจัยด้านสังคม.....	49
2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนาม.....	53

บทที่ 3	การวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบท	
	เพื่อการตัดสินใจเลือกใช้บุรุษสรรพนาม.....	58
3.1	องค์ประกอบในการเล่าเรื่อง (Narration).....	58
3.1.1	ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง.....	58
3.1.2	ผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง.....	66
3.1.3	ผู้เล่าเรื่อง.....	68
3.2	องค์ประกอบของเรื่องแต่ง (Fiction).....	70
3.2.1	โครงเรื่อง.....	70
3.2.2	ตัวละคร.....	71
3.2.3	มิติสถานที่.....	75
3.2.4	มิติเวลา.....	79
3.3	สถานการณ์.....	83
บทที่ 4	การแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์.....	86
4.1	การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องและผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง.....	86
4.1.1	การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งและผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง.....	86
	ก) การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งในบทที่ 1.....	87
	ข) การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2.....	93
	ค) การแปลบุรุษสรรพนามในข้อความแสดงความคิดเห็น ของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 4-17.....	99
4.1.2	การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง.....	104
4.2	การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย บทสนทนาและบทรำพึง.....	107
4.2.1	การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย.....	107
	ก) ตัวละครเอกชาย.....	108
	ข) ตัวละครเอกหญิง.....	114
	ค) ตัวละครประกอบ.....	117
4.2.2	การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทสนทนา.....	131

4.2.2.1	ตัวละครเอกชายกับตัวละครเอกหญิง.....	131
4.2.2.2	ตัวละครเอกชายกับตัวละครประกอบ.....	139
4.2.2.3	ตัวละครเอกหญิงกับตัวละครประกอบ.....	164
4.2.2.4	ตัวละครประกอบกับตัวละครประกอบ.....	171
4.2.2.5	ตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในบทสนทนา.....	175
4.2.3	การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบททำพียง.....	202
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	206
	สรุปผลการวิจัย.....	206
	อภิปรายผล.....	207
	ข้อเสนอแนะ.....	210
	รายการอ้างอิง.....	211
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	215

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาเรื่องการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย ด้วยมุ่งหมายจะหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ ประเด็นแรกคือ จะเลือกใช้บุรุษสรรพนามในงานแปลอย่างไรในเมื่อบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสมีไม่เท่ากัน บุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศส 'je' เพียงคำเดียวก็อาจแปลเป็นภาษาไทยได้หลากหลาย เช่น กู ตู ซ้อย เรา กัน หนู อี๊ว ดิฉัน อีฉัน กระผม ข้าพเจ้า อาตมาฯลฯ ด้วยภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยมาจากต่างคู่วัฒนธรรม การใช้บุรุษสรรพนามจึงแตกต่างกันทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นที่สอง การถ่ายทอดบุรุษสรรพนามนั้น นอกจากการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามแล้ว ผู้แปลจะใช้วิธีอื่นได้อีกหรือไม่ เช่น การละบุรุษสรรพนาม การแปลด้วยคำนาม หรือการแปลด้วยการขยายความ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ภาษาปลายทางในบทแปลเป็นธรรมชาติ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตชานา เพราะน่าสนใจในแง่ของการแปล กล่าวคือ เราจะเทียบเคียงวิถีชีวิตชานาอีกทั้งบรรยากาศบ้านทุ่งฝรั่งเศสกับชานาไทยและบรรยากาศลูกทุ่งไทยในแง่ใดได้บ้าง และการแปลบุรุษสรรพนามก็นับเป็นประเด็นสำคัญในการถ่ายทอดวิถีชีวิตลูกบ้านนาและบรรยากาศบ้านทุ่งของฝรั่งเศสให้ผู้อ่านไทยได้สัมผัส การจะแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่องนี้ให้เหมาะสมนั้นก็จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้อ่านวรรณกรรมเกี่ยวกับชีวิตท้องทุ่งของไทยประกอบเพื่อให้เข้าใจความเป็นอยู่ในบ้านนอกบ้านนาโดยเลือกอ่านนวนิยายของไม้ เมืองเดิม และเรื่องสั้นของ มนัส จรรย์รงค์ หลังจากอ่านแล้ว ผู้วิจัยพบว่าบุรุษสรรพนามที่ใช้บ่อยเช่น ข้า ฉันทัน เอ็ง มึง กู เจ้า เขา มัน ในการแปลผู้วิจัยจะต้องพิจารณาว่าบุรุษสรรพนามใดจะเหมาะแก่บริบทท้องทุ่งฝรั่งเศสและไม่ขัดหูผู้อ่านชาวไทย

นวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* มีทั้งสิ้น 17 บท ในบทที่ 1 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่งบรรยายความคิดคำนึง (Réflexions) เกี่ยวกับภาพพิมพ์ซึ่งเป็นเค้ามูลของการแตงนวนิยายเรื่องนี้ อีกทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของศิลปินในยุคก่อนและยุคปัจจุบันด้วย สำหรับผู้อ่านซึ่งผู้แต่งพูดด้วยในบทนี้อยู่ในฐานะผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง ในบทที่ 2 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่ง

เป็นตัวละครผู้สังเกตการณ์อีกทั้งยังเป็นผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอกด้วย (Personnage observateur et Personnage introducteur) นวนิยายเริ่มดำเนินเรื่องตั้งแต่บทที่ 3 เป็นต้นไปจนถึงบทที่ 17 อันเป็นบทจบ โดยมีเสียงของผู้เล่าเรื่องบอกเล่าเรื่องราวทั้งหมด อย่างไรก็ตามในบางตอนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องก็แทรกเข้ามาในบทบรรยายเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเท็จจริงบางประการแก่ผู้อ่าน การแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่องนี้จึงแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 1) การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องและผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง 2) การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย บทสนทนาและบทรำพึง

วิธีการที่จะใช้ถ่ายทอดบุรุษสรรพนามดังกล่าวซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของงานวิจัยเรื่องนี้ คือการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยคำนาม ด้วยการขยายความ และด้วยการละบุรุษสรรพนาม วิธีการต่างๆเหล่านี้ผู้วิจัยได้จากการเรียนรู้ระหว่างแปลนวนิยาย *วิธีแรก* การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม คือ แปลบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสด้วยบุรุษสรรพนามภาษาไทยซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามแท้ เช่น บุรุษสรรพนาม 'Tu' อาจแปลเป็นไทยว่า เอ็ง แก เจ้า เธอ ฯลฯ ก็ได้ *วิธีที่สอง* การแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม คือ การแปลบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสเป็นคำนามภาษาไทย เช่น แปลบุรุษสรรพนาม Je ว่า 'แม่' ซึ่งจัดเป็นคำนามเรียกญาติ *วิธีที่สาม* การแปลบุรุษสรรพนามด้วยการขยายความ คือ การถ่ายทอดบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสด้วยวลีภาษาไทย เช่น แปลบุรุษสรรพนาม il ด้วยนามวลี 'หนุ่มลูกทุ่ง' แปลบุรุษสรรพนาม Nous ด้วยสรรพนามวลี 'ข้ากับนังหนู' เป็นต้น *วิธีที่สี่* การละบุรุษสรรพนาม คือ การตัดบุรุษสรรพนามตรงที่ไม่จำเป็นออกเพื่อให้ประโยคภาษาไทยในบทบรรยายสละสลวย และเพื่อให้ประโยคสนทนาเป็นธรรมชาติ กรณีเช่นนี้พบได้บ่อยในประโยคความรวมและความซ้อนที่มีประธานตัวเดียวแต่ทำกริยามากกว่าหนึ่งกริยา หรือในบทสนทนาซึ่งมีบริบทบ่งชัดอยู่แล้ว การละบุรุษสรรพนามจึงจะไม่ทำให้สับสน เช่น "(เอ็ง)เห็นลูกข้าไหม" "(ข้า)เห็น(มัน)วิ่งเล่นอยู่หลังบ้านแน่ะ" วิธีการแปลบุรุษสรรพนามแต่ละวิธีอยู่ในกรอบของกลวิธีการประพันธ์ ยุคสมัยของนวนิยาย และประเภทของนวนิยาย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่องตามทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ (L'Analyse du discours) ตลอดจนพิจารณาปัจจัยด้านไวยากรณ์และปัจจัยด้านสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์บุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ของฌอร์จ ซองด์
2. เสนอวิธีถ่ายทอดบุรุษสรรพนามที่เหมาะสมสำหรับการแปลนวนิยายเรื่องนี้

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

นวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* เป็นนวนิยายท่องเที่ยวซึ่งกลวิธีเล่าเรื่องมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ สองบทแรกผู้ประพันธ์พูดกับผู้อ่านโดยตรง หลังจากนั้นจึงเป็นการเล่าเรื่องตามกลวิธีของนวนิยาย ลักษณะดังกล่าวจึงมีอิทธิพลต่อการเลือกคำแปลเพื่อถ่ายทอดบุรุษสรรพนามจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยไม่ว่าจะโดยอาศัยวิธีแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยคำนาม ด้วยการขยายความ หรือด้วยการละบุรุษสรรพนาม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. แปลนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ตั้งแต่ความนำของผู้เขียนไปจนจบเรื่องโดยเลือกใช้ต้นฉบับแปลมากกว่าหนึ่งฉบับเพราะจะได้อาศัยเชิงอรรถอธิบายความตลอดจนบทวิจารณ์เพื่อประกอบความเข้าใจ

ต้นฉบับหลัก คือ

Sand, George. *La Mare au diable*. Évreux: Larousse Bordas, 1996.

ต้นฉบับรอง ได้แก่

Sand, George. *La Mare au diable*. Paris: Larousse, 1934.

Sand, George. *La Mare au diable*. Sarthe: Brodard et Taupin, 1995.

2. วิเคราะห์และถ่ายทอดบุรุษสรรพนาม (Pronoms Personnels) แทนผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง ผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง และตัวละครในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์*

1.5 วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ ทฤษฎีการแปล งานวิจัยเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนาม ชีวประวัติของผู้ประพันธ์ บทวิจารณ์เกี่ยวกับนวนิยายที่จะแปล และอ่านนวนิยายชีวิตท้องถิ่นของไทยเพื่อศึกษาเรื่องการใช้บุรุษสรรพนาม
2. อ่านและทำความเข้าใจนวนิยายที่จะแปลตลอดทั้งเล่ม และทำประมวลศัพท์เพื่อใช้ในการแปล
3. แปลนวนิยายโดยบันทึกการแปลบุรุษสรรพนามไว้โดยละเอียด
4. เขียนรายงานวิทยานิพนธ์ว่าด้วยการแปลบุรุษสรรพนาม พิมพ์และตรวจแก้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจแนวทางการแปลนวนิยายที่มีการใช้บุรุษสรรพนามซับซ้อน
2. แนวทางการแปลนวนิยายท้องถิ่นเรื่องอื่นๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรม

ในการแปลบุรุษสรรพนามจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจำเป็นต้องเข้าใจระบบบุรุษสรรพนามของทั้งสองภาษาอย่างถ่องแท้ ในบทนี้ผู้วิจัยจะเริ่มด้วยการศึกษาบุรุษสรรพนามภาษาไทยก่อน เนื่องจากเป็นบุรุษสรรพนามของภาษาปลายทางซึ่งจะใช้ในการถ่ายทอดบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศส แล้วจึงจะศึกษาบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามของภาษาต้นทาง หลังจากนั้นจะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บุรุษสรรพนาม ได้แก่ ปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม ท้ายที่สุดผู้วิจัยจะศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนามเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับงานวิจัยเรื่องนี้

2.1 บุรุษสรรพนามภาษาไทย

ในการศึกษาบุรุษสรรพนามภาษาไทย ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อศึกษาไว้ดังนี้ คำจำกัดความของบุรุษสรรพนาม การศึกษาเชิงประวัติ ไวยากรณ์ของบุรุษสรรพนาม ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทย และบุรุษสรรพนามในวรรณกรรมท้องถิ่นไทย ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าหลังจากศึกษาหัวข้อเหล่านี้แล้วจะได้จำกัดความของบุรุษสรรพนาม รู้จักบุรุษสรรพนามที่ใช้กันในยุคสมัยต่างๆ ของไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เข้าใจไวยากรณ์ของบุรุษสรรพนาม รู้จักลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนาม ตลอดจนได้เห็นการใช้บุรุษสรรพนามจริงในนวนิยายท้องถิ่นไทย เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกบุรุษสรรพนามที่จะใช้ในการแปลนวนิยายชีวิตท้องถิ่นเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล*

2.1.1 คำจำกัดความของบุรุษสรรพนาม

พระยาอุปกิตศิลปสาร¹ กล่าวถึง บุรุษสรรพนามว่า หมายถึง คำสรรพนามที่ใช้แทนคำชื่อในการพูดจากัน คำ “บุรุษ” แปลว่า ชาย ในที่นี้หมายความว่าคนที่เกี่ยวข้องในการพูดจากัน บุรุษสรรพนามนี้จัดเป็น 3 พวก คือ 1) สรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้พูดเองเรียกว่า “บุรุษที่หนึ่ง” ได้แก่คำว่า ข้า กู ฉัน ผม ตีฉัน อีฉัน เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า ข้าเจ้า เป็นต้น 2) สรรพนามที่ใช้แทนชื่อผู้ฟัง เรียกว่า “บุรุษที่สอง” ได้แก่คำว่า เจ้า เอ็ง มึง สู้ ท่าน ได้เท่า ได้เท่า-

¹ พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545), หน้า 78-79.

ภรรยา ได้ทำกรรณเจ้า ฝ่าพระบาท ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เป็นต้น 3) สรรพนามที่ใช้แทนชื่อคน สัตว์และสิ่งของที่พูดถึง เรียกว่า “บุรุษที่สาม” ได้แก่คำว่า เขา มัน ท่าน พระองค์

กำชัย ทองหล่อ² ให้คำจำกัดความ บุรุษสรรพนามว่า หมายถึง สรรพนามที่ใช้แทนชื่อผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย และผู้ที่พูดถึง แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ 1) ถ้าแทนใช้แทนชื่อผู้พูด เช่น คำว่า ฉัน ผม ข้าพเจ้า อีฉัน อาตมาภาพ เป็นต้น เรียกชื่อว่า บุรุษที่หนึ่ง 2) ถ้าใช้แทนชื่อผู้ที่พูดด้วย เช่นคำว่า ท่าน เธอ ได้ทำ ฝ่าพระบาท เป็นต้น เรียกชื่อว่า บุรุษที่สอง 3) ถ้าใช้แทนชื่อผู้ที่พูดถึง เช่นคำว่า เขา มัน ใคร อะไร ผู้ใด เป็นต้น เรียกชื่อว่า บุรุษที่สาม

นววรรณ พันธุเมธา³ เรียกบุรุษสรรพนามว่า “คำบอกบุรุษ” ซึ่งหมายถึงคำที่ใช้แทนคำนามในการสนทนา บุคคลหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องในการสนทนา คำบอกบุรุษแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ก) คำบอกบุรุษที่ 1 ใช้เรียกผู้พูด เช่น ฉัน ข้าพเจ้า ผม เรียม ฯลฯ ข) คำบอกบุรุษที่ 2 ใช้เรียกผู้ฟัง เช่น เจ้า แก ท่าน เธอ คุณ ฯลฯ ค) คำบอกบุรุษที่ 3 ใช้เรียกผู้ที่กล่าวถึง เช่น แก เขา มัน พระองค์ ฯลฯ

สุนันท์ อัญชลีบุญกุล⁴ ให้คำจำกัดความบุรุษสรรพนามว่าเป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่เราพูดถึง แบ่งเป็น 3 บุรุษดังนี้ สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น ฉัน ข้าพเจ้า เรา ดิฉัน เกล็ดกระหม่อม เกล็ดกระผม สรรพนามบุรุษที่ 2 เช่น คุณ เธอ ท่าน ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท สรรพนามบุรุษที่ 3 เช่น เขา มัน ท่าน พระองค์

จากคำจำกัดความบุรุษสรรพนามที่ยกมาข้างต้นสรุปได้ว่า บุรุษสรรพนามในภาษาไทย คือ คำที่ใช้เรียกแทนชื่อของบุคคล สัตว์หรือสิ่งของในการสื่อสารกัน แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนตัวผู้พูด บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนผู้ที่พูดด้วย บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง อย่างไรก็ตามจะสังเกตได้ว่าตัวอย่างบุรุษสรรพนามที่ยกมาข้างต้นนั้น อาจมีซ้ำกันได้ในบางบุรุษเช่น “ท่าน” และ “แก” เป็นได้ทั้งบุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 เรื่องนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในหัวข้อ 2.1.4 ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทย

² กำชัย ทองหล่อ, หลักภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2540), หน้า 235-236.

³ นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2527), หน้า 14.

⁴ สุนันท์ อัญชลีบุญกุล, ระบบคำภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 118-119.

2.1.2 การศึกษาเชิงประวัติ

บุรุษสรรพนามในภาษาไทยมีให้เลือกใช้มาก ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างบุรุษสรรพนามในหัวข้อ 2.1.1 ข้างต้น ความหลากหลายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเจริญของทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของคนไทย บุรุษสรรพนามที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้มีประวัติความเป็นมายาวนาน บางคำมีอายุเป็นร้อยๆปี ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจวบจนปัจจุบันมีบุรุษสรรพนามเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้จากงานค้นคว้าวิจัยดังต่อไปนี้

วราภรณ์ แสงสด⁵ ศึกษาบุรุษสรรพนามตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยแบ่งเป็น 4 สมัยคือ สุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 1-3 และรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 4-7 งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาบุรุษสรรพนามที่พบในงานเขียนร้อยแก้วเท่านั้นโดยศึกษาทั้งบุรุษสรรพนามแท้ (เช่น ฉัน ข้าพเจ้า ท่าน มิ่ง สู่ แก เขา มัน ฯลฯ) และบุรุษสรรพนามที่มาจากคำนาม (เช่น พี่ พ่อ แม่ ลูก น้อง เกลอป เพื่อน บ่าว ฯลฯ) ผลการศึกษาพบว่าในยุคสมัยต่างๆ มีคำสรรพนามทั้งสิ้น 94 คำ จำแนกได้เป็นสมัยสุโขทัยจำนวน 30 คำ สมัยอยุธยาจำนวน 24 คำ สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-3 จำนวน 35 คำ และสมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4-7 จำนวน 67 คำ คำบุรุษสรรพนามแต่ละสมัยแบ่งเป็นบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ทุกสมัยจะมีคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวนหนึ่งซึ่งซ้ำกับคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 สำหรับพจน์ของคำบุรุษสรรพนามนั้น สมัยสุโขทัยและอยุธยา มีคำบุรุษสรรพนามเอกพจน์ พหูพจน์ และทวิพจน์ (เช่น เผื่อ [เราทั้งสอง], ข้า [เขาทั้งสอง]) แต่สมัยรัตนโกสินทร์มีแต่คำบุรุษสรรพนามเอกพจน์และพหูพจน์เท่านั้น สรรพนามเหล่านี้ส่วนใหญ่มีที่ใช้เหมือนกัน แต่ที่ใช้แตกต่างกันมี 8 คำ คือ กู ข้า เขา ดิฉัน ตัว เธอ เพื่อน และ มัน ซึ่งวราภรณ์ แสงสด⁶ สรุปไว้ดังนี้

คำบุรุษสรรพนาม “กู” สมัยสุโขทัยเป็นบุรุษสรรพนามที่พระมหากษัตริย์ใช้แทนพระองค์เอง แต่สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 จนถึงรัชกาลที่ 4-7 เป็นคำบุรุษสรรพนามที่คนสามัญใช้อย่างไม่สุภาพ และมักใช้แสดงความโกรธหรือไม่พอใจ

⁵ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 1-13.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 152-153.

คำบุรุษสรรพนาม “ข้า” สมัยสุโขทัยเป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้น้อยใช้พูดกับผู้ใหญ่เพื่อแสดงความอ่อนน้อม แต่สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-3 จนถึงรัชกาลที่ 4-7 มีที่ใช้ได้กว้างกว่าคือเป็นทั้งบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้น้อย ผู้น้อยใช้พูดกับผู้ใหญ่ และใช้พูดกับคนเสมอกันก็ได้

คำบุรุษสรรพนาม “เขา” สมัยสุโขทัยเป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนได้ทั้งเปรต อสุรกาย สัตว์ นาค คน และพระพรหม แต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4-7 ใช้แทนคนเท่านั้น

คำบุรุษสรรพนาม “ดิฉัน” สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-3 เป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ชายใช้พูดกับผู้มีฐานะเสมอกัน แต่สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4-7 เป็นบุรุษสรรพนามที่ทั้งชายและหญิงใช้พูดกับผู้ใหญ่หรือพูดกับผู้มีฐานะเสมอกัน

คำบุรุษสรรพนาม “ตัว” สมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-3 เป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่ (ชาย) ใช้เรียกผู้น้อย (ชาย) ด้วยความโกรธหรือไม่พอใจ แต่สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4-7 เป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ชายใช้เรียกเพื่อนชายในการพูดจาตามธรรมดา

คำบุรุษสรรพนาม “เธอ” สมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-3 เป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้กับพระภิกษุและเชื้อพระวงศ์ แต่สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4-7 เป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อย หรือใช้เรียกคนเสมอกันก็ได้

คำบุรุษสรรพนาม “เพื่อน” สมัยสุโขทัยเป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนบุคคลทั่วไป แต่สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4-7 เป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ชายใช้เรียกผู้ที่มีฐานะต่ำกว่าซึ่งเป็นชาย หรือเรียกเพื่อนชาย

คำบุรุษสรรพนาม “มัน” สมัยสุโขทัยเป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนบุคคลทั่วไป สมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-3 จนถึงรัชกาลที่ 4-7 ยังใช้แทนบุคคลทั่วไปได้เหมือนสมัยสุโขทัย นอกจากนั้นก็เป็นคำที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อยเมื่อโกรธ ใช้เรียกผู้ที่ทำผิดหรือใช้เรียกศัตรู โดยเฉพาะสมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4-7 ใช้แทนสัตว์ได้อีกด้วย

จากการศึกษาของวราภรณ์ แสงสด ผู้วิจัยได้รู้จักบุรุษสรรพนามเก่าตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-7 ผู้วิจัยสนใจบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-7 มากที่สุดเนื่องจากกำหนดไว้ว่าจะใช้บุรุษสรรพนามในยุคนี้ในการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* นอกจากนี้เรายังได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามกล่าวคือ สมัยสุโขทัยและอยุธยา มีคำบุรุษสรรพนามเอกพจน์ พหูพจน์ และทวิพจน์ แต่เมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์มีแต่เอกพจน์ และพหูพจน์เท่านั้น ซึ่งเรื่องนี้เราจำเป็นต้องทราบไว้เพื่อจะได้ใช้บุรุษสรรพนามถูกต้องตามไวยากรณ์ของสมัยนั้นๆ ส่วนการที่วราภรณ์ แสงสดพบว่าทุกสมัยจะมีคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวนหนึ่งซึ่งซ้ำกับคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 นั้น เราได้เห็นตัวอย่างมาบ้างแล้วในการศึกษาคำจำกัดความของบุรุษสรรพนามในหัวข้อที่ 2.1.1 การมีรูปซ้ำกันนี้จะทำให้เกิดความสับสนในการใช้บุรุษสรรพนามหรือไม่อย่างไร ผู้วิจัยขอยกไปกล่าวในหัวข้อ 2.1.4 ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทย อนึ่งบุรุษสรรพนาม 8 คำ ที่วราภรณ์ แสงสด ยกมาแสดงให้เห็นเราเห็นการใช้ที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยนั้น มีอยู่ 5 คำที่จะพบในการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ได้แก่ ข้า เขา ดิฉัน เธอ และ มัน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในบทที่ 4 ของงานวิจัยนี้ กล่าวโดยสรุป งานวิจัยของวราภรณ์ แสงสดให้ข้อมูลบุรุษสรรพนามในยุคสมัยที่ผู้วิจัยต้องการนำมาใช้ในงานวิจัย แต่ทว่าวิเคราะห์บุรุษสรรพนามเฉพาะบุรุษและพจน์ และกล่าวถึงปัจจัยด้านสังคมที่มีผลต่อการใช้บุรุษสรรพนามเพียงเล็กน้อย ผู้วิจัยจึงยังต้องศึกษางานของผู้อื่นต่อไป

สิริพร หฤทัยวิญญู⁷ ศึกษาาระบบบุรุษสรรพนามและวิวัฒนาการของระบบบุรุษสรรพนามใน 4 ช่วงเวลาแห่งยุครัตนโกสินทร์ คือ 1) สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ (พ.ศ. 2411-2474) 2) สมัยประชาธิปไตย (พ.ศ. 2475-2500) 3) สมัยเผด็จการทุนนิยม (พ.ศ. 2501-2515) 4) สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย (พ.ศ.2516-2544) โดยศึกษาเฉพาะบุรุษสรรพนามในภาษาไทยกรุงเทพฯ ไม่รวมคำราชาศัพท์ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจากการสุ่มบทสนทนาในนวนิยายและบทละครในแต่ละสมัยรวม 72 เรื่อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบบุรุษสรรพนามใน 4 ด้านคือ 1) จำนวนคำบุรุษสรรพนาม 2) การจำแนกประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ บุรุษ เพศ พจน์ และลักษณะการรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง 3) การใช้และความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้ถูกกล่าวถึงตามบทบาททางสังคมและปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนาม 5 ปัจจัย คือ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทาง

⁷ สิริพร หฤทัยวิญญู, “การศึกษาระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ในแนวเชิงประวัติ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 277-292.

เศรษฐกิจ ความสนิทสนม และลักษณะทางภาษาของคำบุรุษสรรพนามเรื่องความสุภาพ 4) การใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งแบบสมดุลง ไม่สมดุลงและเป็นกลาง ผลการศึกษาพบว่าในแต่ละสมัยมีจำนวนคำบุรุษสรรพนามแตกต่างกันกล่าวคือ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมี 29 คำ สมัยประชาธิปไตยมี 28 คำ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่และสมัยเผด็จการทุนนิยมมีเท่ากันคือ 27 คำ คำบุรุษสรรพนามที่พบทั้ง 4 สมัยได้แก่ หนู เรา เขา ผม กระผม ฉัน ดีฉัน ข้า อี๊ว กัน กู อีฉัน นาย หล่อน เจ้า เอ็ง แก คุณ ลื้อ มึง เธอ ท่าน มัน คุณท่าน อี มีการจำแนกคำบุรุษสรรพนามตามบุรุษ เพศ พจน์เหมือนกัน แต่มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในเรื่องบุรุษของคำบุรุษสรรพนาม “หนู” ในสมัยประชาธิปไตย กล่าวคือ “หนู” เป็นบุรุษสรรพนามที่เคยใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 เปลี่ยนมาใช้ได้เฉพาะบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 และเรื่องเพศของสรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ “เรา” ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย กล่าวคือ “เรา” เป็นบุรุษสรรพนามที่เคยใช้เฉพาะเพศชายเปลี่ยนมาใช้ได้ทั้งเพศหญิงและชาย นอกจากนี้ทั้ง 4 สมัยยังมีการจำแนกคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมเหมือนกัน แต่ให้ความสำคัญต่างกันคือ ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ให้ความสำคัญแก่ปัจจัยสถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและความสนิทสนมมากกว่าสมัยอื่นๆ สมัยประชาธิปไตยให้ความสำคัญแก่ปัจจัยอายุมากกว่าสมัยอื่นๆ นอกจากนี้ ทั้ง 4 สมัยยังแบ่งคำบุรุษสรรพนามตามความสุภาพอีกด้วย

จากการศึกษาของสิริพร หุตทัยวิญญูผู้วิจัยได้ข้อมูลบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ในภาพรวมตั้งแต่สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มาจนถึงสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย แต่ผู้วิจัยใส่ใจเฉพาะบุรุษสรรพนามในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่เท่านั้นเนื่องจากจะเลือกบุรุษสรรพนามในยุคนี้มาใช้ในการแปลนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* กล่าวโดยภาพรวมงานวิจัยของสิริพร หุตทัยวิญญูได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บุรุษสรรพนามมากกว่างานของวราภรณ์ แสงสอาด กล่าวคือมีการวิเคราะห์ทั้งปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม 5 ปัจจัย คือ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ ความสนิทสนม และลักษณะทางภาษาของคำบุรุษสรรพนามเรื่องความสุภาพ อีกทั้งยังวิเคราะห์การใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งแบบสมดุลง ไม่สมดุลงและเป็นกลางด้วย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยด้านสังคมที่สิริพร หุตทัยวิญญูนำมาใช้ในการวิเคราะห์บุรุษสรรพนามนั้นยังไม่น่าจะเพียงพอที่จะอธิบายการใช้บุรุษสรรพนามได้ทั้งหมด เพราะการใช้บุรุษสรรพนามยังขึ้นอยู่กับการแสดงอารมณ์ด้วย เช่น การเปลี่ยนบุรุษสรรพนามเมื่อโกรธ หรือประชดประชัน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เมื่อนำผลการศึกษาบุรุษสรรพนามในเชิงประวัติของวราภรณ์ แสงสอาด และสิริพร หุตทัยวิญญูมาสังเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยได้ภาพรวมของบุรุษสรรพนามไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงสมัยปัจจุบัน แต่บุรุษสรรพนามที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้จริงในการแปลบุรุษสรรพนาม

อยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-7 เท่านั้น บุรุษสรรพนามนอกจากนั้นจึงเป็นความรู้เสริม สำหรับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกใช้บุรุษสรรพนามที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นมีดังนี้ ปัจจัยด้านไวยากรณ์ ได้แก่ บุรุษ เพศ พจน์ ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ ความสนิทสนม และลักษณะทางภาษาของคำบุรุษสรรพนามเรื่องคุณภาพ ผู้วิจัยจะนำปัจจัยดังกล่าวไปศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อ 2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บุรุษสรรพนาม

2.1.3 ไวยากรณ์ของบุรุษสรรพนาม

ระเบียบการใช้บุรุษสรรพนามในภาษาไทยนั้นเหมือนกับคำนามกล่าวคือใช้ตามระเบียบ 5 ประการ คือ บุรุษ ลिंगค์* พจน์ การก และราชาศัพท์ แต่การเปลื่ยนบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โธ ดิยาบล์* ผู้วิจัยค้ำนึ่งถึงบุรุษ เพศ และพจน์เท่านั้น เนื่องจากในงานวิจัยเกี่ยวกับบุรุษสรรพนามดังที่ได้ศึกษามาแล้วในหัวข้อ 2.1.2 การศึกษาเชิงประวัติ วิเคราะห์ปัจจัยด้านไวยากรณ์ เฉพาะเรื่องของบุรุษ เพศ และพจน์เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยเองก็เห็นว่าเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์บุรุษสรรพนามแล้ว จึงไม่ขอกล่าวถึงการก และราชาศัพท์เพิ่มเติมอีก ในเรื่องของบุรุษ ลिंगค์ (เพศ) และพจน์ของบุรุษสรรพนาม พระยาอุปกิตศิลปสารอธิบายไว้ดังนี้

1) บุรุษ⁸ คำสรรพนามที่ใช้ต่างกันตามบุรุษนั้น มีอยู่พวกเดียว คือ บุรุษสรรพนาม และนิยมใช้มากกว่าคำนาม ในบุรุษหนึ่งๆมีซ้ำกันหลายๆคำ ผิดกับภาษาอื่น ซึ่งมักจะมีบุรุษละคำสองคำเท่านั้น เช่นตัวอย่าง

ก. บุรุษที่ 1 คือ ฉัน กู ข้า ข้าพเจ้า ผม กระผม เป็นต้น

ข. บุรุษที่ 2 คือ เอ็ง มึง เจ้า สู้ ได้ฝ่าพระบาท เป็นต้น

ค. บุรุษที่ 3 คือ เขา มัน พระองค์ เป็นต้น

บุรุษสรรพนามที่มีซ้ำกันมากๆเช่นนี้ ย่อมมีที่ใช้ต่างกันตามชั้นของบุคคล⁹ เช่น

ก. บุรุษที่ 1

ผม – ผู้พูดเป็นขุนนางผู้ใหญ่ หรือเสมอกัน คนสุภาพ

- ผู้ฟังเป็นพระสงฆ์ ขุนนางเสมอกัน หรือผู้น้อย

* ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “เพศ” แทนคำว่า “ลึงค์”

⁸ พระยาอุปกิตศิลปสาร, *หลักภาษาไทย*, หน้า 131.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 174-175.

ฉัน - ผู้พูดเป็นผู้ใหญ่ ชุมนางสามัญ ผู้เสมอกัน

- ผู้ฟังเป็นผู้น้อย ชนสามัญ ผู้เสมอกัน

ข้า (โบราณ) - ผู้พูดเป็นผู้น้อย

- ผู้ฟังเป็นผู้ใหญ่

ข้า, ฤ (ไม่สุภาพ) - ผู้พูดเป็นนาย หรือเพื่อนกัน

- ผู้ฟังเป็นคนใช้ หรือเพื่อนกัน

ข. บุรุษที่ 2

เธอ - ผู้พูดเป็นผู้ใหญ่

- ผู้ฟังเป็นผู้น้อยที่ยกย่อง

ท่าน - ผู้พูดเป็นคนสุภาพ

- ผู้ฟังเป็นคนสุภาพ ที่ใช้เป็นกลางทั่วไปก็มี เว้นแต่เจ้านายชั้นสูง

เอ็ง, แก, มึง - ผู้พูดเป็นนาย หรือเป็นเพื่อนกัน

(ไม่สุภาพ) - ผู้ฟังเป็นคนใช้ หรือเพื่อนกัน

ค. บุรุษที่ 3

เธอ (ใช้โดดๆ) - แทนบุคคลผู้ที่ยกย่อง

เขา - แทนบุคคลผู้เสมอกัน ผู้ไม่สนิทสนมกัน

แก - แทนคนแก่ ไม่ใช่ผู้นับถือ

มัน - คนใช้ สัตว์ สิ่งของ

2) ลีงค¹⁰ สรรพนามที่ใช้เฉพาะลีงคั้นนั้น มีอยู่บางคำ คือ “ผม กระผม เก้า กระผม เจ้ากู” เหล่านี้เป็นปลูลีงค และคำ “อีฉัน หล่อน” นี้เป็นสตรีลีงค และคำ “อะไร” เป็น

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 131.

อนึ่ง พระยาอุปกิตศิลปสารเขียนเชิงอรรถอธิบายคำว่า “หล่อน” เพิ่มเติมดังนี้ “หล่อน” โบราณหมายถึงเพศชายก็ได้ เช่น “...เจ้าเวสสันดร หล่อนกระทำละเมิด...” เพราะ เป็นคำย่อจาก “ลูก-อ่อน” แต่บัดนี้นิยมใช้เป็นเพศหญิงโดยมาก

นปฺงสกลิ่งค์ นอกจากนั้ก็มีรูปเป็นอสิ่งค้ทั้งนั้ ต้องสังเกตตามเนื้อเรื่องหรือรูปคความที่กล่าว หรือสังเกตตามนามที่ใช้สรรพนามเหล่านั้แทน คื นามเป็นลิ่งค้ใด สรรพนามเหล่านั้แทนก็เป็ลิ่งค้ัน

อนั้ ลิ่งค้ของค้ที่ใช้ต่างกันตามเพศ จดัเป็น 4 เพศด้วยกัน¹¹ คื

- ก. ปุ่ลลิ่งค้ คืเพศชาย เช่นค้ ราชข, พ่อ, ปุ่ เป็นต้น
- ข. สตรีลิ่งค้ คืเพศหญิง เช่นค้ ราชินี, แม่, ย่า เป็นต้น
- ค. อลิ่งค้ คืเพศไม่ก้หนด เช่นค้ เทวดา, คน, สัต์ว้ เป็นต้น
- ง. นปฺงสกลิ่งค้ คืค้ที่ไม่มีเพศ เช่นค้ ดิน, น้ำ, ลม, ไฟ เป็นต้น

3) พจน¹² สรรพนามที่เรามาก้ใช้เป็นพหูพจนั้ัน คืค้ “เร” และ “กัน” แต่ไม่ทั้ไปทีเดียว ค้ “เร” โบราณใช้สำหรับผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อย ใช้เป็นเอกพจนั้ก็ได้ และค้ “กัน” ที่ใช้เป็นวิภาคสรรพนามเช่น “ฉั้วเมียตีกัน” เช่นนี้เป็พหูพจนั้ แต่ถ้เอามาใช้เป็นบุรุษที่ 1 เช่น “กันคิดถึงแก่มาก” เช่นนี้ เป็เอกพจนั้ นอกจากนั้ก็ใช้สังเกตตามค้านามที่ใช้สรรพนามเหล่านั้แทน ถ้ไม่มีนามก็ให้สังเกตเนื้อคความอย่างเดียวกับลิ่งค้

อนั้ พจนั้ที่ก้หนดมกน้อยในภษไทยแบ่งเป็น 3 พจนั้¹³ คื

- ก. เอกพจนั้ คืค้ที่มีก้หนดลิ่งเดียว เช่น คนผู้นั้, สัต์ว้ตัวเดียว, ของลิ่งเดียว เป็นต้น
- ข. พหูพจนั้ คืค้ที่มีก้หนดมก (ตั้งแต่สองขึ้นไป) เช่น คนทั้งสอง, สัต์ว้ทั้หลาย, ของทั้ปวง
- ค. อพจนั้ คื ค้ที่ไม่ก้หนด หมายความว่าค้ที่ไม่รู้ก้หนด เช่น คน, สัต์ว้, ลิ่งของ เป็นต้น ที่ไม่บอกก้หนดว่าเป็นลิ่งเดียวหรือหลายลิ่ง

เรื่องพจนั้ของค้านามนี้ อมรา ประสิทธ์รัฐสินธุ์, ยุพาพรรณ หนุ่นจำลอง และสรัญญา เสวตมัลย์ ในหนังสือชื่อ ทฤษฎีไวยากรณ์¹⁴ กล่าวว่าโดยแท้แล้วภษไทยไม่มีเครื่องหมายแสดงพจนั้ที่ค้านาม เหมือนภษอังกฤษ เช่น boy เป็นเอกพจนั้ boys เป็นพหูพจนั้ การ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 118.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 131-132.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 118-119.

¹⁴ อมรา ประสิทธ์รัฐสินธุ์, ยุพาพรรณ หนุ่นจำลอง และสรัญญา เสวตมัลย์, ทฤษฎีไวยากรณ์

เติมคำขยายหลังนาม เช่น เด็กๆ หมายถึง เด็กหลายคน หรือพูดว่า เด็กหลายคน เด็กจำนวนมาก เด็กทั้งหลาย ซึ่งทำให้คำมีความหมายเป็นพหูพจน์ แต่หลักการคือ คำหรือหน่วยใดก็ตามที่เติมแล้ว มีการบังคับใช้ทางไวยากรณ์หรือไม่ ถ้าไม่บังคับใช้คือ จะมีหรือไม่มีก็ได้ ก็ไม่ถือว่าเป็นเครื่องหมายแสดงประเภททางไวยากรณ์ ในภาษาไทย ถ้าเราพูดว่า พวกเขายังเป็นเด็ก “เด็ก” ในที่นี้มีความหมายเป็นพหูพจน์ แต่ไม่แสดงรูปทางไวยากรณ์ ดังนั้นเราจึงถือว่า พจน์ ไม่เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่สำคัญในภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ผู้พูดจะแสดงพจน์ก็ย่อมได้ เมื่อต้องการเน้น

จะเห็นได้ว่าการใช้บุรุษสรรพนามนั้นสัมพันธ์กับคำนามอย่างใกล้ชิด นักไวยากรณ์สมัยใหม่จึงจัดบุรุษสรรพนามให้อยู่ในหมวดของคำนาม วิจิตรน ภาณุพงศ์¹⁵ จัดคำบุรุษสรรพนามเป็นหมวดย่อยของคำนาม เพราะมีลักษณะเหมือนและต่างจากคำนาม ที่เหมือนคำนาม คือ อาจจะสามารถทำหน้าที่เดียวกับคำนามได้

ตัวอย่าง คำสรรพนามแทนคำนาม¹⁶

ก.	แม่	มา แล้ว
	เขา	
ข.	แม่	กำลัง มา
	เขา	

สรรพนามต่างจากคำนามคือ เราอาจจะนำคำคุณศัพท์มาขยายคำนามได้ แต่จะนำมาขยายคำสรรพนามไม่ได้¹⁷

ตัวอย่าง	คำนาม	คุณศัพท์	
	เด็ก	อ้วน	มักกินจุ
ในประโยคนี้ คำ	อ้วน	ขยายคำนาม	เด็ก
	คำสรรพนาม	คุณศัพท์	
	เธอ	อ้วน	มักกินจุ
ในประโยคนี้คำ	อ้วน	ไม่ได้ขยายความ	คำสรรพนาม

จะเห็นได้ว่าตัวอย่างประโยคคำสรรพนามเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์และไม่ใช้ในภาษาไทย

¹⁵ วิจิตรน ภาณุพงศ์, โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2532), หน้า 64-67.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 65.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 65.

วิจินต์ ภาณุพงศ์¹⁸ ยังตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสรรพนามกับคำนามต่อไปอีก กล่าวคือ คำสรรพนามมีความหมายโยงไปถึงเรื่องอื่นๆในสังคมด้วย เช่น ความสนิทสนม ฐานะทางสังคม ความมีอาวุโส เป็นต้น ส่วนคำนามจะไม่มีลักษณะเช่นนี้ การใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 กับบุรุษที่ 2 มักจะใช้เป็นคู่กันไป เช่น ฉัน-เธอ, ดิฉัน-คุณ, ผม-คุณ, ข้าพเจ้า-ท่าน, หม่อมฉัน-ฝ่าบาท เป็นต้น เวลาใช้จึงต้องเลือกให้ถูกต้องด้วย เช่นเราจะไม่ใช่ กระผม-แก หรือ หม่อมฉัน-เธอ นอกจากนี้ในภาษาไทยอาจใช้คำที่เกี่ยวกับเครือญาติเป็นคำสรรพนามด้วยก็ได้ เช่น พี่ น้อง ป้า ลุง ตา ยาย เช่น ยายยังไม่ได้ทอนสตางค์นะ วันนี้พี่มีงานเยอะจัง

ในข้อที่เกี่ยวกับคำเรียกญาติ Amara Prasithratsint¹⁹ พบว่าคำเรียกญาติที่ใช้เป็นคำเรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่ญาตินั้น ส่วนใหญ่เป็นคำเรียกญาติฝ่ายมารดา เช่น ตา ยาย น้า ลุง ป้า สะท้อนให้เห็นสังคมแบบสืบสายทางแม่ นอกจากนี้ยังพบว่า คำว่า พี่ ใช้เป็นคำเรียกขานมากกว่าน้อง และใช้ในวงที่กว้างกว่ามาก สะท้อนให้เห็นการเน้นอาวุโสในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทิย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์²⁰ กล่าวว่าคำบางคำได้แก่คำว่า พ่อ แม่ ตา ยาย ที่ผู้พูดใช้เรียกบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ พ่อ แม่ ตา ยาย ของตน หรือไม่ใช่บุคคลที่สามารถเทียบได้กับ พ่อ แม่ ตา ยาย ของตน คำเหล่านี้ส่วนใหญ่ปรากฏหน้าชื่อและใช้เรียกลูกหลานหรือเพื่อน เช่น พ่อจุก ยายนิค เป็นต้น คำว่า พ่อ แม่ ตา ยาย เหล่านี้ไม่ถือเป็นคำเรียกญาติ แต่จะถือเป็นคำสรรพนาม/คำนำหน้า ซึ่งเป็นคนละประเภทกับหมู่ที่เป็นคำเรียกญาติ

การใช้คำที่เกี่ยวกับเครือญาติเป็นคำบุรุษสรรพนามนี้จะปรากฏในการแปลนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยมีทางเลือกในการแปลบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสมากขึ้น โดยเราอาจให้ตัวละครทั้งที่เป็นญาติกันหรือไม่ใช่ญาติกันเรียกขานกันด้วยคำเรียกญาติแทนคำบุรุษสรรพนาม

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 66.

¹⁹ Prasithratsint, Amara. "Some Significant Socio-cultural Characteristics as Evidenced in the Use of Kinship Terms in Thai." (Term Paper, Linguistics 414, University of Hawaii, 1981) อ้างถึงใน ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทิย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์* (กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 11.

²⁰ ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทิย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์*, หน้า 18.

2.1.4 ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทย

ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทยที่ผู้วิจัยสังเกตได้ประการหนึ่งคือ บุรุษสรรพนามคำเดียวอาจมีบุรุษ เพศ หรือพจน์มากกว่าหนึ่ง เช่น

“ท่าน” เป็นได้ทั้งบุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3

- ท่านไปไหนมาหรือคะ (ท่าน เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2)

ฉันไปบ้านคุณสมชายมาจ๊ะ

-เจ้าคุณอธิการบดีสบายดีหรือ

ท่านสบายดีขอรับได้เท่า (ท่าน เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3)

“เธอ” เป็นได้ทั้งเพศชาย และเพศหญิง

- น่วม เธอขับรถไปส่งตาคูที่โรงเรียนที่ (เธอ เป็นบุรุษสรรพนามเพศชาย)

- พุดซ้อน เธอช่วยไปหยิบจดหมายให้ฉันที (เธอ เป็นบุรุษสรรพนามเพศหญิง)

“เขา” เป็นได้ทั้งเอกพจน์ และพหูพจน์

- อย่าไปรบกวนตาอืดเลย เขากำลังไม่สบาย (เขา เป็นเอกพจน์)

- ชาวบ้านเขาลือกันว่าสมชายแอบมีอนุภรรยา (เขา เป็นพหูพจน์)

ดังนั้น ในการดูว่าบุรุษสรรพนามในประโยคมีบุรุษ เพศ พจน์อะไร ต้องดูจากบริบทในประโยคหรือเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ

ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือในการสื่อสารกัน คนไทยใช้คำนามกล่าวถึงสิ่งต่างๆ โดยตรงบ้าง ใช้บุรุษสรรพนามแทนคำนามบ้าง คำนามจึงมีบุรุษเช่นเดียวกับบุรุษสรรพนาม ในข้อนี้ พระยาอุปกิตศิลปสารกล่าวไว้ว่า²¹

(1) บุรุษที่ 1 ได้แก่คำนามที่เป็นชื่อของผู้พูด ซึ่งผู้พูดยกขึ้นกล่าวกับผู้ฟัง ตัวอย่าง

ก. สามานยนาม เครื่องญาติ เช่น 'เสื้อของ**พี่**ไปไหน' เป็นต้น ตำแหน่ง เช่น

'มานี่นะ! **ครู**จะบอกอะไรให้' เป็นต้น

ข. วิสามานยนาม เช่น '**อิม**รู้แล้วว่าเขามาหา' เป็นต้น

(2) บุรุษที่ 2 ได้แก่ นามของผู้ฟัง ที่ผู้พูดยกขึ้นกล่าว ตัวอย่าง

ก. สามานยนาม เครื่องญาติ เช่น '**น้อง**อย่าชนไป' ตำแหน่ง เช่น '**คุณ**

เจ้ากรรมจะไปไหน' เป็นต้น

ข. วิสามานยนาม เช่น '**อ้อ**อย่าชนไป' เป็นต้น

(3) บุรุษที่ 3 ได้แก่ นามอื่นๆ ที่ผู้พูดนำมากล่าวกับผู้ฟัง เช่น ตัวอย่าง

²¹ พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย, หน้า 125.

'ฉันเห็นนายสอนพาน้องไปเที่ยวที่โรงเรียน' ดังนี้ คำ 'นายสอน น้อง
โรงเรียน' นับว่าเป็นบุรุษที่ 3 ทั้งนั้น

ข้อสังเกต นามที่เป็นบุรุษที่ 1 หรือบุรุษที่ 2 นั้น มีแต่สามัญนามกับวิสามัญนาม
เท่านั้น แต่ส่วนบุรุษที่ 3 นั้นเป็นได้ทุกชนิด ให้ฟังเข้าใจว่า คำนามใดๆ ถ้าไม่เป็นบุรุษที่ 1 หรือบุรุษที่ 2
แล้ว ต้องนับว่าเป็นบุรุษที่ 3 ทั้งสิ้น

Angkab Palakornkul²² ในงานวิจัยเรื่อง “A Socio-Linguistic Study of
Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai” ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับบุรุษสรรพนามและคำนาม
ไว้ว่าคำทั้งสองประเภทไม่แตกต่างกันในแง่ของลักษณะทางไวยากรณ์และวากยสัมพันธ์ แต่ต่างกัน
ในแง่ของอรรถศาสตร์เท่านั้น คำจำกัดความบุรุษสรรพนามตามแนวคิดของ Angkab Palakornkul
คือ บุรุษสรรพนามเป็นคำที่ใช้อ้างถึงผู้ส่งสาร ผู้รับสาร หรือผู้ถูกกล่าวถึง หรืออาจเรียกว่าบุรุษที่หนึ่ง
บุรุษที่สอง และบุรุษที่สามก็ได้ ประเภทของบุรุษสรรพนามตามหลักการแบ่งของ Angkab
Palakornkul มีดังต่อไปนี้

1) บุรุษสรรพนามแท้ (Personal Pronouns Proper) เป็นคำที่นักไวยากรณ์ไทย
จัดเป็นบุรุษสรรพนามเพราะมีรูปต่างกันตามบุรุษ แต่มีเพียงบางคำที่มีรูปซ้ำกัน

บุรุษที่ 1 อาตมา อาตมภาพ ไอ่ ฉัน ดิฉัน กัน ข้า เขา กระหม่อม เกล้ากระหม่อม
กระผม หนู นี้ หนู ผม เเรา ตัวเอง อี๊ว

บุรุษที่ 2 เจ้า เอ็ง ฝ่าบาท ฝ่าพระบาท แก คุณ ลื้อ หล่อน มึง นี้ หนู พระเดชพระคุณ
เรา ไต่เท้า ท่าน เเธอ ตัว ตัวเอง ยู

บุรุษที่ 3 ไอนั้น ไอนี้ แก เขา คุณ หล่อน มัน นั้น ท่าน เเธอ

นอกจากบุรุษสรรพนามแท้แล้ว คำนามและนามวลีก็อาจนำมาใช้เป็นบุรุษสรรพนาม
ได้ ต่อไปนี้เป็นที่มาของคำนามและนามวลีซึ่งใช้เป็นบุรุษสรรพนามในภาษาไทย

2) คำเรียกญาติ (Kin Terms) ซึ่งนำมาใช้เป็นบุรุษสรรพนามได้คือคำเรียกญาติทาง
สายเลือดเท่านั้น ส่วนคำเรียกญาติโดยการแต่งงานไม่นิยมใช้เป็นบุรุษสรรพนาม คำเรียกญาติเป็นได้
ทั้งบุรุษที่หนึ่ง บุรุษที่สอง และบุรุษที่สาม เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ลูก หลาน เหลน ป้า ลุง น้ำ อ่า ปู่ ย่า ตา
ยาย ทวด ส่วนคำเรียกญาติที่เป็นภาษาเขียนเช่น มารดา บิดา ไม่ใช้เป็นบุรุษสรรพนาม

3) คำเรียกญาติโดยสมมุติ (Pseudo-Kin Terms) คือการนำคำเรียกญาติมาใช้เป็น
บุรุษสรรพนามแทนบุคคลที่ไม่ใช่ญาติหรือคนไม่รู้จักเพื่อกระชับความสัมพันธ์และเพื่อสร้างความ

²² Palakornkul, Angkab, “A Socio-Linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken
Bangkok Thai,” (Ph.D. dissertation, University of Texas at Austin, 1972), pp. 34-45.

สนิทสนมคุ้นเคย เช่น เรามักเรียกบ้านของเพื่อนสนิทว่า “ป่า” และบ้านของเพื่อนคนนั้นก็มักแทนตัวเองว่า “ป่า” เมื่อพูดกับเรา คำว่า พี่ น้ำ ลุง และป่า เป็นคำที่นิยมใช้เรียกคนไม่ใช่ญาติหรือไม่สนิทสนม ในที่นี้ คำว่า “พี่” ใช้เรียกคนที่แก่กว่า หรืออาจใช้เรียกคนไม่รู้จักทั่วไปโดยไม่จำกัดอายุก็ได้ นอกจากนี้ยังมีคำว่า “ลูกข้าง” หรือ “ลูก” (ใช้เวลาสวดมนต์) “ลูกพี่” (เป็นคำที่พนักงานเก็บเงินหรือผู้โดยสารที่ต่อขยายการศึกษาเรียกพนักงานขับรถเมตโร หรือเป็นคำที่ใช้เรียกเพื่อนสนิทอย่างหยอกล้อ) อนึ่ง คนไทยมักเรียกพ่อค้าหรือหาบเร่ชาวจีนด้วยคำเรียกญาติภาษาจีนเพื่อแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและการลดตัว หรืออาจใช้คำเรียกญาติภาษาจีนเรียกเพื่อนสนิทหรือญาติอย่างล้อก็ได้

4) บุรุษสรรพนามที่ใช้ตามเด็ก (Teknonymy) มีอยู่หลายภาษา เป็นคำที่ใช้สอนให้เด็กเรียนรู้ภาษาอย่างง่าย ๆ คำประเภทนี้มักใช้พูดต่อหน้าเด็ก ในภาษาไทยบุรุษสรรพนามที่ใช้ตามเด็กนั้นมักเป็นบุรุษที่สอง หรือบุรุษที่สาม เช่น พ่ออาจเรียกน้องสาวของตนเองว่า “อา” ตามลูก และใช้แบบนี้จนกระทั่งเด็กโตเป็นผู้ใหญ่ คำเรียกญาตินำมาใช้เป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้ตามเด็กได้ไม่ว่าเด็กจะอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม

5) ชื่อบุคคล (Personal name) ชื่อเต็ม เช่น “มาลี” ชื่อย่อ เช่น “ลี” ซึ่งย่อมาจากมาลี หรือชื่อเล่นอาจนำมาใช้แทนบุรุษสรรพนามได้ทั้งบุรุษที่หนึ่ง บุรุษที่สอง บุรุษที่สาม

6) คำเรียกเพื่อน (Friendship Terms) ซึ่งใช้เรียกเพื่อนสนิทเพื่อกระชับความสัมพันธ์อาจนำมาใช้แทนบุรุษสรรพนามได้ทั้งบุรุษที่หนึ่ง บุรุษที่สอง บุรุษที่สาม เช่น แฟน เพื่อน เพื่อนฝูง สหาย เกลอส

7) คำเรียกอาชีพ (Occupation Terms) ใช้ได้กับทุกบุรุษ เช่น อาจารย์ ช่าง ครู แม่ค้า หมอ พยาบาล และอาชีพต่อไปนี้เป็นบุรุษที่สอง และบุรุษที่สามเท่านั้น พ่อค้า กระจ่าง นายห้าง สามล้อ แท็กซี่ ตุ๊กตา ตำรวจ เป็นต้น

8) คำยืมจากภาษาต่างประเทศ (Foreign loan words) แบ่งเป็นสามกลุ่ม คำเรียกเชื้อชาติ เช่น บัง แจก แซก บุรุษสรรพนามต่างประเทศ เช่น ไอ่ ยู ลื้อ อีว คำเรียกญาติและคำเรียกอย่างยกย่องในภาษาจีน เช่น อาเลี่ย เจี เฮีย หมวย ป้า ซิมm ้เก้แก่ ้เก้แก่เนี้ย ตี เป็นต้น

9) ยศตำแหน่ง (Titles) ใช้เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่สอง และบุรุษที่สามเรียกบุคคลที่มีตำแหน่ง เช่น ท่านรัฐมนตรี และบุรุษสรรพนามเช่น ท่าน คุณ เจ้า หนู ใช้เรียกบุคคลอย่างยกย่อง

10) คำที่ใช้เรียกสามีภรรยา (Words and phrases specially employed to refer to spouse) แบ่งเป็นสองกลุ่มคือ คำที่สามีภรรยาใช้เรียกขานกัน เช่น แฟน ที่บ้าน คำที่เพื่อนใช้เรียกสามีหรือภรรยาของเพื่อน เช่น แฟน คุณนาย คนขับรถ พี่ชาย พระเอก นางเอก น้องสาว ที่บ้าน

11) คำสำหรับพระภิกษุ (Special vocabulary used in speaking to and by monks) พระพูดกับสมเด็จพระสังฆราช ใช้ว่า เถล้ากระหม่อม-ฝ่าพระบาท กระหม่อม-ฝ่าบาท พระเรียกพระเถระ ใช้บุรุษสรรพนามทั่วไปแทนตัวเอง และใช้สมณศักดิ์ หรือบุรุษสรรพนาม พระเดช

พระคุณ หลวงพ่อ ใต้เท้า แทนพระเถระ พระพุทธรูปชมราวาสแทนตัวเองว่า อาตมภาพ อาตมา เรียกชมราวาสที่เป็นกษัตริย์ว่า มหาบพิตร บพิตร เรียกสามัญชนว่า โยม คุณศัพท์พูดกับพระแทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนามสุภาพ เรียกพระด้วยสมณศักดิ์ หรือใช้คำว่า หลวง ตามด้วยคำเรียกญาติ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุรุษสรรพนามไทยมีลักษณะพิเศษหลายประการที่ไม่พบในบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศส กล่าวคือ บุรุษสรรพนามไทยมีบุรุษเพศ พจน์ซ้ำกัน และใช้ค่านามแทนบุรุษสรรพนามได้ทุกบุรุษ นอกจากนั้นในงานวิจัยของ Angkab Palakornkul ยังมีการจำแนกคำบุรุษสรรพนามตามแนวภาษาศาสตร์สังคมอีก ความหลากหลายของบุรุษสรรพนามภาษาไทยทำให้ผู้วิจัยมีทางเลือกในการถ่ายทอดบุรุษสรรพนามในนวนิยายแปลเรื่องลา มาร์ โอ ดิยาบล์ มากขึ้น คือแทนที่จะใช้บุรุษสรรพนามแท้ๆเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยก็อาจใช้ค่านามและนามวลี เช่น คำเรียกญาติ คำเรียกญาติโดยสมมุติ บุรุษสรรพนามที่ใช้ตามเด็ก ชื่อบุคคล คำเรียกเพื่อน คำเรียกอาชีพ มาใช้แทนคำสรรพนามแท้บ้างตามความเหมาะสม

2.1.5 บุรุษสรรพนามในวรรณกรรมท้องถิ่นไทย

ในหัวข้อ 2.1.2 การศึกษาเชิงประวัติ ผู้วิจัยได้รู้จักบุรุษสรรพนามในสมัยต่างๆ ของไทย และในหัวข้อ 2.1.4 ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทย ก็ยังได้เห็นความหลากหลายของบุรุษสรรพนามซึ่งจำแนกตามแนวภาษาศาสตร์สังคม ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะศึกษาการใช้บุรุษสรรพนามจริงในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นไทยก่อนแปลนวนิยายชีวิตท้องถิ่นเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์ ผู้วิจัยอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นสะท้อนชีวิตท้องถิ่นของนักเขียนไทยที่มีชื่อเสียงโด่งดังสองคนด้วยกันคือ ไม้ เมืองเดิม และมนัส จรรย์รงค์เพื่อสังเกตการใช้บุรุษสรรพนามในนวนิยายและเรื่องสั้นแนวท้องถิ่นของไทยและนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บุรุษสรรพนามในการแปลนวนิยายชีวิตท้องถิ่นของฝรั่งเศส

ผู้วิจัยอ่านนวนิยายของไม้ เมืองเดิม และเรื่องสั้นของมนัส จรรย์รงค์หลายเรื่อง แต่ในที่นี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างการใช้บุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง “แผลเก่า” ของไม้ เมืองเดิม²³ และในเรื่องสั้นเรื่อง “มือดอง” ของมนัส จรรย์รงค์²⁴

²³ ไม้ เมืองเดิม, อมตะนิยาย ของไม้ เมืองเดิม: แผลเก่า เกวียนหัก แสนแสบ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2522), หน้า 3-154.

²⁴ มนัส จรรย์รงค์, เรื่องสั้นคลาสสิกไทย ชุด แผลเก่า (กรุงเทพมหานคร : เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, 2546), หน้า 171-193.

● การใช้บุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง “แผลเก่า” ของไม้ เมืองเดิม

หลังจากอ่านนวนิยายเรื่อง “แผลเก่า” เพื่อศึกษาการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครแล้ว ผู้วิจัยแบ่งการใช้บุรุษสรรพนามออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ บุรุษสรรพนามของกลุ่มสังคมชาวนา และบุรุษสรรพนามของกลุ่มสังคมชาวกอง

บุรุษสรรพนามของกลุ่มสังคมชาวนา คือ บุรุษสรรพนามของตัวละครที่อาศัยอยู่ทุ่งบางกะปิ ได้แก่ ขวัญ เรียม ตาเรือ ผู้ใหญ่เขียน เจ้าเวญ เจ้ารอด เจ้าจ้อย เป็นต้น บุรุษสรรพนามที่ใช้ในกลุ่มสังคมชาวนา เช่น ฉัน ข้า พี่ กู เรา เจ้า มึง เอ็ง แก มั่น เขา เป็นต้น ในตัวอย่างที่ยกมา บุรุษสรรพนาม “กู-มึง” ใช้เฉพาะตอนโกรธ หรือใช้พูดระหว่างคนที่เกลียดกัน นอกนั้นใช้ในสถานการณ์ปกติ

บุรุษสรรพนามของกลุ่มสังคมชาวกอง คือ บุรุษสรรพนามของตัวละครที่อาศัยอยู่บางกอก ได้แก่ เรียม สมชาย สงัด คุณนายทองคำ เป็นต้น บุรุษสรรพนามที่ใช้ในกลุ่มสังคมชาวกอง เช่น ฉัน ดิฉัน คุณ เรา ท่าน เธอ นาย แก ลื้อ เขา มั่น เป็นต้น

เมื่อพิจารณามุขสรรพนามทั้งสองกลุ่มจะพบว่าบุรุษสรรพนามที่ไม่พบในสังคมชาวนาในเรื่อง “แผลเก่า” ได้แก่ ดิฉัน คุณ ท่าน เธอ นาย ลื้อ ในขณะที่บุรุษสรรพนามบางคำพบได้ทั้งในกลุ่มสังคมชาวนาและชาวกองในเรื่อง “แผลเก่า” เช่น เรา แก เขา มั่น เป็นต้น

ในนวนิยายเรื่อง “แผลเก่า” ตัวละครเอกของเรื่องฝ่ายหญิงคือ “เรียม” ฝ่ายชายคือ “ขวัญ” สองหนุ่มสาวรักใคร่กันมาก แต่ความรักของทั้งคู่มีอุปสรรคเพราะผู้ใหญ่ของหนุ่มสาวไม่ถูกกัน เรียมกับขวัญแอบนัดพบกันหลายครั้ง จนในที่สุดพ่อแม่ของเรียมก็ส่งเรียมไปอยู่บางกอกเพื่อไม่ให้พบกับขวัญอีก เป็นเวลานานสามปีที่เรียมจากไปอยู่บางกอก ครั้นกลับมาที่ทุ่งบางกะปิอีกครั้งเมื่อมาเยี่ยมแม่ที่เจ็บหนัก และพบกับขวัญอีก เรียมก็มีท่าทีเปลี่ยนไป เห็นขวัญแล้วรู้สึกขวางหูขวางตา ไม่ชอบกิริยาเซ่อๆ เฮ้ยๆ ของคนรักเก่า

ตัวอย่างการใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 และ บุรุษที่ 2 ของตัวละครเอก “ขวัญ-เรียม” ในเรื่อง “แผลเก่า” ตอนก่อนที่เรียมจะไปบางกอก

เรียมพูดกับขวัญ

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 (เอกพจน์) และบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 (เอกพจน์)

ฉัน-พี่ขวัญ ข้า-พี่ขวัญ

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 (พหูพจน์)

เรา (ตัวเองกับขวัญ)

ตัวอย่าง

“ฉันไม่เห็นอายเรียวก็คิดว่าพี่ขวัญจะยังไม่มานะซี แหมพี่เรียวทำพิษใหญ่ วันนี้เขาอยู่บ้านทั้งวัน เพราะพ่อจ๋อยมาเลยรังฉันไว้ด้วย รำคาญเหมือนอกจะแตก”²⁵

“อย่ายั่วข้านักนา พี่ขวัญ จะบอกให้ เกิดโมโหเต็มทนแล้ว ประเดี๋ยวก็จะหนักลับเสียเท่านั้น”²⁶

“เราลืบทันทีหรือพี่ เพราะนี่มันนานนักแล้วเดี๋ยวพ่อแก่ให้พี่เรียว มาตามพบเข้าจะเกิดความใหญ่ ฟรุ้งนี้เราถึงมากันใหม่และบางที่ฉันจะเลยไปที่ศาลจ้าวพ่อด้วย”²⁷

ขวัญพูดกับเรียม

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 (เอกพจน์) และบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 (เอกพจน์)

ฉัน-แม่เรียม ข้า-เจ้า พี่-เรียม พี่-เจ้า

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 (พหูพจน์)

เรา (ตัวเองกับเรียม)

ตัวอย่าง

“เรียม-แม่เรียมเอ๋ย เออ-ขอให้ฉันได้ตายกับแม่เรียมในลำน้ำนี้เถิด-รักจริง รักนัก เรียมข้ารักเจ้านัก”²⁸

“พี่คิดถึงวันหน้าแล้ว ก็อยากจะร้องให้เสียงดังๆ พอได้โล่งใจ พี่คิดเผลออกไปว่าถ้าผู้ใหญ่เขาดีกันแล้ว พี่จะให้พ่อแก่ไปสู่ขอเจ้า แล้วต่อไปเราคงเป็นสุขมากที่เดียวเรียม”²⁹

²⁵ ไม้ เมืองเดิม, อมตะนิยาย ของไม้ เมืองเดิม : แผลเก่า เกวียนหัก แสนสลับ, หน้า 25.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

เมื่อเรียกกลับมาทุ่งบางกะปิอีกครั้งและได้พบกับขวัญคนรักเก่า หล่อนเปลี่ยนคำเรียกขวัญซึ่งเดิมเรียกติดปากว่า “พี่ขวัญ” เป็น “นายขวัญ” ตามอย่างคนกรุง และแทนตัวเองว่า “ฉัน”

“จะให้**ฉัน**ทำยังไงละจ๊ะ **นายขวัญ** เพราะ**ฉัน**ก็ไปอยู่กรุงเทพฯ เสียแล้วดูเถิด” พุดหวังจะชี้แจงความจำเป็นให้เจ้าหนุ่มเห็น “แล้วพ่อ**ฉัน**ก็ได้เอาเงินไปถ่าย**ฉัน**มาเลยกระทิงเดี๋ยวนี้ **ฉัน**ก็ต้องหลุดเป็นทาสเขาไปแต่ก็เป็นเคราะห์ดีของ**ฉัน**ที่เขาให้ความสุขสบายเกินตัว”³⁰

นอกจากนี้ เรียมยังเปลี่ยนบุรุษสรรพนามแทนขวัญในยามรำพึงด้วยยกตัวอย่างเช่น ก่อนที่เรียมจะไปอยู่บางกอก เรียมได้ยินข่าวว่าขวัญดักทำร้ายจ้อยกับพวกซึ่งเคยทำร้ายเขา เรียมปลาบปลื้มที่คนรักกล้าหาญ

พี่ขวัญของข้ามิเสียแรงที่**ข้า**ได้เลือกแล้วสมใจนัก อ้ายเสือแสนแสนบ อ้ายเจ้าทุ่งปลายน้ำบางกะปิพ่อบุญหัวของเรียม³¹

แต่เมื่อกลับมาครั้งนี้ คำรำพึงถึงขวัญคนรักเก่าก็เปลี่ยนไป ก่อนเคยใช้บุรุษสรรพนาม “ฉัน” หรือ “ข้า” แทนตัวเอง และเรียกขวัญว่า “พี่ขวัญ” มาตอนนี้ก็เปลี่ยนเป็นแทนตัวเองด้วย “ฉัน” และเรียกขวัญว่า “เธอ” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่คนกรุงใช้

ขวัญเคย **เธอ**กำลังเข้าใจผิดอย่างใหญ่หลวงทีเดียว เงินจำนวนนั้นอาจซื้อ**ฉัน**ได้เมื่อก่อน แต่ใครเขาจะยอมให้ขวัญซื้อ**ฉัน**ด้วยเงินร้อยเดียวในเดี๋ยวนี้เล่า แม้สัก 5-6 พัน **ฉัน**ก็เชื่อว่าคุณสมจะต้องตะลึงตะลันก่อนใคร³²

ส่วนขวัญผู้เฝ้ารักเฝ้ารอเรียมกลับมา ยังคงพุดกับเรียมด้วยคำเดิมๆ “เจ้าอ้ายก้อยของ**พี่**นี่กลาย **เจ้า**เคยเรียก**พี่**ว่าอย่างไรก็เรียกอย่างนั้นเถิด ผู้ดีบางกอกเขาเรียกกันว่านาย แต่**พี่**ชอบให้**เจ้า**เรียกว่า **พี่**ขวัญ”³³

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 70.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 71.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 70.

เมื่อได้พบกันอีก ขวัญก็นัดเรียน แต่เรียนอึดอัดไม่อยากพบก็ตอบรับส่งๆไป พอถึงวันนัด เรียนหนักลับบางกอก ขวัญคนชื่อมาตามนัด เมื่อไม่พบเรียน ก็ได้แต่พรวดเพื่อตัดพ้อด้วยความรักระคนแค้น ขวัญเปลี่ยนบุรุษสรรพนามเป็น “กู”, “มึง”

เอ๊ย-อีเรียนเอ๊ยมึงจะฆ่ากูแท้กูมาเพราะมึงนัด กูก็เอ้อเพราะมึงลวงกูเพื่อหา มึง กูร้องไห้หา มึง เมื่อน้ำหลากมากกูใฝ่ใจถึงแต่ มึง ทั้งหน้าไถหน้าหว่านกูก็เฝ้าคอย คอย-อีเรียนเอ๊ย ก็คอยมึงจนพินหน้าเกี่ยวหน้าลาน น้ำหลากก็ลุดไป ตลิ่งก็แห้งลงแหง ลำน้ำก็เขินเลน กูยังนึกว่ามึงรักอ้ายขวัญ ใฝ่หาอ้ายขวัญอยู่ยงเดิม ถ้ามึงไม่มาบางกะปิคราวนี้แล้ว กูก็คงคิดครวญถึงมิจนวันตายของกูยิ่งดีกว่า ไอเรียนต้นไม้เปลี่ยนใบหญ้าเปลี่ยนสี กุ้งปลาก็ลอกคราบไปแล้ว พี่ยังไม่วายรักเจ้าเลย³⁴

ในประโยคสุดท้าย “พี่ยังไม่วายรักเจ้าเลย” เมื่อความรู้สึกกรักกลับมาครอบงำ บุรุษสรรพนามที่ใช้ก็เปลี่ยนเป็น “พี่”, “เจ้า” ตามเดิม จะเห็นได้ว่าสถานการณ์แต่ละตอนแสดงอารมณ์ของตัวละครแต่ละช่วงเป็นตัวกำหนดบุรุษสรรพนามที่ใช้

นอกจากนี้ตอนที่เรียนไปอยู่บางกอกและได้รู้จักกับสมชายและสังัด เรียนใช้บุรุษสรรพนาม “ฉัน”, “ดิฉัน”, “คุณ” พูดกับสมชายและสังัด ส่วนสมชายพูดกับเรียนด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน”, “เธอ”

“ฉันอายุบ้าน” เรียนพูดขึ้นตรงๆ “อายุคุณสมและแม่นาย ที่จะไปเห็นสภาพที่นอนกลางดินกินกลางหญ้าของฉันเมื่อครั้งโน้น” แล้วเธอก็หัวเราะไม่เต็มเสียง

“แล้วกันเรียน นั่นไม่ใช่สิ่งจำเป็นที่ฉันจะยกขึ้นวัดความพอใจของฉันที่มีต่อเธอเลย นี่แน่ะเรียน พูดก็พูดเสียเถอะ” แล้วสมชายก็นิ่งปล่อยให้ข้อความที่จะพูดนั้นเป็นหน้าที่ของเรียนจะคิดเอาเอง “อะไรเล่าคะ ดิฉันไม่ทราบความหมายอะไรเลยตามที่คุณว่า”³⁵

ส่วนการใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 ในบทบรรยายของผู้เล่าเรื่อง มีข้อน่าสังเกตคือ ผู้แต่งก็เปลี่ยนบุรุษสรรพนามตามสถานภาพทางสังคมของตัวละคร ก่อนที่เรียนจะไป

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 82-83.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 59-60.

บางกอก ผู้แต่งแทนเรียมด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า” และนามวลี “เจ้าเรียม” แต่เมื่อเรียมไปอยู่
บางกอกแล้ว ผู้แต่งก็ใช้บุรุษสรรพนาม “เธอ” และนามวลี “คุณเรียม” แทน

บทบรรยายก่อนเรียมไปอยู่บางกอก

เจ้าเรียมร้องไห้กระซิกๆอยู่ระหว่างอกเพราะหัวใจเจ้ากำลังคิดไป
ในเหตุต่างๆร้อยแปด คิดไปถึงเจ้าเรียมพี่ชายซึ่งไม่ถูกกับเจ้าชวีญ
คิดไปถึงพ่อของตัวซึ่งไม่ถูกกับผู้ใหญ่เขียน เพราะแพ้ความเรื่อรูก
ที่นา³⁶

บทบรรยายเมื่อเรียมไปอยู่บางกอก

คุณเรียมบุตรสาวบุญธรรม ซึ่งคุณนายทองคำหญิงหมายชื่อไว้
จากตาเรื่องเพียงร้อยบาท เมื่อแรกที่ตั้งใจจะให้สอยการงานอย่าง
ทาส แต่มันเป็นวาสนาของเรียมที่บังเอิญมีหน้าตาจริตกิริยาและ
น้ำเสียงไปเหมือนเป็นคนๆเดียวกันเข้ากับโฉมงามบุตรสาวคุณนาย
ซึ่งตายไปแล้ว (...) เห็นเรียมก็เหมือนเห็นลูก นี่เป็นคำพราหมณ์ผสมออก
ของคุณนาย(...)³⁷

เมื่อกลับไปบางกอกอีกครั้งหลังจากมาเยี่ยมแม่

ยิ่งคิดถึงอายุตนเอง ที่**เธอ**หลอกหลวงเจ้าชวีญใจซื่อ ความสงสารกับ
ความหลังเข้าจับใจ**เธอ** พระจันทร์ยิ่งแจ่มแจ้ง **เธอ**ก็ยิ่งร้องไห้ ทำ
อย่างไรเสียเจ้าชวีญก็ต้องคอย**เธอ** จนกว่าเดือนจะตก แล้วมันจะ
คิดอย่างไรรู้สึกอย่างไร เมื่อไม่เห็น**เธอ** มันต้องร้องไห้อยู่กับกระได
น้ำเป็นแน่เทียว³⁸

การที่ผู้เล่าเรื่องแทนเรียมด้วยบุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 3 “เธอ”, “คุณเรียม” ก็เพื่อนั้น
ให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคุณสถานะของเรียมเปลี่ยนไป

จากการศึกษานวนิยายท่องเที่ยวเรื่อง “แผลเก่า” ของ ไม้ เมืองเดิม ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า
บุรุษสรรพนามที่ตัวละครชานาใช้พูดกันในนวนิยายท่องเที่ยวเรื่องนี้มีไม่มาก ได้แก่ ฉัน ข้า กู เรา เจ้า
มึง เอ็ง แก มัน เขา นอกนั้นเป็นคำเรียกญาติเช่น พี่ พ่อ แม่ ลักษณะของบุรุษสรรพนาม
ในนวนิยายเรื่องนี้คือ ไม่เป็นทางการ ตรงไปตรงมา จริงใจ แสดงออกซึ่งอารมณ์ของผู้พูดอย่าง

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 55-56.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

ชัดเจน เช่น “พี่” กับ “เจ้า” แสดงความรักใคร่สนิทสนม “กู” กับ “มึง” แสดงความโกรธ นอกจากนี้ยังมีข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับการใช้บุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่องนี้คือ ใช้บุรุษสรรพนามไม่สม่ำเสมอ ใช้หลายคำสลับกันไปในบทสนทนาเดียวกัน เช่น บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนเรียกมี “ฉัน”, กับ “ข้า” บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนขวัญมี “ฉัน”, “พี่”, “ข้า”

• การใช้บุรุษสรรพนามในเรื่องสั้นเรื่อง “มือทอง” ของมณัส จรรย์งค์

เนื่องจากเรื่องสั้นเรื่อง “มือทอง” ไม่เป็นที่รู้จักเท่ากับเรื่อง “แผลเก่า” ผู้วิจัยจึงขอย่อเรื่องดังนี้

“มือทอง” เป็นมือของสาวสวยนางหนึ่งชื่อกระถินซึ่งแต่งงานกับดวงชายผู้มั่งคั่งและเจ้าสำราญของหมู่บ้าน กระถินคลอดลูกสาวซึ่งมีลักษณะผิดปกติ เป็นที่รังเกียจของพ่อลูกสาวของกระถินเป็น “ลูกกรอก” ชาวบ้านแถบนั้นเชื่อกันว่าแม่หนูคนนี้นำโชคจึงพากันถือธูปเทียนดอกไม้มากราบไหว้ เสียงรำลือเกี่ยวกับลูกตัวเท่าตุ๊กตาของกระถินได้ยินไปถึงอีกหมู่บ้านหนึ่ง เดชหนุ่มม่าย เมียเขาตายหลังจากคลอดลูกชายซึ่งเป็น “ลูกกรอก” เดชเดินทางมาหวังจะสู่ขอ “แม่ตุ๊กตา” ให้กับลูกชายซึ่งมาเข้าฝันเขาและรบเร้าให้ไปสู่ขอแม่หนู ทันทีที่พบกัน พ่อม่ายกับแม่ม่ายก็ตกหลุมรักกันทันใด เดชแอบเข้าหากระถินกลางดึก ทั้งสองได้สมรักกันไม่ทันข้ามคืน บังเอิญดวงผัวกระถินมาพบเข้าก็ฟันเดชตาย ส่วนกระถินถูกฟันข้อมือซ้ายขาด หล่อนกระเสือกกระสนไปหาหมอประจำหมู่บ้านเพื่อให้ช่วยต่อมือให้ หมอบอกว่าต่อให้ไม่ได้ กระถินก็โยนมือข้างนั้นทิ้งแล้วกลับไปผูกคอตายที่บ้าน หมอเร่งจึงนำมือของหล่อนมาดองไว้ในขวดโหล และนำ “กุมารกุมารี” มาดองเก็บไว้ด้วย

การใช้บุรุษสรรพนามในเรื่องสั้นเรื่อง “มือทอง” แบ่งได้เป็นสองสถานการณาคือ สถานการณ์แรก หมอเร่งต้อนรับชายต่างถิ่น 4 คนซึ่งบังเอิญมาแวะพักที่ร้านเพื่อเดินทางต่อไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง ชายทั้งสี่สังเกตเห็นขวดโหล “มือทอง” จึงขอให้หมอเร่งเล่าประวัติให้ฟัง การใช้บุรุษสรรพนามในตอนนี้เป็นบุรุษสรรพนามสมัยปัจจุบัน คือ หมอเร่งกับชายต่างถิ่นสี่คน (ประดิษฐ์, นารถ, โรจน์และแมน) พูดกันด้วยบุรุษสรรพนาม “ผม”, “คุณ” ตัวของหมอเร่งเองเดิมเป็นลูกมือช่วยหมอฝรั่งผ่าตัดอยู่สิบปี เคยหากินอยู่ในเมืองแต่รายได้น้อยจึงย้ายมาอยู่หมู่บ้านเขาหลวงได้เกือบสามสิบปี การที่แกพูด “ผม”, “คุณ” กับอาคันตุกะต่างเมืองจึงน่าจะเป็นเพราะแกเคยอยู่ในสังคมที่เจริญมาแล้ว

“ผมกำลังจะเดินทางไปยังหนองเตียน” เขาบอกและยกมือไหว้
 “เดินทางหาที่พักพอหายเหนื่อยแต่หาเท่าไรก็ไม่มีเลยออกจะรุงรัง
 และอบอวลทีเดียว”

คุณหมอพยักหน้าซำๆ “มันก็เป็นยั้งี้แหละคุณ บ้านป่าเมืองดอน
 นั่งที่คุณ ม้ายาวนั่นแหละ”

“ดูเหมือนจะมี” แกกวาดสายตาไปตามชั้น “แต่ว่ามันเป็นกาแพ
 กระจบองที่เขาใส่กระจบองนมเล็กๆขายแต่ก่อนนี้ ตั้งแต่ยังไม่เกิด
 สงครามคงเหม็นสาบหมดแล้ว คนบ้านนี้ไม่มีใครเขากินเป็น ผมก็
 ไม่ชอบ”³⁹

สถานการณ์ที่สอง เรื่องราวของกระถินจากคำบอกเล่าของหมอเว่ การใช้
 บุรุษสรรพนามในตอนนี้น่าสังเกตคือ เดชกับกระถินแทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” เดชเปลี่ยน
 บุรุษสรรพนามจาก “ฉัน” เป็น “พี่” เมื่อบอกรักกระถินและเรียกกระถินด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า”

“กลับไปเสีย” กระถินร้องเสียงสั้นๆ “ฉันมีผ้าแล้ว”

“แต่เขาไม่ได้รักเจ้าจริง พี่รักและตายแทนได้เดี๋ยวนี้”⁴⁰

นอกจากนี้ตอนที่เดชเดินทางมาพบป่าเป็นหมอต้าแยมผู้ทำคลอดลูกของ
 กระถินเพื่อขอให้พาไปยังบ้านกระถิน เดชแทนตัวเองว่า “ฉัน”, “ผม” และเรียกป่ามั่นว่า “คุณป่า”,
 “ป่า”

“ฉันอยู่บ้านนาสามพันจะ คุณป่า ชื่อเดช” เขาบอก “มีเรื่องร้อน
 ใจที่จะต้องมาปรึกษาคุณป่า ฉันก็เกรงใจเหมือนกันแต่ไม่รู้ว่าจะ
 ทำอย่างไร”⁴¹

“เขาดีใจเหลือเกินป่า” เขาบอกเมื่อกลับมาถึง “ต่อจากนี้ไปก็ไม่มี
 อะไรมาก นอกจากป่าจะต้องช่วยฉันช่วยจัดหาผู้ใหญ่ถ้ำแก่ให้
 ฉันด้วย เราจะได้เริ่มการเริ่มงานกันเสียให้มันเสร็จสิ้นไป”⁴²

³⁹ มนัส จรรย์รงค์, เรื่องสั้นคลาสสิกไทย ชุด เสือเก่า, หน้า 173.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 184.

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 190.

“ช่วยผมสักทีเถอะครับ เสียเท่าไร ผมไม่ว่า” เจ้าคนหนุ่มผู้อ่อนกว่ากล่าวเสียงเศร้าๆ “ทางฝ่ายแม่เขาจะยินยอมพร้อมใจหรือไม่ก็
ไม่รู้”⁴³

จากการศึกษาเรื่องสั้นแนวท่องเที่ยวเรื่อง “มือตอง” ของ มนต์ จรรย์รงค์ ผู้วิจัยได้กลุ่มบุรุษสรรพนามสองกลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง บุรุษสรรพนามที่เป็นทางการ เช่น “ผม”, “คุณ” กลุ่มที่สอง บุรุษสรรพนามที่ไม่เป็นทางการ เช่น “ฉัน”, “พี่”, “เจ้า” รวมถึงคำเรียกญาติด้วย จากการศึกษาพบว่าตัวละครในเรื่องสั้นนี้ใช้บุรุษสรรพนามที่เป็นทางการ หรือสุภาพกับคนที่ไม่คุ้นเคย เพื่อแสดงมารยาททางสังคม และไม่นิยมเรียกชื่อของคนที่ถูกด้วย ซึ่งการใช้อาจเป็นได้ดังนี้ คือแทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนามไม่เป็นทางการ แต่เรียกอีกฝ่ายด้วยคำเป็นทางการ หรือแทนตัวเองและผู้อื่นด้วยบุรุษสรรพนามเป็นทางการ เช่น เดชพูดกับป้าแป้นด้วย “ฉัน” หรือ “ผม” กับ “คุณป้า” หรือ “ป้า” หมอเฒ่าพูดกับอาคันตุกะด้วยบุรุษสรรพนาม “ผม” กับ “คุณ”

จากการศึกษาบุรุษสรรพนามในนวนิยายและเรื่องสั้นแนวท่องเที่ยวของไทยทั้งสองเรื่องข้างต้น ผู้วิจัยได้พบว่า มีการใช้บุรุษสรรพนามสุภาพที่มักไม่ค่อยพบในนวนิยายหรือเรื่องสั้นแนวท่องเที่ยว เช่น “ดิฉัน”, “ท่าน”, “คุณ”, “ผม” หรือแม้แต่บุรุษสรรพนามต่างประเทศเช่น “ลื้อ” เป็นต้น ในข้อนี้ ผู้วิจัยไม่ถือว่าบุรุษสรรพนามพวกนี้เป็นลักษณะเฉพาะของนวนิยายท่องเที่ยวที่มีบุรุษสรรพนามเหล่านี้มาปะปนเนื่องจากในเรื่องมีอิทธิพลของวัฒนธรรมเมืองเข้ามาเปลี่ยนแปลงชีวิตชาวชนบทอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ในเรื่อง “แผลเก่า” เริ่มไปอยู่บางกอก คบหาสมาคมกับชาวพระนคร จึงได้รู้จักกิจกรรมมารยาทของชาวกรุง และเมื่อกลับมาทุ่งบางกะปิอีกครั้ง ก็ติดการพูดและการวางตัวแบบสาวชาวกรุง บุรุษสรรพนามที่หล่อนเรียกขวัญคนรักเก่าจึงเปลี่ยนไป ส่วนในเรื่องสั้นเรื่อง “มือตอง” หมอเฒ่ากับอาคันตุกะพูดกันด้วยบุรุษสรรพนามของสุภาพชนคือ “ผม”, “คุณ” เพราะหมอเฒ่าเคยอยู่กับหมอฝรั่งและทำงานในเมือง จึงไม่ต้องสงสัยว่าเหตุใดหมอเฒ่าจึงใช้บุรุษสรรพนามเช่นนี้ สำหรับอาคันตุกะสี่คนนั้น แม้ผู้เล่าเรื่องไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับพวกเขามากนัก เราก็พอจะคะเนจากการพูดจาได้ว่าพวกเขาน่าจะเป็นคนเมือง ส่วน “เดช” ซึ่งเป็นหนุ่มชาวบ้านต่างหมู่บ้านกับกระดิน ผู้เล่าเรื่องไม่ได้บอกว่าเขามีพื้นภูมิอย่างไรชัดเจน แต่เมื่อมาพบคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนก็ใช้บุรุษสรรพนามตามมารยาทสังคม คือ “ผม” และนามวลี “คุณป้า”

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 185.

ประโยชน์หลักที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นของไทยสองเรื่องนี้ คือ ผู้วิจัยได้กลุ่มบุรุษสรรพนามที่มักพบในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นของไทย ซึ่งแบ่งได้สองจำพวกคือ บุรุษสรรพนามแท้ และคำนามที่ใช้เป็นบุรุษสรรพนาม เช่น คำเรียกญาติ

บุรุษสรรพนามแท้ที่ตัวละครชานาหรือชาวบ้านมักใช้พูดกันในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นของไทยได้แก่

- บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 ฉัน ข้า กู เรา
- บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 เจ้า เอ็ง มึง
- บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แก มัน เขา

คำนามที่มักพบใช้เป็นบุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นได้แก่

- คำเรียกญาติ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ป้า
- ตำแหน่งการงาน เช่น หมอ ผู้ใหญ่บ้าน

ทั้งบุรุษสรรพนามและคำนามข้างต้นนำมาใช้ในการแปลนวนิยายชีวิตท้องถิ่นเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ได้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เช่น ฉากรัก ฉากโกรธ เป็นต้น รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในบทที่ 4

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาบุรุษสรรพนามภาษาไทยซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมาโดยลำดับหัวข้อ ได้แก่ คำจำกัดความของบุรุษสรรพนาม การศึกษาเชิงประวัติ วิทยาการของบุรุษสรรพนาม ลักษณะพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาไทย และบุรุษสรรพนามในวรรณกรรมท้องถิ่นไทย ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจระบบบุรุษสรรพนามไทยดีขึ้นกว่าเดิมและจะได้นำพินความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นฝรั่งเศสต่อไป

2.2 บุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศส

หลังจากได้ศึกษาบุรุษสรรพนามภาษาไทยแล้ว ในหัวข้อนี้เราจะมาทำความเข้าใจบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสซึ่งเป็นภาษาต้นทาง ผู้วิจัยจะพิจารณาประเด็นต่อไปนี้ การจำแนกบุรุษสรรพนามตามหน้าที่ในประโยค บุรุษสรรพนาม Tu และ Vous บุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสและความหมายพิเศษ

2.2.1 การจำแนกบุรุษสรรพนามตามหน้าที่ในประโยค

ภาษาฝรั่งเศสเรียกบุรุษสรรพนามว่า “Pronom Personnel” คำว่า Pronom หมายถึง คำที่มักใช้แสดงหรือหมายถึง คำนาม คำคุณศัพท์ ความคิด หรือวลีซึ่งอยู่หน้าหรือหลังคำสรรพนาม⁴⁴ ส่วนคำว่า Personnel มาจากคำว่า Personne หมายถึง ประเภทของบุรุษซึ่งทำหน้าที่ต่างๆในกระบวนการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน ได้แก่ ผู้พูด (Locuteur) เรียกว่าบุรุษที่หนึ่ง ผู้ฟัง (Interlocuteur) เรียกว่าบุรุษที่สอง ผู้ที่ถูกพูดถึง (Tiers) เรียกว่าบุรุษที่สาม⁴⁵ บุรุษสรรพนามในภาษาฝรั่งเศสมีรูปแตกต่างกันไปตามบุรุษ(Personne) เพศ (Genre) พจน์ (Nombre) และหน้าที่ในประโยค (Fonction) อย่างไรก็ตามจะพบว่าบุรุษสรรพนามหลายคำมีรูปซ้ำกันแต่ต่างหน้าที่กัน ในการแยกแยะจึงต้องยึดหน้าที่ในประโยคเป็นหลัก

ต่อไปนี้เป็นกรการจำแนกบุรุษสรรพนาม (Pronoms Personnels) ตามหน้าที่ในประโยค ผู้วิจัยยึดตามหลักของ Grevisse และได้ยกตัวอย่างจากนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ประกอบความเข้าใจ⁴⁶

1. Sujet (ประธาน)

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 Je, Nous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 Tu, Vous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 Il, Ils, Elle, Elles

- **Je*** ne suis pas quémandeuse, vous le savez, et **je** n’abuse pas de la bonté de mes amis.⁴⁷
- **Vous** êtes venue chercher le feu du soir, mère Guillette, lui dit le vieillard. Voulez-vous quelque autre chose?⁴⁸

⁴⁴ Grevisse, Maurice, *Le bon usage* (9e éd. Paris: Hatier,1969), p. 412.

⁴⁵ Charaudeau, Patrick, *Grammaire du sens et de l’expression* (Paris: Hachette, 1992), p.120.

⁴⁶ Grevisse, Maurice, *Le bon usage*, pp. 418-419.

* ข้อความตัดตอนจากนวนิยาย เรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ทุกข้อความ ผู้วิจัยเป็นผู้ทำตัวหน้าบุรุษสรรพนามที่จะศึกษา

⁴⁷ Sand, George, *La Mare au diable* (Évreux: Larousse Bordas,1996), p.71.

⁴⁸ Ibid., p. 71.

2. Objet direct (กรรมตรง)

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 me, nous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 te, vous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 le, la, les

- Tu ne veux donc pas m'emmener ! s'écria le petit en commençant à frotter ses yeux pour montrer qu'il avait dessein de pleurer.⁴⁹
- Je te dis que tu l'aimeras : c'est un bon sujet, une femme de grand coeur ; je ne l'ai pas vue depuis longtemps(...)⁵⁰

3. Objet indirect (กรรมรอง)

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 me, nous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 te, vous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 lui, leur

- (...) il lui fut impossible de retenir les siennes, bien qu'il grondât et menaçât encore.⁵¹
- Le gouvernement d'aujourd'hui calme l'inquiétude des riches en leur faisant payer beaucoup de gendarmes et de geôliers, de baïonnettes et de prisons.⁵²

4. Renforcement (ใช้เน้นประธาน กรรมตรง กรรมรอง)

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 moi, nous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 toi, vous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 lui, eux, elle, elles

- C'est vrai, Marie, tu t'avisés de tout, toi ; moi, je ne pensais plus que Jeannie devait être par là.⁵³
- Mais il manque à cet homme une partie des jouissances que je possède, jouissances immatérielles qui lui seraient bien dues, à lui,

⁴⁹ Ibid., p. 84.

⁵⁰ Ibid., p. 63.

⁵¹ Ibid., p. 85.

⁵² Ibid., p. 40.

⁵³ Ibid., p.89.

l'ouvrier du vaste temple que le ciel est assez vaste pour
embrasser.⁵⁴

- Crime et malheur, voilà ce qui le frappait; mais **nous**, artistes d'un autre siècle, que peindrons-nous?⁵⁵

5. Complément prépositionnel (ตามหลังบุพบท)

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 moi, nous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 toi, vous

บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 lui, eux, elle, elles

- Mais Jacques peut mourir avant **toi**, avant que vos enfants soient élevés, et il faut toujours songer, dans une famille, à ne pas laisser des mineurs sans un chef pour les bien conseiller et régler leurs différends.⁵⁶
- Petite Marie, lui dit-il en s'asseyant auprès d'**elle**, je viens te faire de la peine et t'ennuyer, je le sais bien(...)⁵⁷

6. Attribut (บุรุษสรรพนามที่วางหน้าหรือหลังกริยา)

บุรุษสรรพนาม Attribut le, la, les ใช้วางหน้ากริยาเพื่อแทนคำนามที่มี article défini, adjectif démonstratif, adjectif possessif นำหน้า หรือแทนวิสามานยนามที่ไม่มีคำนำหน้า นอกจากนี้ le ยังมีสถานะ neutre และใช้แทน adjectif, locution adjective, participe และแทนคำนามที่ไม่มีคำนำหน้าด้วย

- je sentis une pitié profonde mêlée à un regret involontaire.
Heureux le laboureur ! oui, sans doute, je **le** serais à sa place(...)⁵⁸

⁵⁴ Ibid., p.53.

⁵⁵ Ibid., p.37.

⁵⁶ Ibid., p.66.

⁵⁷ Ibid., pp.173-174.

⁵⁸ Ibid., p.52.

บุรุษสรรพนาม Attribut ที่วางหลังกริยา ได้แก่ บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 moi, nous บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 toi, vous บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 lui, eux, elle, elles

- C'est **toi** qui dormiras, répondit le laboureur, et moi je vous garderai tous les deux, car jamais je n'ai eu moins envie de dormir; j'ai cinquante idées dans la tête.⁵⁹

นอกจากนี้ยังมีสรรพนามอื่นอีก 2 ประเภทคือ Pronom indéfini และ Pronoms adverbiaux ซึ่งมีการใช้คล้ายคลึงกับบุรุษสรรพนาม

- Pronom indéfini On – สรรพนาม On ใช้แทนบุรุษสรรพนามใดก็ได้ เพื่อเป็นการกล่าวถึงแบบไม่ชี้เฉพาะ
 - Aujourd'hui **on** lui montre le bandit crochetant sa porte et l'assassin guettant son sommeil.⁶⁰
 - Croit-**on** que cette mystérieuse intuition de la poésie ne soit pas en lui déjà à l'état d'instinct et de vague rêverie?⁶¹
- Pronoms adverbiaux En, Y สรรพนาม En, Y โดยทั่วไปแทนมักแทนวลีบุพบท+สถานที่ ในปัจจุบันถ้าใช้แทนคนหรือสัตว์มีความหมายเชิงดูถูก แต่ในสมัยก่อนใช้แทนคน หรือสัตว์ได้
 - Vous voulez donc que j'**en** prenne une laide?⁶²
 - Oui, ma mère, ce serait aussi mon idée; mais les femmes que vous m'avez conseillé de rechercher ne me conviennent pas. Quand je les vois, au lieu d'oublier ma Catherine, j'**y** pense davantage.⁶³

จะเห็นได้ว่าในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* มีการใช้บุรุษสรรพนามทุกหน้าที่ ซึ่งในการแปลนวนิยายเรื่องนี้ ผู้แปลจะต้องเข้าใจหน้าที่ต่างๆอย่างชัดเจน จึงจะสามารถถ่ายทอดออกมาได้ถูกต้อง บุรุษสรรพนามประธานแต่ละตัวมีรูปต่างๆขึ้นอยู่กับว่าจะทำหน้าที่ใดในประโยค เช่น Je

⁵⁹ Ibid., p.113.

⁶⁰ Ibid., p.39.

⁶¹ Ibid., p.46.

⁶² Ibid., p.61.

⁶³ Ibid., p.167.

เมื่อเป็นกรรมก็ใช้รูป Me ถ้าตามหลังบุพบทก็ใช้รูป Moi การจำแนกรูปของบุรุษสรรพนามตามหน้าที่มีประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ในแง่ของการทำความเข้าใจว่าบุรุษสรรพนามคำนี้แทนตัวละครนี้ เป็นผู้กระทำกริยา หรือเป็นผู้ถูกกระทำ เป็นส่วนขยาย หรือใช้เน้นเป็นต้น ในบางครั้งเราพบกริยา เช่น V.Plaire ซึ่งประธานของประโยคเป็นประธานทางไวยากรณ์ ไม่ใช่ผู้กระทำกริยา หากเป็นผู้รับกริยา ตัวอย่างเช่น

tu me plais, et je suis bien malheureux de ne pas te plaire.⁶⁴

“พี่รักเจ้า พี่กลุ้มเหลือเกินที่เจ้าไม่รักพี่”⁶⁵

จะเห็นได้ว่าการแปลเราต้องนำกรรมรอง Me มาเป็นประธานในภาษาไทย และกลับประธาน Tu ไปเป็นกรรมในภาษาไทย นี่เป็นประโยชน์จากการที่เราได้รู้หน้าที่ของบุรุษสรรพนาม อย่างไรก็ตามการแบ่งรูปตามหน้าที่ของบุรุษสรรพนามไม่มีผลกระทบในแง่ของการแทนค่านาม คือหากบุรุษสรรพนามแทนค่านามคำหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะบุรุษสรรพนามนั้นจะเปลี่ยนรูปไปอย่างไรก็ยังคงแทนค่านามนั้นอยู่ ดังนั้นในแง่ของความหมายจึงไม่เปลี่ยนไปตามรูปของบุรุษสรรพนาม เช่น ตัวอย่าง บุรุษสรรพนามแทนແມ່ໂມ່

Tu dois à tes enfants et à nous autres, qui voulons que tout aille bien dans la maison, de te marier au plus tôt.⁶⁶

“เอ็งต้องทำเพื่อลูกเอ็งแล้วก็เพื่อพวกเรานะเว้ย พวกข้าน่าจะหวังว่าทุกอย่างในบ้านจะเรียบร้อย เอ็งแต่งงานเร็วๆเถิดวะ”⁶⁷

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าบุรุษสรรพนาม Tu และ Te ต่างก็แทนແມ່ໂມ່เหมือนกันแต่หน้าที่ในประโยคต่างกันจึงมีรูปไม่เหมือนกัน การแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่องนี้จะกล่าวโดยรวมถึงการแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 แทนตัวละครโดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ในรูปใด แต่จะเน้นว่าบุรุษสรรพนามนั้นๆ แทนตัวละครตัวนั้นๆ แปลด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยค่านาม ด้วยการขยายความ หรือด้วยการละบุรุษสรรพนาม

⁶⁴ Ibid., p.124.

⁶⁵ ฉมอรรถ ชองด์, บึงอาถรรพ์, แปลโดย แสงระวี ทองดี (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2549), หน้า 89.

⁶⁶ Sand, George, La Mare au diable, p.58.

⁶⁷ ฉมอรรถ ชองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 36.

2.2.2 บุรุษสรรพนาม Tu และ Vous

บุรุษสรรพนาม Tu และ Vous เป็นบุรุษสรรพนามที่มีบทบาทมากในภาษาฝรั่งเศสเพราะเป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้เรียกขานกัน และบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังได้ จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของบุรุษสรรพนามทั้งสองคำนี้อย่างละเอียด อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้ศึกษางานวิจัยของ Brown และ Gilman⁶⁸ ซึ่งศึกษาการใช้สรรพนามบุรุษที่สองในภาษายุโรปโดยเน้นภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ในแง่ของประวัติความเป็นมาและการใช้ในบริบทสังคมในปัจจุบัน ผู้วิจัยเรียบเรียงงานของ Brown และ Gilman ผ่านงานของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ดังนี้

ผลการวิจัยของ Brown และ Gilman พบว่าการใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่สองในภาษายุโรปขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและปัจจัยทางสังคมที่เป็นองค์ประกอบ ทำให้ความสัมพันธ์แตกต่างกันไป ได้แก่ อำนาจ (Power) และความเป็นปึกแผ่น (Solidarity)*

อำนาจ หมายถึง การที่คนใดคนหนึ่งสามารถควบคุมหรือบังคับพฤติกรรมของอีกคนหนึ่งได้ อำนาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คนไม่สมดุล คนที่มีอำนาจมากกว่าจะอยู่เหนือคนที่มีอำนาจน้อยกว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจได้แก่ กำลังทางกาย ความมั่งคั่ง อายุ เพศ บทบาททางสังคม

ความเป็นปึกแผ่น หมายถึง การมีประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มสังคม และความคล้ายคลึงกันในคุณสมบัติต่างๆ ทางสังคม เช่นด้านศาสนา อายุ ถิ่นกำเนิด ชาติพันธุ์ อาชีพ และความสนใจ เป็นต้น ดังนั้น กลุ่มสังคมที่สมาชิกมีประสบการณ์ร่วมกันมาก ก็มีความเป็นปึกแผ่นมากกว่ากลุ่มสังคมที่สมาชิกมีประสบการณ์ร่วมกันน้อย และกลุ่มสังคมที่สมาชิกมีความคล้ายคลึงกันในลักษณะทางสังคม ย่อมมีความเป็นปึกแผ่นมากกว่ากลุ่มที่สมาชิกมีความแตกต่างกันในลักษณะทางสังคม

ในอดีตบุรุษสรรพนามบุรุษที่สองในภาษายุโรปมี 2 คำ คำหนึ่งหมายถึง “ท่านคนเดียว” อีกคำหนึ่งหมายถึง “ท่านทั้งหลาย” เช่นตัวอย่างในภาษาฝรั่งเศส คนฝรั่งเศสในอดีตใช้บุรุษสรรพนาม Tu เป็นเอกพจน์ คือใช้เรียกคนๆเดียว ในขณะที่เดียวกันก็ใช้บุรุษสรรพนาม Vous เป็น

⁶⁸ Brown, Roger and A. Gilman, “The pronouns of power and solidarity,” *Style in language* (T.A. Sebok (ed), Massachusetts: M.I.T. Press, 1960) อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics)*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 106-109.

* ในงานวิจัยนี้จะใช้คำว่า “ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน” แทนคำว่า “ความเป็นปึกแผ่น”

พหูพจน์ คือใช้เรียกคนหลายๆคน ต่อมาเมื่อมีแนวโน้มใหม่เกิดขึ้นในยุโรปสมัยกลางคือเวลาคนสามัญพูดกับพระเจ้าแผ่นดินมักใช้รูปพหูพจน์เรียกขานพระเจ้าแผ่นดิน เพราะมักหมายถึงพระราชินีและบริวารด้วย การใช้บุรุษสรรพนามซึ่งเดิมถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างเอกพจน์กับพหูพจน์กลายมาเป็นถูกกำหนดโดยอำนาจ กล่าวคือผู้มีอำนาจน้อยเรียกผู้มีอำนาจมากโดยใช้รูปพหูพจน์ ส่วนผู้มีอำนาจมากเรียกผู้มีอำนาจน้อยด้วยรูปเอกพจน์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่กำหนดโดยอำนาจเป็นความสัมพันธ์ไม่สมมูล (Asymmetrical / Non-reciprocal relationship)

Brown และ Gilman เรียกบุรุษสรรพนามประเภทแรกคือ เอกพจน์/อำนาจน้อยว่า T (มาจากภาษาละตินว่า Tu) และอีกประเภทคือ พหูพจน์/อำนาจมากว่า V (มาจากคำว่า Vos) ในยุโรปสมัยกลางพวกขุนนางเรียกสามัญชนว่า T แต่สามัญชนเรียกขุนนางว่า V เจ้านายเรียกทาสหรือคนรับใช้ว่า T และตัวเองถูกเรียกว่า V ภายในครอบครัว บิดามารดาเรียกบุตรว่า T แต่บุตรเรียกบิดามารดาว่า V เหล่านี้เป็นการใช้สรรพนามบุรุษที่สองเรียกกันระหว่างคนที่มีความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล สำหรับบุคคลในชั้นเดียวกัน คือมีความสัมพันธ์เท่าเทียมกัน ในสมัยเดียวกันนี้พบว่าคนที่เท่ากันในชั้นสูงจะเรียกกันด้วย V ส่วนคนที่เท่ากันในชั้นต่ำจะใช้ T

ในสมัยต่อมาในยุโรปมีแนวโน้มใหม่เกิดขึ้น คือปัจจัยทางสังคมอย่างใหม่ได้เข้ามาใช้ในการกำหนดการใช้สรรพนามบุรุษที่สองคือความเป็นปึกแผ่นซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังสมมูลหรือเท่าเทียมกัน (Symmetrical / Reciprocal relationship) ผู้ที่มีอำนาจมากกว่า แต่มีความเป็นปึกแผ่นกับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ก็กลายเป็นผู้ที่แสดงความเท่าเทียมกับผู้ย่อย เช่น พ่อแม่กับลูก พี่กับน้อง นายกับบ่าวที่รับใช้กันมานาน

ดังนั้นรูปแบบการใช้สรรพนามบุรุษที่สอง จึงมีแนวโน้มเป็นรูปแบบสมมูล คือกลายเป็น V-V หรือ T-T สุดท้ายแต่ความเป็นปึกแผ่นจะน้อยหรือมาก Brown และ Gilman ได้ให้แผนผังแสดงการเปลี่ยนแปลงในการใช้สรรพนามบุรุษที่สอง ตามความสัมพันธ์ในภาษายุโรปดังนี้

(a)	ลูกค้า	นายทหาร	นายจ้าง
	T↓V V↑	T↓V V↑	T↓V V↑
	พนักงานเสิร์ฟ/ชายของ	ทหาร	ลูกจ้าง
	พ่อแม่	นาย	พี่
	T↓T↑V	T↓T↑V	T↓T↑V
	ลูก	บ่าว	น้อง

(b)	ลูกค้า	นายทหาร	นายจ้าง
	V↕	V↕	V↕
	พนักงานเสิร์ฟ/ชายของ	ทหาร	ลูกจ้าง
	พ่อแม่	นาย	พี่
	T↕	T↕	T↕
	ลูก	บ่าว	น้อง

จากแผนผังข้างบน Brown และ Gilman ให้ข้อสังเกตว่า (a) แสดงจุดเริ่มของการเปลี่ยนแปลงซึ่งในความสัมพันธ์ 3 แบบแรก ความสัมพันธ์เป็นปึกแผ่นริเริ่มโดยผู้ที่อยู่สูงกว่า และ ความสัมพันธ์ 3 แบบหลังความเป็นปึกแผ่นริเริ่มโดยผู้ที่อยู่ต่ำกว่า ในที่สุดการเปลี่ยนแปลงได้ทำให้มีรูปแบบที่เท่าเทียมกัน ดังแสดงใน (b) 3 แบบแรกซึ่งใช้ V เรียกกัน และ 3 แบบหลังซึ่งมีความเป็นปึกแผ่นมากกว่าใช้ T เรียกกัน

สำหรับในภาษาปัจจุบัน* Brown และ Gilman พบว่าความสัมพันธ์แบบพ่อแม่กับลูก ลูกค้ากับผู้บริการ นายจ้างกับเสมียน ไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดโดยอำนาจเลย ในภาษาฝรั่งเศส เยอรมันและอิตาลีเลย อย่างไรก็ตาม แต่ละสังคมย่อมมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไปบ้าง เช่น ผู้พูดชาวฝรั่งเศสและอิตาลีมักมีแนวโน้มที่จะใช้ T กับคนรู้จักคุ้นเคยกัน (Acquaintances) มากกว่าผู้พูดชาวเยอรมัน ตรงกันข้าม ผู้พูดชาวเยอรมันมักใช้ T กับคนที่ห่างเหินหรือไม่รู้จักกัน เด็กนักเรียนชาวนอร์เวย์มักใช้ T เรียกครูมากกว่านักเรียนดัดหรือเยอรมัน นักเรียนชายชาวอิตาลีมักใช้ T เรียกนักเรียนหญิงมากกว่าชาติอื่น แต่กล่าวโดยทั่วไป ชาวอิตาลีใช้ T มากกว่าชาวฝรั่งเศส และชาวฝรั่งเศสใช้ T มากกว่าชาวเยอรมัน และถ้าทุกสิ่งเท่ากันหมด ผู้พูดที่เป็นนักอนุรักษ์นิยมทางการเมืองมักใช้ T น้อยกว่าผู้ที่ไม่เป็นนักอนุรักษ์นิยม

นอกจากงานของ Brown และ Gilman แล้ว สิบสองปีต่อมา Lambert ได้ศึกษาเรื่อง "The use of "Tu" and "Vous" as Forms of Address in French Canada: A Pilot Study" โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเด็กชายชาวแคนาดาเชื้อสายฝรั่งเศสอายุระหว่าง 16-19 ปี และกำลังศึกษา

* หมายถึง คริสต์ศตวรรษที่ 20 เพราะ Brown และ Gilman ศึกษาเรื่องดังกล่าวเมื่อปี ค.ศ. 1960

ในระดับมหาวิทยาลัยที่เมืองควิเบกจำนวน 136 คน จุฑารัตน์ โล่ห์ตระกูลวัฒน์ได้สรุปงานของ Lambert ไว้ดังนี้⁶⁹

การใช้ “Tu” และ “Vous” แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟังเช่นเดียวกับการใช้ “Tu” และ “Vous” ในประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือการใช้ “Tu” เป็นบุรุษสรรพนามในระดับความสัมพันธ์แบบสมดุลง เนื่องจากผู้พูดและผู้ฟังมีฐานะเท่าเทียมกันและสนิทสนมคุ้นเคยกัน เช่น ผู้พูดและผู้ฟังเป็นเพื่อนกัน ส่วน “Vous” นั้นใช้เป็นบุรุษสรรพนามในระดับความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง เนื่องจากผู้พูดและผู้ฟังมีสถานภาพแตกต่างกันและไม่สนิทสนมกัน เช่น ผู้พูดและผู้ฟังเป็นครูกับนักเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่าในบางครั้งการใช้คำเรียกขาน “Tu” และ “Vous” ไม่ได้เป็นรูปแบบที่ผู้พูดและผู้ฟังต่างใช้ “Tu” และ “Vous” เรียกขานกันคือ T-T และ V-V แต่จะมีรูปแบบเป็น T-V และ V-T กล่าวคือผู้พูดใช้ “Tu” เรียกผู้ฟังและผู้ฟังใช้ “Vous” เรียกผู้พูด หรือผู้พูดใช้ “Vous” เรียกผู้ฟังและผู้ฟังใช้ “Tu” เรียกผู้พูด ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของสถานภาพของผู้พูดกับผู้ฟังซึ่งเกิดจากปัจจัยทางสังคมที่ทำให้ความสัมพันธ์แตกต่างกันไปคือ *ความเคารพ* และปัจจัยที่ทำให้เกิดความเคารพคือ อายุ และ *ชนชั้นทางสังคม* เช่น หลานใช้ “Vous” เรียกยาย และยายใช้ “Tu” เรียกหลาน แม้ว่าทั้งยายและหลานจะสนิทสนมกัน และนอกจากนั้น “Tu” และ “Vous” ยังใช้ในกรณีพ่อ-ลูกซึ่งอยู่ในชนชั้นต่ำ กล่าวคือพ่อมีอาชีพ เช่น เป็นช่างไม้ ช่างก่อสร้าง เป็นต้น ในกรณีนี้ชนชั้นทางสังคมจะเป็นตัวกำหนดไม่ใช่อายุ เนื่องจากพ่อถือว่าลูกจะต้องให้ความเคารพ ดังนั้นเวลาลูกเรียกพ่อจึงใช้ “Vous” และพ่อเรียกลูกจะใช้ “Tu” ในขณะที่พ่อลูกที่อยู่ในชนชั้นกลางหรือสูง คือ พ่อมีอาชีพเป็นแพทย์ วิศวกร นักธุรกิจจะยังคงมีความสัมพันธ์แบบสมดุลงจึงใช้ “Tu” เรียกขานกัน

งานวิจัยของ Brown กับ Gilman และ Lambert ศึกษาเรื่องบุรุษสรรพนามในช่วงเวลาห่างกัน 12 ปี กล่าวคือ Brown กับ Gilman ทำการวิจัยในปี ค.ศ. 1960 ส่วน Lambert ทำการวิจัยในปี ค.ศ. 1972 งานวิจัยของ Brown กับ Gilman ศึกษาบุรุษสรรพนามยุโรปตั้งแต่อดีต

⁶⁹ Lambert, Wallace E, “The use of “Tu” and “Vous” as Forms of Address in French Canada : A Pilot Study,” (Stanford University Press, 1972) อ้างถึงใน จุฑารัตน์ โล่ห์ตระกูลวัฒน์, “การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 7-9.

คือก่อนยุคกลางเรื่อยมาจนถึงสมัยของพวกเขา ส่วน Lambert ศึกษาการใช้บุรุษสรรพนาม Tu และ Vous ของชาวแคนาดาเชื้อสายฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1972 หลังจากศึกษางานวิจัยทั้งสองเรื่องแล้ว ผู้วิจัยได้สรุปการเปลี่ยนแปลงของบุรุษสรรพนามยุโรปโดยเฉพาะภาษาฝรั่งเศสได้ดังนี้

1. ยุคโบราณ : การใช้บุรุษสรรพนาม T กับ V ถูกกำหนดด้วยเรื่องของไวยากรณ์ คือพจน์ของคำ โดย T เป็นรูปเอกพจน์ ใช้เรียก “ท่านคนเดียว” ส่วน V เป็นรูปพหูพจน์ ใช้เรียก “ท่านทั้งหลาย”
2. ยุคกลาง : การใช้บุรุษสรรพนามถูกกำหนดโดยอำนาจ กล่าวคือบุรุษสรรพนามรูป V ใช้เรียกผู้ที่มีอำนาจและสถานภาพสูง บุรุษสรรพนามรูป T ใช้เรียกคนที่มีอำนาจน้อยและสถานภาพต่ำ
3. ยุคใหม่ : การใช้บุรุษสรรพนามถูกกำหนดโดยความเป็นปึกแผ่น กล่าวคือบุรุษสรรพนามรูป V ใช้พูดกับคนที่ไม่สนิท บุรุษสรรพนามรูป T ใช้พูดกับคนที่สนิทด้วย นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการใช้บุรุษสรรพนามอีกเช่น อุดมการณ์ทางการเมือง โครงสร้างทางสังคม เชื้อชาติ ความเคารพ เป็นต้น

รูปแบบการใช้บุรุษสรรพนามมี 4 รูปแบบ คือ 1) T-T 2) V-V 3) V-T 4) T-V รูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 เป็นความสัมพันธ์แบบสมมูล กรณีผู้พูดและผู้ฟังมีความเป็นปึกแผ่นมาก หรือสนิทสนมกันมาก ก็จะพูดกันด้วยบุรุษสรรพนาม T-T กรณีที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความเป็นปึกแผ่นน้อย หรือไม่ค่อยสนิทสนมกันก็จะเรียกขานกันด้วยบุรุษสรรพนาม V-V ส่วนรูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 4 เป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล รูปแบบการใช้บุรุษสรรพนามคือ V-T และ T-V ผู้พูดเรียกผู้ฟังว่า V ผู้ฟังเรียกผู้พูดว่า T หรือกลับกัน เป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล กรณีผู้พูดและผู้ฟังมีสถานภาพไม่เท่ากัน หรือฝ่ายหนึ่งเคารพอีกฝ่ายหนึ่ง

อย่างไรก็ตามในการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบลิ* นี้ นอกจากปัจจัยทางสังคม คือ อำนาจ ความเป็นปึกแผ่น ความเคารพ เป็นต้นแล้ว ผู้วิจัยคิดว่ายังต้องพิจารณาปัจจัยทางสังคมอื่นๆ อีก เช่น อายุ ความเป็นญาติ ระยะเวลาในการรู้จัก การแสดงอารมณ์ และสถานการณ์ด้วย เนื่องจากการใช้บุรุษสรรพนาม Tu กับ Vous ระหว่างตัวละครในนวนิยายเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจึงต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆประกอบด้วยซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงในหัวข้อ 2.3.2 ปัจจัยด้านสังคม

2.2.3 บุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสและความหมายพิเศษ

หลังจากทราบประวัติการใช้บุรุษสรรพนาม Tu และ Vous แล้ว ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอความหมายพิเศษของบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศส ซึ่งรวมถึงบุรุษสรรพนาม Tu และ Vous

ด้วย เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การใช้บุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ต่อไป ในหัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาการแปรไปของบุรุษสรรพนามตามวาทกรรมและวัจนลีลาของผู้ประพันธ์ซึ่งสำคัญมากในการวิเคราะห์นวนิยายทุกเรื่อง Patrick Charaudeau⁷⁰ กล่าวไว้ว่า วาทกรรม* มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายบุรุษสรรพนาม เช่น ใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 Je พูดถึงบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 Tu เป็นต้น การเคลื่อนย้ายบุรุษสรรพนามขึ้นอยู่กับบริบทการสื่อสาร ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายบุรุษสรรพนามต่อไปนี้ คัดตัวอย่างมาจากงานของ Patrick Charaudeau ผู้วิจัยแปลคำอธิบายตามต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส

บุรุษสรรพนาม Je

- แทน Tu หรือ Vous

สถานการณ์ : ผู้พูดเพิ่งทราบว่าเพื่อนที่เขาวางแผนไปเที่ยวด้วยกันซื้อตั๋วเครื่องบินโดยไม่บอกให้รู้ล่วงหน้า ผู้พูดจึงต่อว่าเพื่อน

“Alors, comme ça, je prends des initiatives personnelles!”

การใช้บุรุษสรรพนาม Je ในกรณีนี้เป็นการพูดแดกดันผู้ฟัง เช่นเดียวกับการพูดว่า “De quoi je me mêle!”

สถานการณ์ : พ่อพูดกับลูกสาวที่เพิ่งตั้งไข่ได้

“Tiens, je me suis décidée à marcher...”

การใช้บุรุษสรรพนาม Je ในกรณีนี้เป็นการพูดอย่างชื่นชม ผู้พูดมีความรักใคร่ผู้ฟัง นอกจากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ยังมีการใช้บุรุษสรรพนาม Je ในการโฆษณาด้วย

“Demain, je vote.” ผู้ส่งสารต้องการพูดว่า “Votez”

“Je me chausse chez André.” ผู้ส่งสารต้องการพูดว่า “Chaussez-vous”

การใช้บุรุษสรรพนาม Je ในการโฆษณาข้างต้นเป็นการใช้เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นทำตาม ผู้รับสารได้รับการเรียกร้องให้ทำตามข้อความนั้นๆ

⁷⁰ Charaudeau, Patrick, *Grammaire du sens et de l'expression*, pp.141-155.

* ในการแปลตามทฤษฎีความหมาย (Théorie du sens) ของเซเลสโกวิตซ์ และเลเดแรร์ แห่งสถาบัน E.S.I.T. ผู้แปลต้องยึดถือว่าการแปลนั้นกระทำในระดับของวาทกรรม (Discours) มิใช่ในระดับภาษา (Langue) นักทฤษฎีทั้งสองนิยามความหมายของวาทกรรมว่า “อันข้อความที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายถึงกันจริง ๆ นั้น สัมพันธ์กับเจตนาของผู้สร้างข้อความ การตีความของผู้รับ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของความเป็นจริงที่พาดพิงถึงด้วยถ้อยคำ ข้อความเช่นนี้แหละที่เรียกว่า วาทกรรม” [เลเดแรร์, มาร์อานน์ ; เซเลสโกวิตซ์, ดานิกา ; อิศราแอล, ฟอรัตูนาโต ; เอลามิน, ซาเดีย, *ศาสตร์การแปล, แปลโดย นพพร ประชากุล และคนอื่นๆ* (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 5]

- แทน Il หรือ Elle

สถานการณ์: นักหนังสือพิมพ์พูดถึงศิลปินคนหนึ่งอย่างติดตลก (บุรุษสรรพนาม Je หมายถึง ศิลปิน)

Quel besoin elle avait de venir étaler son insolente beauté, sa fraîcheur nacrée à l'écran? De quoi je me mêle? C'est nous que ça regarde, sa santé, c'est pas elle." (C.Sarraute, Le Monde)

สถานการณ์: ผู้พูดขัดจังหวะผู้ฟังซึ่งประหลาดใจกับคำประกาศกร้าวของนักการเมืองคนหนึ่ง โดยการยกคำพูดของนักการเมืองคนนั้นขึ้นมาพูด (บุรุษสรรพนาม Je หมายถึง นักการเมืองคนนั้น)

"Évidemment, si je cogne, je gagne."

สถานการณ์: คนขับรถยนต์นำรถไปเข้าอู่ซ่อม (บุรุษสรรพนาม Je หมายถึง รถยนต์)

"Le garagiste (en parlant de la voiture): alors, qu'est-ce que j'ai ce matin?"

L'automobiliste: Je tousse, même à chaud.

Le garagiste: Ce doit être le carburateur."

สถานการณ์: ในบทความแสดงความเห็นโต้แย้ง ผู้เขียนปรากฏตัวตนในข้อเขียนนั้น

"Il n'y a pas d'arguments scientifiques pour prouver que la langue française est menacée. Si donc je veux défendre cette idée, j'en suis réduit à utiliser des arguments politiques."

สถานการณ์: การพูดในทำนองคำคมหรือสุภาษิต (ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเห็นความคิดของตนเป็นรูปธรรมขึ้น)

"Si je veux voyager loin, je dois ménager ma monture."

บุรุษสรรพนาม Tu

- แทนบุรุษสรรพนาม Je

สถานการณ์: ผู้พูดพูดกับตัวเองหน้ากระจก

"Mon vieux, t'as pas la forme ce matin!"

- แทนบุรุษสรรพนาม Il กับ Elle

สถานการณ์: ช่างซ่อมพูดขณะขันเกลียว (Tu แทนเกลียว)

Tu vas être bien gentille et ne pas opposer trop de résistance."

สถานการณ์: ในบทกวี กวีพูดกับสิ่งที่ไม่ใช่คนราวกับเป็นคนๆหนึ่ง

"Amère comme tu sais l'être-ô Vie

Amère et douce comme tu sais l'être!" (P. Valéry, À la vie, Gallimard, 1957)

สถานการณ์ : ผู้พูดวิจารณ์เรื่องเพื่อนหญิงคนหนึ่งซึ่งคู่สนทนานำมาเล่าให้ฟัง (ผู้พูดวิจารณ์เรื่องดังกล่าวโดยยกผู้ฟังเป็นผู้ดำเนินเรื่อง)

"Que veux-tu, si tu ne sors jamais de chez toi et que tu ne veux voir personne, tu finis par devenir neurasthénique."

- แทนบุรุษสรรพนาม Vous

สถานการณ์ : ในการแสดง นักร้องหรือผู้แต่งบทละคร (ซึ่งพูดผ่านนักแสดง) พูดกับผู้ชมซึ่งมีเป็นจำนวนมากด้วยบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์ Tu เพื่อแสดงความสนิทสนม

"Chante, chante!", dit un chanteur pour inviter le public à reprendre le refrain.

บุรุษสรรพนาม II หรือ Elle

- แทนบุรุษสรรพนาม Je หรือ Nous

สถานการณ์ : เพื่อนสามคนสนทนากัน

"Charles: Qu'en pense Claude?"

Claude: Oh Claude, il n'en pense que du bien!

Charles: Et Claire?"

Claire: Eh bien, Claire, elle n'en pense que du mal !"

สถานการณ์ : นายจ้างพูดกับผู้แทนกลุ่มลูกจ้าง

นายจ้าง "Que pensent nos chers amis de cette proposition?"

ผู้แทนกลุ่มลูกจ้าง "Eh bien, vos chers amis, comme vous dites, ils ne sont pas d'accord."

สถานการณ์ : เด็กพูด

Pierre: Pierre, il est fâché!

- แทนบุรุษสรรพนาม Tu หรือ Vous

สถานการณ์ : ลูกค้าซึ่งรู้จักเจ้าของบาร์เดินเข้าไปในบาร์

"Le client: Bonjour, monsieur Oursin, vous allez-bien?"

-Le patron: Ça va, merci. Qu'est-ce qu'il prend, aujourd'hui?"

สถานการณ์ : แพทย์วินิจฉัยโรคของคนไข้สาว

"Elle a souvent des nausées après le repas?"

ในสถานการณ์แรก ผู้พูดรักษาระยะห่างกับผู้ฟัง โดยใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 ในกรณีเช่นนี้อาจแสดงให้เห็นว่าผู้พูดรู้สึกลำบากใจที่จะใช้ Tu หรือ Vous

พูดกับผู้ฟัง เช่น ในกรณีของเจ้าของบาร์ ส่วนกรณีของนายแพทย์นั้น การใช้บุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 3 หมายความว่าเขาปฏิบัติต่อคนไข้เยี่ยงบุคคลนิรนาม เพื่อแสดงให้เห็นว่าหญิงคนนั้น เป็นเหมือนคนไข้อื่นๆ

- การใช้ Il (impersonnel) แทนบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3
สถานการณ์ : ในบทกวี
“Il pleure dans mon coeur
Comme il pleut sur la ville” (P.Verlaine, *Romances sans paroles*)

บุรุษสรรพนาม On

- แทนบุรุษสรรพนาม Je
สถานการณ์ : ผู้สูงอายุซึ่งรู้จักกันแล้วทักทายกัน
“Alors, madame Chabrot, comment allez-vous, ce matin?
-On fait aller, mon bon monsieur, on fait aller...”
สถานการณ์ : คนสองคนยื่นชมภาพเขียนในพิพิธภัณฑ์
“Qu'est-ce que vous en pensez, mon cher collègue?
-On aime...on aime beaucoup.”
การใช้สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ On แทนบุรุษสรรพนาม Je แสดงให้เห็นว่าผู้พูดต้องการแสดงความถ่อมตน หรือเป็นการคล้อยตามคนส่วนมาก
- แทนบุรุษสรรพนาม Tu / Vous
สถานการณ์ : อาจารย์เตือนนักเรียนระหว่างสอบ
“Et je vous previens, on ne copie pas.”
สถานการณ์ : หัวหน้างานพูดกับลูกน้อง
“Il paraît qu'on n'est pas content des conditions de travail?”
สถานการณ์ : พ่อพูดกับลูกชาย
“Loïc, on éteint la lumière.”
สถานการณ์ : บ้ายให้สติคนขับรถ
“On se calme!”
ในสถานการณ์ทั้งสี่สถานการณ์ข้างต้น ผู้พูดใช้ On แทน Tu เพื่อรักษาระยะห่าง หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการเรียกตรงๆ ด้วยบุรุษสรรพนาม Tu หรือ Vous การใช้สรรพนาม On แทนบุรุษ

สรรพนาม Tu อาจเป็นการดูถูกผู้ฟังได้ หากผู้พูดกับผู้ฟังไม่มีความคิดร่วมกัน แต่หากมีความคิดร่วมกันก็เป็นการแสดงความรักใคร่

สถานการณ์ : นักรังสีวิทยาพูดกับคนไข้

“On respire... On ne respire plus.”

ในสถานการณ์ข้างต้น นักรังสีวิทยาหลีกเลี่ยงไม่แทนคนไข้ด้วยบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 ตรงๆ แต่ใช้สรรพนาม On แทนเพื่อแสดงว่าผู้ฟังเป็นเหมือนบุคคลนิรนาม หรือเหมือนกับคนไข้คนอื่นๆที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งเหมือนกัน

- แทนบุรุษสรรพนาม il (s), elle (s)

“Tu as pu joindre Marguerite au téléphone?”

-Oui.

-Et alors?

-On (madame) n'est pas d'accord.

-Pourquoi?

-Qu'est-ce que tu veux, on est ainsi.”

ในสถานการณ์ดังกล่าวใช้สรรพนาม On แทนบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 เป็นการปฏิเสธตัวตนของผู้ถูกกล่าวถึง อย่างไรก็ตามการใช้บุรุษสรรพนามเช่นนี้อาจเป็นการให้ความสำคัญกับผู้ที่ถูกกล่าวถึงก็ได้

บุรุษสรรพนาม Nous

- แทนบุรุษสรรพนาม Je (moi)

“Nous, roi de France, déclarons...”

“Nous, préfet de la Seine...”

“Le roi dit: Nous voulons.”

บุรุษสรรพนาม Nous ในตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้เพื่อแสดงความมีอำนาจของผู้พูด กล่าวคือ ผู้พูดอยู่ในฐานะผู้ปกครอง พูดกับผู้อยู่ใต้ปกครอง บุรุษสรรพนาม Nous เช่นนี้เรียกว่า Nous de majesté

“Nous étudierons d'abord... puis nous conclurons sur...”

“Nous ne prétendons pas épuiser la question.”

“Ce sont de tels ensembles que **nous** définissons comme des modèles, des matrices, des paradigmes et d’une façon générale des structures élémentaires.”

บุรุษสรรพนาม **Nous** ในตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้โดยผู้ส่งสารพรางตัวตนเพื่อนำเสนองานเขียน ผู้ส่งสารอยู่ในฐานะผู้แทนของสิ่งที่นำเสนอ การใช้บุรุษสรรพนาม **Nous** ในลักษณะนี้ G.Mauger เรียกว่า **Nous de modestie** ซึ่งใช้แสดงความถ่อมตน เช่น นักประพันธ์เสนองานของตน **Nous** avons tenté, dans ce livre...⁷¹

อนึ่งการใช้ บุรุษสรรพนาม **Nous de majesté** หรือ **Nous de modestie** ก็ตาม คำคุณศัพท์ที่ประกอบด้วยจะเป็นรูปเอกพจน์

- แทนบุรุษสรรพนาม **Tu (Vous)**

สถานการณ์ : พ่อค้าเนื้อพูดกับลูกค้าที่รู้จักกันดี

“Alors, ma p’tite dame, **nous** sommes endormie ce matin!”

สถานการณ์ : แม่พูดกับทารก

“**Nous** ne voulons pas prendre notre biberon aujourd’hui?”

การใช้บุรุษสรรพนาม **Nous** ในสถานการณ์ข้างต้นเป็นการแสดงความผูกพันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง แต่การใช้บุรุษสรรพนาม **Nous** ในตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นการพูดแดกดัน

“Alors, comme ça, **nous** prenons des initiatives personnelles!”

- แทนบุรุษสรรพนาม **il (s), elle (s)**

“C’est terrible! Ils ne veulent pas travailler!”

-Qu’est-ce que tu veux, **nous** sommes fatigués!”

การใช้บุรุษสรรพนาม **Nous** ในตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการพูดแดกดัน

- แทนบุรุษสรรพนาม **On**

ในการอธิบาย ผู้อธิบายแทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนาม **Nous** ซึ่งเหมือนกับการแทนบุรุษสรรพนาม **Je** ด้วยสรรพนาม **On** แต่ในกรณีนี้เป็นการรวมผู้ฟังด้วย เช่น ครูวาดภาพบนกระดานดำพลางพูดว่า

“Si **nous** dessinons un triangle à trois côtés...”

บุรุษสรรพนาม **Ils**

- แทนบุรุษสรรพนาม **il**

⁷¹ Mauger, G, Grammaire pratique du français d’aujourd’hui, 8e éd (Paris: Librairie Hachette, 1968), p.191.

สถานการณ์ : บทสนทนาในโรงสุรา

“Qu'est-ce qu'ils nous assassinent, cette année!”

-Qui ça?

-Ben, l'État voyons! T'as pas reçu ta feuille d'impôts?”

สถานการณ์ : การวิพากษ์วิจารณ์การเมือง

“Tirer sur des pacifistes, ils (le gouvernement) sont fous.”

ในตัวอย่างข้างต้น ผู้พูดใช้บุรุษสรรพนาม ils แทนบุรุษสรรพนาม il ซึ่งหมายถึงรัฐบาล เนื่องจากต้องการพูดถึงคณะรัฐมนตรีที่บริหารประเทศ

บุรุษสรรพนาม Vous

- แทนบุรุษสรรพนาม Tu

สถานการณ์ : แม่พูดกับลูก

“Vous êtes un petit monstre!”

สถานการณ์ : งานราตรีของคนในวงสังคมชั้นสูง

“Vous êtes adorablement décadent, mon chou.”

- แทนบุรุษสรรพนาม Je

ในนวนิยาย ตัวละครใช้บุรุษสรรพนาม Vous แทนบุรุษสรรพนาม Je เพื่อเป็นการแสดงอารมณ์ขัน หรือการเยาะเย้ยแดกดัน

สถานการณ์ : ตัวละครพูดกับตัวเอง

“Mon cher, il faudrait voir à vous refaire une santé.”

หรือในบางสถานการณ์ การใช้บุรุษสรรพนาม Vous แทนบุรุษสรรพนาม Je เป็นการแสดงความแค้นขี้มึงจริงจัง

สถานการณ์ : ผู้พูดพิจารณาสิ่งที่เพิ่งเกิดกับตัวเอง

“Soyez généreux et vous n'en serez pas récompensé.”

- แทนบุรุษสรรพนาม Il / Elle

การใช้บุรุษสรรพนาม Vous แทนบุรุษสรรพนาม Il / Elle เหมือนกับการใช้บุรุษสรรพนาม Tu แทนบุรุษสรรพนาม Il / Elle การใช้บุรุษสรรพนามเช่นนี้พบในนวนิยายเพื่อแสดงอารมณ์ขัน

สถานการณ์ : พ่อค้าเครื่องตกแต่งบ้านพิจารณาเก้าอี้สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 15

“Ma chère, vous ne serez pas déçu. Je vais vous refaire une beauté.”

นอกจากนี้ การใช้บุรุษสรรพนาม Vous แทนบุรุษสรรพนาม Il / Elle ยังเป็นการวิพากษ์วิจารณ์คนอื่นเพื่อแดกดันผู้ฟังอีกด้วย

สถานการณ์ : ครูวิจารณ์การทำของนักเรียนที่ถูกเรียกไปยืนหน้าชั้น

“C’est compréhensible. Quand vous bâillez sous le nez du professeur, il faut s’attendre à des représailles.”

นอกจากวาทกรรมซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุรุษสรรพนามแล้ว Patrick Charaudeau⁷² กล่าวอีกว่าประเภทของตัวบท (Les types de textes) ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการใช้บุรุษสรรพนามต่างกันออกไป เช่น นวนิยายซึ่งกรอบของการส่งสาร (Cadre d’énonciation) แตกต่างกันไปตามยุคสมัยของเนื้อเรื่องและกลวิธีของนักประพันธ์ ผู้วิจัยได้ถอดความคำอธิบายและใช้ตัวอย่างของ Patrick Charaudeau ดังนี้

ก) ผู้เล่าเรื่อง (Narrateur) อาจแสดงตัวตนโดยการขจัดจังหวะในขณะเล่าเรื่อง และใช้บุรุษสรรพนามแทนตัวเองและผู้อ่าน

“Il me semble qu’on m’a parlé de cette poussée du temps qui vous frappe quelques fois alors qu’on traverse les âges les plus jeunes, les plus célébrés de la vie. (...)

Que je vous dise encore, j’ai quinze ans et demi.”

(M.Duras, *L’Amant*, Éd. De Minuit, 1984)

“Attendons que paraissent les jours que nous voulons dans l’enceinte du Passé.

L’aube d’abord...”

(L.F. Céline, *Semmelweisse*, Gallimard, 1952)

ข) ผู้เล่าเรื่อง (Narrateur) อาจทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเขาเป็นพยานรู้เห็นเรื่องที่เขาเล่า เขากะตุ้นให้ผู้อ่านเข้ามาสู่โลกของความจริง กรณีนี้มักพบในเรื่องเลียนแบบชีวประวัติ ผู้เล่าเรื่องรับสมอ้างว่าเป็นเรื่องของตัวเอง เช่นในนวนิยายเรื่อง *Le Petit Prince* ซึ่งผู้เล่าเรื่องเริ่มด้วยข้อมูลเกี่ยวกับตนเองซึ่งทำให้นึกถึงชีวประวัติของ Saint-Exupéry

“J’ai ainsi vécu seul, sans personne avec qui parler véritablement jusqu’à une panne dans le désert du Sahara, il y a six ans. Quelque chose s’était cassé dans mon moteur. Et comme je n’avais avec moi aucun

⁷² Charaudeau, Patrick, *Grammaire du sens et de l’expression*, pp.161-162.

mécanicien, ni passagers, je me préparai difficilement à essayer de réussir, tout seul, une réparation difficile.”

(Saint-Exupéry, *Le Petit Prince*, Gallimard, 1943)

ค) ในอัตชีวประวัติ บุรุษสรรพนาม Je ในตัวบทอาจแทนคนอื่นๆ โดยลำดับหรือพร้อมกันก็ได้ เช่นในตัวบทต่อไปนี้ซึ่งคัดมาจาก *J'avoue que j'ai vécu* ของ Pablo Neruda (Gallimard, 1975, Trad, C.Couffon)

-บุรุษสรรพนาม Je แทนผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นทั้งตัวละครในเรื่องและในขณะเดียวกันก็เป็นพยานรู้เห็นเหตุการณ์ด้วย

“Dès que j'eus mis le pied sur le parquet poli et criminellement ciré, je glissai comme un skieur. Ma vitesse croissait vertigineusement, je freinais pour m'arrêter et je ne parvenais qu'à dérapier, tombant même à plusieurs reprises. Ma dernière chute se fit juste aux pieds du sénateur qui m'observait maintenant de ses yeux froids, sans lâcher son journal.”

-บุรุษสรรพนาม Je แทนผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องเล่าและในขณะเดียวกันก็เป็นพยานรู้เห็นงานเขียนของเขาด้วย

“J'avais presque fini d'écrire le premier volume de *Résidence sur la terre*. Cependant, mon travail avait avancé avec lenteur.”

-บุรุษสรรพนาม Je แทนผู้เล่าเรื่อง แล้วจึงแทนตัวละครที่รู้เห็นเหตุการณ์

“Je me souviens qu'un soir je reçus de Federico une aide inattendue au cours d'une aventure érotico-céleste.”

บุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* แปรไปตามวาทกรรมและประเภทของตัวบทเช่นกัน ในเรื่องของวาทกรรมนั้น บุรุษสรรพนามที่แปรไปตามวาทกรรมคือ บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 Tu และ Vous ซึ่งผู้วิจัยต้องวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่องเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามที่เหมาะสม สำหรับประเภทของตัวบทก็เช่นกัน *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* เป็นนวนิยาย กลวิธีการประพันธ์จึงมีผลต่อการใช้บุรุษสรรพนาม กล่าวคือ ในบทที่ 1 บุรุษสรรพนาม Je และ Nous แทนผู้เขียนที่ปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง ในบทที่ 2 บุรุษสรรพนาม Je แทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องด้วย รายละเอียดในเรื่องกลวิธีการประพันธ์นี้เราจะได้ศึกษากันในบทที่ 3

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษานุกรณศัพท์ภาษาฝรั่งเศส ทำให้ผู้วิจัยจำแนกนุกรณศัพท์ตามหน้าที่ในประโยคได้ ทราบประวัติความเป็นมาของนุกรณศัพท์ Tu และ Vous ตระหนักถึงอิทธิพลของวาทกรรมและกลวิธีการประพันธ์ที่ทำให้นุกรณศัพท์ภาษาฝรั่งเศสมีความหมายพิเศษนอกเหนือจากความหมายประจำทางภาษา ความรู้ที่ได้นี้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์การใช้นุกรณศัพท์ในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* เพื่อตัดสินใจเลือกคำแปลนุกรณศัพท์ที่เหมาะสมต่อไป

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้นุกรณศัพท์

หลังจากที่ได้ศึกษานุกรณศัพท์ภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสในด้านต่างๆดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าปัจจัยพื้นฐานที่กำหนดการใช้นุกรณศัพท์คือ ปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม ดูได้จากงานวิจัยที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของวราภรณ์ แสงสด, สิริพร หฤทัยวิญญู หรือ Brown กับ Gilman ต่างก็กล่าวถึงปัจจัยทั้งสองนี้เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องนี้ให้ละเอียดยิ่งขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์นุกรณศัพท์ในการแปลด้วย

2.3.1 ปัจจัยด้านไวยากรณ์

ในการแปลนั้น ผู้แปลต้องรู้ไวยากรณ์ของภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเป็นอย่างดี จึงจะเข้าใจและถ่ายทอดความหมายของภาษาต้นทางมาสู่ภาษาปลายทางได้ เมื่อต้องเรียบเรียงความหมายที่ได้เป็นภาษาปลายทาง ผู้แปลก็ต้องเคารพไวยากรณ์ของภาษาปลายทาง เพื่อให้ผู้อ่านบทแปลเข้าใจความหมายของบทแปลได้ดีพอๆกับอ่านภาษาต้นฉบับ สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาการถ่ายทอดนุกรณศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย จึงต้องพิจารณาไวยากรณ์ของนุกรณศัพท์ทั้งสองภาษาเท่าๆกัน เนื่องจากไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสไม่เหมือนกันในรายละเอียดหลายประการ ผู้วิจัยพยายามหาหลักไวยากรณ์กว้างๆที่จะใช้อธิบายได้ทั้งสองภาษาโดยตั้งต้นที่หลักไวยากรณ์ไทย ซึ่งปกติมีระเบียบวิธีใช้ 5 ประการ⁷³ คือ นุกรณ ลิงค์ พจน์ การกและราชาศัพท์ แต่ผู้วิจัยเลือกเพียง 3 ประการ ได้แก่ นุกรณ เพศ และพจน์ เพราะในงานวิจัยเกี่ยวกับนุกรณศัพท์ที่เราได้ศึกษาผ่านมาใช้แค่ 3 ประการนี้เท่านั้น

นุกรณ : ผู้วิจัยจะพิจารณาว่านุกรณศัพท์ภาษาฝรั่งเศสเป็นนุกรณที่ 1 นุกรณที่ 2 หรือนุกรณที่ 3 ก่อนแล้วจึงเลือกนุกรณศัพท์ภาษาไทยให้มีนุกรณตรงกัน โดยคำนึงถึงการเคลื่อนย้ายนุกรณของสรรพนามตามวาทกรรมดังที่ได้ศึกษามาแล้วด้วย และแม้ว่านุกรณศัพท์

⁷³ พระยาอุปกิตศิลปสาร, *หลักภาษาไทย*, หน้า 131-132.

ภาษาไทยบางคำเป็นได้หลายบุรุษ เช่น ท่าน เป็นได้ทั้งบุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ก็คงไม่ใช่ว่าปัญหาในการแปลเนื่องจากเมื่อเข้าไปอยู่ในบริบทแล้ว ย่อมระบุได้ว่าเป็นบุรุษใด

เพศ : ภาษาฝรั่งเศสมีบุรุษสรรพนามที่ระบุเพศคือ บุรุษที่ 3 เท่านั้น นอกนั้นไม่ระบุเพศ อาจแทนชายหรือหญิงก็ได้ ในภาษาไทยบุรุษสรรพนามทุกบุรุษ บางคำก็ระบุเพศ เช่น ดิฉัน หล่อน บางคำก็ไม่เจาะจงเพศใช้แทนชายหรือหญิงก็ได้ เช่น เจ้า เอ็ง เขา มัน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการถ่ายทอดเพศของบุรุษสรรพนามจึงไม่น่าเป็นปัญหาในการแปล

พจน์ : บุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสระบุพจน์ชัดเจน กล่าวคือ บุรุษที่ 3 เอกพจน์ ได้แก่ Il/Elle พหูพจน์ ได้แก่ Ils/Elles บุรุษสรรพนามภาษาไทยหลายคำที่เป็นได้ทั้งเอกพจน์และพหูพจน์ เช่น ข้าพเจ้า เรา ท่าน เขา มัน เป็นต้น จริงอยู่ที่บางครั้งเราเห็นเติมคำว่า “พวก” เข้าไปเพื่อกันมิให้สับสนกับเอกพจน์ เช่น พวกข้าพเจ้า พวกเรา พวกท่าน พวกเขา พวกมัน ซึ่งก็ถือเป็นการเน้นเป็นกรณีๆไป แต่กระนั้นคำเหล่านี้เพียงลำพังก็ใช้เป็นพหูพจน์ได้

จะเห็นได้ว่าบุรุษสรรพนามฝรั่งเศสและภาษาไทยมีส่วนคล้ายคลึงกันอยู่ อย่างไรก็ตามบุรุษสรรพนามภาษาไทยก็ยังมีลักษณะยึดหยุ่นมากกว่าบุรุษสรรพนามภาษาฝรั่งเศสที่มีกฎเกณฑ์เคร่งครัดในเรื่องบุรุษ เพศ และพจน์ ในเมื่อบุรุษสรรพนามไทยยึดหยุ่นได้เช่นนี้ ผู้วิจัยคิดว่าไม่น่ามีปัญหาในการถ่ายทอดบุรุษ เพศ พจน์ของบุรุษสรรพนามในการแปลนวนิยายเรื่อง *ลวามาร์ ไอ ดิยาบล*

2.3.2 ปัจจัยด้านสังคม

ในการถ่ายทอดบุรุษสรรพนามจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย นอกจากปัจจัยด้านไวยากรณ์แล้ว ปัจจัยที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ ปัจจัยด้านสังคม ซึ่งผู้แปลต้องพิจารณาทั้งของภาษาฝรั่งเศสซึ่งเป็นภาษาต้นทางและของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาปลายทาง ผู้วิจัยขอกล่าวถึงงานวิจัยเรื่อง “A Socio-Linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai” ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ Angkab Palakornkul⁷⁴ งานวิจัยดังกล่าวได้แบ่งปัจจัยที่กำหนดการใช้บุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังเป็น 2 จำพวกซึ่งผู้วิจัยถอดความมาดังนี้

⁷⁴ Palakornkul, Angkab, “A Socio-Linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai,” pp. 59-73.

ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง

1) อำนาจและสถานภาพ (Power and Status) สิ่งที่จะเป็นตัวแปรในประเภทนี้ได้แก่

-ชาติกำเนิด (Birth)	กษัตริย์ สามัญชน
-ศาสนา (Religion)	พระ ไม่ใช่พระ พระสังฆราช เด็กวัด
-ความเป็นข้าราชการ(Officialdom)	ข้าราชการ ไม่ใช่ข้าราชการ
-ความเป็นลูกน้อง (Subordination)	เจ้านาย ลูกน้อง
-ความมั่งคั่ง (Wealth)	รวย ไม่รวย
-การศึกษา(Education)	มีการศึกษา ไม่มีการศึกษา
-ยศ (Rank)	ยศสูงกว่า ยศเท่ากัน ยศต่ำกว่า
-ตำแหน่ง (Title)	มีตำแหน่ง ไม่มีตำแหน่ง

2) อายุ (Age) แก่กว่า อ่อนกว่า รุ่นเดียวกัน

3) ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (Kinship and Family Relationship)

- ความเป็นญาติ เป็นญาติ ไม่เป็นญาติ พ่อแม่ ลูกหลาน ญาติ พี่น้อง
- ความสัมพันธ์ทางครอบครัว เป็นสมาชิกในครอบครัว เป็นสามีภรรยา เป็นบุตร เป็นเจ้าบ้าน เป็นคนใช้ เป็นลูกหลานของเจ้าบ้าน

4) ความเป็นเพื่อน (Friendship) เป็นเพื่อน ไม่ใช่เพื่อน คนรู้จัก คนไม่รู้จักกัน เป็นเพื่อนของญาติ เป็นญาติของเพื่อน

5) กลุ่มชาติพันธุ์หรือศาสนา (Ethnic-Religious Groups): ไทย ไม่ใช่ไทย จีน มุสลิม ฝรั่ง

6) อาชีพ (Occupation) เป็นเพื่อนร่วมงาน ครู นักเรียน หมอ พยาบาล หาบเร่ คนขับรถเมล์ กระเป๋ารถเมล์ คนขายของ ผู้โดยสาร ลูกค้า

7) เพศ (Sex) ชาย หญิง

8) ความใกล้ชิดทางสายเลือด (Genealogical Distance):

- รุ่นแก่กว่า (of older generation)
- รุ่นอ่อนกว่า (of younger generation)
- รุ่นเดียวกัน (of same generation)

ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง^{75*}

- 1) ความสนิทสนม (Intimacy) – เพื่อนที่ไม่สนิทสนมพูดกันด้วยบุรุษสรรพนาม ผม กับ คุณ ถ้าใช้ อีว กับ ลี้อ แสดงว่าสนิทกัน ถ้าใช้ กู กับ มึง แสดงว่าสนิทกันมากที่สุด
- 2) ความเคารพ (Respect) – คนไทยเคารพผู้ที่สูงกว่าด้วยสถานภาพ อายุ หรือ ตำแหน่งโดยใช้บุรุษสรรพนามที่แสดงความเคารพ และคำลงท้าย
- 3) ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Solidarity) – การใช้คำเรียกญาติ หรือคำเรียกเพื่อนเป็นบุรุษสรรพนามช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง
- 4) ความเป็นทางการ (Formality) – เพื่อนฝูงพูดคุยกันจะใช้บุรุษสรรพนามที่แสดงความเป็นกันเอง แต่ถ้าพูดกันในสถานการณ์ที่เป็นทางการ บุรุษสรรพนามที่ใช้ก็จะเปลี่ยนไปเป็นทางการ
- 5) การที่ลูกอยู่ด้วย (Presence of Child) – การมีลูกอยู่ด้วยเป็นปัจจัยในการเลือกใช้บุรุษสรรพนาม โดยเฉพาะในครอบครัว ผู้ชายเรียกภรรยาของตนว่า “แม่” และเรียกตัวเองว่า “พ่อ” เมื่ออยู่ต่อหน้าลูก
- 6) การมีคนไม่รู้จัก หรือคนมีฐานะทางสังคมสูงอยู่ด้วย (Presence of Non-Acquaintances or Persons with Power and Status) – เพื่อนที่สนิทกันเปลี่ยนบุรุษสรรพนามที่แสดงความสนิทสนมและไม่เป็นทางการเป็นบุรุษสรรพนามที่แสดงความสนิทสนมและเป็นทางการเมื่ออยู่ต่อหน้าญาติผู้ใหญ่ หรืออาจจะบุรุษสรรพนามก็ได้
- 7) ระยะเวลาของความรู้จักมักคุ้น (Length of Time of Acquaintances) – เพื่อนซึ่งรู้จักกันมานานใช้บุรุษสรรพนามต่างจากเพื่อนที่เพิ่งรู้จัก

⁷⁵ Ibid., pp. 74-77.

* ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟังต่างจากปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง กล่าวคือ ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขเป็นปัจจัยเสริมซึ่งมาช่วยกำหนดการเลือกใช้บุรุษสรรพนามอีกชั้นหนึ่งให้มีความซับซ้อน แตกต่างไปจากปกติ ยกตัวอย่างเช่น ระหว่างลูกค้าคนไทยกับเจ้าของร้านขายของชาวจีน ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟังคือ กลุ่มชาติพันธุ์ คนไทยแทนตัวเองว่า “ฉัน” คนจีนแทนตัวเองว่า “อีว” แต่หากคนไทยต้องการกระชับความสัมพันธ์กับคนจีนก็อาจใช้คำเรียกญาติ “แป๊ะ” ซึ่งแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมากกว่าบุรุษสรรพนามอื่น หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ก. กับ ข. เป็นเพื่อนกัน ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์คือ ความเป็นเพื่อน แต่หาก ก. กับ ข. คบกันไปนานๆ เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวกัน บุรุษสรรพนามที่ใช้ก็จะเปลี่ยนไป เดิมอาจพูดกันด้วยบุรุษสรรพนาม “ผม-คุณ” เมื่อสนิทกันมากขึ้นอาจเปลี่ยนไปเป็น “กู-มึง” ก็ได้ (ผู้วิจัย)

8) การลดตัว (Condescension) – เมื่อคนที่มีสถานภาพต่างกันมากสนทนากัน คนที่มีสถานภาพสูงกว่าอาจใช้คำบุรุษสรรพนาม เช่น เธอ เรียกผู้ที่ต่ำกว่าเพื่อ แสดงความเป็นมิตร

9) การแสดงอารมณ์ (Emotional Manifestation) – การเปลี่ยนบุรุษสรรพนาม แสดงการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เช่นอาจใช้บุรุษสรรพนามของพระภิกษุ หรือ คำราชาศัพท์เป็นบุรุษสรรพนามเพื่อล้อเล่นหรือเพื่อเสียดสี การแสดงอารมณ์ที่ทำให้เปลี่ยนบุรุษสรรพนาม เช่น โกรธ รัก แสดงมิตรภาพ ล้อเล่น สบประมาท ด่าทอ และเสียดสี

ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยทางสังคมในงานของ Angkab Palakomkul ละเอียดและครอบคลุมปัจจัยทางสังคมของฝรั่งเศสด้วย กล่าวคือ ปัจจัยด้านอำนาจและสถานภาพ (Power and Status) และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Solidarity) จึงเลือกที่จะวิเคราะห์บุรุษสรรพนาม ในนวนิยายเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์ ตามปัจจัยด้านสังคมของ Angkab Palakomkul อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยเรื่องนี้ จะไม่กล่าวถึงทุกปัจจัย แต่จะวิเคราะห์เฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทในนวนิยาย ดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง

- 1) อำนาจและสถานภาพ
- 2) อายุ
- 3) ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว
- 4) ความเป็นเพื่อน
- 5) อาชีพ
- 6) เพศ
- 7) ความใกล้ชิดทางสายเลือด

สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากในนวนิยายเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์ ตัวละครเป็นชนชาติเดียวกันและอาศัยอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน

ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง

- 1) ความสนิทสนม
- 2) ความเคารพ
- 3) ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

- 4) การที่ถูกอยู่ด้วย
- 5) การมีคนไม่รู้จัก หรือคนมีฐานะทางสังคมสูงอยู่ด้วย
- 6) ระยะเวลาของความรู้จักมักคุ้น
- 7) การลดตัว
- 8) การแสดงอารมณ์

สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ความเป็นทางการ เพราะในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวไม่มีสถานการณ์นี้

อนึ่ง เนื่องจากการใช้บุรุษสรรพนามเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม ในระหว่างการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* อาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องพิจารณาเพิ่มจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นก็เป็นได้

2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนาม

วัลยา วิวัฒน์ศร⁷⁶ กล่าวว่า การแปลคำสรรพนามเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะภาษาไทยมีคำสรรพนามหลากหลายแทนตัวผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย และผู้ที่พูดถึง คำสรรพนามจำนวนมาก เหล่านี้บ่งบอกฐานะชนชั้น การศึกษา สมบัติผู้ดี อารมณ์และวัตถุประสงค์ของผู้พูด ผู้แปลจำเป็นต้องแยกแยะให้ชัดเจน เพราะเพียงสรรพนามแทนตัวผู้พูดซึ่งเป็นผู้พูดคนเดียวกันก็ยังไม่เหมือนกันได้ แล้วแต่บริบท ผู้พูดกำลังพูดกับใคร พูดถึงใคร ผู้พูดเป็นใคร (ฐานะชนชั้น การศึกษา สมบัติผู้ดี) และพูดในสถานการณ์ใด (อารมณ์ และวัตถุประสงค์) นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาความเก่าใหม่ของเรื่องอีกด้วย เช่น เรื่อง *กิ่งกิด* (ค.ศ. 1755) เป็นเรื่องเก่า บุรุษสรรพนามจึงต้องเก่าตามไปด้วย เช่น ข้า ข้าพเจ้า เจ้า ท่าน นายท่าน เป็นต้น

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์⁷⁷ กล่าวว่าสาเหตุหนึ่งของความล้มเหลวในการแปลคือ ปัญหาเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่ต่างกันของทั้งสองภาษา การแปลสรรพนามและคำเรียกญาติในภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดปัญหามากเพราะระบบสรรพนามและคำเรียกญาติของทั้งสองภาษาตั้งอยู่บนระบบสังคมที่ต่างกัน สรรพนามบุรุษที่ 1 ในภาษาอังกฤษมีเพียง 1 คำ ส่วนของไทยมีมากกว่า 15 คำ และการเลือกใช้แต่ละคำถูกกำหนดโดยบทบาททางสังคมของผู้พูดที่สัมพันธ์กับผู้ฟัง คำเรียกญาติที่ต่างกันในภาษาอังกฤษกับภาษาไทย เช่น brother-sister และ พี่-น้อง

⁷⁶ วัลยา วิวัฒน์ศร, *การแปลวรรณกรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 291-305.

⁷⁷ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics)*, หน้า 191-192.

สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมที่ต่างกัน ในภาษาอังกฤษคำเรียกพี่หรือน้องไม่มีแยกอายุโตมีแต่เพศที่แยก ความแตกต่าง ส่วนของไทยคำที่เรียกพี่และน้องไม่ต่างกันที่เพศ แต่ต่างกันที่ความมีอายุมากกว่า และน้อยกว่า ด้วยเหตุนี้ ในการแปลภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง จึงต้องคำนึงถึงการแปรของภาษา ตามลักษณะทางสังคมหรือสถานภาพของผู้พูด เช่น แปรตามเพศ อายุ ถิ่นกำเนิด ชาติพันธุ์ และชนชั้นทางสังคมของผู้พูด ผู้แปลจะต้องพิจารณาความจริงข้อนี้ และถ่ายทอดภาษาโดยคงสถานภาพของผู้พูดในภาษาเป้าหมายไว้ให้ใกล้เคียงกับในภาษาต้นฉบับมากที่สุด จึงจะเรียกว่าข้อความที่แปลมีความถูกต้องสมบูรณ์ ในกรณีที่ตั้งคัมต่างกันมาก ผู้แปลจะต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น เช่น แปลจากภาษาอังกฤษไปเป็นภาษาญี่ปุ่น ถ้าผู้พูดเป็นผู้หญิง ซึ่งในภาษาอังกฤษอาจใช้ภาษาไม่ต่างจากผู้ชาย แต่เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาญี่ปุ่น ผู้แปลต้องถือความเป็นเพศหญิงของผู้พูดเป็นสำคัญ เพราะในภาษาญี่ปุ่น ภาษาของผู้พูดผู้หญิงกับผู้พูดผู้ชายต่างกันมาก ผู้แปลจึงต้องเลือกใช้รูปภาษาให้เหมาะกับผู้หญิงด้วย ในกรณีที่ผู้พูดเป็นเด็กในภาษาต้นฉบับ ในภาษาเป้าหมาย ผู้แปลก็ต้องคงลักษณะความเป็นเด็กไว้โดยการใช้ภาษาเด็ก เช่น ผม หนู หลับปุ๋ย เป็นต้น

หอมหวล ชื่นจิต⁷⁸ กล่าวเกี่ยวกับการแปลโดยคำนึงถึงการแปรของภาษาตาม สถานการณ์การใช้ภาษาไว้ว่า ในการแปลใช้สรรพนาม หรือคำเรียกขาน ผู้แปลต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังด้วย โดยเฉพาะในกรณีการแปลจากอังกฤษเป็นไทย ในภาษาอังกฤษสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 มีอย่างละคำ ในภาษาไทยมีหลายคำให้เลือก เช่น ผู้พูดเป็นแม่ พูดกับลูก ภาษาอังกฤษใช้ I กับ You แต่ภาษาไทยอาจใช้ “แม่” กับ “ลูก” หรือใช้ ชื่อแทน You หรือถ้าโกรธ “แม่” (บุรุษที่ 1) อาจเปลี่ยนเป็น “ฉัน” และ “ลูก” (บุรุษที่ 2) อาจเปลี่ยนเป็น “แก” เป็นต้น นอกจากนี้หอมหวลยังกล่าวอีกว่าสรรพนามของไทยมีความหลากหลาย เปลี่ยนไปตามชั้นของสังคมของผู้พูด ผู้ฟัง เพศ และอารมณ์ของผู้พูด ในขณะที่ภาษาอังกฤษมีการใช้เป็นระบบที่แน่นอนตามไวยากรณ์ของภาษา ยกตัวอย่างเช่น คำว่า I สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์แทนตัวผู้พูด ถ้าแปลว่าผม แต่อย่างเดียวย่อมมิได้รสชาติและสัมผัสอันใดเลย หอมหวลเสนอให้พิจารณาคำว่า ข้า ในภาษาไทยเป็นตัวอย่าง ซึ่งสื่อความหมายได้หลายประการดังนี้

ความหมายทางสังคมของคำว่า “ข้า”

ระดับผู้พูด	ระดับผู้ฟัง	เพศผู้พูด	อารมณ์
ต่ำ	ต่ำ	หญิง,ชาย	ธรรมดา โกรธ เกลียด รัก
สูง	ต่ำ	ชาย	ธรรมดา โกรธ เกลียด
ต่ำ	สูง	หญิง, ชาย	เกลียด แค้น

⁷⁸ หอมหวล ชื่นจิต, การแปล: อาชีพสุภาพชน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2527) อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics), หน้า 195-196.

กลาง	กลาง	ชายมากกว่าหญิง	สนิทสนม
คนแก่	เด็ก	ชาย	รักใคร่

โปรดปราน ธรรมสอน⁷⁹ ศึกษาเปรียบเทียบการใช้สรรพนามในพระคัมภีร์ไบเบิลสองฉบับคือ พระคัมภีร์ฉบับปี ค.ศ. 1971 ของสมาคมพระคริสตธรรมไทย* กับพระคัมภีร์ฉบับอ่านง่ายของศูนย์กลางการแปลพระคัมภีร์โลกหรือ World Bible Translation Center** โดยศึกษาการใช้สรรพนามเฉพาะในพระกิตติคุณลูกาอันเป็นหนังสือเล่มหนึ่งในพระคัมภีร์ไบเบิล และพิจารณาปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สรรพนามในคัมภีร์ทั้งสองฉบับ คือ ปัจจัยทางไวยากรณ์ ได้แก่ เพศ พจน์ และบุรุษ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เรื่องสถานการณ์ กาลเทศะและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา สรุปได้ว่าปัจจัยเรื่องเพศมีบทบาทน้อยกว่า พจน์และบุรุษ พระคัมภีร์ทั้งสองฉบับใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ต่างกัน เนื่องจากคณะผู้แปลมีนโยบายการแปลต่างกัน และมีกลุ่มเป้าหมายต่างกัน กล่าวคือ พระคัมภีร์ฉบับปี ค.ศ. 1971 คณะผู้แปลมีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของตัวบท จึงใช้ภาษาที่เป็นทางการ เป็นภาษาที่ใช้ในยุคอดีต และมีการใช้คำราชาศัพท์ด้วย ส่วนคัมภีร์ฉบับอ่านง่ายมีเจตนาจัดทำพระคัมภีร์สำหรับผู้มีการศึกษาน้อยและไม่มีความรู้พื้นฐานในเรื่องศาสนาคริสต์ ภาษาจึงเป็นลักษณะภาษาเขียนที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน และสรรพนามที่ใช้ในบทสนทนาไม่เป็นทางการและใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เข้าใจง่ายโดยลดความสำคัญเรื่องยุคสมัยของตัวบทต้นฉบับออกไป

ลักษณะสำคัญของการใช้สรรพนามในฉบับ 1971 สรุปได้ดังนี้

1. สรรพนามที่ใช้มีแนวโน้มไม่บ่งเพศของผู้พูดและผู้ฟัง เช่น เมื่อผู้พูดเป็นบุรุษที่ 1 เพศชาย พระคัมภีร์ฉบับปี ค.ศ. 1971 อาจใช้ ข้าพระองค์ เรา หรือข้าพเจ้า เช่นเดียวกับเมื่อเป็นเพศหญิงซึ่งไม่บ่งเพศ บุรุษที่ 2 พบว่าสรรพนามที่ใช้ เช่น เจ้า ท่าน ซึ่งก็เป็นสรรพนามที่ไม่บ่งเพศเช่นกัน
2. สรรพนามที่ใช้เป็นภาษาเขียนมีการใช้ซ้ำๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยทางสังคมน้อยมาก เช่น สรรพนามที่ใช้ทั้งหมดมีดังนี้

⁷⁹ โปรดปราน ธรรมสอน, “การศึกษาเปรียบเทียบระบบสรรพนามในงานแปลพระคัมภีร์ไบเบิลฉบับ 1971 และฉบับอ่านง่าย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการแปล คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 98-101.

* สมาคมพระคริสตธรรมไทย. พระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ฉบับศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลักษณ์, 2542.

** ศูนย์กลางการแปลพระคัมภีร์โลก. พระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับอ่านเข้าใจง่ายภาคคำสัญญาใหม่. เชียงใหม่: (ม.ป.ท.), 2544.

บุรุษที่ 1 ได้แก่ ข้าพเจ้า เรา ข้าพระองค์ ข้า

บุรุษที่ 2 ได้แก่ ท่าน เจ้า เอ็ง

บุรุษที่ 3 ได้แก่ นาง พระองค์ เขา มัน

3. มีเพียงหนึ่งครั้ง ซึ่งปัจจัยทางสังคมเรื่องสถานะมีอิทธิพลในการใช้คำสรรพนาม คือ พบสรรพนามที่เรียกอาชีพ ได้แก่คำว่า พระอาจารย์

ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเรื่องสถานะความสัมพันธ์และกาลเทศะมีบทบาททำให้สรรพนามในพระคัมภีร์ฉบับอ่านง่ายต่างจากฉบับปี ค.ศ. 1971 เป็นอย่างมากซึ่งลักษณะที่แตกต่างกันของการใช้สรรพนามในฉบับอ่านง่ายสรุปได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ฉันเครือญาติ พบว่าฉบับอ่านง่ายมีการใช้สรรพนามในการเรียกญาติ เมื่อคู่สนทนามีความสัมพันธ์เป็นญาติกัน เช่น บ่า กับ หลาน พ่อ กับ ลูก
2. กาลเทศะที่ผู้พูดมีทัศนคติต่อผู้ฟังที่เปลี่ยนไป เช่น เมื่อมีอารมณ์โกรธ สรรพนามที่เรียกจากเดิมเรียกว่า คุณ จะเปลี่ยนเป็น แก เป็นต้น
3. สถานะของผู้ฟังแสดงถึงอาชีพ ในฉบับอ่านง่ายมีการเรียกสรรพนามบุรุษที่ 2 โดยใช้ อาชีพ เช่น อาจารย์ ซึ่งพบในฉบับปี ค.ศ. 1971 เช่นกัน แต่ต่างกันที่ฉบับ 1971 จะใช้ คำราชาศัพท์คือ พระอาจารย์
4. สถานะที่แสดงถึงเพศ พบว่าฉบับอ่านง่ายนั้นเน้นให้สรรพนามที่ใช้แสดงถึงเพศหญิง และชาย เช่น การใช้ เธอ ผม นาง แทนที่จะเป็นคำว่า เขา ท่าน ซึ่งไม่บ่งเพศเช่นในฉบับปี ค.ศ. 1971

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการแปลบุรุษสรรพนามนั้นต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้านวัฒนธรรมเป็นประการสำคัญ โดยเฉพาะการแปลจากภาษาตะวันตกเป็นภาษาตะวันออก เช่น ภาษาไทย ผู้แปลต้องเข้าใจวัฒนธรรมการใช้บุรุษสรรพนามของภาษาปลายทาง และเลือกใช้บุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับระดับของบุคคล ตลอดจนปัจจัยทางสังคมอื่นๆที่มีผลกระทบต่อการใช้บุรุษสรรพนามและความเก่าใหม่ของภาษาดังกล่าว นอกจากนี้ผู้แปลยังต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการแปล และกลุ่มเป้าหมาย เช่น ในการแปลพระคัมภีร์ไบเบิลฉบับปี ค.ศ. 1971 และคัมภีร์ฉบับอ่านง่าย

ส่วนการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นประการแรกคือ ความเก่าของภาษา เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้แต่งเมื่อ ค.ศ. 1846 กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ภาษาไทยที่จะใช้ถ่ายทอดจึงควรเป็นภาษาเก่าด้วยแต่ไม่เก่าจนผู้อ่านปัจจุบันไม่เข้าใจ บุรุษสรรพนามที่เหมาะสมควรอยู่ในยุครัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 4-7 ซึ่งแสดงว่าเป็นสมัยเก่าและเป็นคำที่

ผู้อ่านปัจจุบันยังเข้าใจได้ หากใช้ภาษาไทยในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้นหรือเก่านั้น ก็อาจจะหาตัวอย่างการใช้ได้ยาก และผู้อ่านก็จะเข้าใจยากและไม่คุ้นหูเลย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงประมวลบุรุษสรรพนามในช่วง รัชกาลที่ 4-7 มาให้มากที่สุดโดยหาจากงานวิจัยเกี่ยวกับบุรุษสรรพนามในยุคนั้นๆ ประการที่สอง เลือกระดับของบุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับตัวละครที่เป็นชาวนา ในเรื่องนี้ผู้วิจัยอ่านนวนิยายแนวท่องเที่ยวของไทยเพื่อศึกษาบุรุษสรรพนามที่นิยมใช้ในนวนิยายประเภทดังกล่าว และนำมาปรับใช้ในการแปลนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* ประการที่สาม ปัจจัยด้านสังคม การเลือกบุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับตัวละครแต่ละตัวโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟังและปัจจัยทางสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ เช่น อายุ เพศ ความเป็นญาติ ความสนิทสนม ความเคารพ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

การวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบท เพื่อการตัดสินใจเลือกใช้บุรุษสรรพนาม

เป็นที่ทราบกันดีว่านวนิยายมีองค์ประกอบหลักได้แก่ องค์ประกอบในการเล่าเรื่อง (Narration) และองค์ประกอบของเรื่องแต่ง (Fiction) องค์ประกอบในการเล่าเรื่องยังแบ่งเป็น องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ ผู้แต่งและผู้อ่าน องค์ประกอบภายในได้แก่ ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง ผู้เล่าเรื่องและผู้รับฟังเรื่อง ส่วนองค์ประกอบของเรื่องแต่งเกี่ยวข้องกับ โครงเรื่อง ตัวละคร มิติสถานที่ และมิติเวลา ในการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* ผู้วิจัยก็ต้องวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆดังกล่าว นอกจากนี้ยังต้องศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ในเรื่องซึ่งมีผลต่อการใช้บุรุษสรรพนามในนวนิยายด้วย

3.1 องค์ประกอบในการเล่าเรื่อง (Narration)

การเล่าเรื่อง (Narration) หมายถึงวิธีการเล่า หรือที่บางคนเรียกว่าอรรถบท (Discours)¹ การเล่าเรื่องโดยทั่วไปมีผู้เล่าเรื่อง (Narrateur) และผู้รับฟังเรื่อง (Narrataire) เป็นองค์ประกอบ อย่างไรก็ตาม ในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* องค์ประกอบในการเล่าเรื่องมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือในบทที่ 1 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่งโดยแทนตัวด้วยบุรุษสรรพนาม Je และ Nous และพูดกับผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องซึ่งถูกเรียกด้วยบุรุษสรรพนาม Vous ในบทที่ 2 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องอย่างเด่นชัดโดยแทนตัวด้วยบุรุษสรรพนาม Je นอกจากนี้ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องยังปรากฏแทรกผู้เล่าเรื่องปกติในบทอื่นๆด้วยโดยไม่ปรากฏบุรุษสรรพนามแต่ใช้ปัจจุบันกาลแทน ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบในการเล่าเรื่องเป็น 3 หัวข้อย่อย คือผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง ผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง และผู้เล่าเรื่อง

3.1.1 ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง

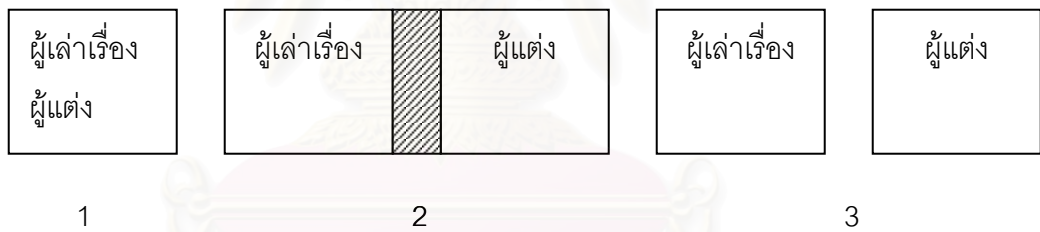
ความซับซ้อนของผู้เล่าเรื่องในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* เป็นประเด็นสำคัญในการแปลบุรุษสรรพนามของงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้เล่าเรื่องมี 2 ประเภทคือ 1) ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องหรือผู้เล่า

¹ ลีอง-ปีแยร์ โกลเด็นสไตน์, การอ่านนวนิยาย, แปลโดย วลัยดา วิวัฒน์ศรี, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 53.

เรื่องที่เป็นกระบอกเสียงให้ผู้แต่ง พบในบทที่ 2 และบางครั้งก็ปรากฏในบทที่ 4-17* ด้วย และ 2) ผู้เล่าเรื่องปกติซึ่งจะปรากฏในบทที่ 3-17 ของนวนิยาย ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง ก่อนอื่นผู้วิจัยขอเสนอหลักเกณฑ์ในการตัดสินผู้เล่าเรื่องและผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง หากไม่มีหลักในการพิจารณาแล้วอาจทำให้สับสนและแยกแยะไม่ออกว่านี่เป็นผู้เล่าเรื่องปกติ หรือเป็นผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง เมฆวรรต์เฉมแนตต์ได้ให้หลักเกณฑ์ไว้ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ถอดความ ดังนี้

เราต้องแยก “ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง” ออกจาก “ผู้แต่ง” และ “ผู้เล่าเรื่อง” เพราะมีหน้าที่ต่างกัน กล่าวคือ “ผู้แต่ง” เป็นผู้คิดโครงเรื่อง สร้างตัวละคร กำหนดสถานที่ เวลา เป็นต้น ส่วน “ผู้เล่าเรื่อง” เป็นเสียงบนกระดาษ แต่ “ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง” มีความเกี่ยวข้องกับผู้แต่งคือ แสดงความคิดเห็นของผู้แต่งในเรื่องเล่า²

จากคำกล่าวของเมฆวรรต์ เฉมแนตต์ เราจะเห็นได้ว่าในการเล่าเรื่องนั้นผู้แต่งอาจเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์เรื่องเล่าด้วยโดยแอบอยู่หลังผู้เล่าเรื่อง ฌ็อง-ปีแยร์ โกลเดินสไตน์³ ได้แสดงตัวอย่างการผสมผสานผู้แต่งและเสียงที่เล่าเรื่องหรือผู้เล่าเรื่องไว้ 3 ตัวอย่างดังนี้

ในตัวอย่างที่ 1 เป็นการผสมประสานสมบูรณ์แบบระหว่างผู้เล่าเรื่องกับผู้แต่ง วิธีการนี้ใช้มากในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ โดยผู้เล่าเรื่องจะสวมบทบาทตัวละครเอก

ในตัวอย่างที่ 2 มีการประสานประสานระหว่างผู้เล่าเรื่องและผู้แต่งในระดับต่างๆกัน ผู้อ่านจะไม่รู้แน่ชัดว่าเรื่องที่เกิดขึ้นตอนใดมาจากผู้เล่าเรื่องหรือจากผู้แต่ง และเป็นเรื่องที่มาจากการเป็นจริงหรือมาจากเรื่องแต่ง

* บทที่ 3 ของนวนิยายเรื่องนี้ ปรากฏเฉพาะผู้เล่าเรื่อง
² Genette, Gérard, *Figures III* (Paris: Seuil, 1972), p.226
³ ฌ็อง-ปีแยร์ โกลเดินสไตน์, *การอ่านนวนิยาย*, หน้า 54-55.

ในตัวอย่างที่ 3 มีความแยกออกจากกันโดยสิ้นเชิงระหว่างผู้เล่าเรื่องกับผู้แต่ง หากผู้อ่านจะพยายามลึ้มว่ามีผู้เล่าเรื่องและเห็นว่าคำพูดของผู้เล่าเรื่องคือ การแสดงออกโดยตรงจากความคิดผู้แต่ง นั่นก็คือ ความสับสนอย่างแน่แท้ของผู้อ่าน

เมื่อพิจารณาบทที่ 2 ในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* พบว่ามีการผสมผสานกันชนิดแนบสนิทของผู้แต่งกับผู้เล่าเรื่องดังตัวอย่างที่ 1 ของฌ็อง-ปีแยร์ โกลเดินส์ไตน์แต่ไม่ได้เป็นตัวละครเอก ขณะที่ในบทที่ 4-17 ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งปรากฏแทรกผู้เล่าเรื่องปกติเป็นครั้งคราวนั้นผสมผสานไม่แนบสนิทนัก เพียงมีบางส่วนคาบเกี่ยวกันอยู่ดังเช่นตัวอย่างที่ 2 ของฌ็อง-ปีแยร์ โกลเดินส์ไตน์ ใน *การอ่านนวนิยาย* ผู้อ่านจะสังเกตได้ว่า ผู้เขียนแสดงตัวตนของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องด้วยการใช้กริยาเป็นปัจจุบันกาล แสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง M.Grevisse กล่าวถึงหน้าที่ของปัจจุบันกาลซึ่งใช้แสดงความจริงในลักษณะนี้ว่า “Présent gnominique” และอธิบายว่า

โดยปริยายปัจจุบันกาล (Présent) ใช้แสดงความจริงโดยไม่จำกัดกาล ความจริงที่คนทั่วไปยอมรับ คติสอนใจ ภาษิต ทฤษฎี ฯลฯ ปัจจุบันกาลซึ่งทำหน้าที่เช่นนี้มีชื่อเฉพาะว่า “Présent gnominique” ตัวอย่างเช่น *L'avarice PERD tout en voulant tout gagner* (La F.,F.,V,13) –*Cinq et quatre FONT neuf, ôtez deux, RESTE sept* (BOIL., Sat.,8) –*Les corps s'ATTIRENT en raison directe de leur masse. Qui se RESSEMBLE s'ASSEMBLE.*⁴

ก่อนที่จะศึกษาผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในรายละเอียด ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการแบ่งหน้าที่ของผู้เล่าเรื่องของฌ็อง-ปีแยร์ โกลเดินส์ไตน์ ดังนี้ 1) หน้าที่เล่าเรื่อง (Fonction narrative) 2) หน้าที่จัดกระบวนการเรื่องเล่า (Fonction régie) 3) หน้าที่สื่อสารกับผู้รับฟังเรื่อง (Fonction de communication) 4) หน้าที่ยืนยัน (Fonction testimoniale) 5) หน้าที่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำ (Fonction idéologique) จากการแบ่งหน้าที่ดังกล่าว จะเห็นได้ชัดว่า ผู้เล่าเรื่องทำหน้าที่ 1 และ 2 คือ หน้าที่เล่าเรื่อง และหน้าที่จัดกระบวนการเรื่องเล่า ส่วนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องทำหน้าที่ 3, 4 และ 5 คือ หน้าที่สื่อสารกับผู้รับฟังเรื่อง หน้าที่ยืนยัน และหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำ

⁴ Grevisse, Maurice, *Le bon usage*, (9e éd. Paris: Hatier, 1969), p. 667.

⁵ Genette, Gérard, *Figures III*, pp.261-263.

ในบทที่ 1 ของนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* เมื่อผู้เขียนขึ้นชื่อบทว่า “จากผู้แต่งถึงผู้อ่าน” ก็แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนประสงค์จะปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง ไม่ใช่ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง และผู้อ่านที่ผู้แต่งพูดด้วยเป็นผู้อ่านนอกตัวบท หน้าที่ของผู้เล่าเรื่องหรือผู้แต่งในที่นี้คือหน้าที่ สื่อสารกับผู้รับฟังเรื่อง ส่วนบทที่ 2 ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องทำหน้าที่พิเศษซึ่งเฉวรวาร์ด เฌอแนตต์มิได้ระบุไว้ นั่นก็คือ หน้าที่ตัวละครผู้สังเกตการณ์ (Personnage observateur) และตัวละครผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก (Personnage introducteur) สำหรับผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งปรากฏแทรกผู้เล่าเรื่องปกติในบทที่ 4-17 นั้นทำหน้าที่ 3 ประการหลังตามที่เฉวรวาร์ด เฌอแนตต์กล่าวถึง

เรามาดูผู้แต่งในบทที่ 1 กันก่อน ชื่อบททำให้เราทราบว่าคุณแต่ง (Auteur) มีเรื่องที่จะชี้แจงกับผู้อ่าน (Lecteur) โดยตรง ผู้แต่งในบทนี้จะทำหน้าที่เล่าเรื่องในบทถัดไปกลายเป็นผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง และผู้อ่านซึ่งผู้แต่งพูดด้วยก็จะมีฐานะเป็นผู้รับฟังเรื่องในบทถัดไปโดยปริยาย ผู้แต่งในบทที่ 1 ปรากฏตัวเด่นชัดโดยสังเกตได้จากบุรุษสรรพนามแทนตัว คือ Je และ Nous ย่อหน้าแรกๆ ยังไม่ปรากฏบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง จนกระทั่งย่อหน้าที่ 4 จึงปรากฏบุรุษสรรพนาม Nous ซึ่งผู้แต่งใช้แทนตัวเอง รวมทั้งศิลปินอื่นร่วมสมัยเดียวกัน

C'est bien là la satire douloureuse, la peinture vraie de la société qu'Holbein avait sous les yeux. Crime et malheur, voilà ce qui le frappait ; mais nous, artistes d'un autre siècle, que peindrons-nous? Chercherons-nous dans la pensée de la mort la rémunération de l'humanité présente? l'invoquerons-nous comme le châtimeur de l'injustice et le dédommagement de la souffrance ?⁶

ผู้แต่งแทนตัวเองด้วย Nous ไปตลอดจนกระทั่งสามย่อหน้าสุดท้ายของบทที่ 1 จึงปรากฏบุรุษสรรพนาม Je เพื่อยืนยันความรับผิดชอบในพันธกิจของตน

Son but devrait être de faire aimer les objets de sa sollicitude, et au besoin, je ne ferais pas un reproche de les embellir un peu.⁷

Lecteurs, pardonnez-moi ces réflexions, et veuillez les accepter en manière de préface. Il n'y en aura point dans l'historiette que je vais vous raconter, et elle sera si courte et si simple que j'avais besoin de

⁶ Sand, George, *La Mare au diable* (Évreux: Larousse Bordas, 1996), p.37.

⁷ Ibid., p.41.

m'en excuser d'avance, en vous disant ce que je pense des histoires terribles.⁸

ในย่อหน้าสุดท้าย ผู้แต่งซึ่งแทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนาม Je กล่าวกับผู้อ่าน (Lecteurs) ว่าจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับชาวนาให้ฟัง และใช้บุรุษสรรพนาม Vous แทนผู้อ่าน

C'est à propos d'un laboureur que je me suis laissé entraîner à cette digression. C'est l'histoire d'un laboureur précisément que j'avais l'intention de vous dire et que je vous dirai tout à l'heure.⁹

หากพิจารณาหน้าที่หรือบทบาทของผู้แต่งในบทที่ 1 นี้ จะเห็นได้ว่าผู้แต่งนำเสนอเค้ามูลของการแตงนวนิยายเรื่องนี้ ซึ่งก็คือภาพพิมพ์ของโฮลไบน์ ต่อจากนั้นก็บรรยายความคิดคำนึงเกี่ยวกับภาพดังกล่าว ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของศิลปิน และเสนอแนะมุมมองใหม่ในการนำเสนองานศิลปะ และท้ายที่สุดกล่าวแก่ผู้อ่านว่าจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับชาวนาคนหนึ่งให้ฟังในบทต่อไป

เมื่อเริ่มบทที่ 2 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง แทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนาม Je เล่าว่าหลังจากดูภาพพิมพ์นั้นแล้วก็ออกไปเดินเล่นในท้องทุ่งท้องนา การออกไปเดินเล่นนี้เป็นวิธีที่จะนำผู้อ่านออกไปสู่บรรยากาศในท้องทุ่ง และเป็นสถานที่ที่ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องพบกับตัวละครเอกของเรื่องในเวลาต่อมา ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทนี้ทำหน้าที่ตัวละครผู้สังเกตการณ์ (Personnage observateur) และตัวละครผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก (Personnage introducteur) ซึ่งการใช้กาลของผู้เขียนระบุตัวตนของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องอย่างชัดเจน

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงเรื่องบุรุษสรรพนามไปแล้ว ต่อไปนี้จะขอล่าวถึงเรื่องกาล E.Benveniste เสนอความแตกต่างระหว่างภาคแสดงเรื่อง (Récit) และภาคสนทนา (Discours) ไว้ดังนี้

- ภาคแสดงเรื่อง (Récit)

คือการเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยที่ผู้พูดไม่แสดงตนในคำพูดของเขา เป็นกรณีเดียวกับนักประวัติศาสตร์ซึ่งนำเสนอประวัติศาสตร์โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ในการเล่า หรือที่ E.Benveniste เรียกว่าไม่มีบุรุษสรรพนาม (Non-personne) เรื่องเล่าในประวัติศาสตร์ใช้กาล Passé Simple (รวมถึงใช้ Présent historique หรือปัจจุบันกาลที่แสดงเรื่องในประวัติศาสตร์ด้วย)

- ภาคสนทนา (Discours)

⁸ Ibid., p.41.

⁹ Ibid., p.41.

คือการสร้างกลุ่มคำที่ต้องมีผู้พูดและผู้ฟัง และในตัวผู้พูดมีความตั้งใจที่จะโน้มน้าวผู้ฟังด้วยวิธีการบางประการ แบบการสร้างกลุ่มคำนี้ใช้บุรุษสรรพนามทั้งสามชั้น-เธอ-เขา และใช้กาลทุกกาลยกเว้น Passé Simple กาลที่ใช้น้อยคือปัจจุบันกาล (Présent) อนาคตกาล (Futur) และอดีตกาล (Passé composé)¹⁰

ในระยะต่อมา H.Weinrich¹¹ ได้แบ่งกาลในตัวบทดังนี้ กลุ่มอธิบายเรื่อง (Temps commentatifs) ใช้ปัจจุบันกาล (Présent) อดีตกาล (Passé composé) และอนาคตกาล(Futur) และกลุ่มเล่าเรื่อง (Temps narratifs) ใช้ Passé simple, Imparfait, Plus-que-parfait และ Conditionnel ซึ่งเทียบเคียงได้กับภาคสนทนา(Discours) และภาคแสดงเรื่อง (Récit) ของ E.Benveniste อย่างไรก็ตาม H.Weinrich มีความเห็นไม่เหมือนกับ E.Benveniste คือไม่ยอมรับว่ากาลหนึ่งๆจะใช้ทั้งในภาคอธิบายเรื่องและภาคเล่าเรื่องได้ เขาเสนอว่าควรพิจารณาความสัมพันธ์ของกาลเหล่านี้ภายในตัวบทหน่วยหนึ่ง มิใช่ประโยคกลุ่มหนึ่งที่ตั้งออกมาจากบริบท สำหรับ H.Weinrich เขาเห็นว่าในเรื่องเล่า Imparfait เป็นกาลแสดงฉากหลัง Passé simple เป็นการแสดงหน้าฉาก

ผู้เขียนใช้บุรุษสรรพนาม Je และใช้กาล Imparfait ขึ้นต้นบทที่ 2 เพื่อแสดงตัวตน การใช้ Imparfait แสดงว่า Je ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครผู้สังเกตการณ์ (Personnage observateur) และตัวละครผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก (Personnage introducteur)ในตัวบท

*Je venais de regarder longtemps et avec une profonde mélancolie le laboureur d'Holbein, et je me promenais dans la campagne, rêvant à la vie des champs et à la destinée du cultivateur. Sans doute il est lugubre de consumer ses forces et ses jours à fendre le sein de cette terre jalousie, qui se fait arracher les trésors de sa fécondité, lorsqu'un morceau de pain le plus noir et le plus grossier est, à la fin de la journée, l'unique récompense et l'unique profit attachés à un si dur labeur.*¹²

¹⁰ Benveniste, Emile, *Problèmes de linguistique générale*, 1, Gallimard, Tel, n°7, p. 241 อ้างถึงใน ฌ็อง-ปีแยร์ โกลเด็นสไตน์, *การอ่านนวนิยาย*, หน้า 216-219.

¹¹ Weinrich, Herald, *Le temps*, tr. by Michèle Lacoste, Seuil, 1973, p.115 อ้างถึงใน ฌ็อง-ปีแยร์ โกลเด็นสไตน์, *การอ่านนวนิยาย*, หน้า 221-222.

¹² Sand, George, *La Mare au diable*, p.43.

การใช้กาล Imparfait ทำให้ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องกลายเป็นตัวละครตัวหนึ่งที่ปรากฏในฉากหลังของเรื่อง ทำหน้าที่นำเสนอเรื่องราวอีกทั้งความคิดคำนึงของตน พร้อมทั้งแสดงความเห็นอกเห็นใจชีวิตอันเหนื่อยยากของชาวนา (ในการนี้ใช้กริยาปัจจุบันกาล) เรื่องเริ่มทันทีเมื่อผู้เขียนใช้กาล Passé simple ในย่อหน้าที่ 8

Mais ce qui attira ensuite mon attention était véritablement un beau spectacle, un noble sujet pour un peintre. À l'autre extrémité de la plaine labourable, un jeune homme de bonne mine conduisait un attelage magnifique(...)¹³

ในย่อหน้าดังกล่าว ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องบรรยายชายหนุ่ม (Un jeune homme) ซึ่งปรากฏในระดับเดียวกับผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องโดยใช้กาล Imparfait

กล่าวโดยสรุป ในบทที่ 1 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง ในบทที่ 2 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง โดยทำหน้าที่สองหน้าที่คือเป็นตัวละครผู้สังเกตการณ์ (Personnage observateur) และเป็นตัวละครผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก (Personnage introducteur)

ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องที่ปรากฏแทรกผู้เล่าเรื่องปกติในบทที่ 4-17 โดยทำหน้าที่ตามที่เดอราต์ เอมเนตต์กล่าวถึงคือ หน้าที่สื่อสารกับผู้รับฟังเรื่อง (Fonction de communication) หน้าที่ยืนยัน (Fonction testimoniale) หน้าที่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำ (Fonction idéologique) เป็นต้น การแยกแยะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องออกจากผู้เล่าเรื่องมีวิธีการเฉพาะ วัลยา วิวัฒน์ศรี¹⁴ กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

ผู้แปลจะแยกแยะ “ผู้เล่าเรื่อง” ออกจาก “ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง” ได้โดยดูจากการใช้กาล (Tense) ในการบรรยาย ประโยคของผู้เล่าเรื่องจะใช้อดีตกาล แต่เมื่อใดที่ผู้เล่าเรื่องกลายเป็นผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง จะใช้ปัจจุบันกาลทันที เพื่อเน้นว่าผู้ประพันธ์ (ในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง) กำลังพูดกับผู้รับฟังเรื่องและ /หรือผู้อ่านโดยตรง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องนี้จะมีสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตนหรือไม่มีก็ได้

¹³ Ibid.,p.48.

¹⁴ วัลยา วิวัฒน์ศรี, การแปลวรรณกรรม, พิมพ์ครั้งที่ 2(กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 221.

ข้อความดังกล่าวของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องเรียกว่า “ข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง (Discours auctorial)”¹⁵ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่งในนวนิยาย ตัวอย่างที่ 1 หน้าที่ยี่สิบ (Fonction testimoniale)

Il se disait vaguement que l'amour eût pu le consoler, en venant le surprendre, car l'amour ne console pas autrement. On ne le trouve pas quand on le cherche ; il vient à nous quand nous ne l'attendons pas.¹⁶

ตัวอย่างที่ 2 หน้าที่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำ (Fonction idéologique)

Mais la chasteté des moeurs est une tradition sacrée dans certaines campagnes éloignées du mouvement corrompu des grandes villes, et, entre toutes les familles de Belair, la famille de Maurice était réputée honnête et servant la vérité.¹⁷

ตัวอย่างที่ 3 หน้าที่สื่อสารกับผู้รับฟังเรื่อง

Dans notre monde à nous, pareille chose ne viendrait pas à la pensée d'une mère, de confier une fille de seize ans à un homme de vingt-huit¹⁸

ในตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าในข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่งนั้นอาจปรากฏบุรุษสรรพนาม หรือไม่ปรากฏก็ได้ เนื่องจากข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่งจะระบุตัวตนของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องจึงเป็นประเด็นศึกษาในงานวิจัยนี้ด้วย

หลังจากได้วิเคราะห์ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องแล้ว จะเห็นได้ว่าในบทแรกของนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่งสื่อสารกับผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องโดยตรง ในบทที่ 2 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นตัวละครผู้สังเกตการณ์และตัวละครผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก บุรุษ

¹⁵ Genette, Gérard, *Figures III*, p. 264.

¹⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.69.

¹⁷ Ibid., p.76.

¹⁸ Ibid., p.75.

สรรพนามที่ใช้แทนผู้แต่งในบทที่ 1 ได้แก่ Je และ Nous ส่วนบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2 คือ Je

ในการแปลบุรุษสรรพนาม Nous ซึ่งแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องและศิลปินร่วมสมัยในบทที่ 1 ผู้วิจัยเห็นว่าควรถ่ายทอดด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” เพราะบุรุษสรรพนาม “เรา” ทำหน้าที่แทนผู้พูดและผู้ฟัง และเป็นพหูพจน์เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาฉอว์จ ซองดี ผู้ประพันธ์นวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* แล้ว ฉอว์จ ซองดีใช้นามปากกาเป็นชายเพราะไม่ประสงค์เปิดเผยต่อสาธารณชนว่าตัวเป็นหญิง อีกทั้งในความนำของนวนิยายเรื่องนี้ ฉอว์จ ซองดีก็ไม่ผันกริยาเป็นเพศหญิง* และบุรุษสรรพนาม “เรา” ก็ไม่บ่งว่าเป็นเพศหญิงหรือชายโดยชัดเจนซึ่งตรงตามเจตนารมณ์ของผู้แต่ง

ส่วนการแปลบุรุษสรรพนาม Je ซึ่งแทนผู้แต่งในทำยบทที่ 1 และแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2 ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนามไทยว่า “ข้าพเจ้า” ด้วยเหตุผลคล้ายคลึงกับการแปลบุรุษสรรพนาม Nous กล่าวคือบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์แทนผู้พูดซึ่งตรงกับบุรุษสรรพนาม Je และยังไม่บ่งว่าเป็นเพศหญิงหรือชายโดยชัดเจนซึ่งตรงกับความประสงค์ของผู้แต่งซึ่งไม่ต้องการเปิดเผยตัว นอกจากนี้ทั้งบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” และ “เรา” ยังเป็นบุรุษสรรพนามที่มีอยู่ในภาษาไทยมานานแล้ว จึงเหมาะสมที่จะใช้กับนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ซึ่งแต่งเมื่อกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19

สำหรับการแปล “Discours auctorial” หรือข้อความที่แสดงความคิดเห็นของผู้แต่งในนวนิยายตั้งแต่บทที่ 4 เป็นต้นไป หากมีบุรุษสรรพนามก็แปลไปตามนั้น หากไม่มีบุรุษสรรพนามก็มักใส่คำว่า “มักจะ” หรือ “โดยปกติ” เป็นต้น เพื่อบอกให้ผู้อ่านทราบว่าเป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในบทที่ 4

3.1.2 ผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง

ตามปกติผู้อ่านกับผู้รับฟังเรื่องเป็นคนละคนกัน กล่าวคือ ผู้อ่านเป็นผู้อยู่นอกตัวบท แต่ผู้รับฟังเรื่องเป็นผู้อยู่ในตัวบท ทำหน้าที่รับฟังเรื่องราวจากผู้เล่าเรื่อง ผู้รับฟังเรื่องมีหลายประเภท บ้างก็เป็นตัวละครในเรื่อง บ้างก็ไม่ได้เป็นตัวละครในเรื่อง แต่เป็นเพียงบุคคลที่ผู้เล่าเรื่องอุปโลกนขึ้นมาเพื่อรับ

* “Pour *la Mare au diable* en particulier, le fait que j’ai rapporté, dans l’avant-propos, une gravure d’Holbein qui m’avait frappé, une scène réelle que j’eus sous les yeux dans le même moment, au temps des semailles, voilà tout ce qui m’a poussé à écrire cette histoire modeste, placée au milieu des humbles paysages que je parcourais chaque jour.” (Sand, George, *La Mare au diable*, p.32.)

ฟังเรื่องที่เขาเล่า อย่างไรก็ตามฌีแรตต์ เฌอแน็ตต์¹⁹ กล่าวว่า ผู้รับฟังเรื่องอาจหมายถึงตัวผู้อ่านตัวจริงซึ่งอยู่นอกตัวบทได้ กล่าวคือผู้รับฟังเรื่องไม่ใช่ “ตัวกลาง” (Relais) ระหว่างผู้เล่าเรื่องกับผู้อ่านที่คาดหมาย แต่คือคนคนเดียวกับผู้อ่านที่คาดหมาย ซึ่งผู้อ่านที่คาดหมายนี้เป็นตัวกลางระหว่างผู้อ่านตัวจริงกับผู้เล่าเรื่อง ผู้อ่านตัวจริงอาจคิดว่าตนเองเป็นคนคนเดียวกับผู้อ่านที่คาดหมายหรือไม่คิดก็ได้ จากแนวคิดของฌีแรตต์ เฌอแน็ตต์ จึงเกิดคำว่า “ผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง” ขึ้นมา และผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องนี้ปรากฏเฉพาะในบทที่ 1 ของนวนิยาย การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างผู้อ่านกับผู้รับฟังเรื่องนั้น อาจเกิดขึ้นได้ในนวนิยายเรื่องนี้ หากผู้อ่านตัวจริงคิดว่าตนเองเป็นคนเดียวกับผู้อ่านที่คาดหมาย ในความนำของผู้เขียน ฌอร์ฌ ซองด์กล่าวไว้ว่า

“Je l’ai dit et dois le répéter ici, le rêve de la vie champêtre a été de tout temps l’idéal des villes et même celui des cours. Je n’ai rien fait de neuf en suivant la pente qui ramène l’homme civilisé aux charmes de la vie primitive.”²⁰

คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าฌอร์ฌ ซองด์คาดหวังให้ปัญญาชนคนเมืองได้อ่านนวนิยายเรื่องนี้ และในตอนท้ายของคำนำฌอร์ฌ ซองด์ยังกล่าวอีกว่า

“Tout ce que l’artiste peut espérer de mieux, c’est d’engager ceux qui ont des yeux a regarder aussi. Voyez donc la simplicité, vous autres, voyez le ciel et les champs, et les arbres, et les paysans surtout dans ce qu’ils ont de bon et de vrai : vous les verrez un peu dans mon livre, vous les verrez beaucoup mieux dans la nature.”²¹

คำว่า Vous autres ในที่นี้จึงหมายถึง ปัญญาชนคนเมืองที่มองไม่เห็นความงามของชนบท

สำหรับบุรุษสรรพนามแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง คือ บุรุษสรรพนาม Vous ในบทที่ 1 ตอนท้ายของบท ผู้แต่งแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องด้วยบุรุษสรรพนาม Vous

“Lecteurs, pardonnez-moi ces réflexions, et veuillez les accepter en manière de préface. Il n’y en aura point dans l’historiette que je

¹⁹ Genette, Gérard, *Nouveau discours du récit* (Paris: Seuil, 1983), p.91 อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์ศร, *การแปลวรรณกรรม*, หน้า 242-243.

²⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.31.

²¹ Ibid., p.32.

vais vous raconter, et elle sera si courte et si simple que j'avais besoin de m'en excuser d'avance, en vous disant ce que je pense des histoires terribles.”²²

“C'est à propos d'un laboureur que je me suis laissé entraîner à cette digression. C'est l'histoire d'un laboureur précisément que j'avais l'intention de vous dire et que je vous dirai tout à l'heure.”²³

การแปลบุรุษสรรพนาม Vous ซึ่งใช้แทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง ผู้วิจัยเลือกแปลว่า ‘ท่าน’ เป็นคำกลางๆ ใช้กล่าวถึงคนทั่วไป นอกจากนี้บุรุษสรรพนาม ‘ท่าน’ ใช้คู่กับ ‘ข้าพเจ้า’ ซึ่งแทนผู้แต่งได้ รายละเอียดการแปลจะได้เสนอในบทที่ 4 ต่อไป

3.1.3 ผู้เล่าเรื่อง

ผู้เล่าเรื่อง (Narrateur) ปรากฏในบทที่ 3-17 ผู้เล่าเรื่องนี้เป็นคนละคนกับผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง (Auteur-Narrateur) เพราะเป็นเสียงบนกระดาษ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้แต่ง ตามปกตินวนิยายก็เล่าโดยผู้เล่าเรื่องอยู่แล้ว ผู้เล่าเรื่องในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ไม่ปรากฏบุรุษสรรพนาม เป็นเสียงเล่า ไม่มีตัวตน ไม่เป็นตัวละครตัวใดในเรื่อง และปรากฏเฉพาะในระดับการเล่าเรื่องเท่านั้น ผู้เล่าเรื่องในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* แม้จะไม่ปรากฏตัวแต่ก็มีหน้าที่ตามที่เดมราร์ด เดมอแนตตี²⁴ กล่าวไว้คือ หน้าที่เล่าเรื่อง (Fonction narrative) คือ ถ่ายทอดเรื่องราวของแอมร์แม็งและมารีให้ผู้รับฟังเรื่องฟังตั้งแต่ต้นจนจบ และหน้าที่จัดกระบวนการเรื่องเล่า (Fonction de régie) คือ กำหนดว่าตอนไหนจะนำเสนอด้วยบทบรรยายหรือบทสนทนา เช่น ในบทที่ 3 มีบทสนทนาได้ตอบล้วนๆ ไม่มีบรรยาย ส่วนบทอื่นมีทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย ในบทที่ 6 ผู้เล่าเรื่องยังไม่เปิดเผยตัวละครเปอติ-ปีแยร์จนกระทั่ง แอมร์แม็งพบเด็กน้อยนอนอยู่ในหลุม ตอนแรกแอมร์แม็งคิดว่าเป็นสัตว์หลงทาง หรือซากสัตว์เพราะไม่ขยับเขยื้อน แต่มารีจำได้ว่าเป็นเปอติ-ปีแยร์ และในบทที่ 15 ผู้เล่าเรื่องให้เปอติ-ปีแยร์เป็นคนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับมารีที่ออริมิซซีให้แอมร์แม็งฟัง

²² Ibid., p.41.

²³ Ibid., p.41.

²⁴ Genette, Gérard, *Figures III*, pp.261-263.

แม้ผู้เล่าเรื่องไม่ปรากฏบุรุษสรรพนาม แต่ผู้เล่าเรื่องก็มีตัวตนอยู่เสมอเช่นเดียวกับผู้พากย์หนังซึ่งซ่อนอยู่หลังจาก ผู้เล่าเรื่องในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* จัดเป็นผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้แจ้ง เพราะรู้ความเป็นไปทุกอย่างแม้ความคิดของคนและสัตว์ ในการแปลตัวตนของผู้เล่าเรื่องก็แปลตามปกติ เพราะเนื้อความนั้นจะบ่งชี้ร่องรอยของผู้เล่าเรื่องโดยปริยายอยู่แล้ว

ตัวอย่าง การพรรณนาความรู้สึกนึกคิดของสัตว์ (ม้าชื่อ ลา กรีซ)

En passant devant le pré-long elle aperçut sa mère, qui s'appelait la vieille Grise, comme elle la jeune Grise, et elle hennit en signe d'adieu. La vieille Grise approcha de la haie en faisant résonner ses enferges, essaya de galoper sur la marge du pré pour suivre sa fille ; puis, la voyant prendre le grand trot, elle hennit à son tour, et resta pensive, inquiète, le nez au vent, la bouche pleine d'herbes qu'elle ne songeait plus à manger.²⁵

ตัวอย่าง การเผยแพร่เรื่องที่ตัวละครยังไม่รู้แก่ผู้อ่าน

Germain connaissait le chemin jusqu'au Magnier ; mais il pensa qu'il aurait plus court en ne prenant pas l'avenue de Chanteloube, mais en descendant par Presles et la Sépulture, direction qu'il n'avait pas l'habitude de prendre quand il allait à la foire. Il se trompa et perdit encore un peu de temps avant d'entrer dans le bois ; encore n'y entra-t-il point par le bon côté, et il ne s'en aperçut pas, si bien qu'il tourna le dos à Fourche et gagna beaucoup plus haut du côté d'Ardentes.²⁶

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.79.

²⁶ Ibid, p.92.

3.2 องค์ประกอบของเรื่องแต่ง (Fiction)

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงองค์ประกอบของเรื่องแต่ง (Fiction) คำว่าเรื่องแต่ง หมายถึง สิ่งที่ถูกเล่าในนวนิยาย จะเรียกว่าเนื้อเรื่อง (Histoire) ก็ได้ แต่นวนิยายนั้นหมายถึง เรื่องแต่งที่เล่าโดยบุคคลผู้หนึ่ง²⁷ องค์ประกอบของเรื่องแต่ง ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร มิติสถานที่ และมิติเวลา

3.2.1 โครงเรื่อง

ลา มาร์ โอ ดิยาบล์ เป็นนวนิยายเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวต่างวัยต่างฐานะซึ่งต้องเดินทางร่วมกันผ่านดินแดนอาถรรพ์โดยมีจุดมุ่งหมายต่างกัน นวนิยายมีเรื่องย่อดังนี้

ແມ່ແມ້ງເປັນພ່ອມ່າຍອາດຳຢູ່ໃນຄອບຄົວຂອງພ່ອມໂມຣີຊູ່ເປັນພ່ອຕາ ເມື່ອກຣຣຍາເສຍຊີວິດໄດ້ສອງປີ ພ່ອຕາກໍເສນອແນະໃຫ້ກຣຣຍາໃໝ່ເພື່ອຈະໄດ້ມີຄົນດູແລງຸກຸສາມຄົນຂອງເຂາ ແມ່ແມ້ງຈຶ່ງຕ້ອງເດີນທາງໄປຟູຣ໌ຊເພື່ອດູຕົວເງິນທີ່ອາຈະມາເປັນກຣຣຍາໃໝ່ ກ່ອນເດີນທາງໜຶ່ງວັນ ບັງເຄີຍແມ່ກິແຍັຕເພື່ອນບ້ານຮູ້ເລື່ອງຈຶ່ງຂໍໃຫ້ເຂາຊ່ວຍພາມາຣີລູກສາວຂອງນາງຊຶ່ງຈະໄປທຳງານທີ່ອອຣ໌ໂມຊ໌ໄປດ້ວຍ ເນື່ອງຈາກຜູ້ບ້ານຟູຣ໌ຊແລະອອຣ໌ໂມຊ໌ຢູ່ໄກຄືກັນ ແຕ່ຣະຍະທາງຈາກທຸ່ງແບລແລຣ໌ໄປກໍ່ຄ່ອນຂ້າງໄກ ແມ່ແມ້ງພ້ອມດ້ວຍມາຣີອອກເດີນທາງຈາກແບລແລຣ໌ວັນເສາຣ໌ຕອນບ່າຍສອງໂມງ ແລະຄາດວ່າຈະຮິ່ງຟູຣ໌ຊຕອນຄ່ຳ ແມ່ແມ້ງຈະຢູ່ກັບຄອບຄົວຂອງມ່າຍກໍ່ທຣິນ ຕອດວັນອາທິຕ໌ ແລະກັບມາຮິ່ງແບລແລຣ໌ວັນຈັນທຣ໌ຕອນເຂົ້າ ຣະຫວ່າງທາງ ແມ່ແມ້ງພົບເປອຕີ-ປີແຍຣ໌ລູກຊາຍຄົນຫຼັງປັດກອດຢູ່ແລະຣບເຮົ້າຂອຕາມໄປດ້ວຍ ແມ່ແມ້ງຈຳຕ້ອງພາໄປ ພອດຮິ່ງຜູ້ບ້ານກອຣ໌ເລຍ໌ ທັງສາມແວະທີ່ຣ້ານປວງຕັດຊູຣ໌ຂອງແມ່ເຈອເບັດເພື່ອກິນອາຫາຣກລາງວັນປະມາດຮິ່ງໂມງກວ່າໆ ແລະອອກເດີນທາງຕໍ່ ເມື່ອຮິ່ງຊາຍປາກໍ່ເລີ່ມມີຕ ແມ່ແມ້ງໄມ່ຄຸ້ນເສັ້ນທາງທຳໃຫ້ຮິ່ງລຸ່ງປາ ແມ້ຈະເດີນວນທາງອອກຢູ່ຮິ່ງຊາຍປາກໍ່ເລີ່ມມີຕກໍ່ເລີ່ມພົບຈຶ່ງຕ້ອງດຳງແຣມອູຣິມບິ່ງໂດຍໄມ່ຮູ້ວ່າເລີ່ມມີຕອຣ໌ໂມຊ໌ ໃນຮິ່ງເວລານັ້ນມາຣີຊ່ວຍດູແລເປອຕີ-ປີແຍຣ໌ອຸ່ງດີຈົນແມ່ແມ້ງອດຊິນຊັມໄມ່ໄດ້ ທຳມກລາງບຣຣຍາກາດອັນເຕັມໄປດ້ວຍມນຕ໌ຊັງບຣິວເນບິ່ງແຮ່ງນັ້ນ ແມ່ແມ້ງຊຶ່ງແຕ່ກ່ອນເອີ້ນດູມາຣີເມື່ອນື່ອງກັບສາຣາພາຣກກັບມາຣີແລະຂອແຕ່ງງານແຕ່ເດັກສາວປູກິເສຣເພຣາະຍັງຄືອຈາຣິຕໃນສມັຍນັ້ນຢູ່ວ່າເງິນສາວໄມ່ຄວຣແຕ່ງງານກັບຊາຍອາຍຸມາກກວ່າຕນຮິ່ງປີ ແມ່ແມ້ງແມ້ຈະອາຍຸເຢັ່ງຢື່ສິບແປດປີ ແຕ່ກໍ່ຄືວ່າອາຍຸມາກສຳຣັບສາວຣຸ່ນອາຍຸສິບຫ ເຂົ້າວັນຮຸ່ງຊິນທັງສາມຈຶ່ງອອກຈາກປາໄດ້ ເມື່ອຮິ່ງທຸ່ງຮຸ່ງອັນເປັນເຂຕເຊື່ອມຕໍ່ອຣະຫວ່າງຜູ້ບ້ານ ມາຣີກໍ່ຕ້ອງແຍກທາງໄປ ເປອຕີ-ປີແຍຣ໌ຂອຕາມມາຣີໄປດ້ວຍ ເມື່ອໄປຮິ່ງອອຣ໌ໂມຊ໌ ມາຣີຖືກເຈົ້າຂອງນາຊຶ່ງເປັນນາຍຈຳງແທະໂລມຈຶ່ງຮິ່ງນາ

²⁷ ຜູ້ອຸ່ງ-ປີແຍຣ໌ ໂຄລເດັ້ນສ໌ໄຕນ໌. ການອ່ານນວນິຍາຍ, ໜ້າ 60.

กับเปอตี-ปีแยร์ ด้านแอมร์แม็งก็ปฏิเสธการแต่งงานกับหญิงที่พ่อตาหาให้ และเดินทางไปหาเปอตี-ปีแยร์ กับมารีที่ออริโมซ์ เขาพบทั้งสองในป่าขณะซ่อนตัวเพื่อหนีเจ้าของนาออริโมซ์ที่ขี่ม้าไล่ตามมา แอมร์แม็งทำต่อสู้กับเจ้าของนาออริโมซ์เพื่อปกป้องมารี แต่ฝ่ายหลังเสแสร้งกลบเกลื่อนเรื่องราว แอมร์แม็งพา ลูกชายและมารีกลับบ้าน เขาบอกพ่อโมริซว่าไม่ชอบม่ายกัทรินเพราะหล่อนคบชายหลายคนไว้เผื่อ เลือก พ่อโมริซก็ยอมรับเหตุผลของแอมร์แม็ง เขาเก็บงำปัญหาหัวใจไว้ไม่ยอมเอ่ยปากกับใคร จนกระทั่ง แม่โมริซเห็นว่าเขาผิดปกติไป จึงคาดคั้นให้บอกความจริง แอมร์แม็งยอมรับว่ารักมารี แม่โมริซเห็นแก่ ความสุขของลูกเขยจึงเกลี้ยกล่อมพ่อโมริซให้อนุญาตแอมร์แม็งแต่งงานกับมารีได้สำเร็จ เรื่องราว ของแอมร์แม็งกับมารีก็จบลงอย่างมีความสุข

3.2.2 ตัวละคร

การวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของตัวละคร ตลอดจนความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นช่วย ประกอบการตัดสินใจเลือกบุรุษสรรพนามได้ ในที่นี้ผู้วิจัยวิเคราะห์เฉพาะตัวละครที่มีบทบาทสำคัญใน การดำเนินเรื่องเท่านั้น

แอมร์แม็ง เป็นตัวละครเอกฝ่ายชาย อายุยี่สิบแปดปี รูปร่างหน้าตาผิวพรรณดี และจัด ได้ว่าหล่อล้ำหนุ่มๆในหมู่บ้าน เขายึดอาชีพทำนาและชานาญในงานไถ จนได้รับสมญา “แอมร์แม็งคนไถนา ผู้ช้ำชอง” แอมร์แม็งเป็นชาวนาสมบุรณ์แบบที่หาได้ยากเพราะเขาู้จักร้องเพลงกล่อมโคซึ่งเป็นศิลปะเก่าแก่ แอมร์แม็งเป็นคนขยันขันแข็ง แต่ก็มีอารมณ์อ่อนไหวอ่อนโยนและไม่กล้าตัดสินใจ เดิมแอมร์แม็งไม่ ค่อยมีฐานะแต่ถึงจะแต่งงานกับลูกสาวของพ่อโมริซซึ่งเป็นคนมีทรัพย์สินสมบัติ เขาก็ยังขยันขันแข็ง ทำงานเหมือนเดิม เขามีลูกกับภรรยาสามคนคือ เปอตี-ปีแยร์ ซิลเว็ง และโซลองซ์ เมื่อภรรยาคู่ชีวิตตาย จากไปได้สองปี พ่อตาจึงเร่งรัดจัดการให้เขาแต่งงานใหม่เพื่อจะได้มีคนดูแลลูกทั้งสามคนและเพื่อ เสริมฐานะของครอบครัว หญิงที่พ่อโมริซหมายมั่นให้แต่งงานกับแอมร์แม็งคือ ม่ายกัทรินลูกสาวของพ่อ เลโอนาร์ด ผู้มีฐานะการเงินดีทัดเทียมกัน แอมร์แม็งยังผูกพันกับภรรยาเก่าจึงไม่ยอมแต่งงานใหม่ แต่ เพราะเขาเชื่อฟังและเคารพยำเกรงพ่อตาจึงจำต้องไปดูตัวและทำความสนิทสนมกับครอบครัวของม่ายกัทริน อย่างไรก็ตามเมื่อหลงทางอยู่บริเวณบึงอาถรรพ์และได้ใกล้ชิดกับมารี แอมร์แม็งก็รักมารี และหาทางล้มเลิก การแต่งงานกับม่ายกัทริน จนในที่สุดเขาก็ได้แต่งงานกับมารีสมความปรารถนาโดยได้รับความยินยอม จากพ่อตาและแม่ยาย

มารี เป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิง หล่อนเป็นสาวแรกรุ่น อายุเพิ่งสิบหกปี หน้าตา สะสวยเกลี้ยงเกลา นอกจากนี้หล่อนยังฉลาด รอบคอบ อ่อนโยน มีจิตใจเอื้อเฟื้อ ขยันขันแข็งและมีความคิดอ่านเป็นผู้ใหญ่ มารีอาศัยอยู่กับแม่ที่เย็บตุ๊กเป็นมารดา ทั้งสองฐานะยากจน มารีรับจ้างเลี้ยงแกะหาเงินมาจุนเจือครอบครัว กระทั่งมารีและแม่ก็เย็บตุ๊กอยู่กับบ้านของพ่อโมริซ พ่อตาของ แอมร์แม็ง ครอบครัวของแอมร์แม็งช่วยเหลือมารีกับแม่เสมอมา ในช่วงการเดินทาง ระหว่างหลงอยู่ในป่า มารีแก้ปัญหาเรื่องอาหารการกินและการค้างคืนในป่าอย่างเฉลียวฉลาด อีกทั้งช่วยดูแลเปอตี-ปีแยร์เป็นอย่างดี จนแอมร์แม็งประทับใจและรู้สึกรัก เขาสารภาพรักกับหล่อน แต่หล่อนปฏิเสธเพราะจารีตประเพณีสมัยนั้นไม่นิยมให้หญิงสาวแต่งงานกับชายแก่กว่าหลายปี อีกทั้งตนเองยากจน สถานภาพต่ำต้อย เกรงว่าพ่อตาและแม่ยายของแอมร์แม็งจะไม่ยอมรับ อย่างไรก็ตามเมื่อแอมร์แม็งฝืนอุปสรรคจากผู้ใหญ่ฝ่ายตนได้ มารีก็ตกลงแต่งงานกับเขาในที่สุด

เปอตี-ปีแยร์ เป็นลูกชายคนหัวปีของแอมร์แม็ง หน้าตาน่ารักเหมือนพ่อหนุ่มนักบุญ ฌ็องบัปติสต์ เป็นที่รักของพ่อ หนูน้อยเป็นเด็กซุกซน อยากรู้อยากเห็น ในขณะเดียวกันก็ขยันช่วยการทำงานของครอบครัวและเป็นทีไว้วางใจของผู้หลักผู้ใหญ่ พ่อโมริซให้เปอตี-ปีแยร์ช่วยงานบ้างเล็กน้อย เช่น คุมฝูงสัตว์ และจูงม้าไปกินน้ำที่ราง หนูน้อยชอบมารีเป็นพิเศษ อยากรู้ให้มารีเป็นแม่เลี้ยงของตน เปอตี-ปีแยร์มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้แอมร์แม็งกับมารีรักกัน การที่เปอตี-ปีแยร์ตามแอมร์แม็งไป ฟรุซด้วยทำให้แอมร์แม็งได้เห็นความอ่อนโยน ความเอาใจใส่ของมารีต่อเปอตี-ปีแยร์ ทำให้เขาเริ่มสนใจเด็กสาว ตอนที่มารีไปออร์โมซ์ เปอตี-ปีแยร์ก็ตามมารีไปด้วยและช่วยขัดขวางไม่ให้เจ้าของนาออร์โมซ์ลวนลามมารี เปอตี-ปีแยร์ปรากฏตัวอีกครั้งตอนท้ายของบทที่ 17 เพื่อเป็นสักขีพยานในความรักระหว่างแอมร์แม็งและมารี

พ่อโมริซ เป็นพ่อตาของแอมร์แม็ง มีที่นาทั้งให้เช่าและทำเอง ครอบความเป็นใหญ่ในบ้าน ดูแลกิจการงานในครอบครัว ตลอดจนความสงบสุขของสมาชิกในครอบครัวด้วย พ่อโมริซเป็นคนเด็ดขาดและเป็นที่ยำเกรงของทุกคนในบ้าน แก่จัดการเลือกคู่ให้แอมร์แม็งโดยกำหนดลักษณะของหญิงที่จะมาเป็นคู่ครองของแอมร์แม็งไว้ว่า หน้าตาพอใช้ สุขภาพแข็งแรง อายุควรเดียวกับแอมร์แม็ง ยินดีรับภาระเลี้ยงดูเด็กสามคน ที่สำคัญต้องมีฐานะการเงินดี เพราะบัดนี้แอมร์แม็งเป็นพ่อม่ายและมีลูกสามคน พ่อโมริซจึงหมายมั่นให้เขาแต่งงานกับกัทรีนลูกสาวของพ่อเลโอนาร์ตซึ่งอายุไล่เลี่ยกับแอมร์แม็ง เป็นหญิงม่ายฐานะการเงินมั่นคงเพื่อความเป็นปีกแผ่นของครอบครัวในวันข้างหน้า แก่สั่งให้แอมร์แม็งเดินทางไปย่านฟรุซเพื่อดูตัวม่ายกัทรีนและทำความสนิทสนมกับครอบครัวเลโอนาร์ต อย่างไร

ก็ตาม เมื่อแอมร์แม็งอธิบายเหตุผลที่ไม่เลือกมาอยู่กับทรินเป็นคู่ แกก็ยอมรับฟัง ภายหลังเมื่อแอมร์แม็งบอกกับแม่ไมริชว่ารักมารี แม่ไมริชจึงช่วยพูดเรื่องนี้กับพ่อไมริช แกก็ยินยอม แอมร์แม็งจึงได้แต่งงานกับมารีสมความปรารถนา

แม่ไมริช เป็นแม่ยายของแอมร์แม็ง นางเป็นคนอ่อนโยน สุขุมรอบคอบและมีเหตุผล ไม่ชอบบังคับใจใคร นางรักแอมร์แม็งเหมือนเลือดเนื้อเชื้อไขของตัวเอง แม่ไมริชเป็นคนเดียวในบ้านที่เห็นใจแอมร์แม็ง และภายหลังก็ยังสนับสนุนให้แอมร์แม็งเลือกคู่ครองตามปรารถนา เพื่อไม่ให้เกิดข้อพิพาท ภายหลังหากต้องแต่งงานกับหญิงที่ไม่ได้รัก แม่ไมริชไม่ค่อยมีบทบาทในตอนต้นของนวนิยายมากนัก แต่มาเริ่มมีบทบาทนับตั้งแต่บทที่ 15 ไปจนถึงบทที่ 17 ซึ่งบทที่ 16 เป็นชื่อของแม่ไมริช นางเป็นผู้คลี่คลายสถานการณ์ที่ไม่เห็นทางออกโดยช่วยโน้มน้าวพ่อไมริช จนแอมร์แม็งแต่งงานกับมารีได้

แม็กกีแอสต์ เป็นมารดาของมารี สุภาพเรียบร้อย รักความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย เสื้อผ้าของนางปะชุนอย่างประณีต ไม่ปล่อยให้เนื้อตัวสกปรกมอมแมม ที่อยู่อาศัยแม้จะเป็นเพียงกระท่อมแต่ก็สะอาดสะอ้าน นางกับมารีกัดฟันต่อสู้กับความยากจนตลอดมา ในที่สุดจึงตัดสินใจให้มารีไปรับจ้างเลี้ยงแกะที่ออร์โมซ์เพื่อหาเงินมาประทังชีวิต ทั้งสองลากากันด้วยความเศร้าและทุกข์ใจ แม็กกีแอสต์เป็นเพื่อนบ้านของพ่อไมริช เมื่อนางรู้ว่าแอมร์แม็งจะไปฟุริช จึงขอให้แอมร์แม็งพามารีไปส่งที่ออร์โมซ์ด้วยเพราะหมู่บ้านทั้งสองแห่งอยู่ใกล้กัน แม็กกีแอสต์เชื่อเรื่องภูตผีปิศาจ เมื่อครั้งแอมร์แม็งแอบช่วยเหลือครอบครัวของนางโดยขนเสบียงอาหารมาใส่ไว้ในยุ้งฉางจนเต็ม นางเชื่อว่าเป็นการกระทำของซาตานที่ประสงค์ชีวิตนางเป็นการตอบแทน

เจ้าของนาออร์โมซ์ เป็นนายทุนเจ้าของที่ดินแถบออร์โมซ์ สุภาพร่ารวย เขาเป็นชายวัยกลางคน ผิวคล้ำ ร่างกำยำ แต่งกายคล้ายผู้ดีมีอันจะกิน ผู้แต่งไม่ได้ตั้งชื่อให้ตัวละครตัวนี้ ในตอนต้นตัวละครนี้ไม่ค่อยมีบทบาท เพียงแค่กล่าวถึงในบทที่ 5 ตอนที่แม็กกีแอสต์เล่าให้พ่อไมริชและแม่ไมริชฟังว่าเจ้าของนาออร์โมซ์จะจ้างมารีเลี้ยงแกะ จากนั้นก็มาปรากฏตัวในบทที่ 14 ตอนที่มารีหนีจากออร์โมซ์มาพร้อมกับเปอติ-ปีแยร์เนื่องจากถูกเขาทะเลาะลวนลาม เจ้าของนาออร์โมซ์เป็นตัวแทนของนายทุนเจ้าของที่ดิน ในบทที่ 2 ฌอร์จ ซองด์พูดถึงนายทุนเจ้าของที่ดินไว้ว่า “เจ้าของที่ดินโดยทั่วไปมิได้ชื่นชมไร่ นา พุงหญ้า ทิวทัศน์อีกทั้งสัตว์อันท้วน ซึ่งแปรเป็นเหรียญทองคำให้เขาใช้จ่าย เขามาพักผ่อนในห้องไร่ห้องนาเพื่อสูดอากาศบริสุทธิ์ให้ร่างกายแข็งแรง แล้วกลับเข้าเมืองใหญ่เพื่อใช้จ่ายเงินอันได้จากน้ำพักน้ำแรงของทาสที่ดิน”²⁸ เจ้าของนาออร์โมซ์ก็มีพฤติกรรมคล้ายกัน ในบทที่ 13

²⁸ ฌอร์จ ซองด์, บึงอากรรพ์, หน้า 24-25.

บรรยายไว้ว่า “เวลาที่โรงนาเขาไม่เคยอยู่ทั้งวัน เขาขี่ม้าออกไป ไม่มีใครรู้ว่าไปที่โรงนาไหนของเขาอีก”²⁹ เขาเป็นคนเจ้าชู้ มักเข้าหาเด็กสาวๆโดยใช้เงิน และของกำนัลล่อใจ เมื่อตามมารีจนพบ เขาก็พูดจาเกี่ยวกับพาราดีมาอีกรีก แต่จำต้องยุติเมื่อเผชิญกับແມร์ແມ็ง

พอลเลโอนาร์ต เป็นบิดาม่ายกัทริน รูปร่างอ้วน ฐานะร่ำรวย พอลเลโอนาร์ตเป็นคนเจ้าเล่ห์ แก่ให้ลูกสาวคบชายไว้คราวละหลายคนเพื่อหวังผลประโยชน์จากชายเหล่านั้น พอลเลโอนาร์ตเป็นตัวแทนของชนชั้นกลาง แก่มีบ้านสวยงามหลังใหญ่และที่ดินอีกจำนวนมาก แก่ส่งเสริมให้ม่ายกัทรินใช้ชีวิตอย่างสาวต่างจังหวัดผู้มีฐานะ คือแต่งตัวหรูหรา ซอบอวดร่ำอวดรวย คบหาผู้ชายหลายคน และมีจริตมารยาทหญิง แก่บอกกับແມร์ແມ็งว่าให้พยายามเอาอกเอาใจม่ายกัทริน ไปมาหาสู่และชวนหล่อนเดินรำ เพื่อให้หล่อนเห็นว่าเขาก็เป็นผู้หนึ่งที่ต้องการหล่อนเป็นคู่ครองอย่างจริงจัง แล้วสักวันหนึ่งหล่อนก็จะบอกรักเขาเอง เมื่อແມร์ແມ็งซึ่งรังเกียจวิธีหาคู่เช่นนี้ บอกกับแก่ว่าเขาไม่ได้มาฟูรีชเพื่อสู้ขอม่ายกัทริน แต่มาเพื่อซื้อโคไปให้พอลโมริช พอลเลโอนาร์ตจึงทำเป็นคล้อยตามແມร์ແມ็งเพื่อรักษามิตรภาพ

ม่ายกัทริน หรือม่ายเกแรง ้วยไล่เลี่ยกับແມร์ແມ็ง หน้าตาผิวพรรณดี นางเป็นม่ายสาวพราวเสน่ห์และร่ำรวยประจำหมู่บ้านฟูรีช แต่นางประดับตกแต่งร่างกายจนเกินงาม และมีจริตมารยาทมาก หว่านเสน่ห์กับชายทุกคนที่มาติดพันจนไม่มีใครล่วงรู้เลยว่านางชอบใครกันแน่ ม่ายกัทรินเป็นหญิงร่ำรวย ฉลาดขวยที่เฒ่าเฒ่า ของดีสร้างขึ้นมาให้ตรงกันข้ามกับมารีหญิงสาวที่ดั่งงามแต่ยากจน โดยรวมแล้วม่ายกัทรินเป็นหญิงที่ไม่ถูกใจແມร์ແມ็งในทุกๆด้าน ทั้งรสนิยมและนิสัยใจคอ นางจึงไม่อาจถูกใจเขาได้

ลา กริช เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่มีความสำคัญในเรื่อง นางม้ารุ่นเพศเมียตัวนี้เป็นสัตว์เลี้ยงของແມร์ແມ็ง มันเป็นพาหนะให้ແມร์ແມ็ง มารีและเปอตี-ปีแยร์ในการเดินทาง ลา กริชแข็งแรงพอที่จะบรรทุกคนทั้งสามได้สบาย ด้วยมันคึกคะนองผ่นผยองหงุดหงิดง่าย มันจึงหนีการเดินทางวิบากในป่าของเตอดู๊ป ทั้งให้คนทั้งสามต้องทุลักทุเลเดินบุกป่าและหลงเข้าไปในบริเวณบึงอาถรรพ์ การที่ลา กริชหนีไปนั้นเป็นโอกาสให้มารีได้แสดงสติปัญญาและความสามารถหลายอย่างด้วยกัน เช่นແມร์ແມ็งเข้าใจว่าลา กริชชอบสิ่งของเสปียงต่างๆไปกับมันด้วย จึงหิวเสีย แต่มารีช่างสังเกต บอกเขาว่าลา กริชกัดสายรัดขาด สลัดของบนหลังทิ้งแถวๆนั้นก่อนหนีไป หรือตอนที่มารีนำอานม้ามาทำเตียง

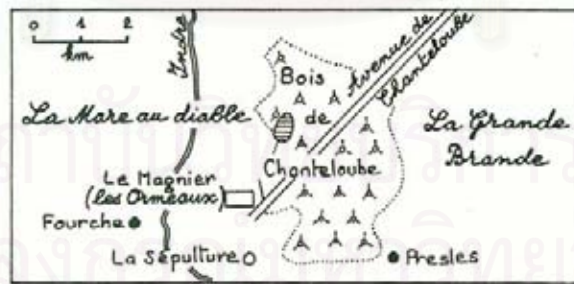
²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 106.

นอนให้เปอตี-ปีแยร์นอนอย่างสบาย ความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาของมารีในเวลาคับขันเช่นนี้ สร้างความประทับใจให้แมร์แม็งอย่างไม่รู้ตัว

3.2.3 มิติสถานที่

วัลยา วิวัฒน์ศร³⁰ ในงานวิจัยเรื่อง “มิติสถานที่ในนวนิยายของฟร็องซัวส์ โมริยัค” กล่าวว่ามิติสถานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของวรรณศิลป์นวนิยายเช่นเดียวกับมุมมอง โครงเรื่อง ตัวละคร และมิติเวลา ซึ่งล้วนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มิติสถานที่ที่สร้างบุคลิกลักษณะของตัวละคร มีบทบาทเชิงสัญลักษณ์และแสดงโลกทัศน์ของนักประพันธ์ มิติสถานที่ในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะพูดถึงอิทธิพลของสถานที่ต่อพฤติกรรมของตัวละครซึ่งส่งผลต่อการเลือกใช้นิรุกษ์สรรพนาม

นวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคม และวัฒนธรรม ประเพณีในแคว้นแบร์รี (Berry) บ้านเกิดของฌอร์จ ซองด์ แคว้นนี้ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของที่ราบลุ่มปารีส แคว้นแบร์รีแบ่งเขตการปกครองเป็น 2 เขต คือ เขตแชร์ (Cher) อยู่ทางทิศเหนือ และเขตแองด์ร์ (Indre) อยู่ทางทิศใต้ ชาวบ้านในแคว้นแบร์รียังคงรักษาความเชื่อพื้นถิ่นและขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ฌอร์จ ซองด์เกิดที่ตำบลโนฮองต์ (Nohant) ในเขตแองด์ร์ ในวัยเด็กฌอร์จ ซองด์ชอบออกไปเที่ยวตามท้องทุ่งท้องนา พูดคุยกับชาวบ้านอย่างเป็นกันเอง ความผูกพันกับบ้านเกิดผลักดันให้ฌอร์จ ซองด์แต่งนวนิยายแนวท้องทุ่งขึ้นหลายเล่มนอกจาก *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* แล้วก็ยังมีเรื่องอื่นอีกเช่น *La Petite Fadette*, *François le Champi*, *Le Meunier d'Angibault*, *Les Maîtres Sonneurs*

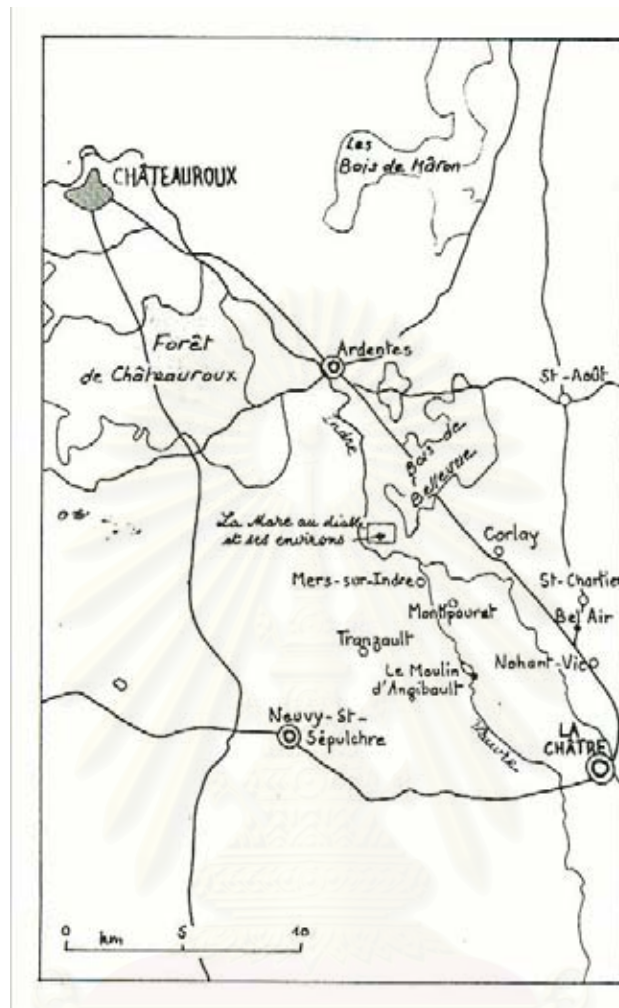
บึงอาถรรพ์และบริเวณใกล้เคียง

ที่มา Sand, George. *La Mare au diable*. Évreux: Larousse Bordas, 1996.

³⁰ วัลยา วิวัฒน์ศร, *มิติสถานที่ในนวนิยายของฟร็องซัวส์ โมริยัค* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 1-16.

สถานที่สำคัญในแคว้นแบร์รีและเป็นฉากในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบลส์* คือ บริเวณที่ฌอร์จ ซองด์เรียกว่า “หุบเขาดำ (La Vallée noire)” เนื่องจากภูเขาในแถบนี้เป็นป่าทึบ เมื่อมองไกลๆ ก็จะเป็นสีฟ้า และวันใดที่ฟ้าสลัวๆ จะเห็นเป็นสีเทาๆ หุบเขาดำตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเขต แอ็งดร์ (Indre) และแบ่งเขตแดนระหว่างที่ราบลุ่มป่ารีส์กับเทือกเขามาสซีฟ ซองทราล จากหมู่บ้านลีส์ ไปหมู่บ้านฟูร์ซ ลักษณะภูมิประเทศจะเปลี่ยนไป จากหุบเขาไปสู่ทุ่งหญ้าป่าละเมาะ มีบึงและหนองน้ำ ชุมชนซาทร (Châtre) เป็นชุมชนเล็กๆ มีภูมิประเทศสวยงามตั้งอยู่กลางหุบเขาดำในเขต แอ็งดร์ (Indre) ชุมชนนี้เป็นที่ตั้งของบ้านฌอร์จ ซองด์และบึงอาถรรพ์ซึ่งอยู่ในป่าของเตอลู๊ป นอกจากนี้ในนวนิยายยังกล่าวถึงสถานที่อื่นๆ อีก ดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านแบลแลร์ เป็นที่ตั้งของครอบครัวแฌร์แม็ง และครอบครัวของมารี (อยู่ถัดจากครอบครัวของแฌร์แม็งไปเพียง 100 เมตร) อยู่ใกล้ๆ โนองต์
2. หมู่บ้านฟูร์ซ เป็นที่ตั้งของครอบครัวม่ายเกแรง ตั้งอยู่ห่างจากปราสาทมานญ่ ประมาณ 1.5 กิโลเมตรและห่างจากโนองต์ประมาณ 10 กิโลเมตร
3. หมู่บ้านออร์โมซ์ เป็นที่ตั้งของเจ้าของนาออร์โมซ์ ตั้งอยู่ใกล้ปราสาทมานญ่
4. หมู่บ้านกอร์เลย์ เป็นที่ตั้งร้านปวงต์ดูฌูร์ของแม่เรอเบ็ค อยู่ห่างจากโนองต์ 7 กิโลเมตร
5. หมู่บ้านแมร์ อยู่ห่างจากฟูร์ซประมาณ 2 กิโลเมตรเป็นที่ตั้งของโบสถ์ที่แฌร์แม็ง และครอบครัวของม่ายเกแรงไปร่วมพิธีมิสซา
6. ทุ่งหญ้าป่าหนาม หลังออกจากร้านแม่เรอเบ็ค แฌร์แม็งต้องผ่านทุ่งหญ้าป่าหนามก่อนเข้าป่าของเตอลู๊ป
7. ป่าของเตอลู๊ป เป็นที่ตั้งของบึงอาถรรพ์ ป่าแห่งนี้ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร ในป่ามีหนองน้ำ หล่มโคลน ร่องดินแยกเล็ก ต้นไม้แผ่กิ่งก้านสาขา น้อยใหญ่เกาะเกี่ยวกันระเกะระกะ ตอนกลางคืนหมอกลงจัดทำให้มองไม่เห็นเส้นทาง

แคว้นแบร์รีและสถานที่สำคัญ

ที่มา Sand, George. *La Mare au diable*. Évreux: Larousse Bordas, 1996.

มิติสถานที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกลักษณะของตัวละครในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิ ยาบส์* ตัวละครซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแบลแลร์ หมู่บ้านฟูร์ซ และหมู่บ้านออร์โมซ์ต่างทำนาทำไร่ และเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่ ในหมู่บ้านแบลแลร์อันเป็นที่อยู่ของครอบครัวของแฌร์แม็งและมารี แฌร์แม็งและฟอโมรีซมีที่นาสำหรับทำกินเองและแบ่งให้เช่า ส่วนมารีรับจ้างเลี้ยงแกะบนทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ของหมู่บ้าน แฌร์แม็งมีฐานะดีกว่ามารีซึ่งรับจ้างเลี้ยงแกะ จะเห็นได้ว่าภูมิประเทศหรือสถานที่ที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพของตัวละครซึ่งมีผลต่อการใช้นุรุษสรรพนาม และหน้าที่ของผู้แปลคือจะต้องเลือกนุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับอาชีพและสถานภาพของตัวละคร

แคว้นแบร์รีในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 หัวหน้าครอบครัวที่เป็นผู้ชายเป็นผู้ดูแลกิจการทุกอย่างในบ้าน รักษาความสงบสุขของครอบครัว และเป็นผู้เลือกคู่ครองให้ผู้อยู่ได้ปกครอง การแต่งงานในยุคนี้ถูกกำหนดโดยที่ดินเป็นสำคัญ พ่อโมริซอยากให้ແມร์แม็งแต่งงานกับมายักทรีนเพราะนางมีที่ดินมาก“Elle est d'une bonne famille, tous braves gens, et elle a bien pour huit ou dix mille francs de terres, qu'elle vendrait volontiers pour en acheter d'autres dans l'endroit où elle s'établirait”³¹ ฝ่ายพ่อเลโอนาร์ตก็สนใจเรือกสวนไร่เนาของແມร์แม็งเช่นกัน “Moi, je ne renvoie personne, et je serais bien embarrassé de donner tort ou raison à quelqu'un, car ce sont de bons partis. Pourtant, à cause du père Maurice et de la qualité des terres que vous cultivez, j'aimerais mieux que ce fût vous.”³²

อย่างไรก็ตามคนที่รำรวยจากการเป็นเจ้าของที่ดินแต่ไม่ได้ทำนาเองก็มีข้อเสียคือ ชอบอวดร่ำอวดรวยและใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ เช่น มายักทรีนและพ่อเลโอนาร์ต บางทีก็เป็นคนเจ้าสำราญ ใช้ชีวิตเรื่อยเปื่อยไร้แก่นสาร เช่น เจ้าของนาออร์ม็ซ แต่สำหรับชาวนาอย่างແມร์แม็งซึ่งแม้จะเป็นเจ้าของที่ดิน แต่เขาก็ไม่เคยปล่อยให้ผ่านไปอย่างไรประโยชน์ ธรรมชาติในท้องทุ่งท้องนาหล่อหลอมให้เขาเป็นคนอ่อนโยน และขยันขันแข็ง เมื่อเขาไปบ้านพ่อเลโอนาร์ตเขาจึงทนไม่ได้ที่ต้องเสียเวลาไปกับการรื่นเริงและการสนทนาอันไร้สาระ “ce luxe des villes, qui lui paraissait une infraction à la dignité des moeurs de la campagne, ce temps perdu à des paroles oiseuses et niaises, cet intérieur si indifférent du sien, et surtout ce malaise profond que l'homme des champs éprouve lorsqu'il sort de ses habitudes laborieuses, tout ce qu'il avait subi d'ennui et de confusion depuis quelques heures donnait à Germain l'envie de se retrouver avec son enfant et sa petite voisine.”³³ จะเห็นได้ว่าในสภาพแวดล้อมและสถานที่เดียวกัน แต่ทำให้คนมีบุคลิกแตกต่างกัน แแมร์แม็งเป็นตัวแทนของชาวนาชาวไร่ธรรมดาๆ ที่รักและผูกพันกับผืนดินอย่างแน่นแฟ้น และธรรมชาติในท้องทุ่งก็หล่อหลอมจิตใจของเขาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผืนดินที่เขาอยู่ เขารู้จักท้องทุ่งเป็นอย่างดี เห็นได้จากคำพูดของเขาตอนหนึ่งว่า “Je connais la terre, je connais les boeufs, les chevaux, les attelages, les semences, la battaison, les fourrages.”³⁴ ในขณะที่คน

³¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.63.

³² Ibid., p.136.

³³ Ibid., p.145.

³⁴ Ibid., p. 65.

อีกกลุ่มหนึ่ง เช่น พ่อเลโอนาร์ต ม่ายกัทรีน และเจ้าของนาออร์โมซ์ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดิน กลับไม่รู้จักขึ้นชมธรรมชาติ ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อเยี่ยงคนกรุง คนกลุ่มนี้จึงไม่รู้จักท้องทุ่งท้องนาที่เขาครอบครองแม้สักนิด

สถานที่สำคัญและเป็นหัวใจของเรื่องนี้คือบึงอาถรรพ์ (La Mare au diable) ซึ่งตั้งอยู่ในป่าของเตอลูบ (Chanteloube) ระหว่างทางที่จะไปโนฮองต์ (Nohant) และซาโตรูซ์ (Châteauroux) บึงแห่งนี้ไม่กว้างและไม่ลึกนัก มีทางเดินไม้ปักอยู่กลางบึง ในนวนิยายเรื่องนี้ ตัวละครคือແມร์ແມ็ง มารี และเปอตี-ปีแยร์หลงวอนเวียนอยู่ในป่าของเตอลูบหาทางออกไม่พบ จึงแรมคืนอยู่บริเวณบึงอาถรรพ์ ต่อรุ่งสางจึงออกจากป่าได้ บริเวณบึงอาถรรพ์ดูงดงามก็จริงแต่บรรยากาศวังเวงน่ากลัว คำว่า 'diable' แปลว่า ภูติ วิญญาณชั่วร้าย หรือโดยปริยายหมายถึงสิ่งที่เหนือความคาดหมาย ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ ฌอร์จซองด์จึงให้ແມร์ແມ็งบอกรักมารีที่ริมบึงแห่งนี้ และคิดล้มเลิกการแต่งงานกับม่ายเกแรงตามทีพ่อตาวางแผนไว้โดยตั้งใจว่าจะเลือกคู่ครองเอง

กล่าวโดยสรุป มิติสถานที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายเรื่อง ลามาร์ โอ ดิยาบล์ ทั้งในแง่ของอาชีพการงาน ค่านิยมในการแต่งงาน และอุปนิสัย ซึ่งก็มีผลสืบเนื่องมาถึงการพิจารณาเลือกใช้นุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับสถานที่ที่ตัวละครอยู่ ในเรื่องนี้ตัวละครอยู่ในชนบทของทุ่งแบลแลร์ มีอาชีพทำนา ผู้วิจัยก็ต้องเลือกนุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตในท้องทุ่ง และเหมาะกับตัวละครที่เป็นชาวนา บึงอาถรรพ์ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้ແມร์ແມ็งบอกรักมารี และกล้าล้มเลิกการแต่งงานกับหญิงที่พ่อตาหาให้ และเมื่อແມร์ແມ็งรักมารี เขาลืมไปว่าอายุเขามากกว่ามารี ในกรณีนี้ นุรุษสรรพนามแทนตัวແມร์ແມ็งก็ควรเปลี่ยนไปด้วย

3.2.4 มิติเวลา

ฌ็อง-ปีแยร์ โกลเด็นสไตน์³⁵ แบ่งมิติเวลาในนวนิยายไว้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก มิติเวลาภายนอก ได้แก่ เวลาของนักประพันธ์ เวลาของผู้อ่าน เวลาประวัติศาสตร์ กลุ่มที่สอง มิติเวลาภายใน ได้แก่ เวลาของเรื่องแต่ง เวลาของการเล่าเรื่อง เวลาของการอ่าน ในหัวข้อมิติเวลาภายนอก ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะเวลาของนักประพันธ์ และเวลาของผู้อ่าน (นวนิยายเรื่องนี้ไม่มีเวลาประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ) ส่วนมิติเวลาภายใน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเวลาของเรื่องแต่ง และเวลาของการเล่าเรื่อง (เวลาของการอ่านไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนนุรุษสรรพนาม)

³⁵ ฌ็อง-ปีแยร์ โกลเด็นสไตน์, การอ่านนวนิยาย, หน้า 189-201.

ประเด็นที่หนึ่ง เวลาของนักประพันธ์ ฌอร์ฌ ซองต์แต่งนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* เสร็จเมื่อปี ค.ศ.1846 ซึ่งนับในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่เขียนคำนำภายหลังโดยลงเวลาและสถานที่ไว้ว่า Nohant, 12 avril 1851 (ในองต์ 12 เมษายน ค.ศ.1851)³⁶ ภาษาฝรั่งเศสในสมัยนั้นจัดว่าเป็นภาษาฝรั่งเศสสมัยใหม่แล้ว กล่าวคือ ผู้อ่านชาวฝรั่งเศสปัจจุบันอ่านเข้าใจได้ อย่างไรก็ตาม ฌอร์ฌ ซองต์ได้ใช้ภาษาถิ่นด้วย ผู้อ่านชาวฝรั่งเศสปัจจุบันจึงจำต้องอ่านเชิงอรรถอธิบายคำภาษาถิ่นนั้นๆ

ประเด็นที่สอง เวลาของผู้อ่าน ในที่นี้ค่านึงถึงผู้อ่านชาวไทยซึ่งจะอ่านฉบับแปลภาษาไทย ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้แปลเลือกใช้ภาษาไทยเก่าสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-7 ซึ่งเป็นภาษาไทยเก่าที่ผู้อ่านปัจจุบันยังอ่านเข้าใจได้ สอดคล้องกับภาษาต้นฉบับ ส่วนเรื่องภาษาถิ่นนั้นก็ไม่ใช่ปัญหาเพราะแปลเป็นภาษาไทยมาตรฐาน (ไม่ได้ใช้ภาษาถิ่น)

ประเด็นที่สาม เวลาของเรื่องแต่ง นวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* สะท้อนภาพสังคมชนบทในแคว้นแบร์รีช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับเวลาของนักประพันธ์จุดเริ่มต้นของเรื่องราวในนวนิยายเรื่องนี้นับตั้งแต่บทที่ 3 เป็นต้นไปถึงบทที่ 17 การดำเนินเรื่องอยู่ในช่วงฤดูใบไม้ร่วง-ฤดูหนาวในปีเดียวกันต่อเนื่องไปถึงฤดูใบไม้ผลิปีถัดไปซึ่งเป็นระยะเวลาประมาณ 9 เดือน

ประเด็นที่สี่ เวลาของการเล่าเรื่อง แม่นวนิยายเรื่องนี้ดำเนินเรื่องอยู่ในช่วงฤดูใบไม้ร่วงของปีหนึ่ง-ฤดูใบไม้ผลิของอีกปีหนึ่งโดยมิได้กำหนดแน่ชัด แต่เวลาที่ผู้เล่าเรื่องให้ความสำคัญมากที่สุดมีเพียง 2 วันเท่านั้น คือ บ่ายวันเสาร์ถึงเช้าวันจันทร์ โดยที่ผู้เล่าเรื่องบอกเวลาผ่านคำพูดของตัวละคร ในบทที่ 4 ซึ่งพ่อโมรีซหว่านล้อมให้แมร์แม็งเดินทางไปทำความรู้จักกับมายักทรีน พ่อโมรีซสั่งให้ออกเดินทางเวลาบ่ายสองโมงของวันเสาร์ ให้ค้างคืนวันอาทิตย์ และให้กลับมาเช้าวันจันทร์ ในบทที่ 5 แมกกีแยม์เล่าให้พ่อโมรีซกับแม่โมรีซฟังว่ามารีได้งานเลี้ยงแกะที่ออร์โมซ์นับตั้งแต่เทศกาลฉลองนักบุญมาร์แต้ไปจนถึงเทศกาลฉลองนักบุญฌีอง นอกจากนี้แมกกีแยม์ยังแสดงความกังวลเรื่องฤดูหนาวที่จะหนาวเหน็บยิ่งกว่าเดิมเพราะฝูงนกกาเรียนและห่านป่าย้ายถิ่นเร็วกว่าปีก่อน จากคำพูดของแมกกีแยม์เราจึงทราบว่ฤดูกาลในเรื่องคือ ปลายฤดูใบไม้ร่วง แมร์แม็งกับมารีออกเดินทางจากทุ่งแบลแลร์ตอนบ่ายสองโมงของวันเสาร์ตามคำสั่ง ทั้งสองต่างไปถึงที่หมายของตนในเช้าวันอาทิตย์ และเดินทางกลับเย็นวันนั้น เพราะแมร์แม็งปฏิเสธการแต่งงานกับมายักทรีน และมารีเองก็ถูกเจ้าของนาพุดจาเทะโลม จึงต้องหนีจากออร์โมซ์ ส่วนเวลานอกจากนั้นกล่าวถึงเพียงสั้นๆ เช่น ตอนที่แมร์แม็งแอบช่วยครอบครัวของมารีช่วงฤดูหนาว ผู้วิจัยขอลำดับเหตุการณ์ในช่วงสองวันลงในตารางดังนี้

³⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.32.

เหตุการณ์	เวลา
1. แฉร์แม็งเดินทางจากเบลแลร์ไปฟูร์ช	ตอนบ่ายวันเสาร์ ปลายฤดูใบไม้ร่วง
2. แฉร์แม็ง มารีและเปอตี-ปีแยร์ออกจากกอร์เลย์	ตอนเย็น วันเสาร์
3. แฉร์แม็ง มารีและเปอตี-ปีแยร์หลงทางและแรมคีนอญูริมบึงอากรรพ์	ตลอดคืนวันเสาร์
4. แฉร์แม็งมารีและเปอตี-ปีแยร์ออกเดินทางต่อและแฉร์แม็งแยกไปฟูร์ชตามลำพัง ส่วนมารีไปออร์โมซ์กับเปอตี-ปีแยร์	เช้าวันอาทิตย์
5. แฉร์แม็ง พ่อเลโอนาร์ด ม่ายเกแรงและชายสามคนที่มาติดพันเดินทางไปร่วมพิธีมิสซาที่หมู่บ้านแมร์	ตอนเช้า-สายวันอาทิตย์ ประมาณ 11 โมง
6. มารีและเปอตี-ปีแยร์หนีเจ้าของนาออร์โมซ์มาหาแฉร์แม็งที่ฟูร์ช แล้วไปซ่อนในป่า	ตอนสายวันอาทิตย์
7. แฉร์แม็งพาเปอตี-ปีแยร์และมารีกลับถึงเบลแลร์	ตอนค่ำวันอาทิตย์

การลำดับการเล่าเรื่องในนวนิยายเป็นไปตามปฏิทิน คือดำเนินเรื่องไปตามลำดับวันที่มิได้ข้ามหรือย้อนไปย้อนมา ผู้เล่าเรื่องเริ่มเล่าตั้งแต่แฉร์แม็งออกเดินทางจากทุ่งเบลแลร์ ผจญภัยในป่า พบม่ายกัทรีน ต่อสู้กับเจ้าของนา กลับบ้าน จนกระทั่งขอมารีแต่งงานในที่สุด

หลังจากวิเคราะห์มิติเวลาในนวนิยายแล้ว ผู้วิจัยจึงแน่ใจเรื่องยุคสมัยของนวนิยายและเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามได้ถูกต้อง หากไม่ศึกษาเรื่องนี้แล้วอาจเกิดการผิดพลาดได้ เนื่องจากนวนิยายบางเรื่องนั้นเวลาของนักประพันธ์ซึ่งเป็นมิติเวลาภายนอกไม่ตรงกับเวลาของเรื่องแต่งซึ่งเป็นมิติเวลาภายใน เช่น ผู้แต่งอาจแต่งเรื่องที่เก่ากว่าสมัยของตน หรือล้ำยุคก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้การวิเคราะห์มิติของเวลาจึงมีความสำคัญในการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับนวนิยายเรื่องนั้นๆ

ในหัวข้อ 3.2.3 และ 3.2.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์ห้วงเวลาที่และมิติเวลาในนวนิยายตามลำดับ เนื่องจากทั้งสองเรื่องนี้เกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด และอิงอาศัยกันเสมอ ผู้วิจัยจึงจะกล่าวถึงร่วมกันอีกครั้งในฐานะที่เป็น “กาลเทศะ” ของนวนิยาย มิกฮาอิล บัคติน³⁷ ใช้คำว่า Chronotope ซึ่งแปลว่า “กาลเทศะ” หรือเวลา-สถานที่ เขากล่าวว่าเวลาและสถานที่เป็นแนวความคิดทางวรรณกรรมแนวหนึ่งว่าด้วยรูปแบบและเนื้อหา กาลเทศะจึงมีส่วนร่วมในการสร้างภาพลักษณ์ของมนุษย์ในวรรณคดีอันเป็นภาพลักษณ์ที่ผูกติดอยู่กับมิติเวลาและมิติสถานที่

กาลเทศะที่มีความสำคัญที่สุดในนวนิยายเรื่องนี้ คือ กาลเทศะ ‘เส้นทาง’ การเดินทางของแอมร์แม็งและมารีทำให้ทั้งสองได้ประสบการณ์ชีวิต วัตถุประสงค์ในการเดินทางของแอมร์แม็งและมารีต่างกัน คือ แอมร์แม็งไปดูตัวหญิงที่จะมาเป็นภรรยาใหม่ ส่วนมารีไปรับจ้างเลี้ยงแกะ เขากับมารีบังเอิญต้องมาร่วมเส้นทางเดียวกันตั้งแต่ทุ่งแบลแลร์ถึงฟูร์ชและออริโมซ์ ทั้งสองผ่านคอร์ไลย์และป่าของเตอด้บซึ่งเป็นที่ตั้งของบึงอาถรรพ์ การหลงป่าในแถบบึงอาถรรพ์ทั้งคืนทำให้แอมร์แม็งเห็นความฉลาดเฉลียว การรู้จักแก้ปัญหา และความอ่อนหวานอ่อนโยนของมารีที่มีต่อลูกชายของเขา เขาจึงประทับใจและรู้สึกรักในที่สุด แอมร์แม็งบอกรักมารีริมบึงอาถรรพ์ แต่มารีปฏิเสธ ครั้นรุ่งเช้าทั้งสองก็แยกย้ายกันไปตามทาง แอมร์แม็งไปฟูร์ชเพื่อดูตัวม่ายกัทรีนซึ่งเป็นตัวแทนของสาวต่างจังหวัดที่มีฐานะ นางฟุ้งเฟ้อและแต่งตัวเก่ง แอมร์แม็งไม่ชอบจึงไม่คิดแต่งงานด้วย เขาไปตามหามารีและเปอติ-ปีแยร์ที่ออริโมซ์ แต่พบทั้งสองในป่าของเตอด้บกำลังหลบหนีเจ้าของนาออริโมซ์ซึ่งขี่ม้าไล่ตามมา แอมร์แม็งปกป้องมารีจากเจ้าของนาออริโมซ์ และพาคลับทุ่งแบลแลร์ จะเห็นได้ว่าป่าของเตอด้บ (อันเป็นที่ตั้งบึงอาถรรพ์) เป็นสถานที่สำคัญในเรื่องนี้ แอมร์แม็งตัดสินใจครั้งสำคัญ คือเลือกแต่งงานกับหญิงที่รัก และแสดงความกล้าหาญปกป้องมารีจากเจ้าของนาออริโมซ์ที่นี่ นอกจากนี้ ที่บ้านของม่ายกัทรีนแอมร์แม็งก็ได้พบกับม่ายกัทรีน และได้เห็นพฤติกรรมของนาง แอมร์แม็งไม่ชอบจึงไม่แต่งงานด้วย สำหรับมารี การเดินทางไปรับจ้างเลี้ยงแกะที่ออริโมซ์ทำให้หล่อนได้ใกล้ชิดกับแอมร์แม็ง หล่อนรู้สึกอบอุ่นและซาบซึ้งเมื่อเขามาช่วยให้พ้นจากการติดตามของเจ้าของนาออริโมซ์

³⁷ Bakhtine, Mikhaïl, *Esthétique et théorie du roman*, Troisième étude: Formes du temps et du chronotope dans le roman (essais de poétique historique) (Paris: Gallimard, collection Tel, 1987) อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์ศร, *มิติสถานที่ในนวนิยายของฟร็องซัวส์ โมเรีย็ค* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 108-110.

ต่อมาทั้งแอมร์แม็งและมารีก็ได้แต่งงานกัน การเดินทางจึงเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ทั้งสองได้เรียนรู้และรักกันในที่สุด

การเปลื่ยนบุรุษสรรพนามเกี่ยวข้องกับกาลเทศะ 'เส้นทาง' คือ บนเส้นทางนี้ มีเหตุการณ์เกิดขึ้นหลายเหตุการณ์ เช่น แอมร์แม็งบอกรักมารี ตัดพ้อมารีที่ไม่รับรัก พบกับครอบครัวม่ายกัทรีน พบกับแม่เฒ่า พบกับเจ้าของนาออร์โมซ์ เป็นต้น ตัวละครเปลื่ยนบุรุษสรรพนามไปตามสถานการณ์และการเปลื่ยนแปลงทางอารมณ์ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่จะกล่าวต่อไปในหัวข้อ 3.3 สถานการณ์

3.3 สถานการณ์

บุรุษสรรพนามเมื่ออยู่นอกบริบทการสื่อสาร หรือไม่มีสถานการณ์เป็นตัวกำหนดแล้ว บุรุษสรรพนามก็มีเพียงความหมายด้านบุรุษ เพศ และพจน์เท่านั้น มิได้แสดงทัศนคติหรืออารมณ์ของผู้พูดแต่อย่างใด ในการเปลื่ยนบุรุษสรรพนามจึงต้องเข้าใจถึงการเปลื่ยนบุรุษสรรพนามในระดับของวาทกรรม มิฉะนั้นแล้วการเปลื่ยนจะคลาดเคลื่อนได้ ในเมื่อการใช้บุรุษสรรพนามจริงนั้นต้องขึ้นอยู่กับบริบทการสื่อสารหรือสถานการณ์ เราจึงจำเป็นต้องศึกษาว่าสถานการณ์ประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง

สถานการณ์ คือ บริบทของการใช้ภาษาที่ถูกกำหนดโดยตัวแปรในการใช้ภาษา 4 ประการรวมกัน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และทัศนคติของผู้พูด³⁸

ในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* ตัวละครเป็นชาวชนบท เรื่องที่พูดจึงเป็นเรื่องทั่วไปที่พบในชีวิตประจำวัน ซึ่งจัดอยู่ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการทั้งสิ้น ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาไม่เป็นทางการ

สถานการณ์มีอิทธิพลต่อการเลือกเปลื่ยนบุรุษสรรพนามในนวนิยาย *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการใช้บุรุษสรรพนาม Tu และ Vous ของตัวละคร

แอมร์แม็งพูดกับเปอติ-ปีแยร์ ตามปกติแอมร์แม็งพูดกับเปอติ-ปีแยร์ด้วยบุรุษสรรพนาม Tu ส่วนเปอติ-ปีแยร์ก็ใช้บุรุษสรรพนาม Tu กับแอมร์แม็งเช่นกัน แต่ในบทที่ 6 ซึ่งเป็นตอนที่เปอติ-ปีแยร์ไปดักกรอแอมร์แม็งกลางทางเพื่อขอตามไปด้วย แอมร์แม็งไปพบเข้าจึงดูเอา เขาเปลื่ยนบุรุษสรรพนามเป็น Vous แสดงความเกรง และเพื่อให้เปอติ-ปีแยร์ทำตาม

³⁸ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, *ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics)*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 126.

“Ah, oui! toujours la même chanson! Que faisiez-vous là, mauvais Pierre?”³⁹

ແຜ່ງແມັງພູດກັບມາຣີ ตามปกติແຜ່ງແມັງພູດກັບມາຣີດ້ວຍບຸຣຸຊຣຣພນາມ Tu ແຕ່ມາຣີພູດກັບແຜ່ງແມັງດ້ວຍບຸຣຸຊຣຣພນາມ Vous ວ່າຍໄກກໍຕາມໃນບທທີ່ 11 ຈຶ່ງເປັນຕອນທີ່ແຜ່ງແມັງຕັດພໍດຳອ່ວ່າທີ່ມາຣີໄມ່ຍອມຣັບຣັກ ແຜ່ງແມັງເປີ່ຍນບຸຣຸຊຣຣພນາມເປັນ Vous ແສດງຄວາມຫ່າງເຫີນ

“Hélas! mon Dieu, que je suis donc à plaindre d'être si maladroit et de dire si mal ce que je pense! s'écria Germain. Marie, vous ne m'aimez pas, voilà le fait; vous me trouvez trop simple et trop lourd. Si vous m'aimiez un peu, vous ne verriez pas si clairement mes défauts. Mais vous ne m'aimez pas, voilà!”⁴⁰

ແຜ່ງແມັງພູດກັບເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ ໃນບທທີ່ 14 ແຜ່ງແມັງພົບກັບເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ຕອນແຮກກໍພູດກັນດ້ວຍບຸຣຸຊຣຣພນາມ Vous ແຕ່ເມື່ອແຜ່ງແມັງຮູ້ແລ້ວວ່າເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ປຣະສງຄຣ໌ຣ໌ຳຍກັບມາຣີ ແຜ່ງແມັງໂກຣ໌ແຄ້ນແທນຫງຶງທີ່ຕນຣັກ ຈຶ່ງທ່າທາຍເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ໃຫ້ມາສູ້ກັນ ໃນຕອນນີ້ ແຜ່ງແມັງເປີ່ຍນບຸຣຸຊຣຣພນາມເປັນ Tu ແສດງຄວາມດູງຄູ

“Homme de peu de coeur! lui dit Germain, je pourrais te rouer de coups si je voulais! Mais je n'aime pas à faire du mal, et d'ailleurs aucune correction n'amenderait ta conscience...Cependant, tu ne bougeras pas d'ici que tu n'aies demandé pardon, à genoux, à cette jeune fille.”⁴¹

ເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ພູດກັບມາຣີ ໃນຕອນແຮກເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ພູດກັບມາຣີດ້ວຍບຸຣຸຊຣຣພນາມ Vous ຕາມມາຣຍາທສັງຄມ ມາຣີກໍພູດກັບເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ດ້ວຍບຸຣຸຊຣຣພນາມ Vous ເຊັ່ນກັນ ແຕ່ໃນບທທີ່ 14 ຕອນທີ່ເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຊ໌ເຄີ່ຍວພາຣາສີ່ມາຣີ ເຂົາໃຫ້ບຸຣຸຊຣຣພນາມ Tu ແສດງຄວາມເອີ້ນດູ

³⁹ George Sand, *La Mare au diable*, p.83.

⁴⁰ Ibid., p.127.

⁴¹ Ibid., p.157.

“Petite, voilà un beau louis d’or pour toi! tu ne diras rien, entends-tu? Je dirai que je t’ai trouvée trop faible pour l’ouvrage de ma ferme... Et qu’il ne soit plus question de ça... Je repasserai par chez vous un de ces jours ; et si tu n’as rien dit, je te donnerai encore quelque chose... Et puis, si tu es plus raisonnable, tu n’as qu’à parler : je te ramènerai chez moi, ou bien, j’irai causer avec toi à la brune dans les prés. Quel cadeau veux-tu que je te porte?”⁴²

และเมื่อมารีปาตุงเงินใส่หน้าเจ้าของนาออร์มิดด้วยความโกรธ ฝ่ายหลังก็เปลี่ยนบุรุษสรรพนามมาใช้ Vous แสดงความโกรธ

“Vous êtes une menteuse et une sottie langue! dit le fermier courroucé, en levant son bâton d’un air de menace. Vous voudriez faire croire ce qui n’est point, mais vous ne me tirerez pas d’argent : on connaît vos pareilles!”⁴³

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงบุรุษสรรพนามนั้นส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับทัศนคติและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครที่มีต่อสถานการณ์นั้นๆ เป็นสำคัญ กล่าวคือในสถานการณ์ปกติ ผู้พูดและผู้ฟังมีอารมณ์ปกติ ปัจจัยที่กำหนดว่าจะเลือกให้บุรุษสรรพนามอย่างไรนั้น ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และทัศนคติของผู้พูด แต่ในสถานการณ์ไม่ปกติ เช่น ทะเลาะวิวาท ตัดพ้อต่อว่า ปัจจัยด้านอารมณ์ความรู้สึกก็จะเข้ามามีอิทธิพลในการเลือกให้บุรุษสรรพนาม

ภาษาไทยมีบุรุษสรรพนามให้เลือกมากกว่าภาษาฝรั่งเศส ผู้วิจัยต้องเลือกบุรุษสรรพนามในภาษาไทยให้เหมาะสมกับตัวละคร สภาพอารมณ์ ตลอดจนบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ในนวนิยายด้วย ในบทที่ 4 เราจะได้ศึกษาวิธีการถ่ายทอดบุรุษสรรพนาม 4 วิธี ได้แก่ การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยคำนาม ด้วยการขยายความ และด้วยการละบุรุษสรรพนาม

⁴² Ibid., p.156.

⁴³ Ibid., p.156.

บทที่ 4

การแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบล์

ในบทนี้ผู้วิจัยแบ่งประเด็นหลักในการแปลออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อแรก (4.1) การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องและผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง หัวข้อที่สอง (4.2) การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย บทสนทนาและบทรำพึง ในการแปลบุรุษสรรพนามผู้วิจัยคำนึงถึงกลวิธีการประพันธ์ ยุคสมัยของนวนิยาย และประเภทของนวนิยาย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่องตามทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ (L'Analyse du discours) ตลอดจนพิจารณาปัจจัยด้านไวยากรณ์และปัจจัยด้านสังคมด้วย ในแต่ละหัวข้อผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการถ่ายทอดบุรุษสรรพนาม 4 วิธี ได้แก่ การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยคำนาม ด้วยการขยายความ หรือการละบุรุษสรรพนาม

4.1 การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องและผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง

ผู้วิจัยจะนำเสนอหัวข้อการแปลเป็นลำดับดังนี้ หัวข้อแรก (4.1.1) การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง และผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง โดยเราจะศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งในบทที่ 1 การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2 และการแปลบุรุษสรรพนามในข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 4-17 รวมทั้งที่ไม่ปรากฏบุรุษสรรพนามด้วย และหัวข้อที่สอง (4.1.2) เราจะศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง

4.1.1 การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งและผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง

ในบทที่ 1 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง เล่าถึงภาพพิมพ์ซึ่งเป็นที่มาของการแตงนวนิยายเรื่องนี้ และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของศิลปินในยุคก่อนและยุคปัจจุบัน ในบทที่ 2 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นตัวละครผู้สังเกตการณ์และผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก (Personnage observateur et Personnage introducteur) (ดูรายละเอียดในบทที่ 3 ข้อ 3.1.1 ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง) บุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้แต่งในบทที่ 1 ได้แก่ Je และ Nous บุรุษสรรพนาม Je ปรากฏจำนวน 7 ครั้ง และบุรุษสรรพนาม Nous ปรากฏจำนวน 16 ครั้ง ส่วนในบทที่ 2 บุรุษสรรพนามที่

ใช้แทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องคือ Je ซึ่งปรากฏจำนวน 18 ครั้ง นอกจากนี้ ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องยังปรากฏตัวแทรกผู้เล่าเรื่องในบทที่ 4 ถึงบทที่ 17 ด้วย ในกรณีนี้กริยาจะเปลี่ยนจากอดีตกาลเป็นปัจจุบันกาลทันที ข้อความซึ่งมีลักษณะดังกล่าว เรียกว่า “ข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง (Discours auctorial)” (ดูรายละเอียดในบทที่ 3 ข้อ 3.1.1 ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง) ในข้อความนั้นอาจมีบุรุษสรรพนามหรือไม่มีก็ได้ อย่างไรก็ตามข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่งระบุตัวตนของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องจึงเป็นประเด็นศึกษาในบทนี้

ก) การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งในบทที่ 1

ผู้วิจัยกล่าวแล้วในบทที่ 3 ว่าผู้แต่งนวนิยายเรื่องนี้ใช้นามแฝงแสดงตนเป็นบุรุษ ดังนั้นบุรุษสรรพนามทั้งหมดที่ใช้แทนตัวผู้แต่ง และผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องไม่ว่าเอกพจน์หรือพหูพจน์จึงต้องเป็นเพศชาย ผู้วิจัยใช้วิธีการแปล 3 วิธีได้แก่ การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยนามวลี และด้วยการละบุรุษสรรพนาม

ในบทที่ 1 ผู้เขียนกำหนดเรียกตัวเองว่าผู้แต่ง บุรุษสรรพนามไทยที่นำมาถ่ายทอด Je ซึ่งเป็นบุรุษที่ 1 เพศชาย เอกพจน์แทนผู้แต่ง คือ “ข้าพเจ้า” คำว่า “ข้าพเจ้า” เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-7¹ นอกจากนี้บุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ยังใช้แทนชื่อผู้พูดชายและหญิงในสถานการณ์ที่เป็นทางการ² และในบทเดียวกัน บุรุษสรรพนามไทยที่นำมาถ่ายทอด Nous ซึ่งเป็นบุรุษที่ 1 เพศชาย พหูพจน์ แทนผู้แต่งและศิลปินร่วมอาชีพ คือ “เรา” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์ และเป็นคำเก่าตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-7³ นอกจากนี้ยังใช้แทนชื่อผู้พูดชายและหญิง หรือใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย⁴ อื่นๆ บุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งรูปอื่นซึ่งไม่ได้ทำหน้าที่เป็นประธาน ผู้วิจัยใช้คำแปลเดียวกันเพราะรูปของบุรุษสรรพนามต่างกันไปตามหน้าที่ในประโยคแต่ใช้ความหมายเดียวกันได้ ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะอธิบายตัวอย่างการแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งในบทที่ 1 แต่เนื่องจากในบทนี้ผู้แต่งใช้บุรุษสรรพนาม Nous มากที่สุดถึง 16 ครั้ง และใช้มาก่อนบุรุษสรรพนาม Je โดยเริ่มตั้งแต่ย่อหน้าที่ 4 เป็นต้นไป ส่วนบุรุษ

¹ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 166.

² นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2544), หน้า 274.

³ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 166.

⁴ นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ, หน้า 274.

สรรพนาม Je ซึ่งพบเพียง 7 ครั้ง ผู้แต่งเริ่มใช้ในย่อหน้าที่ 9 จนจบบท ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะขอนำเสนอบุรุษสรรพนามตามลำดับการใช้ของผู้แต่ง

(1)*

C'est bien là la satire douloureuse, la peinture vraie de la société qu'Holbein avait sous les yeux. Crime et malheur, voilà ce qui le frappait; mais nous¹**, artistes d'un autre siècle, que peindrons-nous²? Chercherons-nous³ dans la pensée de la mort la rémunération de l'humanité présente? l'invoquerons-nous⁴ comme le châtime⁵nt de l'injustice et le dédommagement de la souffrance?

นี่คือการเสียดสีอันชวนสลดใจ คือภาพจริงของสังคมซึ่งโฮลไบน์ได้ประจักษ์แก่สายตา ฆาตกรรมและความทุกข์ยากนั้นละคือสิ่งที่สะกิดใจศิลปินผู้นี้ แล้วเรา¹ ซึ่งเป็นศิลปินอีกสมัยหนึ่งเล่า เราจะวาดภาพสิ่งใด เรา² จะใช้ความคิดเรื่องความตายมาเป็นสิ่งตอบแทนแก่มนุษยชาติในปัจจุบันหรือ (เรา)³ จะยกเอาความตายเป็นเครื่องลงทัณฑ์คนอยุติธรรมและเป็นเครื่องชดเชยความทุกข์ทรมานอย่างนั้นหรือ⁴

ข้อความ (1) อยู่ย่อหน้าที่ 4 (บรรทัดที่ 45-52) ในบทที่ 1 ข้อความนี้ประกอบด้วยประโยค 4 ประโยค บุรุษสรรพนาม Nous ปรากฏในประโยคที่ 2-4 รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง Nous (1) ทำหน้าที่เน้น (Renforcement) Nous (2) ซึ่งเป็นประธานของประโยค ส่วน Nous (2-4) ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ผู้วิจัยแปล Nous (1-3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ ส่วน Nous(4) หรือ “เรา(4)” ผู้วิจัยจะเนื่องจากประโยคก่อนหน้าปรากฏ “เรา” เป็นประธานอยู่แล้วและในภาษาไทยการละบุรุษสรรพนามที่เป็นประธานสามารถทำได้เมื่อประโยคนั้นมีโครงสร้างเดียวกันในที่นี้คือโครงสร้างประโยคคำถามที่ใช้คำเดียวกัน คือ “จะ...หรือ”

* นี่เป็นหมายเลขลำดับตัวอย่างซึ่งใช้ในงานวิจัยนี้ มิใช่หมายถึงย่อหน้าของนวนิยาย

** หมายเลขซึ่งอยู่บนบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้กำกับบุรุษสรรพนามในข้อความที่ตัดตอนมาเท่านั้น

⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.37.

⁶ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, แปลโดย แสงระวี ทองดี (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2549), หน้า 19.

(2)

Non, nous¹ n'avons plus affaire à la mort, mais à la vie. Nous² ne croyons plus ni au néant de la tombe, ni au salut acheté par un renoncement forcé; nous³ voulons que la vie soit bonne, parce que nous⁴ voulons qu'elle soit féconde.(...)⁷

หามีได้¹ เราไม่เชื่อเรื่องความตายเหมือนเดิมอีกแล้ว แต่สนใจเรื่องการมีชีวิตต่างหาก เรา²ไม่เชื่อทั้งการตายแล้วสูญและทางไปสู่สุคติซึ่งได้มาเพราะบังคับใจให้ละกิเลส เราปรารถนา³ให้ชีวิตมีแต่สิ่งดีงามเพราะเราอยาก⁴ให้ชีวิตสมบูรณ์ (...)⁸

ข้อความ (2) อยู่ย่อหน้าที่ 5 (บรรทัดที่ 53-57) ในบทที่ 1 ข้อความนี้ประกอบด้วยประโยค 2 ประโยค บุรุษสรรพนาม Nous ปรากฏในประโยคที่ 1-2 รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง บุรุษสรรพนาม Nous ทั้งหมดทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ผู้วิจัยแปล Nous ทั้งหมดด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ อนึ่ง หากดูเเนินๆ ผู้แปลอาจละบุรุษสรรพนาม เรา(4) / Nous(4) ได้ แต่การไม่ละจะทำให้จังหวะคำของประโยครับกันพอดี (“เราปรารถนา...เพราะเราอยาก...”)

(3)

(...) Nous¹ n'osons pas nous prononcer là-dessus. On peut nous² dire qu'en montrant ce gouffre creusé sous le sol fragile de l'opulence, ils effraient le mauvais riche, comme, au temps de *la danse macabre*, on lui montrait sa fosse béante et la mort prête à l'enlacer dans ses bras immondes. Aujourd'hui on lui montre le bandit crochetant sa porte et l'assassin guettant son sommeil. Nous³ confessons que nous⁴ ne comprenons pas trop comment on le réconciliera avec l'humanité qu'il méprise, comment on le rendra sensible aux douleurs du pauvre qu'il redoute, en lui montrant ce pauvre sous la forme du forçat évadé et du rôdeur de nuit. (...)⁹

⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.37-38.

⁸ เมอร์ซ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 19.

⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.38-39.

¹เราไม่อาจชี้ขาดลงไปได้ อาจมีผู้บอกเรา²ว่าการที่ศิลปินชี้ให้เห็นหุบเหวใต้พื้นอันเปลวบางของความมั่งคั่งนั้นจะทำให้คนรวยไว้ศีลธรรมนี้กวาดหัวนเหมือนในสมัยที่นิยมวาดและแกะสลักภาพ ชื่อ *นาฏกรรมมรณะ* ซึ่งศิลปินแสดงภาพหลุมศพเปิดกว้างและมฤตยูพร้อมจะโอบกวาดคนรวยไว้ในวงแขนอันน่าขยะแขยง ปัจจุบันศิลปินแสดงให้คนรวยเห็นภาพหัวขโมยกำลังไขประตูกุหาสน์และฆาตกรกำลังคอยโอกาสขณะเขาหลับ ³เราขอสารภาพว่า (⁴เรา)ยังไม่ค่อยเข้าใจนักว่าการแสดงให้คนรวยเห็นภาพคนจนในคราบของนักโทษแหกคุก และตีนแมวจะทำให้คนพวกนี้ปรองดองกับมนุษย์ที่เขาดูถูกเหยียดหยาม และมีใจกรุณาคนจนที่เขาเกลียดกลัวได้อย่างไร...¹⁰

ข้อความ(3) อยู่ย่อหน้าที่ 6 (บรรทัดที่ 77-89) ในบทที่ 1 ข้อความนี้ประกอบด้วยประโยค 4 ประโยค บุรุษสรรพนาม Nous ปรากฏในประโยคที่ 1-2 และ 4 รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง บุรุษสรรพนาม Nous (1) ทำหน้าที่เป็นประธาน บุรุษสรรพนาม Nous (2) ทำหน้าที่เป็นกรรมรอง บุรุษสรรพนาม Nous (3-4) ทำหน้าที่เป็นประธาน ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Nous (1-3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” ส่วนบุรุษสรรพนาม เรา(4) /Nous (4) ผู้วิจัยละอยู่ในประโยคย่อยซึ่งมีประธานตัวเดียวกันกับประโยคหลัก

(4)

Ce sont des oeuvres immortelles, des pages historiques d'une valeur incontestable; ¹nous ne voulons pas dénier aux artistes le droit de sonder les plaies de la société et de les mettre à nu sous nos yeux; mais n'y a-t-il pas autre chose à faire maintenant que la peinture d'épouvante et de menace? Dans cette littérature de mystères d'iniquité, que le talent et l'imagination ont mise à la mode, ²nous aimons mieux les figures douces et suaves que les scélérats à effet dramatique...¹¹

ผลงานเหล่านี้ล้วนเป็นอมตะ เป็นหน้ากระดาษจารึกประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่าซึ่งหาผู้ใดจะโต้แย้งได้ ¹เราไม่ต้องการปฏิเสธสิทธิของศิลปินที่จะหยั่งรู้บาดแผลของสังคมแล้วนำมาตีแผ่ต่อสายตาเรา ทว่าตอนนี้ไม่มีอย่างอื่น

¹⁰ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 20.

¹¹ Sand, George, La Mare au diable, p.40.

ให้ทำกันอีกแล้วหรือนอกจากภาพวาดแสดงความน่ากลัวและการข่มขวัญ
ในวรรณกรรมที่น่าเสนอเงื่อนไขแห่งความยุติธรรมซึ่งเป็นที่นิยมเพราะ
แต่งโดยนักประพันธ์ผู้มีพรสวรรค์และจินตนาการ² เราชอบตัวละคร
อ่อนหวานและนุ่มนวลมากกว่าตัวร้ายซึ่งทำให้หวาดหวั่นขวัญเสีย¹²

ข้อความ (4) อยู่ในย่อหน้าที่ 8 (บรรทัดที่ 109 -118) ในบทที่ 1 ข้อความนี้ประกอบด้วย
ประโยค 2 ประโยค บุรุษสรรพนาม Nous ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานปรากฏทั้งสองประโยค ผู้วิจัแปล
Nous (1-2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ การละบุรุษสรรพนามทำไม่ได้ในกรณีนี้
เพราะ “เรา” อยู่คนละประโยคและถูกคั่นด้วยประธานตัวอื่น

(5)

¹
Nous croyons que la mission de l'art est une mission de sentiment et
d'amour, que le roman d'aujourd'hui devrait remplacer la parabole et
l'apologue des temps naïfs, et que l'artiste a une tâche plus large et
plus poétique que celle de proposer quelques mesures de prudence
et de conciliation pour atténuer l'effroi qu'inspirent ses peintures.
Son but devrait être de faire aimer les objets de sa sollicitude, et au
besoin, je ne ferais pas un reproche de les embellir un peu.(...)¹³

¹
เราเชื่อว่าพันธกิจของศิลปะนั้นเกี่ยวกับอารมณ์และความรัก เชื่อว่านวนิยายใน
ยุคปัจจุบันควรเข้ามาแทนเรื่องเปรียบเทียบและนิทานสอนศีลธรรมในยุคดั้งเดิม
และยังเชื่ออีกว่าศิลปินมีภาระยิ่งใหญ่กว่าและดงามกว่าการเสนอแนะวิธีอื่น
รอบคอบละมุนละม่อมเพื่อปลอบใจคนหายกลัวสิ่งที่เขาวาดไว้ ศิลปินควรมุ่งจูง
ใจให้คนทั้งหลายเห็นดีเห็นงามในสิ่งที่เขาเรียกร้อง และถ้าจำเป็นข้าพเจ้าจะไม่ตี
เตียนการเสริมแต่งสิ่งเหล่านี้ให้ดงามขึ้นสักนิด(...)¹⁴

ข้อความ (5) อยู่ในย่อหน้าที่ 9 (บรรทัดที่ 121-129) ในบทที่ 1 ข้อความนี้ประกอบด้วย
ประโยค 2 ประโยค บุรุษสรรพนาม Nous (1) ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคที่ 1 บุรุษสรรพนาม Je (2)
ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคที่ 2 ผู้วิจัแปล Nous ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” ส่วนบุรุษสรรพนาม Je ซึ่ง

¹² ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 21-22.

¹³ Sand, George, La Mare au diable, p.41.

¹⁴ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 22.

ปรากฏในย่อหน้านั้นเป็นครั้งแรกในบทที่ 1 ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น

(6)

Lecteurs, pardonnez-moi¹ ces réflexions, et veuillez les accepter en manière de préface. Il n'y en aura point dans l'historiette que je² vais vous raconter, et elle sera si courte et si simple que j'³avais besoin de m'en excuser d'avance, en vous disant ce que je⁴ pense des histoires terribles.¹⁵

ท่านผู้อ่าน ขอได้โปรดยกโทษให้ข้าพเจ้า¹ที่บรรยายความคิดคำนึงเหล่านี้ และกรุณารับไว้เป็นบทนำด้วยเถิด ข้าพเจ้า²จะไม่กล่าวถึงสิ่งเหล่านี้³อีกแล้ว ในเรื่องที่กำลังจะเล่าให้ท่านฟัง เรื่องซึ่งจะสั้นๆและเรียบง่ายจนข้าพเจ้า³ต้องขอภัยล่วงหน้าที่ได้กล่าวว่าตนเอง⁴คิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องอันน่าสะพรึงกลัวข้างต้นนี้¹⁶

ข้อความ (6) อยู่ในหน้าที่ 10 (บรรทัดที่ 134-139) ในบทที่ 1 ข้อความนี้ประกอบด้วยประโยค 2 ประโยค บุรุษสรรพนาม Je ทำหน้าที่เป็นประธานปรากฏในประโยคที่ 2 รวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง ได้แก่ Je (2,3,4) ส่วน Moi (1) เป็นรูปกรรมของบุรุษสรรพนาม Je ผู้วิจัยแปล Moi(1) และ Je(2-3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น สำหรับบุรุษสรรพนาม Je(4) ผู้วิจัยแปลด้วยนามวลี “ตนเอง(4)” เพื่อไม่ซ้ำบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” เช่นในประโยคก่อนซึ่งรูปประโยคบังคับมิให้ละบุรุษสรรพนามได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.41.

¹⁶ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 22. (สำนวนแปลปรับปรุงใหม่)

(7)

C'est à propos d'un ¹laboureur que je me suis laissé entraîner à cette digression. C'est l'histoire d'un ²laboureur précisément que j'³avais l'intention de vous dire et que je vous dirai tout à l'heure.¹⁷

¹ข้าพเจ้า²ได้ลออกไปนอกเรื่องเพื่อชวานาคคนหนึ่งโดยแท้ ³ข้าพเจ้าตั้งใจเล่าเรื่องชวานาคคนหนึ่งให้ท่านฟังจริงๆและข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟัง ณ บัดนี้¹⁸

ข้อความที่ (7) อยู่ย่อหน้าที่ 11 (บรรทัดที่ 140-143) ในบทที่ 1 ข้อความนี้ประกอบด้วยประโยค 2 ประโยค บุรุษสรรพนาม Je ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคที่ 1-2 รวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งในบทที่ 1 ซึ่งมีทั้งบุรุษสรรพนาม Je และ Nous ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” “เรา” แปลด้วยนามวลี “ตนเอง” และด้วยการละบุรุษสรรพนามซึ่งจะทำได้ในกรณีที่ประโยคมีโครงสร้างเดียวกัน และบุรุษสรรพนามอยู่ในประโยคย่อยซึ่งเป็นประธานตัวเดียวกับประโยคหลัก อย่างไรก็ตามการละบุรุษสรรพนามจะต้องคำนึงถึงจังหวะของคำในประโยคด้วย นอกจากนี้การละบุรุษสรรพนามจะทำได้เมื่อบุรุษสรรพนามอยู่ห่างกันและถูกคั่นด้วยประธานตัวอื่น

ข) การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2

ดังที่กล่าวแล้วว่าผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2 นี้ ทำหน้าที่เป็นตัวละครผู้สังเกตการณ์และตัวละครผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก (Personnage observateur et Personnage introducteur) บุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องคือ Je ซึ่งปรากฏจำนวน 18 ครั้ง ในการแปลผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” เช่นเดียวกับการแปลบุรุษสรรพนาม Je แทนผู้แต่งในบทที่ 1 ต่อไปนี้เป็นการแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2 ของนวนิยาย

¹⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.41.

¹⁸ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 23.

(1)

¹Je venais de regarder longtemps et avec une profonde mélancolie le
laboureur d'Holbein, et ²je me promenais dans la campagne, rêvant à
la vie des champs et à la destinée du cultivateur.¹⁹

หลังจาก(¹ข้าพเจ้า)พิศดูภาพชาวนาของโฮลไบน์อย่างเคลิ้มเศร้าอยู่นาน
²ข้าพเจ้าก็ออกไปเดินเล่นในท้องทุ่ง พลังคำนี้ถึงชีวิตชนบทและชะตาชีวิต
ของชาวไร่ชาวนา²⁰

ข้อความ (1) อยู่ย่อหน้าที่ 1 (บรรทัดที่ 1-4) ในบทที่ 2 ข้อความนี้ประกอบด้วยประโยค 1
ประโยค บุรุษสรรพนาม Je ทำหน้าที่เป็นประธานปรากฏรวมทั้งสิ้น 2 ครั้ง ในการแปล ผู้วิจัยเปลี่ยน
โครงสร้างประโยคจาก Propositions coordonnées ในภาษาเดิมเป็นประโยคอนุกรมประโยค ใน
ภาษาไทยจึงละประธานตัวแรก (“ข้าพเจ้า”)

(2)

Mes pensées avaient pris ce cours, et ¹je ne m'apercevais pas que
cette confiance dans l'éducabilité de l'homme était fortifiée en ²moi
par les influences extérieures. ³Je marchais sur la lisière d'un champ
que des paysans étaient en train de préparer pour la semaille
prochaine.²¹

¹ข้าพเจ้าคิดไปในทำนองนี้โดยไม่รู้ตัวเลยว่าสภาพแวดล้อมทำให้²ข้าพเจ้า
เชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกผู้ทุกนามย่อมเรียนรู้ได้ ³ข้าพเจ้าเดินอยู่ชายทุ่ง ชาวนา
กำลังเตรียมดินไว้สำหรับฤดูหว่านซึ่งกำลังจะมาถึง²²

ข้อความ (2) อยู่ย่อหน้าที่ 5 (บรรทัดที่ 80-84) ในบทที่ 2 ข้อความนี้ประกอบด้วย
ประโยค 2 ประโยค บุรุษสรรพนาม Je(1,3) ทำหน้าที่เป็นประธานของทั้งสองประโยค ส่วนบุรุษสรรพนาม
moi (2) เป็นรูป Complément prépositionnel ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je (1,3) และ moi (2) ด้วยบุรุษ
สรรพนาม “ข้าพเจ้า” ในการแปลผู้วิจัยเปลี่ยนโครงสร้างประโยคโดยรวบประโยคย่อยในประโยคแรกของ

¹⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.43.

²⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 24.

²¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.46.

²² ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 27.

ต้นฉบับภาษาเดิมเข้าด้วยกัน เปลี่ยนคำนาม “Mes pensées” เป็นกริยา “คิด” และย้าย Je(1) มาเป็นประธานของประโยค การแปล moi (2) ว่า “ข้าพเจ้า” เป็นการแปลตามปกติ เช่นเดียวกับการแปล Je (3) ในประโยคที่ 2

(3)

Il se trouvait donc que j'¹avais sous les yeux un tableau qui contrastait avec celui d'Holbein, quoique ce fût une scène pareille.

(...)²³

ดังนั้นภาพที่ปรากฏต่อสายตาข้าพเจ้าก็แตกต่างจากภาพพิมพ์ของโฮลไบน์ แม้จะเป็นฉากเดียวกัน(...)²⁴

ข้อความ (3) อยู่ย่อหน้าที่ 10 (บรรทัดที่ 211-213) ในบทที่ 2 ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” จะสังเกตได้ว่า Je ในต้นฉบับทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคย่อย ในการแปลผู้วิจัยเปลี่ยนโครงสร้างประโยค

(4)

(...) je sentis une pitié profonde mêlée à un regret involontaire. Heureux le laboureur! oui, sans doute, j²e le serais à sa place, si mon bras, devenu tout d'un coup robuste, et ma poitrine devenue puissante, pouvaient ainsi féconder et chanter la nature (...)²⁵

ข้าพเจ้าก็รู้สึกสงสารขึ้นมาจับใจ ระคนเสียดายโดยมิรู้ตัว ไฉนชาวนาจักมีความสุขได้หนอ! ไช้ละ ข้าพเจ้าคงมีความสุขมีต้องสงสัย ถ้าข้าพเจ้าเป็นชาวนา หากกล้าแขนข้าพเจ้ากำยำและแผ่นอกทรงพลังขึ้นมาทันตาเห็น ข้าพเจ้าคงทำให้ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และร้องเพลงสรรเสริญธรรมชาติได้²⁶

ข้อความ (4) อยู่ย่อหน้าที่ 11 (บรรทัดที่ 226-231) ในบทที่ 2 ประกอบด้วยประโยค 2 ประโยค บุรุษสรรพนาม Je(1-2) ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานทั้งสองประโยคแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า(1-2)” ตามปกติ อย่างไรก็ตาม ในการแปลประโยคที่ 2 เป็นภาษาไทย ข้าพเจ้า(3) ใน “ถ้า

²³ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.51-52.

²⁴ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 31.

²⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.52.

²⁶ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 31.

ข้าพเจ้าเป็นชาวนา” ถ่ายทอดความหมายของ “à sa place” ข้าพเจ้า(4) ถ่ายทอดคุณศัพท์ “mon bras” ทั้งนี้ละ “ข้าพเจ้า” แทน ma ใน “ma poitrine” ส่วน “ข้าพเจ้า(5)” เพิ่มเข้ามาเป็นประธานของประโยค (ประโยคต้นฉบับใช้ mon bras กับ ma poitrine เป็นประธาน) ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าในภาษาฝรั่งเศส Adjectif possessif หรือ วิเศษณการก จะเกี่ยวข้องกับบุรุษสรรพนามเสมอ ในการแปลใช้บุรุษสรรพนาม แทนวิเศษณการกได้

(5)

¹
Je vois sur leurs nobles fronts le sceau du Seigneur, car ils sont nés rois de la terre bien mieux que ceux qui la possèdent pour l'avoir payée.²⁷

¹
ข้าพเจ้าเห็นตราประทับในพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าหน้าผากอันทรงเกียรติของเขา เพราะเขาถือกำเนิดมาเป็นราชันแห่งแผ่นดิน ทรงสิทธิ์ยิ่งกว่าเจ้าของที่ดินซึ่งได้มาด้วยอำนาจเงินตรา²⁸

ข้อความ (5) อยู่ย่อหน้าที่ 12 (บรรทัดที่ 243-246) ในบทที่ 2 บุรุษสรรพนาม Je ในข้อความนี้แปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

(6)

¹
Mais il manque à cet homme une partie des jouissances que je possède, jouissances immatérielles qui lui seraient bien dues, à lui, l'ouvrier du vaste temple que le ciel est assez vaste pour embrasser.²⁹

และชาวนาผู้นี้ขาดความสุขอย่างหนึ่งที่ข้าพเจ้ามี นั่นคือความสุขด้านจิตใจ ซึ่งเขาควรได้รับ เขานั้นแหละ กรรมกรแห่งอาณาจักรธรรมชาติซึ่งฟ้าฟาดอันกว้างใหญ่แผ่ปกไว้³⁰

²⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.53.

²⁸ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 32.

²⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.53.

³⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 32. (สำนวนแปลปรับปรุงใหม่)

ข้อความ (6) อยู่ย่อหน้า 12 (บรรทัดที่ 250-254) ในบทที่ 2 แต่แยกออกมาเพราะบุรุษสรรพนาม Je อยู่ห่างกันมาก ในที่นี้แปลบุรุษสรรพนาม Je ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

(7)

¹J'aime encore mieux cette simplicité de son âme ²que les fausses lumières de la vôtre; et si j'avais à raconter sa vie, j'aurais plus de plaisir à en faire ressortir les côtés doux et touchants, que vous n'avez de mérite à peindre l'abjection où les rigueurs et les mépris de vos préceptes sociaux peuvent le précipiter.³¹

¹ข้าพเจ้านิยมความเป็นคนซื่อๆของชาวนายิ่งกว่าปัญญาหลงผิดของท่านเสียอีก และหากข้าพเจ้า²ต้องเล่าเรื่องของเขา ข้าพเจ้า³ก็มีความสุขที่จะชี้ชัดให้เห็นความอ่อนโยนและความน่าประทับใจของชาวไร่ชาวนายิ่งกว่าที่พวกท่านจะมีสิทธิ์บรรยายสภาพของชาวนาให้น่าสมเพศตามความคิดทางสังคมของท่านซึ่งมีแต่กดขี่และเหยียดหยามผู้อื่น³²

ข้อความ (7) อยู่ย่อหน้าที่ 13 (บรรทัดที่ 265-271) ในบทที่ 2 ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je (1-3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

(8)

¹Je connaissais ce jeune homme et ce bel enfant, ²je savais leur histoire, car ils avaient une histoire, tout le monde a la sienne, et chacun pourrait intéresser au roman de sa propre vie, s'il l'avait compris... Quoique paysan et simple laboureur, Germain s'était rendu compte de ses devoirs et de ses affections. Il ³me les avait racontés naïvement, clairement, et ⁴je l'avais écouté avec intérêt. Quand ⁵je l'eus regardé labourer assez longtemps, ⁶je me demandai pourquoi son histoire ne serait pas écrite, quoique ce fût une histoire

³¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.54.

³² ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 33. (สำนวนแปลปรับปรุงใหม่)

aussi simple, aussi droite et aussi peu ornée que le sillon qu'il traçait avec sa charrue.³³

¹ข้าพเจ้า²รู้จักชายหนุ่มผู้³นี้และเด็กน่ารักคน⁴นี้ด้วย ข้าพเจ้า⁵รู้เรื่องราวของพ่อลูก⁶คู่นี้ เพราะทั้งสองก็มีเรื่องของตน ใครๆก็มีเรื่องของตนทั้งนั้น แต่ละคนอาจจะสนใจนิยายชีวิตของตัวเองก็ได้ หากเขาเข้าใจเรื่องราว⁷นั้น... แม้จะเป็นเพียงชานาและคนไถนาธรรมดาคนหนึ่ง แฉร์แม็งก็ตระหนักในหน้าที่และความรัก⁸ของตน เขาเล่าเรื่องราวให้ข้าพเจ้า⁹ฟังอย่างเรียบง่ายและชัดเจน ข้าพเจ้า¹⁰ก็ฟังอย่างตั้งใจ ข้าพเจ้า¹¹เองเฝ้าดูเขาไถนาเป็นประจำอยู่นาน จนต้องถามตัวเองว่าเหตุใดข้าพเจ้า¹²จึงจะไม่เขียนเรื่องของเขาเล่า แม้จะเป็นเรื่องราวธรรมดา ตรงไปตรงมาและเรียบง่ายพอๆกับรอยไถของเขา¹³

ข้อความ (8) อยู่ย่อหน้าที่ 14 (บรรทัดที่ 272-284) ของบทที่ 2 บุรุษสรรพนาม Je (1,2,4,5,6) ทำหน้าที่เป็นประธาน me(3) ทำหน้าที่กรรมรอง ดังนั้นในข้อความนี้ ผู้วิจัแปล Je (1,2,4,5,6) และ me(3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า(1-6)” โดยมีหน้าที่ตรงกับบุรุษสรรพนามในภาษาฝรั่งเศส

(9)

Eh bien! arrachons, s'il se peut, au néant de l'oubli, le sillon de Germain, le *fin* laboureur. Il n'en saura rien et ne s'en inquiétera guère; mais j'aurai eu quelque plaisir à le tenter.³⁵

เอาละ! หากเป็นไปได้มาช่วยกัน¹ฟันรอยไถของแฉร์แม็ง คนไถนาผู้²ซำของ ให้พ้นจากสูญญภาวะแห่งการลืมเลือนกันเกิด ตัวเขาจะไม่รู้อะไรเลยและไม่กังวลเรื่องนี้แต่อย่างใด ทว่าข้าพเจ้า³นั้นคงสุขใจที่ได้เขียนเรื่องของเขา⁴

ข้อความ (9) อยู่ย่อหน้าที่ 16 (บรรทัดที่ 294-297) ในบทที่ 2 ผู้วิจัแปลบุรุษสรรพนาม Je ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

³³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.54.

³⁴ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 33.

³⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.55.

³⁶ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 34.

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 2 ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแปลตามปกติ กล่าวคือ เมื่อแปลแล้วบุรุษสรรพนามยังคงมีหน้าที่เหมือนในภาษาต้นฉบับ ในการแปลอาจมีการเปลี่ยนโครงสร้างประโยค การละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสม อนึ่ง บางครั้งในภาษาไทยผู้วิจัยก็จำเป็นต้องเพิ่มบุรุษสรรพนามเพื่อให้โครงสร้างในประโยคแปลสมบูรณ์

ค) การแปลบุรุษสรรพนามในข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 4-17

สำหรับข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 4-17 ซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ปรากฏบุรุษสรรพนาม หากปรากฏบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยก็แปลตามปกติและตามความหมาย หากไม่ปรากฏบุรุษสรรพนามก็ใส่คำช่วยได้แก่ “โดยปกติ” “มักจะ” เป็นต้น

(1)

Il se disait vaguement que l'amour eût pu le consoler, en venant le
surprendre, car l'amour ne console pas autrement. On ne le trouve
pas quand on le cherche; il vient à nous quand nous ne l'attendons
pas.³⁷

เจ้าหนุ่มรำพึงกับตัวเองว่า รักอันจักปลอบประโลมใจได้นั้น ต้องมาสู่โดยมิรู้
เนื้อรู้ตัวด้วยว่ารักนั้นมีจากกล่อมใจด้วยวิธีอื่น เรามีอาจพานพบรักได้ในยาม
(เรา)เสาะแสวงหา(รัก) แต่รักนั้นจักมาสู่(เรา)เพลาเรามีได้คาดคอย(รัก)³⁸

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 160-164 ของบทที่ 4 ข้อความซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องปรากฏแทรกบทพยางค์ของแอมร์แม็งตัวละครเอกหลังจากได้คุยกับพ่อตาเรื่องการแต่งงานใหม่กับหญิงที่พ่อตาแนะนำให้ แอมร์แม็งเองคิดว่าความรักนั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยการบังคับใจให้รัก หรือต้องตระเตรียมล่วงหน้า รักเท่านั้นย่อมประจักษ์แก่ใจโดยอิสระนอกเหนืออำนาจใดๆ ผู้แต่งประสงค์จะยืนยันความคิดนี้จึงปรากฏตัวในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง การใช้ On และ Nous ในตัวอย่างนี้มักพบในข้อความที่แสดงความจริงที่คนในสังคมยอมรับว่าเป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยแปล On (1) และ Nous (7) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” เพราะคำนี้ใช้แทนชื่อผู้พูดชายและหญิง หรือใช้แทน

³⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.69.

³⁸ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 45.

ชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย³⁹ ส่วน On (3) กับ Nous (6) ผู้วิจัยละเนื่องจากมีความหมายซ้ำกับ On (1) และ Nous (7) และอยู่ในข้อความเดียวกัน ในการแปลประโยคที่หนึ่ง (“il se disait...autrement”) ผู้วิจัยแปล car ด้วยสันธาน “ด้วยว่า” เพื่อแสดงผลของข้อความ และการใช้ “ด้วยว่า” นั้นแสดงความจริงที่คนทั่วไปยอมรับ ในการแปลประโยคที่สอง le (2) และ le(4) แทนคำว่า “l’amour” ผู้วิจัยแปล le (2) และ il (5) ด้วยคำนาม “รัก” และละ le(4) และ le(8) เพราะรูปประโยคอำนวยให้ละได้ และเมื่อละแล้วทำให้ประโยคกระชับขึ้น

(2)

Les paysans ne mangent pas vite, et le petit Pierre avait si grand appétit qu’il se passa bien une heure avant que Germain pût songer à se remettre en route.⁴⁰

โดยปกติชาวนากินอาหารไม่เร็ว เปอตี-ปีแยร์ก็หิวจัด เวลาจึงผ่านไป
หนึ่งชั่วโมงเต็มก่อนที่แมร์แม็งจะเห็นว่าควรออกเดินทางต่อ⁴¹

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่ในบรรทัดที่ 49-51 ของบทที่ 7 ข้อความนี้อยู่ในตอนที่แมร์แม็ง มารี เปอตี-ปีแยร์แวะกินอาหารกลางวันที่ร้านอาหารประจำหมู่บ้านนอร์เลย์ ข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งขัดจังหวะผู้เล่าเรื่องเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยการกินอยู่ของชาวนา สิ่งที่แสดงตัวตนของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องคือ การใช้ปัจจุบันกาล (Présent) ในการแปลเพื่อให้แตกต่างจากข้อความที่แวดล้อมซึ่งอยู่ในอดีตกาลของเรื่องเล่า (Passé) ผู้วิจัยเติมคำว่า “โดยปกติ” เพื่อให้ประโยคดังกล่าวกลายเป็นข้อความแสดงข้อเท็จจริง

(3)

Mais comme elle commençait à s’égayer et à badiner avec le petit Pierre, Germain eut la malheureuse idée de lui faire regarder par la fenêtre du cabaret, la belle vue de la vallée qu’on voit tout entière de cette hauteur, et qui est si riante, si verte et si fertile.⁴²

³⁹ นววรรณ พันธุมธา, คลังคำ, หน้า 274.

⁴⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.91.

⁴¹ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 62.

⁴² Sand, George, *La Mare au diable*, p.91.

แต่ขณะมารีเริ่มเจริญและหยอกเข้าเปอตี-ปีแยร์อยู่นั้น แดร์แม็งก็เกิด
ความคิดไม่เข้าเรื่อง บอกให้หล่อนมองผ่านหน้าต่างร้านขนมหุบเขาอัน
สวยงามซึ่ง(เรา)เห็นได้ถนัดเพราะร้านอยู่บนที่สูง หุบเขานั้นดูเจริญตา เขียว
ขจีแลอุดมสมบูรณ์⁴³

ในตัวอย่างที่ 3 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่ในบรรทัดที่ 62-67 ในบทที่ 7 เป็นส่วนที่อยู่
ถัดจากตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งแทรกเข้ามาเพื่อ
บรรยายความรู้สึกต่อหุบเขาอันเป็นที่ตั้งของทุ่งแบลแดร์ และแสดงถึงความผูกพันที่ผู้แต่งมีต่อบ้านเกิด
ของตน ในข้อความดังกล่าวปรากฏบุรุษสรรพนาม On ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยละเนื่องจากหากแปลแล้วจะทำให้
บุรุษสรรพนามดังกล่าวแปลปลอมในข้อความภาษาไทย

(4)

Puis, quand il n'eut plus faim, se trouvant excité comme il arrive aux
enfants qui rompent leurs habitudes, il eut plus d'esprit, plus de
curiosité et plus de raisonnement qu'à l'ordinaire.⁴⁴

พออิ่มแล้วก็ตื่นตาตื่นใจเหมือนเด็ก ๆ เวลารู้สึกแปลกที่แปลกถิ่น สมองแล่น
ปราดกว่าปกติ สนใจใคร่รู้ใคร่เห็น และรู้จักคิดหาเหตุผล⁴⁵

ในตัวอย่างที่ 4 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่ในบรรทัดที่ 25-29 ของบทที่ 9 ข้อความที่ขีด
เส้นใต้เป็นข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งแทรกเข้ามาเพื่อร่วมบรรยายลักษณะ
ของตัวละครเปอตี-ปีแยร์ และข้อความดังกล่าวเป็นอุปมาโวหาร เพราะขึ้นต้นด้วย Comme “เหมือน”
ผู้วิจัยแปลข้อความดังกล่าวตามปกติ

(5)

Germain se pencha vers elle : elle dormait ; elle était tombée
vaincue et comme foudroyée par le sommeil, comme font les enfants
qui dorment déjà lorsqu'ils babillent encore.⁴⁶

⁴³ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 62. (สำนวนแปลปรับปรุงใหม่)

⁴⁴ Sand, George, La Mare au diable, p.106.

⁴⁵ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 76.

⁴⁶ Sand, George, La Mare au diable, p.117.

ແມ່ແມ້ງກໍ່ມ້ອງ ຫລ່ອນຫລັບແລ້ວ ຫລ່ອນງ່ວງກະທັນຫັນເລຍຜລື້ຍຫລັບໄປ

ເໝືອນເດັກ ຫລັບທັງໆທີ່ປາກຍັງໝູບໝືບອຍູ້⁴⁷

ໃນຕົວຢ່າງທີ່ 5 ຂໍ້ຄວາມທີ່ຕັດຕອນມາຢູ່ໃນບຣຣທັດທີ່ 119-122 ຂອງບທທີ່ 10 ຂໍ້ຄວາມທີ່ ຂີດເຜີຍໄດ້ເປັນຂໍ້ຄວາມສະແດງຄວາມຄິດເຫັນຂອງຜູ້ແຕ່ງ-ຜູ້ເລ່າເຣື່ອງຊຶ່ງແທກເຂົ້າມາເພື່ອຮ່ວມບຣຣຍາຍລັກຊະນະ ຂອງຕົວລະຊຸມມາຣີ ແລະຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວເປັນອຸປະມາໂວຫາຣ ເພາະຊຶ່ງຂຶ້ນດັ້ນດ້ວຍ Comme “ເໝືອນ” ຜູ້ວິຈັຍແປລ ຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວຕາມປກຕິ

(6)

Quand on est heureux et fier, le courage de faire accepter son bonheur aux autres paraît facile ; mais être rebuté d'un côté, blâmé de l'autre, ne fait pas une situation fort agréable.⁴⁸

ເມື່ອໃດກໍ່ເຮົາມີຄວາມສຸຂແລະຄວາມກຸມິໃຈກໍ່ມັກຈະສະແດງໃຫ້ຜູ້ອື່ນປະຈັກຊັບໄດ້ ໂດຍງ່າຍ ແຕ່ການຖືກປຸກເສຣຈາກຝ່າຍໜຶ່ງແລະຍັງຖືກຕໍາຫນິຕີຍາຍຈາກອື່ນຝ່າຍ ໜຶ່ງນັ້ນໄມ່ນ່າປາຣາຣຣນາແຕ່ອຸ່ງໄດ້⁴⁹

ໃນຕົວຢ່າງທີ່ 6 ຂໍ້ຄວາມທີ່ຕັດຕອນມາຢູ່ໃນບຣຣທັດທີ່ 80-84 ຂອງບທທີ່ 15 ຂໍ້ຄວາມ ຂ້າງດັ້ນທັງຫມົດເປັນຄວາມຄິດເຫັນຂອງຜູ້ແຕ່ງ-ຜູ້ເລ່າເຣື່ອງຊຶ່ງແທກເຂົ້າມາເມື່ອເຣື່ອງຣາວດໍາເນີນໄປເຣິງຕອນທີ່ ແມ່ແມ້ງພາມາຣີກັບເປອຕີ-ປີແຍຣ໌ກລັບທຸ່ງແບລແລຣ໌ ເປອຕີ-ປີແຍຣ໌ພູດກັບພ່ວ່າຕນໄມ່ມີໂອກາສທໍາຕາມຄໍາ ສັດຊຸຍາທີ່ໃຫ້ໄວ້ກ່ອນແຍກໄປອອຣ໌ໂມຊັກກັບມາຣີວ່າຈະຊ່ວຍເຄື່ຍກຸ່ມໃຫ້ມາຣີແຕ່ງງານກັບພ່ວ ເດັກນ້ອຍຈຶ່ງພູດ ກັບພ່ວວ່າຈະບອກເຣື່ອງນີ້ກັບແມ່ໂມຣີຊູ່ເປັນຍາຍເມື່ອເຣິງບ້ານ ຄວາມຂ້ອນນີ້ໃຫ້ແມ່ແມ້ງຄຸ່ນຄິດຫາຄໍາພູດເພື່ອ ອຣີບາຍໃຫ້ພ່ວຕາກັບແມ່ຍາຍເຂົ້າໃຈວ່າເຫຸໂດເຂົາຈຶ່ງໄມ່ອຍາກແຕ່ງງານກັບມ່າຍກໍ່ທຣີນທັງນີ້ໂດຍໄມ່ເປີດເຜຍ ຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ເຂົາມີຕໍ່ມາຣີ ໃນຕອນນີ້ຜູ້ແຕ່ງ-ຜູ້ເລ່າເຣື່ອງຈຶ່ງແທກຄວາມຄິດຂ້າງດັ້ນເຂົ້າມາເພື່ອສະແດງໃຫ້ຜູ້ອ່ານ ເຫັນຄວາມກັງວລໃຈຂອງແມ່ແມ້ງຂັດເຈນຂຶ້ນ “ການຖືກປຸກເສຣຈາກຝ່າຍໜຶ່ງແລະຍັງຖືກຕໍາຫນິຕີຍາຍຈາກອື່ນ ຝ່າຍໜຶ່ງນັ້ນ” ຫມາຍເຣິງ ແມ່ແມ້ງກັງວລເຣື່ອງທີ່ມາຣີປຸກເສຣຄວາມຣັກຂອງເຂົາ ແລະການຖືກຕີເຕີຍາຍຈາກພ່ວ ໂມຣີຊກັບແມ່ໂມຣີຊ ບຸຣຊສຣຣພນາມ On ໃນປະໂຍດນີ້ແທນຄນທັງໄປ (ໄມ່ວ່າໃດກໍ່ຕາມທີ່ປະສບເຫຸເຣື່ອງເຣື່ອງນີ້ກໍ່ ຕ້ອງຕກຢູ່ໃນສຸກາພເຕີຍວກັບແມ່ແມ້ງ) ຜູ້ວິຈັຍຈຶ່ງແປລດ້ວຍນາມວລີ “ຄນເຮົາ” ນອກຈາກນີ້ຄໍາເຂື່ອມ Quand

⁴⁷ ດອຣ໌ຈ ສອຣ໌ດ, ປຶ້ງອາດຣຣຣຣ໌, ຫນ້າ 84.

⁴⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.161-162.

⁴⁹ ດອຣ໌ຈ ສອຣ໌ດ, ປຶ້ງອາດຣຣຣຣ໌, ຫນ້າ 118.

ซึ่งผู้วิจัยแปลว่า “เมื่อใด” และคำช่วย “มักจะ” ซึ่งผู้วิจัยเพิ่มเข้าไปแสดงให้เห็นว่าประโยคนี้เป็นความจริงซึ่งทุกคนยอมรับ

(7)

Germain fit comme les enfants qui se décident quand ils voient qu'on ne s'occupera plus d'eux. Il suivit sa belle-mère, et lui nomma enfin en tremblant la petite Marie à la Guillette.⁵⁰

แอมร์แม็งทำตัวเหมือนเด็กที่ตัดสินใจได้เมื่อเห็นว่าจะไม่มีใครเหลียวแล เขาเดินตามแม่ยายไป ตัวสั่นขณะเอ่ยว่า “มารีลูกสาวแมก็แย็ด”⁵¹

ในตัวอย่างที่ 7 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่ในบรรทัดที่ 67-70 ของบทที่ 16 ข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องที่แทรกเข้ามาเพื่อบรรยายลักษณะของตัวละครเอกแอมร์แม็งด้วยอุปมาโวหาร ในที่นี้ปรากฏสรรพนาม On ซึ่งในที่นี้แทนผู้ใหญ่ทั่วไป และเมื่ออยู่ในประโยคปฏิเสธ ผู้วิจัยจึงแปลด้วยสรรพนาม “ใคร”*

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามในข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องในบทที่ 4-17 ซึ่งมีทั้งข้อความบรรยายโวหารปกติ และอุปมาโวหาร ข้อความเหล่านี้ที่ปรากฏบุรุษสรรพนามก็มี ไม่ปรากฏบุรุษสรรพนามก็มี วิธีการแปลที่ใช้ ได้แก่ การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม (หรือสรรพนามประเภทอนิยมนามสรรพนาม) ด้วยนามวลี และการละบุรุษสรรพนาม ในการแปลข้อความที่มีบุรุษสรรพนามก็แปลตามปกติ หากพบบุรุษสรรพนาม On อาจแปลได้ว่า “เรา” “คนเรา” “ใคร” Nous แปลได้ว่า “เรา” สรรพนามเหล่านี้มักอยู่ในข้อความแสดงความจริงสามัญที่คนในสังคมยอมรับ นอกจากนี้คำช่วยที่เราเติมเข้าไปก็มีส่วนทำให้ข้อความดังกล่าวเป็นความจริงสามัญธรรมดาที่พบเห็นได้ทั่วไป เช่น “โดยปกติ” “มักจะ” เป็นต้น

⁵⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.169.

⁵¹ ฉอรัจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 124.

* “ใคร” เป็นอนิยมนามสรรพนาม ซึ่งหมายถึงคำใช้แทนนามที่ไม่กำหนดแน่นอนลงไปว่า เป็นสิ่งนั้นหรือสิ่งนี้ คำที่อยู่ในประเภทเดียวกันเช่น อะไร ไหน ผู้ใดผู้อื่น ผู้ใดผู้หนึ่ง เป็นต้น (พระยาอุปกิตศิลปสาร, *หลักภาษาไทย*, หน้า 82)

4.1.2 การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง

ผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องปรากฏแต่ในบทที่ 1 เท่านั้น ในบทที่ 1 ผู้แต่งระบุชัดเจนว่า Vous คือ ผู้อ่าน (“Lecteurs”) ปรากฏ 2 ครั้ง ผู้วิจัยเลือกแปลว่า ‘ท่าน’ ซึ่งเป็นคำแทนชื่อผู้ฟังชายและหญิงที่เราพูดด้วย⁵² นอกจากนี้บุรุษสรรพนาม ‘ท่าน’ ใช้คู่กับ ‘ข้าพเจ้า’ ซึ่งแทนผู้แต่งได้

การแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องในบทที่ 1 ข้างล่างนี้ มีตัวอย่างซ้ำกับที่กล่าวถึงในบทที่ 3 เพราะมีปรากฏเพียง 2 ครั้งเท่านั้นดังกล่าวแล้วและปรากฏร่วมกับบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง

(1)

Lecteurs, pardonnez-moi ces réflexions, et veuillez les accepter en manière de préface. Il n'y en aura point dans l'historiette que je vais ¹vous raconter, et elle sera si courte et si simple que j'avais besoin de m'en excuser d'avance, en ²vous disant ce que je pense des histoires terribles.⁵³

ท่านผู้อ่าน ขอได้โปรดยกโทษให้ข้าพเจ้าที่บรรยายความคิดคำนึงเหล่านี้และกรุณาปรับไว้เป็นบทนำด้วยเถิด ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวถึงสิ่งเหล่านี้อีกแล้วในเรื่องที่กำลังจะเล่าให้ท่านฟัง เรื่องซึ่งจะสั้นๆและเรียบง่ายจนข้าพเจ้าต้องขออภัยล่วงหน้าที่ได้กล่าว(แก่)²(ท่าน)¹ว่าตนเองคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องอันน่าสะพรึงกลัวข้างต้นนี้⁵⁴

ข้อความ (1) อยู่ย่อหน้าก่อนสุดท้าย (บรรทัดที่ 134-139) ในบทที่ 1 บุรุษสรรพนาม Vous ปรากฏ 2 ครั้งโดยอยู่ในรูปของกรรมรอง ผู้วิจัยแปล Vous (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ท่าน” และละ Vous (2) เพราะในย่อหน้านี้มีคำว่า “ท่านผู้อ่าน” และ “ท่าน” อยู่ก่อนจึงละได้

⁵² ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546), หน้า 524.

⁵³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.41.

⁵⁴ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 22. (สำนวนแปลปรับปรุงใหม่)

(2)

C'est à propos d'un laboureur que je me suis laissé entraîner à cette digression. C'est l'histoire d'un laboureur précisément que j'avais l'intention de ¹vous dire et que je ²vous dirai tout à l'heure.⁵⁵

ข้าพเจ้าได้ลออกป็นอกเรื่องเพื่อชววนาคคนหนึ่งโดยแท้ ข้าพเจ้าตั้งใจเล่าเรื่องชววนาคคนหนึ่งให้¹ท่านฟังจริงๆ และข้าพเจ้าจะเล่าให้²(ท่าน) ฟัง ณ บัดนี้⁵⁶

ข้อความ (2) อยู่ย่อหน้าสุดท้าย (บรรทัดที่ 140-143) ในบทที่ 1 บุรุษสรรพนาม Vous ปรากฏ 2 ครั้งโดยอยู่ในรูปของกรรมรอง ผู้วิจัยแปล Vous (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ท่าน” และละ Vous (2) เพราะในย่อหน้านี้มีคำว่า “ท่าน” อยู่ก่อนจึงจะได้

อนึ่ง ในบทที่ 2 บุรุษสรรพนาม Vous มิได้แทน “ผู้อ่าน (Lecteurs)” ดังที่กล่าวถึงในบทที่ 1 แต่แทน “คนที่มีการศึกษาแต่จิตใจมีดบอด” (“celui chez qui la science a étouffé le sentiment”) ซึ่งกล่าวถึงในบทที่ 2 นี้ ต่อไปนี้เป็นข้อความที่ผู้วิจัยยกมา

Eh bien! tel qu'il est, incomplet et condamné à une éternelle enfance, il est encore plus beau que celui chez qui la science a étouffé le sentiment. Ne vous élevez pas au-dessus de lui, ¹vous autres qui vous croyez investis du droit légitime et imprescriptible de lui commander, car cette erreur effroyable où ²vous êtes prouve que votre esprit a tué votre coeur, et que ³vous êtes les plus incomplets et les plus aveugles des hommes!...J'aime encore mieux cette simplicité de son âme que les fausses lumières de la vôtre; et si j'avais à raconter sa vie, j'aurais plus de plaisir à en faire ressortir les côtés doux et touchants, que ⁴vous n'avez de mérite à peindre l'abjection où les rigueurs et les mépris de vos préceptes sociaux peuvent le précipiter.⁵⁷

⁵⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.41.

⁵⁶ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 23.

⁵⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p. 53-54.

เอาเถิด! ถึงเขาจะเป็นเช่นนั้น กล่าวคือไม่รู้จักพินิจพิเคราะห์และขาดความรู้สึกรู้จักคิด เขาก็ยังงมงายมากกว่าคนมีการศึกษาแต่จิตใจมืดบอด ¹ท่านอย่ายกตนว่าสูงส่งกว่าเขา อย่าคิดเอาเองว่ามีสิทธิ์อันชอบด้วยกฎหมาย และไม่อาจเพิกถอนสิทธิในการบังคับกวดขี่เขา การหลงคิดผิดเช่นนี้พิสูจน์แล้วว่า ²ท่านปล่อยให้ปัญญาของท่านพิฆาตจิตใจท่านเอง ³ท่านต่างหากที่มีโชคคนโดยสมบูรณ์และตาบอดมากกว่าผู้ใดในโลก!...ข้าพเจ้านิยมความเป็นคนซื่อๆของชาวนายิ่งกว่าปัญญาหลงผิดของท่านเสียอีก และหากข้าพเจ้าต้องเล่าเรื่องของเขา ข้าพเจ้าก็มีความสุขที่จะชี้ชัดให้เห็นความอ่อนโยนและความน่าประทับใจของชาวไร่ชาวนายิ่งกว่าที่ ⁴พวกท่านจะมีสิทธิ์บรรยายสภาพของชาวนาให้น่าสมเพชตามความคิดทางสังคมของท่านซึ่งมีแต่กวดขี่และเหยียดหยามผู้อื่น ⁵⁸

ข้อความข้างต้นอยู่ย่อหน้าที่ 13 (บรรทัดที่ 258-271) ในบทที่ 2 ข้อความที่เราจะศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามนับตั้งแต่ “Ne vous élevez pas...” ไปจนถึง “...vos préceptes sociaux peuvent le précipiter.” ในประโยคแรกมีกริยาซึ่งมี Pronom réfléchi อยู่ 2 ตัวคือ V. S'élever ซึ่งใช้ในประโยคคำสั่งและ V. Se croire ซึ่งใช้ในประโยคบอกเล่า ในการแปล ผู้วิจัยจึงเติมบุรุษสรรพนาม “ท่าน (1)” ซึ่งใช้ในความหมายกลางๆ และละ Vous ใน “Vous croyez” ได้ ส่วน Vous autres ในต้นฉบับแปลสอดแทรกความหมายอยู่ในวลีที่ว่า “อย่า....เอาเองว่า” ส่วน Vous (2-3) ทำหน้าที่เป็นประธาน ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ท่าน” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ บุรุษสรรพนาม Vous(4) อยู่ในอนุประโยคซึ่งนำหน้าด้วยสันธาน Que ผู้วิจัยแปล Vous ด้วย “พวกท่าน”

ที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องและผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องซึ่งเป็นองค์ประกอบในการเล่าเรื่อง (Narration) มีอิทธิพลต่อการเลือกบุรุษสรรพนามในการแปล กล่าวคือเมื่อผู้แต่งมีกลวิธีเฉพาะในการเขียนนวนิยาย ดังเรื่อง ลา มาร์ โอ ดิยาบส์ นี้ ผู้แปลก็จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์กลวิธีการเขียนของผู้แต่งและพยายามถ่ายทอดออกมาให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากการแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง และผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเลือกบุรุษสรรพนามให้เหมาะสมแก่การถ่ายทอดผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง ผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องในนวนิยายเรื่องนี้ ต้องรู้จักผู้แต่งก่อนเป็นอันดับแรก แล้วจึงจะมาทำความเข้าใจองค์ประกอบอื่นๆในการเล่าเรื่องต่อไป หากไม่

⁵⁸ ฌอร์จ ซองด์, บึงอากรรพ, หน้า 33. (สำนวนแปลปรับปรุงใหม่)

รู้จักผู้แต่ง ผู้วิจัยก็อาจเลือกบุรุษสรรพนามไม่ตรงกับเจตนาอารมณ์ของผู้แต่ง นอกจากนี้บุรุษสรรพนามที่ใช้ก็ต้องเป็นคำที่เข้ากับยุคสมัยของนวนิยายได้ คำว่า “ข้าพเจ้า” “เรา” “ท่าน” เหล่านี้ล้วนเป็นคำที่มีมาแต่โบราณกาลจึงใช้ได้กับนวนิยายเรื่องนี้ และในการถ่ายทอดข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง ผู้แปลก็ควรหาคำที่แสดงปัจจุบันกาล หรือแสดงให้เห็นว่าเป็นความจริงสามัญธรรมดา ต่างจากข้อความแวดล้อมอื่นๆ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเสนอไว้ คือคำประเภท “โดยปกติ” “มักจะ” เมื่อปรากฏบุรุษสรรพนามในข้อความดังกล่าวก็แปลไปตามนั้น

4.2 การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย บทสนทนาและบทรำพึง

ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะอธิบายการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย บทสนทนา และบทรำพึง หัวข้อแรกที่จะศึกษาคือ การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยายซึ่งแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้ ก) ตัวละครเอกชาย ข) ตัวละครเอกหญิง ค) ตัวละครประกอบ หัวข้อที่สองคือ การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทสนทนา ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการแปลบุรุษสรรพนามตามคู่สนทนา ได้แก่ ตัวละครเอกชายกับตัวละครเอกหญิง ตัวละครเอกชายกับตัวละครประกอบ ตัวละครเอกหญิงกับตัวละครประกอบ ตัวละครประกอบกับตัวละครประกอบ และตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในบทสนทนา หัวข้อที่สามคือ การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทรำพึง

4.2.1 การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย

การแปลบุรุษสรรพนามที่ใช้ในบทบรรยายเกี่ยวข้องกับบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 เท่านั้น เพราะเป็นคำบอกเล่าของผู้เล่าเรื่อง หรือผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง (เฉพาะบทที่ 2) ตัวละครจึงปรากฏเป็นบุรุษที่ 3 คือเป็นผู้ถูกกล่าวถึง อนึ่ง เมื่อกล่าวถึงบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 ผู้วิจัยหมายถึงบุรุษสรรพนามทุกตัวทุกหน้าที่ กล่าวคือ Il, Ils, Elle, Elles หรือ On และรูปอื่นซึ่งเปลี่ยนไปตามหน้าที่ของบุรุษสรรพนามดังกล่าวด้วย ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ลักษณะทางไวยากรณ์ของบุรุษสรรพนาม (บุรุษ เพศ พจน์) และปัจจัยด้านสังคมของตัวละครด้วย ในส่วนของปัจจัยด้านสังคมตามหลักของ Angkab Palakomkul ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 นั้นใช้วิเคราะห์เฉพาะบทสนทนายระหว่างคนสองคน โดยมีได้ครอบคลุมถึงการใช้นุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 บุรุษสรรพนามในบทบรรยาย บุรุษสรรพนามแทนสัตว์ อย่างไรก็ตามในส่วนของปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง ได้แก่ 1) อำนาจและสถานภาพ 2) อายุ 3) ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว 4) ความเป็นเพื่อน 5) อาชีพ 6) เพศ 7) ความใกล้ชิดทางสายเลือด ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะนำมาวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมของตัวละครได้ กล่าวคือ เรา

ต้องรู้ว่าตัวละครเป็นชนชั้นใดของสังคม (อำนาจและสถานภาพ) อายุเท่าใด เกี่ยวดองกับตัวละครอื่นอย่างไร (ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว) เป็นต้น เมื่อทราบข้อมูลดังนี้แล้วจึงจะแปลบุรุษสรรพนามได้ อย่างในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* นี้ ตัวละครทั้งหมดอยู่ในสังคมชาวนาต่างกันตรงฐานะความเป็นอยู่ ตัวละครบางตัวเป็นชาวนาร่ำรวย มีที่นามาก ตัวละครอีกกลุ่มหนึ่งยากจน ยังชีพด้วยการรับจ้างทำงานในนาของชาวนาร่ำรวย นี่เป็นลักษณะสำคัญของตัวละครในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* ซึ่งผู้วิจัยใส่ใจอย่างยิ่งเพื่อวิเคราะห์เลือกบุรุษสรรพนามที่เหมาะสมกับสถานภาพของตัวละคร ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย

ก) ตัวละครเอกชาย

ແຜ່ງແມ້ງ เป็นตัวละครตัวแรกและผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องพูดถึงในบทที่ 2 (ย่อหน้าที่ 7) และเป็นตัวละครที่ผู้เล่าเรื่องติดตามไปทุกหนทุกแห่งนับตั้งแต่บทที่ 3 ไปจนจบเรื่อง ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนແຜ່ງແມ້ງด้วย บุรุษสรรพนาม “เขา” ด้วยคำนาม “ແຜ່ງແມ້ງ” ด้วยนามวลี “พ่อของมัน” “เจ้าหนุ่ม” “เขยตน” “หนุ่มชาวนา” “หนุ่มลูกทุ่ง” และด้วยการละบุรุษสรรพนาม

(1)

Quand l'obstacle était surmonté et que l'attelage reprenait sa marche égale et solennelle, le laboureur, dont la feinte violence n'était qu'un exercice de vigueur et une dépense d'activité, reprenait tout à coup la sérénité des âmes simples et jetait un regard de contentement paternel sur son enfant, qui se retournait pour lui sourire.⁵⁹

เมื่ออุปสรรคผ่านพ้นและฝูงโคเทียมไถก็ลากไถไปอย่างพร้อมเพรียงเป็นจังหวะจะโคน อ้ายหนุ่มบ้านนาซึ่งแสรังแสดงที่ทำดูต้นเมื่อครู่เพียงเพื่อกำราบโค ก็พลันกลับสู่สภาวะจิตใจอันสงบใสซื่อตามเดิม เขาเหลียวไปมองลูกชายอย่างชื่นหัวใจ อ้ายหนูยิ้มตอบพ่อของมัน⁶⁰

⁵⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p. 50.

⁶⁰ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 29.

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 166-172 ของบทที่ 2 บุรุษสรรพนาม แทนແມ່ງແມ່ງคือ Lui ซึ่งผู้วิจัยแปลโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างແມ່ງແມ່ງกับเปอตี-ปีแยร์ เนื่องจากทั้งสองเป็นพ่อลูกกัน ผู้วิจัยจึงแปล Lui ด้วยการขยายความ หรือนามวลี “พ่อของมัน” ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาเลือกระหว่างแปลด้วยบุรุษสรรพนามว่า “เขา” หรือด้วยชื่อของตัวละครว่า “ແມ່ງແມ່ງ” แต่ผู้วิจัยก็เห็นว่ายังไม่เข้ากับบรรยากาศเช่นนี้เท่ากับแปลว่า “พ่อของมัน”

(2)

Quoique paysan et simple laboureur, Germain s'était rendu compte de ses devoirs et de ses affections. Il me les avait racontés naïvement, clairement, et je l'avais écouté avec intérêt. Quand je l'eus regardé labourer assez longtemps, je me demandai pourquoi son histoire ne serait pas écrite, quoique ce fût une histoire aussi simple, aussi droite et aussi peu ornée que le sillon qu'il traçait avec sa charrue.⁶¹

แม้จะเป็นเพียงชาวนาและคนไถนาธรรมดาคนหนึ่ง แลม์แม็งก็ตระหนักในหน้าที่และความรักของตน เขาเล่าเรื่องราวให้ข้าพเจ้าฟังอย่างเรียบง่ายและชัดเจน ข้าพเจ้าก็ฟัง(เขา)อย่างตั้งใจ ข้าพเจ้าเองเฝ้าดูเขาไถนาเป็นประจำ อยู่ยาวนาน จนต้องถามตัวเองว่าเหตุใดข้าพเจ้าจึงจะไม่เขียนเรื่องของเขานี้ แม้จะเป็นเรื่องราวธรรมดา ตรงไปตรงมาและเรียบง่ายพอๆกับรอยไถของเขานี้⁶²

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 275-283 ของบทที่ 2 บุรุษสรรพนาม แทนແມ່ງແມ່ງปรากฏทั้งหมด 4 ครั้ง โดย Il (1,4) ทำหน้าที่เป็นประธาน และ Le (2,3) ทำหน้าที่เป็นกรรม บุรุษสรรพนามทั้งหมดเป็นเพศชาย เอกพจน์ ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ซึ่งเป็นคำใช้เมื่อเอ่ยถึงผู้อื่นโดยทั่วไป⁶³ นอกจากนี้ແມ່ງແມ່ງเป็นชาวนา บุรุษสรรพนาม “เขา” จึงเหมาะสมเพราะไม่เป็นการยกย่องหรือดูหมิ่นดูแคลน ในข้อความนี้ผู้วิจัยละบุรุษสรรพนาม Le (2) หรือ “เขา(2)” เพราะในย่อหน้านี้มี “เขา” หลายตัวแล้ว และโครงสร้างของประโยคก็ช่วยให้ละ “เขา” ซึ่งเป็นกรรมได้โดยไม่ทำให้ประโยคกำกวม อนึ่ง ในต้นฉบับภาษาเดิม ประโยคแรก ประธานของประโยคเป็นชื่อเฉพาะ ประโยคที่สองแทน

⁶¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p. 54.

⁶² ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 33.

⁶³ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 276.

ด้วยบุรุษสรรพนาม เป็นการใช้โดยไม่ซ้ำซ้อนอยู่แล้ว เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจึงแปลตามต้นฉบับได้ทันที ในการแปลนวนิยายเรื่องนี้ เมื่อภาษาต้นฉบับใช้คำแสดงประธานของประโยคในลักษณะนี้ ผู้วิจัยก็จะแปลตามได้ทุกครั้ง

(3)

Germain avait toujours vécu sagement comme vivent les paysans laborieux. Marié à vingt ans, il n'avait aimé qu'une femme dans sa vie, et, depuis son veuvage, quoiqu'il fût d'un caractère impétueux et enjoué, il n'avait ri et folâtré avec aucune autre. Il avait porté fidèlement un véritable regret dans son coeur, et ce n'était pas sans crainte et sans tristesse qu'il céda⁵t à son beau-père; mais le beau-père avait toujours gouverné sagement la famille, et Germain, qui s'était dévoué tout entier à l'oeuvre commune, et, par conséquent, à celui qui la personnifiait, au père de famille, Germain ne comprenait pas qu'il eût pu se révolter contre de bonnes raisons, contre l'intérêt de tous.⁶⁴

ແຜນໂຮງດຳເນີນຊີວິດອາດຢ່າງສມຄະເຢິ່ງຂາວນາທີ່ຂັນໜັ້ນແຂັ້ງ ແຕ່ງງານເມື່ອອາຍຸ ຄຽບຢື່ສິບ (ເຂາ) ໄຝ່ຮັກແຕ່ເພິ່ງເຫງິງເດີຍວມາໂດຍຕລອດ ແລະນັບແຕ່ເປັນມາຍແມ່ ທ່າທີ່(ເຂາ) ດູ່ຄລ່ອ່ງແຄລ່ວ່ວ່ອ່ງໄວແລະຍິ້ມແຍ້ມແຈ້ມໄສ ເຂາຫາໄດ້ເຮັດຫ້ວຽດຕ່ອ ກະຮືກກັບສາວອື່ນໄມ່ (ເຂາ) ກ່ນແຕ່ໂສກເສຣ່າລືກລ້ຳອູ່ຢູ່ໃນຫ້ວກດ້ວຍໃຈຮັກຊື່ອສັດຍ໌ ເຂາຍອມທ່າຕາມຄຳສັ່ງຟອດທ່າທັ້ງທີ່ໃຈຍັ່ງວິດກເສຣ່າສຣ້ອຍ ແຕ່ຟອດທ່າກໍ່ປັກຮອງເຍົ່າ ເຮືອນໄດ້ອາດຢ່າງດີເສມອມາ ແຜນໂຮງທີ່ຊຸກທຶດຕນເພື່ອກາງານຂອງສ່ວນຮວມ ຊຶ່ງຍອມ ຫມາຍດຶງເພື່ອບຸ່ຄລຸຊຶ່ງເປັນຕົວແທນຂອງຄຽວບຄຽວຫ້ວຽດເຮືອນ (ເຂາ) ຈຶ່ງໄມ່ ປຣະສັງຄ໌ຈະຂັດແຍ້ງເຫຼືອຜລອ່ນດີແລະຜລປຣະໂຍຮ໌ນຂອງທຸກຄນໃນບ້ານ⁶⁵

ในตัวอย่างที่ 3 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 143-155 ของบทที่ 4 บุรุษสรรพนาม il แทนແຜນໂຮງປຣາກກູທັ້ງຫມດ 6 ຄັ້ງ ຜູ້ວິຈັຍແປດ້ວຍບຸຣຸຊສຣຣພນາມ “ເຂາ” ດ້ວຍເຫຼືອຜລເດີຍວກັບຕົວຢ່າງທີ່ຜ່ານມາ ອາດຢ່າງກໍ່ຕາມໃນຍ່ອນຳນີ້ ຜູ້ວິຈັຍລະບຸຣຸຊສຣຣພນາມ “ເຂາ(1,2,4,6)” ຕຶ້ງ 4 ຕົວດ້ວຍກັນ ຄງເລືອກໄວ້

⁶⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.68-69.

⁶⁵ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 45.

เพียง 2 ตัวคือ “เขา(3,5)” เนื่องจากในย่อหน้านี้พูดถึงแอมร์แม็งทั้งหมด จึงละบุรุษสรรพนามได้มากกว่าย่อหน้าอื่นโดยจะไม่ทำให้ประโยคกำกวม

(4)

Néanmoins il était triste. Il se passait peu de jours qu'il ne pleurât sa femme en secret, et, quoique la solitude commençât à lui peser, il était plus effrayé de former une union nouvelle que désireux de se soustraire à son chagrin. Il se disait vaguement que l'amour eût pu le consoler, en venant le surprendre, car l'amour ne console pas autrement. (...)⁶⁶

กระนั้นก็ดี แอมร์แม็งยังคงเศร้าสร้อย (เขา)แอบให้อาลัยเมียรักแทบไม่เว้นวัน แม้ความเปล่าเปลี่ยวเดียวดายจักโถมทับเขา แต่เขาประหวั่นทีจะสร้างสัมพันธ์ใหม่เสียยิ่งกว่าปรารถนาจะปลดเปลื้องทุกข์ของตน เจ้าหนุ่มรำพึงกับตัวเองว่า รักอันจักปลอบประโลมใจได้นั้น ต้องมาสู่โดยมิรู้เนื้อรู้ตัว (...)⁶⁷

ในตัวอย่างที่ 4 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 156-162 ของบทที่ 4 เป็นย่อหน้าต่อจากตัวอย่างที่ 3 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งปรากฏทั้งหมด 5 ครั้ง ได้แก่ Il (1,2,4,5) และ Lui (3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Il (1,5) ด้วยคำนาม “แอมร์แม็ง” และด้วยการขยายความโดยใช้นามวลี “เจ้าหนุ่ม” ตามลำดับ การแปล Il (1) ด้วยชื่อของตัวละครนั้นเพราะเป็นการขึ้นย่อหน้าใหม่และเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้บุรุษสรรพนาม “เขา” ซ้ำกับย่อหน้าที่แล้ว (ดูตัวอย่างที่ 3) ส่วนการแปล Il (5) ด้วยนามวลี “เจ้าหนุ่ม” เพราะเป็นการขึ้นต้นประโยคใหม่ ประธานของประโยคที่ใช้เป็นคำนามจะทำให้เนื้อความชัดเจนขึ้น และคำว่า “เจ้าหนุ่ม” ที่เลือกมาใช้แปลแสดงเพศและวัยของตัวละครตลอดจนอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรักได้อย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยยังละบุรุษสรรพนาม Il (2) ด้วยเพื่อลดจำนวน “เขา” ในย่อหน้านี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p. 69.

⁶⁷ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 45.

(5)

(...) Le père Maurice ne fut donc nullement inquiet de lui¹ voir prendre en croupe cette jolie fille; la Guillette eût cru lui² faire injure si elle³ eût recommandé de la respecter comme sa soeur; Marie monta sur la jument en pleurant, après avoir vingt fois embrassé sa mère et ses jeunes amies.⁶⁸

(...) พ่อโมริซเองก็ไม่ได้วิตกแต่อย่างใดที่เห็น**เขยตน**พาสาวรุ่นน่ารักขึ้นหลังม้าไปด้วย แม่ก็แหย่ตคิดว่าเป็นการสบประมาท**ແມ່ร์ແມ็ง**หากกำชับให้**(เขา)**นับมารีเยียงน้องสาว มารีร้องไห้สะอึกสะอื้น ปีนขึ้นหลังม้า หลังจากจุกกอดแม่และเพื่อนสาว ๆ หลายสิบรอบ(...)⁶⁹

ในตัวอย่างที่ 5 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 135-140 ของบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนແມ່ร์ແມ็งในย่อหน้านี้ปรากฏ 2 ครั้ง ได้แก่ Lui (1,2,3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Lui (1,2) ด้วยการขยายความ หรือนามวลี “เขยตน” และคำนาม “ແມ່ร์ແມ็ง” ผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมคือความเป็นญาติ พ่อโมริซเป็นพ่อตาของແມ່ร์ແມ็ง ดังนั้นจึงแปล Lui (1) ว่า “เขยตน” ได้ ส่วนแม่ก็แหย่ตเป็นเพื่อนบ้านไม่ใช่ญาติ จึงแปล Lui (2) ว่า “ແມ່ร์ແມ็ง” ได้ สำหรับบุรุษสรรพนาม Lui (3) ผู้วิจัยละเนื่องจากรูปประโยคอำนวย

(6)

Il marcha vite et se trouva bientôt à peu de distance des Ormeaux. Il éprouva alors le besoin d'aller embrasser son fils, et même de revoir la petite Marie⁷⁰

หนุ่มชานาเดินจ้ำจ้าว ไม่ช้าก็ถึงบริเวณที่ไม่ไกลจากออร์โมซันัก **เขา**รู้สึกอยากกอดจุกชวย อยากเห็นหน้ามารี⁷¹

ในตัวอย่างที่ 6 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 103-105 ของบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนແມ່ร์ແມ็งในย่อหน้านี้ได้แก่ Il (1,2) ผู้วิจัยแปล Il (1) ด้วยนามวลี “หนุ่มชานา” เพราะเป็นการขึ้นย่อ

⁶⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, p.76.

⁶⁹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 51.

⁷⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.145.

⁷¹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 104.

หน้าใหม่ และเนื่องจากประโยคสุดท้ายในย่อหน้าก่อนใช้บุรุษสรรพนาม “เขา” ถ้าย่อหน้านี้อาจจะขึ้นต้นด้วย “เขา” อีกก็จะซ้ำกันจึงเลยไปใช้นามวลีแทน ส่วน II (2) แปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ตามปกติ

(7)

Germain n'avait jamais vu le fermier des Ormeaux; mais un instinct de rage lui fit juger de suite que c'était lui. Il se retourna, et, le toisant de la tête aux pieds, il attendit ce qu'il avait à lui dire.⁷²

ແຜ່ງແມ້ງໄມ່ເຄຍເຫັນເຈົ້າຂອງນາແຫ່ງອອຣ໌ໂມຣ໌ເລຍ ແຕ່ສັງຊາດຕູງາດແຫ່ງຄວາມ
ໂກຣທແຄ້ນທຳໃຫ້(ເຂາ)ແນໃຈທັນທື່ວ່າເປັນເຂາ **ໝູ່ມລູກທຸ່ງ** ຫິນມາມອງເຈົ້າຂອງນາ
ອຸ່ງຄູ່ໝິ່ນຕັ້ງແຕ່ຕື່ຣະຈຸຣດທຳ (ເຂາ)ຄອຍວ່າອື່ກຸ່ຝ່າຍຈະພູດອະໄກ(ກັບເຂາ)⁷³

ในตัวอย่างที่ 7 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 45-49 ของบทที่ 14 บุรุษสรรพนาม แทนແຜ່ງແມ້ງในย่อหน้านี้ได้แก่ II (2,3) และ Lui (1,4) ในประโยคที่หนึ่งมี Lui (1) ซึ่งแทนແຜ່ງແມ້ງ และ Lui ซึ่งแทนເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຣ໌ (Lui ทำยประโยคที่หนึ่ง) ผู้วิจัยตัดสินใจละ Lui (1) ซึ่งแทนແຜ່ງແມ້ງเพื่อมิให้สับสนกับ Lui ซึ่งแทนເຈົ້າຂອງນາอອຣ໌ໂມຣ໌ ในประโยคที่สอง ผู้วิจัยแปล II (2) ด้วยนามวลี “ໝູ່ມລູກທຸ່ງ” ซึ่งนอกจากจะหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดสับสนกับบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 Le (ใน “...le toisant...”) แทนເຈົ້າຂອງນາอອຣ໌ໂມຣ໌ແລ້ວ ວລີ “ໝູ່ມລູກທຸ່ງ” ຍັງແສດຊະການເປັນຄູ່ແຂ່ງຂັນກັບວລີ “ເຈົ້າຂອງນາ” ທີ່ໃຫ້ແປ Le ສ່ວນ II (3) ກັບ Lui (4) ທີ່ແທນແຜ່ງແມ້ງ ຜູ້ວິຈັຍລະເພື່ອມີໃຫ້ມີ “ເຂາ” ມາກຈົນສັບສນວ່າເປັນ “ເຂາ-ແຜ່ງແມ້ງ” ຫຼື “ເຂາ-ເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຣ໌”

ອື່ງ ບຸຣຸສສຣຸພນາມ Lui ກັບ II ທີ່ໃຫ້ແທນເຈົ້າຂອງນາອອຣ໌ໂມຣ໌ ຈະກ່າວເຖິງໃນຫ້ວຂໍ ຄ) ດັວ
ລະຄຣປຣະກອບ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷² Sand, George, *La Mare au diable*, pp.152-153.

⁷³ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 110-111.

(8)

Enfin, le dimanche matin, au sortir de la messe, sa belle-mère lui¹ demanda ce qu'il avait obtenu de sa bonne amie depuis la conversation dans le verger.⁷⁴

ในที่สุด เข้าวันอาทิตย์หลังกลับจากพิธีมิสซา แม่ยายก็ถามลูก¹เขยว่าแม่เพื่อนหญิงตอบว่าอย่างไรตั้งแต่เมื่อ²เขาพูดเรื่องนี้กับนางในสวนผลไม้⁷⁵

ในตัวอย่างที่ 8 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 1-3 ของบทที่ 17 บุรุษสรรพนามแทน แอมร์แม็งในย่อหน้านี้ได้แก่ Lui (1) และ Il (2) ผู้วิจัยแปล Lui (1) ด้วยคำนาม “ลูกเขย” เพราะคำนึงถึงความเป็นญาติระหว่างแอมร์แม็งกับแม่โมริช นอกจากนี้ยังแปล Il (2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” และย้ายที่บุรุษสรรพนาม “เขา” เนื่องจากไม่จำเป็นต้องมี “เขา” ในข้อความ “เพื่อนหญิงตอบ(เขา)ว่าอย่างไร” เพราะข้อความที่มาก่อนบอกชัดเจน จึงได้ย้าย “เขา” มาเป็นประธานในข้อความ “เขาพูดเรื่องนี้กับนางในสวนผลไม้”

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครเอกชายแอมร์แม็งในบทบรรยาย ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนามปกติ คือ “เขา” นอกนั้นผู้วิจัยแปลด้วยคำนาม (ชื่อตัวละคร) “แอมร์แม็ง” บ้าง แปลด้วยนามวลี “พ่อของมัน” “เจ้าหนุ่ม” “เขยตน” “หนุ่มชาวนา” “หนุ่มลูกทุ่ง” บ้าง และบางแห่งก็ละบุรุษสรรพนาม จะเห็นได้ว่าวิธีการแปลแต่ละวิธีมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการทำให้บทแปลภาษาไทยถ่ายทอดตัวตนของตัวละครชัดเจนและได้บรรยากาศท้องทุ่งเช่นเดียวกับภาษาต้นฉบับ

ข) ตัวละครเอกหญิง

มารี เป็นตัวละครเอกหญิง ในบทที่ 5 พูดถึงมารีเป็นครั้งแรก โดยผู้เล่าเรื่องกำหนดให้แม่ก็แธตผู้เป็นแม่พูดถึงหญิงสาวให้พ่อโมริชฟัง จากนั้นตอนท้ายบทนี้มารีก็ออกเดินทางไปพร้อมกับแอมร์แม็งจนในที่สุดแยกกันเมื่อมารีไปออร์โมซ์ ผู้เล่าเรื่องไม่ได้ตามตัวละครตัวนี้ไปด้วย แต่ตามแอมร์แม็งไปฟูร์ซ ทำให้เราไม่รู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับมารีที่ออร์โมซ์ จนกระทั่งแอมร์แม็งปลื้มตัวออกมาจากครอบครัวของมายักทรีนได้ และได้รู้เรื่องราวของมารีจากเด็กชายซึ่งมาเลี้ยงแกะแทน ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนมารีด้วยบุรุษสรรพนาม “หล่อน” ซึ่งเป็นคำที่ใช้แทนชื่อผู้ฟังหญิง หรือใช้เมื่อเอ่ยถึง

⁷⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.173.

⁷⁵ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 127.

สตรีในภาษาเขียน⁷⁶ ดังนั้นจึงใช้แทนมารีในบทบรรยายได้ นอกจากนี้ยังแปลด้วยคำนาม “มารี” ด้วยนามวลี “หญิงสาว” “สาวน้อย” และการละบุรุษสรรพนามด้วย

(1)

La petite Marie était en nage, mais ¹elle ne se plaignait ni ne s'inquiétait de rien. Occupée seulement de l'enfant, ²elle s'assit sur le sable et le coucha sur ses genoux, tandis que Germain explorait les environs, après avoir passé les rênes de la Grise dans une branche d'arbre.⁷⁷

มารีเนื้อตัวเปียกปอน แต่(¹หล่อน)ไม่บรีปากบ่นและไม่กังวลใดๆทั้งสิ้น ²หล่อนใส่ใจเพียงเด็กชาย จึงลงนั่งบนพื้นทราย ให้อ้ายหนูหนุนตัก ขณะแฉะแฉะแว้งเดินดูรอบๆบริเวณนั้น หลังจากคล้องบังเหียน ลา กริช ไว้ที่กิ่งไม้⁷⁸

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 155-159 ของบทที่ 7 บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Elle (1,2) ผู้วิจัยะบุรุษสรรพนาม Elle (1) เนื่องจากในประโยคก่อนหน้านี้มีประธาน “มารี” อยู่ก่อนแล้ว ส่วนบุรุษสรรพนาม Elle (2) ผู้วิจัยะแปลว่า “หล่อน” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

(2)

(...) ¹elle était trop étonnée de ce qui venait de se passer pour avoir envie de se rendormir, ²elle attendit le jour avec impatience, soignant toujours le feu et veillant l'enfant dont Germain paraissait ne plus se souvenir.⁷⁹

(...) ¹หล่อนประหลาดใจกับสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นจนหลับตาไม่ลง ²หญิงสาวคอยเปลารุ่งสว่างอย่างใจจดใจจ่อ คอยชนไฟให้ลุก พลังเฝ้าดูอ้ายหนูเปอตี-ปีแยร์ด้วย เพราะดูเหมือนแฉะแฉะแว้งจะลืมหอหนูสนิท⁸⁰

⁷⁶ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 276.

⁷⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.95.

⁷⁸ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 65.

⁷⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.127.

⁸⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 92.

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 130-134 ของบทที่ 11 บุรุษสรรพนาม แทนมารีในย่อหน้านี้ได้แก่ Elle (1,2) เนื่องจากในข้อความก่อนข้อความในตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยใช้บุรุษสรรพนาม “หล่อน” ไปแล้ว 2 ครั้ง ดังนั้นในข้อความนี้ ผู้วิจัยจึงแปล Elle (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “หล่อน” อีกครั้งหนึ่ง แล้วแปล Elle (2) ด้วยนามวลี “หญิงสาว”

(3)

Marie approcha en rampant, et dès qu'¹elle vit Germain, que le fermier suivait de près, ²elle courut se jeter dans ses bras; et, s'attachant à lui comme une fille à son père⁸¹

มารีค่อยๆคลานออกมา ครัน¹(หล่อน)เห็นแมร์แม็งและเจ้าของนาซึ่งตามมาติดๆ หล่อนก็โผล่เข้าสู่อ้อมแขนของแมร์แม็ง กอดเขาไว้แน่นเหมือนบุตรสาว กอดบิดาของตน⁸²

ในตัวอย่างที่ 3 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 103-106 ของบทที่ 14 บุรุษสรรพนาม แทนมารีในย่อหน้านี้ได้แก่ Elle (1,2) ผู้วิจัยละบุรุษสรรพนาม Elle (1) เนื่องจากอยู่ในอนุประโยคซึ่งเชื่อมด้วยสันธาน “Dès que” จึงจะได้เพราะจะมี “หล่อน” ในฐานะประธานในประโยคหลัก

(4)

La petite Marie était seule au coin du feu, si pensive qu'¹elle n'entendit pas venir Germain. Quand ²elle le vit devant ³elle, ⁴elle sauta de surprise sur sa chaise, et devint toute rouge.⁸³

มารีนั่งอยู่ที่มุมห้องใกล้เตาไฟคนเดียว ที่ทำ¹(หล่อน)ครุ่นคิดจนไม่ได้ยินเสียงแมร์แม็งเดินเข้ามา ครัน²(หล่อน)เห็นเขาอยู่ตรงหน้า³(หล่อน) (หล่อน)ก็ตกใจผุดลุกจากเก้าอี้ เขินจนหน้าแดง⁸⁴

ในตัวอย่างที่ 4 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 19-21 ของบทที่ 17 บุรุษสรรพนาม แทนมารีในย่อหน้านี้ได้แก่ Elle (1,2,3,4) เนื่องจากปรากฏประธาน “มารี” ในประโยคแรกอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึง

⁸¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.154.

⁸² ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 112.

⁸³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.173.

⁸⁴ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 128.

ละบุรุษสรรพนามทุกคำเนื่องจากเป็นข้อความที่บอกอากัปกริยาต่อเนื้อหาของมารี การละบุรุษสรรพนามก็เพื่อให้เหลือแต่กริยาล้วนๆ เพื่อแสดงการกระทำที่ต่อเนื่องกัน

(5)

La petite Marie tremblait toujours; mais comme il tremblait encore davantage, il ne s'en apercevait plus. Tout à coup ¹ elle se retourna; ² elle était tout en larmes et le regardait d'un air de reproche.⁸⁵

มารียังตัวสั่นอยู่ แต่แมร์แม็งตัวสั่นยิ่งกว่าหล่อนอีก จึงไม่สังเกตเห็น ทันใด ¹ **สาวน้อย**ก็หันกลับมา ² **หล่อน**น้ำตานองหน้า สายตาดำหนิ⁸⁶

ในตัวอย่างที่ 5 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 79-82 ของบทที่ 17 บุรุษสรรพนามแทนมารีในย่อหน้านี้ได้แก่ Elle (1,2) ผู้วิจัยแปล Elle (1) ด้วยนามวลี “สาวน้อย” เพื่อจะได้เก็บ “หล่อน” ไว้ใช้ในประโยคถัดมา

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครเอกหญิงมารีในบทบรรยาย ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “หล่อน” บ้าง แปลด้วยคำนาม (ชื่อตัวละคร) “มารี” บ้าง แปลด้วยนามวลี “หญิงสาว” “สาวน้อย” บ้างซึ่งก็เป็นการถ่ายทอดลักษณะของตัวละครได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้เล่าเรื่องมักเรียกมารีว่า “La petite Marie” ผู้วิจัยจึงได้ถ่ายทอดเป็นนามวลี “หญิงสาว” และ “สาวน้อย” โดยอาศัยคำของผู้เล่าเรื่อง นอกจากการแปลแล้ว การละบุรุษสรรพนามก็มีประโยชน์ในการช่วยให้อากัปกริยาของตัวละครในประโยคไม่ติดขัดด้วยมีบุรุษสรรพนามแทรกมากเกินไปดังได้แสดงไว้ในตัวอย่างข้างต้น

ค) ตัวละครประกอบ

เปอตี-ปีแยร์ เป็นตัวละครที่ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องนำเสนอในบทที่ 2 พร้อมกับแมร์แม็งผู้เป็นพ่อซึ่งเป็นตัวละครเอก เปอตี-ปีแยร์ปรากฏตัวในบทที่ 6 เป็นต้นไป โดยพยายามอ่อนน้อมจนได้ตามแมร์แม็งเดินทางไปด้วย อ้ายหนูแยกไปออริโมซ์กับมารี และเป็นคนเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับมารีให้แมร์แม็งฟัง ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครเด็กตัวนี้ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ซึ่งเป็นคำสำหรับผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อยมีเด็กเป็นต้น⁸⁷ นอกจากนี้ยังแปลด้วยคำนาม “ปีแยร์” หรือคำเรียก

⁸⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.175.

⁸⁶ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 129-130.

⁸⁷ ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*, หน้า 583.

ญาติ “ลูก” แปลด้วยนามวลี “อ้ายหนู” ซึ่งเหมาะกับเด็กในชนบท และแปลด้วยนามวลี “ตัวเอง” นอกจากนี้ยังมีการละบุรุษสรรพนามด้วย

(1)

car les boeufs, irrités par cette brusque résistance, bondissaient, creusaient la terre de leurs larges pieds fourchus, et se seraient jetés de côté emportant l'areau à travers champs, si, de la voix et de l'aiguillon, le jeune homme n'eût maintenu les quatre premiers, tandis que l'enfant gouvernait les quatre autres. Il criait aussi, le pauvre, d'une voix qu'il voulait rendre terrible et qui restait douce comme sa figure angélique.⁸⁸

ทั้งนี้เพราะโคมันหงุดหงิดเนื่องจากสะดุดอย่างกะทันหันจึงกระโจนพรวด เอาตีนใหญ่แหลมคมตะกุยดิน และคงจะตะโพงเผนลากไถข้ามทุ่งไป ถ้าเจ้าหนุ่มชวานาไม่ได้อึ้งโศกเสียตัวแรกไว้ด้วยเสียงขู่ส่ำทับและประทัด ขณะเจ้าหนูคุมอีกสี่ตัว อ้ายหนูตัวน้อยก็ตะโกนเช่นกันด้วยน้ำเสียงที่(มัน)พยายามให้ดูเด่น แต่ก็ยังคงหวานดูหน้าตาคล้ายเทวดาของตน⁸⁹

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 154-161 ของบทที่ 2 บุรุษสรรพนามแทนเปอตี-ปีแยร์ได้แก่ II (1,2) ผู้วิจัยแปล II (1) ด้วยนามวลี “อ้ายหนู” และละ II (2) เนื่องจากอยู่ในอนุประโยคและหมายถึงประธานตัวเดียวกันจึงไม่จำเป็นต้องแปล

(2)

L'enfant, voyant que la petite Marie prenait son parti, s'était cramponné à sa jupe et la tenait si fort qu'il eût fallu lui faire du mal pour l'en arracher. Quand il reconnut que son père cédait, il prit la main de Marie dans ses deux petites mains brunies par le soleil, et l'embrassa en sautant de joie et en la tirant vers la jument, avec cette impatience ardente que les enfants portent dans leurs désirs.⁹⁰

⁸⁸ Sand, George, La Mare au diable, pp.49-50.

⁸⁹ ฌอร์ฌ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 29.

⁹⁰ Sand, George, La Mare au diable, p.86.

อ้ายหนูเห็นมารีเข้าข้างตัว ก็กรากเข้าฉวยกระโปรงกำไว้แน่น ถ้าใครกระซาก
 มั่นออกได้²มันคงจะเจ็บตัว พอ(มั่น)³รู้ว่าพอยอมแล้ว (มั่น)⁴ก็คว้ามือมารีมา
 กุมไว้ในสองมือน้อยๆเกวียนแดดของมัน แล้วจูบหล่อนพลางเด็นลิงโลด ชูด
 แขนตรงไปยังม้าอย่างกระตือรือร้นเยี่ยงเด็กที่ได้สมใจนี้⁹¹

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 207-214 ของบทที่ 6 บุรุษสรรพนาม
 แทนเปอตี-ปิแยร์ได้แก่ Lui (1) Le (2) II (3,4) ผู้วิจัยแปล Lui (1) และ Le (2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน”
 และละ II (3,4) เนื่องจากเห็นว่า II (3,4) อยู่ในประโยคที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกันอย่างรวดเร็ว จึงควรให้
 มีแต่กริยาเพื่อจะได้เห็นว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นในทันทีโดยไล่เลี่ยกัน

(3)

En effet, Petit-Pierre montra bientôt de qui il¹ était fils, et à peine
 éveillé, ne comprenant ni où il était, ni comment il y était venu, il se
 mit à dévorer. (...)⁹²

เป็นจริงดังนั้น ไม่ช้าเปอตี-ปิแยร์ก็แสดงให้เห็นว่า(มั่น)¹เป็นเทือกเถาเหล่ากอ
 ของใคร ทั้งที่ไม่ทันจะหายงัวเงีย และยังไมรู้ด้วยว่า(มั่น)²อยู่ที่ไหน (มั่น)³มาอยู่
 ได้อย่างไร มั่น⁴ก็กินตะกรุมตะกราม(...)⁹³

ในตัวอย่างที่ 3 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 23-25 ของบทที่ 9 บุรุษสรรพนาม
 แทนเปอตี-ปิแยร์ปรากฏทั้งสิ้น 4 ครั้ง ผู้วิจัยละ II (1-3) และแปล II (4) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน”
 ประโยคภาษาฝรั่งเศสมีประโยคเดียว แต่เป็นประโยคที่มีโครงสร้างซับซ้อนเชื่อมด้วยสันธาน “Et” และ
 เครื่องหมายจุลภาค (,) เมื่อแปลเป็นภาษาไทยผู้วิจัยแบ่งแปลดังนี้ ข้อความแรกแปลตั้งแต่ “En effet
 ...จนถึง ...était fils” ในข้อความแรกนี้มีบุรุษสรรพนาม II (1) แต่ผู้วิจัยละเนื่องจาก ในข้อความนี้มี
 ประธานหลักของประโยคคือ “เปอตี-ปิแยร์” อยู่แล้ว ข้อความที่สองนับตั้งแต่ “et à peine...จนถึง... à
 dévorer.” ในข้อความนี้ปรากฏบุรุษสรรพนาม II(2-4) ผู้วิจัยแปลข้อความนี้เป็นประโยคภาษาไทยอีก
 ประโยคหนึ่งต่างหาก (ขึ้นต้นด้วย “ทั้งที่...”) และละ II (2-3) เนื่องจากโครงสร้างประโยคในภาษาไทย
 ตั้งแต่ “ทั้งที่...จนถึง...มาอยู่ได้อย่างไร” กลายเป็นอนุประโยค ซึ่งมีประโยคหลักอยู่ที่ “มันก็กิน...” ด้วย
 เหตุที่ II (2-3) หรือ “มัน(2-3)” ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวจึงจะได้โดยไม่ทำให้เกิดความกำกวม

⁹¹ ฉอว์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 58.

⁹² Sand, George, La Mare au diable, p.106.

⁹³ ฉอว์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 76.

(4)

¹ Il se fit expliquer où ² il était, et quand ³ il sut que c'était au milieu d'un
bois, ⁴ il eut un peu peur.⁹⁴

¹ มันอยากรู้ว่าตัวเองอยู่ที่ไหน พอ(มัน)²รู้ว่าอยู่กลางป่า (มัน)³ก็ออกจะ
หวาดหวั่น⁹⁵

ในตัวอย่างที่ 4 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 23-25 ของบทที่ 9 บุรุษสรรพนามแทน เปอติ-ปีแยร์ปรากฏทั้งสิ้น 4 ครั้ง ได้แก่ II (1-4) โครงสร้างประโยคของภาษาต้นฉบับเป็นประโยค ซับซ้อน คือ มีทั้ง Proposition coordonnée (Et) และ Proposition subordonnée (Quand) ในการแปลผู้วิจัยแปล ตั้งแต่ “Il se fit...” โดยสิ้นสุดลงก่อนที่จะถึง “Et “ เป็นประโยคภาษาไทยประโยคหนึ่ง (“มันอยากรู้ว่า...”) โดยในประโยคนี้ผู้วิจัยแปล II(1) และ II(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” และนามวลี “ตัวเอง”ตามลำดับ และ แปลข้อความตั้งแต่ “Et quand...” ไปจนจบประโยคเป็นประโยคภาษาไทยอีกประโยคหนึ่ง โดยละ บุรุษสรรพนาม II(3-4) ซึ่งแม้บุรุษสรรพนามทั้งสองตัวจะอยู่คนละประโยคแต่ก็เพียงถัดจากประโยคแรก และประธานในประโยคแรกก็คือประธานตัวเดียวกันกับประโยคที่สอง ดังนั้นโดยอาศัยความต่อเนื่องกัน ของข้อความ ผู้วิจัยจึงละบุรุษสรรพนาม II(3-4) หรือ “มัน(3-4)” ได้โดยยังคงความเข้าใจเนื้อความดังมี บุรุษสรรพนามอยู่

(5)

¹ Il s'éloigna avec la jeune fille. Germain resta seul, plus triste, plus
irrésolu que jamais.⁹⁶

¹ ปีแยร์เดินจากไปกับมารี แลร์แม็งยืนอยู่เดียวดาย รู้สึกเศร้าและ
พะวัคพะวนอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน⁹⁷

ในตัวอย่างที่ 5 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 229-230 ของบทที่ 11 ผู้วิจัยแปล บุรุษสรรพนาม II ด้วยค่านาม “ปีแยร์” เนื่องจากในประโยคก่อนหน้าเป็นประโยคสนทนาระหว่าง แลร์แม็งกับเปอติ-ปีแยร์ เมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่ผู้วิจัยจึงใช้ชื่อของตัวละครแทนบุรุษสรรพนามเพื่อความ ชัดเจน

⁹⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.106.

⁹⁵ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 76.

⁹⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.131.

⁹⁷ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 95.

(6)

Germain serait devenu fou, si son fils qui le cherchait et qui entra dans la chaumière au grand galop sur un bâton, avec sa petite soeur en croupe qui fouettait avec une branche d'osier ce coursier imaginaire, ne l'eût rappelé à lui-même. Il ¹le souleva dans ses bras, et ²le mettait dans ceux de sa fiancée(...)⁹⁸

ແມ່ແມັງຄຽງຈະເສື່ອສຕີ ຖ້າອ້າຍໜູ່ໄດ້ຮັບການຮຸດຈາກກວັງຄ໌ ເດັກນ້ອຍເທື່ອ ຕາມຫາພໍ່ຄວບມ້າໄມ້ເຕົ້າເຂົ້າມາໃນກະທ່ອມ ນ້ອງສາວນັ່ງຄຽ່ມຂ້ອນທ້າຍມາດ້ວຍ ແລະຕີມ້າຂອງເລ່ນດ້ວຍຫວາຍ ແມ່ແມັງຊຸ້ມ¹ລູກແລ້ວສົ່ງ²(ມັນ)ໃຫ້ຜູ້ຮັກຂອງຕນ(...)⁹⁹

ในตัวอย่างที่ 6 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 89-94 ของบทที่ 17 ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Le (1) ด้วยคำนามเรียกญาติ “ลูก” เนื่องจากคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างແມ່ແມັງกับເປອຕີ-ປີແຍร์ นอกจากนี้ในประโยคดังกล่าวผู้เล่าเรื่องเรียกมารีว่า “Fiancée” ซึ่งแปลว่า คู่รัก ประโยคนี้จึงเป็นการแสดงความรักความผูกพันระหว่างคนทั้งสามคนคือ ແມ່ແມັງ ເປອຕີ-ປີແຍร์ ແລະມາຣີຜູ້ກຳລັງຈະກາຍເປັນແມ່ເລີຍຂອງເປອຕີ-ປີແຍร์ ດັ່ງນັ້ນໃນປະໂຫຍດນີ້ຜູ້ວິຈັຍຈຶ່ງແປ Le(1) ດ້ວຍຄຳນາມເຮິຍກຽາຕີ “ລູກ” ສ່ວນບຸຣຸສສຽຣພນາມ Le (2) ຫຼື “ມັນ(2)” ຜູ້ວິຈັຍລະເນື່ອງຈາກໃນພາສາໄທຍອຸຸໂກລັກກັບຄຳວ່າ “ລູກ” ແລະເປັນຕົວເດີຍກັບຄຳດັ່ງກ່າວຈຶ່ງລະໄດ້

พ่อโมริซ ปราบกฏบทบาทสำคัญในตอนต้นของนวนิยายตั้งแต่บทที่ 3-5 จากนั้นก็ลดความสำคัญลงไป บทบรรยายของพ่อโมริซมีน้อย ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครตัวนี้ด้วยคำนาม “พ่อตา” โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับແມ່ແມັງตัวละครเอก และมีการละบุรุษสรรพนามด้วย

(1)

(...)car le père Maurice, en lui expliquant son chemin, lui avait dit qu'à la sortie des bois il aurait à descendre un bout de côte très raide, à traverser une immense prairie et à passer deux fois la rivière à gué. Il ¹lui avait même recommandé d'entrer dans cette rivière avec

⁹⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, p.176.

⁹⁹ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 130.

précaution, parce qu'au commencement de la saison il y avait eu de grandes pluies et que l'eau pouvait être un peu haute.¹⁰⁰

(...)เพราะตามที่พ่อโมรีซบอกนั้น พ่อออกจากป่าแล้วจะต้องลงเนินเขาชันข้ามทุ่งหญ้ากว้างใหญ่แล้วข้ามแม่น้ำตรงช่วงขอดเขินสองครั้ง **พ่อตาย**¹ เตือนให้ข้ามแม่น้ำอย่างระมัดระวังเพราะเมื่อช่วงต้นฤดู ฝนตกหนัก ระดับน้ำอาจสูงสักหน่อย¹⁰¹

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 102-109 ในบทที่ 7 ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม II ด้วยคำนาม “พ่อตา” ด้วยคำนึงถึงความเป็นญาติระหว่างพ่อโมรีซกับแมร์แม็ง

(2)

Le père Maurice, assis sur son escabeau à trois pieds, à l'entrée de la maison, l'écouta gravement, et, quoiqu'il fût mécontent du résultat de ce voyage,(...)¹⁰²

พ่อโมรีซนั่งบนเก้าอี้สามขาหน้าประตูบ้าน ฟังลูกเขยเล่าเรื่องราวอย่างตั้งใจ **แม่(แก)**จะไม่ค่อยพอใจผลที่ออกมาสัก (...)¹⁰³

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 88-91 ในบทที่ 15 ตอนที่แมร์แม็งพามารีกับเปอติ-ปีแยร์กลับทุ่งแบลแลร์ แมร์แม็งเล่าเรื่องมายกัทรินให้พ่อโมรีซฟัง ผู้วิจัยละบุรุษสรรพนาม II(1) หรือ “แก(1)” เนื่องจากมีประธานของประโยคคือ “พ่อโมรีซ” อยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องมี “แก” อีก

แม่โมรีซ ปราบกฏตัวครั้งแรกในบทที่ 5 จากนั้นก็ไม่มีบทบาทอีกเลย จนกระทั่งบทที่ 16 ซึ่งชื่อของตัวละครตัวนี้เป็นชื่อบท แม่โมรีซทำให้แมร์แม็งสารภาพว่าเขารักมารี การที่แมร์แม็งยอมรับเรื่องนี้กับแม่โมรีซได้ก็เพราะบุคลิกที่อ่อนโยนของนาง บุรุษสรรพนาม “นาง” ซึ่งเป็นได้ทั้งคำนำหน้าชื่อหญิงที่แต่งงานแล้วและเป็นคำแทนชื่อเมื่อพูดถึงหญิง¹⁰⁴ เนื่องจากตัวละครนี้มีบทบาทน้อยจึงปรากฏในบทบรรยายน้อยด้วย มีเพียงแห่งเดียว

¹⁰⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.93.

¹⁰¹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 63.

¹⁰² Sand, George, *La Mare au diable*, p.162.

¹⁰³ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 119.

¹⁰⁴ องค์การคำของคุรุสภา, *พจนานุกรมนักเขียน ฉบับปรับปรุง*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536), หน้า 256.

Grande fut la surprise de la mère Maurice: c'était la dernière à laquelle ¹elle eût songé. Mais ²elle eut la délicatesse de ne point se récrier, et de faire mentalement ses commentaires. Puis, voyant que son silence accablait Germain, ³elle lui tendit sa corbeille en lui disant(...)¹⁰⁵

แม่โมรีซประหลาดใจยิ่งนัก มารีเป็นหญิงคนสุดท้ายที่¹นางจะนึกถึง ทว่า²นางก็เป็นคนสุภาพอ่อนโยนจึงไม่อุทานออกมาได้แต่วิจารณ์อยู่ในใจ เมื่อเห็นว่าการ³นั่งอึ้งอยู่ทำให้แมร์แม็งยิ่งทุกข์ใจ นางก็ส่งตะกร้าให้ลูกเขยพลางพูดว่า(...)¹⁰⁶

ในตัวอย่างนี้ ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 71-75 ของบทที่ 16 ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Elle (1-3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “นาง” การละบุรุษสรรพนามในข้อความนี้ทำไม่ได้เนื่องจากโครงสร้างประโยคบังคับให้มีประธาน

แม็กีแย็ต ปรากฏตัวครั้งแรกในบทที่ 5 เป็นตัวละครที่ทำให้ผู้อ่านรู้จักมารีในแง่มุมที่ลึกซึ้ง หลังจากนั้นแม็กีแย็ตก็ไม่มีบทบาท จนกระทั่งถึงบทที่ 15 ผู้เล่าเรื่องบรรยายว่าแม็กีแย็ตเชื้อสิ่งลึกลับ นางไม่อาจล่วงรู้ได้ว่าแมร์แม็งแอบนำเสปียงมาให้นางช่วงฤดูหนาว นางกลับคิดไปว่าเป็นการกระทำของซาตาน ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 เพศหญิง ด้วยบุรุษสรรพนาม “นาง” ด้วยเหตุผลเดียวกับการใช้ “นาง” แทนแม่โมรีซ

¹Elle pensait bien que le diable s'en mêlait, mais ²elle n'était pas pressée de se brouiller avec lui en appelant les exorcismes du curé sur sa maison; ³elle se disait qu'il serait temps, lorsque Satan viendrait ⁴lui demander son âme en retour de ses bienfaits.¹⁰⁷

¹นางคิดว่าเรื่องนี้ต้องเกี่ยวกับภูตผีปีศาจแน่ๆ แต่(²นาง)ก็ยังไม่อยากต่อกรกับมันด้วยการผูกคาถาไล่ผีของบาทหลวง ³นางรำพึงว่าแล้วคงถึงเวลาที่ซาตานมาทวงดวงวิญญาณ⁴นางเพื่อแลกกับการช่วยเหลือต่างๆของมัน¹⁰⁸

¹⁰⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.169-170.

¹⁰⁶ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 124-125.

¹⁰⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.164.

¹⁰⁸ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 120.

ตัวอย่างข้างต้นนี้ ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่ในบรรทัดที่ 143-148 ของบทที่ 15 บุรุษสรรพนามแทนแม่ก็ใช้ได้แก่ Elle (1,2,3) และ Lui (4) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Elle (1,3) และ Lui (4) ด้วยบุรุษสรรพนาม “นาง” และละ Elle (2) เนื่องจากอยู่ในข้อความต่อกับ Elle (1) และเพื่อมิให้ซ้ำกัน

พ่อเลโอนาร์ต ปรากฏบทบาทในบทที่ 12-13 ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนพ่อเลโอนาร์ตด้วยบุรุษสรรพนาม “แก” ซึ่งผู้วิจัยพบว่าในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง “แผลเก่า” ใช้ “แก” กล่าวถึงคนสูงอายุทั้งชายและหญิง* นอกจากนี้ยังมีการแปลด้วยนามวลี เช่น “ตัวแก” “พ่อเลโอนาร์ต” และการละบุรุษสรรพนามอีกด้วย

(1)

Le futur beau-père vint au-devant de Germain, et après lui avoir demandé, pendant cinq minutes, des nouvelles de toute sa famille, il ajouta la phrase consacrée à questionner poliment ceux qu'on rencontre, sur le but de leur voyage (...)¹⁰⁹

พ่อตาในอนาคตตรงมาหาแอมร์แม็ง หลังได้ถามถามถึงทุกคนในครอบครัวของเขา สักครู่หนึ่ง แกก็เพิ่มประโยคสุภาพใช้กันเพื่อรู้จุดประสงค์ที่มาเยือนว่า(...)¹¹⁰

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 135-136 ในบทที่ 12 ในตอนนี้แอมร์แม็งเพิ่งมาถึงบ้านพ่อเลโอนาร์ต แกจึงทักทายแอมร์แม็งตามมารยาทเจ้าของบ้าน ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม II ด้วยบุรุษสรรพนาม “แก” เพราะในประโยคนี้มีเพียงตัวเดียวและแทนคำว่า “พ่อตาในอนาคต” ในตัวบท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* “นี่ฉันก็นับว่าเป็นลูกนอกคอกนอกคำพ่อแม่อ่างคนตกนรกทีเดียว แกห้ามหนักห้ามหนาเพราะรู้จากพี่เรียวว่าเรารักกันมานานแล้ว แกว่าถ้าไม่เชื่อคำแกก็อย่าอยู่คู่คู่ใช้กันเลย” (ไม้ เมืองเดิม, “แผลเก่า”, ชุมนุมเรื่องสั้นของไม้เมืองเดิม, พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.], หน้า 219)

¹⁰⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.135-136.

¹¹⁰ ฉอรรถ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 96-97.

(2)

Le père Léonard l'avait forcé de prendre place avec ses rivaux, et, s'asseyant ¹ lui-même vis-à-vis de lui, ² il le traitait de son mieux, et s'occupait de lui avec prédilection.¹¹¹

พ่อเลโอนาร์ตบังคับให้เขาร่วมโต๊ะกับคู่แข่ง ¹ ตัวแกลงนั่งฝั่งตรงข้าม (แก) ² คอยดูแลเอาอกเอาใจออกนอกหน้า¹¹²

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 83-86 ในบทที่ 12 ในตอนนี้พ่อเลโอนาร์ตคะยั้นคะยอแอมร์แม็งให้ร่วมโต๊ะกับชายอีกสามคนที่มาติดพันมายกัทริน บุรุษสรรพนามแทนพ่อเลโอนาร์ตในข้อความนี้ได้แก่ Lui-même และ Il ผู้วิจัยแปลคำแรกด้วยนามวลี “ตัวแก” และละบุรุษสรรพนาม Il ที่ตามมาโดยไม่ทำให้กำกวมเพราะประโยคหลักขึ้นต้นด้วย “พ่อเลโอนาร์ต” อยู่แล้ว

(3)

Germain fut mortifié qu'on le supposât déjà amoureux, et l'air maniéré de la veuve, qui baissa les yeux en souriant, comme une personne sûre de son fait, lui donna l'envie de protester contre sa prétendue défaite; mais il craignit de paraître incivil, sourit et prit patience.¹¹³

แอมร์แม็งแค้นใจที่ ¹ พ่อเลโอนาร์ตคิดว่าตนกำลังลุ่มหลงลูกสาวแก ทำดัดจริตของหญิงม่ายที่ทำเป็นอมยิ้มและหลบตาเหมือนแน่ใจว่าหล่อนเป็นต่อทำให้แอมร์แม็งอยากลุกขึ้นค้านความพ่ายแพ้จอมปลอมนั้น แต่ก็เกรงเสียกิริยา จึงได้แต่ฝืนยิ้มและอดกลั้นไว้¹¹⁴

ในตัวอย่างที่ 3 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 97-102 ในบทที่ 12 ในย่อหน้าก่อนซึ่งผู้วิจัยมิได้ยกมาในที่นี้ พ่อเลโอนาร์ตกระเช้าแอมร์แม็งว่าอย่าหลงรักลูกสาวแกมากจนกินอะไรไม่ลง

¹¹¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.138.

¹¹² ฉอรรถฯ ของต์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 99.

¹¹³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.139.

¹¹⁴ ฉอรรถฯ ของต์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 99.

ແມ່ແມ້ງຈຶ່ງຮູ້ສຶກໄມ່ພໍໃຈທີ່ຖືກແກ້ທຶກທ້ອຍຳ່ນັ້ນ ບຸຣຸຊຮຸຣພນາມ On ໃນທີ່ນີ້ແທນພໍເລໂອນາຣດ໌ ຜູ້ວິຈັຍແປດດ້ວຍຊື່ຂອງຕົວລະຄຣເພຣະຈະໄດ້ຊັດເຈນ

(4)

Lorsqu'ils atteignirent le village, la veuve s'arrêta pour les attendre.

Elle voulait absolument faire son entrée avec tout son monde; mais

Germain, lui refusant cette satisfaction, (...) ¹¹⁵

ເມື່ອດຶ່ງຮຸ່ມບ້ານແມ່ຣ໌ ຫຼືງມ່າຍກໍ່ຫຼຸດຣອບິດາກັບແມ່ຣ໌ແມ້ງ ຫຼ່ອນຕ້ອງການໃຫ້

ເຂາຣ່ວມເດີນເຂົ້າໂບສ໌ທ້ຳຣ່ອມກັບຫຼ່ອນແລະເຂາຍອື່ນໆ ແຕ່ແມ່ຣ໌ແມ້ງໄມ່ຍອມ (...) ¹¹⁶

ໃນຕົວຢ່າງທີ່ 4 ຂໍ້ຄວາມທີ່ັດຕອນມາຢູ່ບຣຣທັດທີ່ 1-4 ໃນບທທີ່ 13 ດຶ່ງຕອນທີ່ແມ່ຣ໌ແມ້ງທ້ຳຣ່ອມທັ່ງຄຣອບຄຣັວເລໂອນາຣດ໌ໄປຟັງສວດມິສເຂາທີ່ໂບສ໌ທີ່ຢູ່ອື່ກຸ່ມບ້ານໜຶ່ງ ແມ່ຣ໌ແມ້ງເດີນເລີ່ຍຈາກກຸ່ມຂອງມ່າຍກໍ່ທຣິນກັບເຂາຍໜຸ່ມສາມຄນແລ້ວເດີນຣັ່ງທ້າຍຄູ່ໄປກັບພໍເລໂອນາຣດ໌ Ils ທີ່ຊັດເສັ້ນໄດ້ແທນ “ກຸ່ມຂອງມ່າຍກໍ່ທຣິນກັບເຂາຍໜຸ່ມສາມຄນ” ສ່ວນ Les ຄື່ ພໍເລໂອນາຣດ໌ກັບແມ່ຣ໌ແມ້ງ ຜູ້ວິຈັຍແປດ Les ດ້ວຍນາມວລີ່ “ບິດາກັບແມ່ຣ໌ແມ້ງ” ດ້ວຍຄຳນຶ່ງດຶ່ງຄວາມສັ່ມພັນຣ໌ຂອງມ່າຍກໍ່ທຣິນກັບຕົວລະຄຣທັ່ງສອງ ກຸ່ລ່າວຄື່ ພໍເລໂອນາຣດ໌ເປັນບິດາ ຈຶ່ງຄວຣແປລ່ວ່າ “ບິດາ” ສ່ວນແມ່ຣ໌ແມ້ງເປັນຄນເຟັງຣຸ່ຈຶ່ງຄວຣໃຫ້ຊື່ແທນ

ມ່າຍກໍ່ທຣິນ ຜູ້ເລ່າເຣື່ອງນຳເສນອມ່າຍກໍ່ທຣິນໃນບທບຣຣຍາຍມາກກ່ວ່າໃນບທສນທນາ ໃນບທທີ່ 12 ເປັນບທທີ່ພຸດດຶ່ງຕົວລະຄຣຕົວນີ້ມາກທີ່ສຸດ ຜູ້ເລ່າເຣື່ອງບຣຣຍາຍມ່າຍກໍ່ທຣິນໃນສາຍຕາຂອງແມ່ຣ໌ແມ້ງ ຜູ້ວິຈັຍແປດບຸຣຸຊຮຸຣພນາມແທນຕົວລະຄຣຫຼືງຕົວນີ້ດ້ວຍບຸຣຸຊຮຸຣພນາມ “ຫຼ່ອນ” ເຊັ່ນເດີຍກັບມາຣິນອກຈາກນີ້ຍັ່ງມີການແປດດ້ວຍນາມວລີ່ “ມ່າຍສາວ” ແລະການລະບຸຣຸຊຮຸຣພນາມດ້ວຍ

(1)

Les galants de la veuve lui parurent trois rustres. Il fallait qu'ils fussent bien riches pour qu'elle admît leurs prétentions. ¹¹⁷

ໃນສາຍຕາຂອງແມ່ຣ໌ແມ້ງ ເຂາຍທີ່ມາຂອບພອແມ່ມ່າຍລ້ວນໄຮ້ການຄຶກເຂາອບຣມ ທັ່ງ

ສາມຄຸ່ງຣຳຣວຍທີ່ເດີຍວມ່າຍສາວຈຶ່ງຍອມຕ້ອນຣັບ ¹¹⁸

¹¹⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.141.

¹¹⁶ ດອຣ໌ຈ ຂອງດ໌, ປຶ້ງອາຄຣຣຣຳ, ຫນ້າ 101.

¹¹⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.139.

¹¹⁸ ດອຣ໌ຈ ຂອງດ໌, ປຶ້ງອາຄຣຣຣຳ, ຫນ້າ 99. (ສຳນວນແປດປັບປຸງໃໝ່)

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 103-105 ในบทที่ 12 ผู้วิจัยแปล บุรุษสรรพนาม Elle ด้วยนามวลี “แม่ยาย” เนื่องจากในย่อหน้าก่อนใช้บุรุษสรรพนาม “หล่อน” แล้ว โดยคำนึงถึงสถานภาพและวัยของตัวละครตัวนี้ด้วย

(2)

(...) le troisième était jeune et assez joli garçon; mais il voulait faire de l'esprit et disait des choses si plates que cela faisait pitié. Pourtant la veuve en riait comme si elle eût admiré toutes ces sottistes, et, en cela, elle ne faisait pas preuve de goût.¹¹⁹

(...) คนที่สามยังหนุ่มอยู่ หน้าตาค่อนข้างดี ชายคนนี้อายากให้ใครๆ เห็นว่าเขามีภูมิ แต่กลับพูดเป็นๆจนน่าสมเพช อย่างไรก็ตามแม่ยายหัวร่อต่อกระซิกราวกับว่า(หล่อน)¹ชอบออกข้อบใจคำพูดโง่ๆแบบนั้น แสดงว่าหล่อนเองก็ไร้รสนิยม¹²⁰

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 107-112 ในบทที่ 12 กล่าวถึงชายหนุ่มสามคนที่มาติดพันแม่ยัยกับทรีนในสายตาของแอมร์แม็ง บุรุษสรรพนามแทนแม่ยัยกับทรีนได้แก่ Elle (1,2) ผู้วิจัยละ Elle (1) เนื่องจากโครงสร้างประโยคภาษาไทยตั้งแต่ “อย่างไรก็ตาม...จนถึง...คำพูดโง่ๆแบบนั้น” เป็นประโยคเดียวกัน โดย Elle (1) แทนคำว่า “แม่ยาย” ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าการละบุรุษสรรพนามมิได้ทำให้ความหมายในประโยคเปลี่ยนไป จึงควรละเพื่อให้ประโยคกระชับ ส่วน Elle (2) แปลว่า “หล่อน” ตามปกติ

เจ้าของนาออร์โมซ์ แม่ก็แะตพูดถึงเจ้าของนาในบทที่ 5 เขาจ้างมารีไปเลี้ยงแกะที่ออร์โมซ์ จากนั้นก็ไม่ค่อยมีบทบาทจนกระทั่งบทที่ 13-14 เขาไล่ตามมารีและเปอตี-ปีแยร์หลังจากที่ทั้งสองหนีจากออร์โมซ์ จนกระทั่งมาพบกับแอมร์แม็ง บทบรรยายที่ตัดตอนมาเป็นตัวอย่างการแปลบุรุษสรรพนามมาจากบทที่ 14 ซึ่งเป็นตอนที่เจ้าของนาเผชิญหน้ากับแอมร์แม็ง และในตอนท้ายเขาต่อสู้กับแอมร์แม็งแต่ก็เป็นฝ่ายพ่ายไป ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนเจ้าของนาด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” เช่นเดียวกับแอมร์แม็ง นอกจากนี้ยังแปลด้วยการขยายความ หรือนามวลี “เจ้าของนา” “อีกฝ่าย” และการละบุรุษสรรพนามด้วย

¹¹⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.139.

¹²⁰ ฉงรุจ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 99.

ตัวอย่างที่ 1 ที่ยกมาซ้ำกับตัวอย่างที่ 7 (หน้า 113) เมื่อศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครแอมร์แม็ง

(1)

Germain n'avait jamais vu le fermier des Ormeaux; mais un instinct de rage lui fit juger de suite que c'était lui¹. Il se retourna, et, le² toisant de la tête aux pieds, il attendit ce qu'il avait à lui dire.¹²¹

แอมร์แม็งไม่เคยเห็นเจ้าของนาแห่งออร์โมซ์เลย แต่สัญชาตญาณแห่งความโกรธแค้นทำให้แน่ใจทันทีว่าเป็นเขา¹ หม่อมลูกทุ่งหันมามองเจ้าของนาอย่างดูหมิ่นตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า คอยว่าอีกฝ่ายจะพูดอะไร¹²²

ในตัวอย่างที่ 1 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 45-49 ในบทที่ 14 เนื่องจากในข้อความที่ตัดตอนมามีตัวละครชายสองตัว คือ แอมร์แม็งและเจ้าของนา บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์ได้แก่ Lui (1) Le (2) และ Il (3) ซึ่งเหมือนกับบุรุษสรรพนามของแอมร์แม็ง ความสับสนอาจเกิดขึ้นได้หากผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครชายทั้งสองด้วย “เขา” ในกรณีนี้ผู้วิจัยแปล Lui (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” เนื่องจากในประโยคมีชื่อตัวละครกำกับอยู่ด้วยจึงไม่ทำให้สับสน แต่ในประโยคถัดมาที่ขึ้นต้นด้วย “Il” ซึ่งหมายถึง แอมร์แม็ง และมี Le (2) กับ Il (3) ตามมา หากแปลว่า “เขา” อาจทำให้กำกวม จึงได้แปล Le (2) ด้วยนามวลี “เจ้าของนา” และแปล Il (3) ด้วยนามวลี “อีกฝ่าย”

(2)

Le fermier ne se souciait pas d'engager la partie: il éperonna son cheval pour se dégager, et voulut frapper de son bâton les mains du laboureur pour lui faire lâcher prise; mais Germain esquiva le coup, et, lui² prenant la jambe, il le³ désarçonna et le⁴ fit tomber sur la fougère, où il le⁵ terrassa, quoique le fermier se fût remis sur ses pieds et se défendit vigoureusement.¹²³

¹²¹ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.152-153.

¹²² ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 110-111.

¹²³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.157.

เจ้าของนาไม่ยอมสู้กับแอมร์แม็ง¹ (เขา) จึงลงเดือยให้ม้าหลบ เจือไม้เท้าจะ
หวดมือของหนุ่มชาวนาเพื่อให้เขาปล่อย แต่แอมร์แม็งชักมือหนีทัน คราว
เจ้าของนา² ไปได้ แล้วกระซอก(เขา)³ (ให้)(เขา)⁴ หล่นจากหลังม้าลงที่พงเฟิร์น
แม่ฝ่ายหลังจะลุกขึ้นมาได้และสู้ยิบตา แอมร์แม็งก็เหวี่ยงเขา⁵ หางยหลัง
กระแทกพื้น¹²⁴

ในตัวอย่างที่ 2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่บรรทัดที่ 169-175 ในบทที่ 14 ในข้อความนี้
ก็อีกเช่นกัน คือ มีตัวละครชายสองตัว บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาได้แก่ II (1) Lui (2) และ Le
(3,4,5) ผู้วิจัยแปล Lui (2) ด้วยนามวลี “เจ้าของนา” และแปล Le (5) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ส่วน
บุรุษสรรพนามนอกจากนั้นคือ II (1) Le (3,4) ผู้วิจัยละเพื่อจะมีให้มีบุรุษสรรพนาม “เขา” มากเกินไป

ลา กรีซ เป็นตัวละครตัวเดียวที่เป็นสัตว์ในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม
แทนลา กรีซ ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” เนื่องจาก “มัน” เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 เอกพจน์ ใช้เรียก
คนที่ต่ำกว่าหรือใช้เรียกสัตว์* นอกจากนี้แล้วยังมีการละบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนลา กรีซในบท
บรรยายด้วย

(1)

En passant devant le pré-long elle¹ aperçut sa mère, qui s'appelait la
vieille Grise, comme elle² la jeune Grise, et elle³ hennit en signe
d'adieu.¹²⁵

ขณะเหยาะอย่างผ่านแนวทุ่งหญ้าแคบยาว มัน¹ เหลือบเห็นแม่มันซึ่งชื่อ
เดียวกับมัน (มัน)² จึงส่งเสียงร้องอำลา¹²⁶

¹²⁴ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 114-115.

* ในนวนิยายเรื่อง “แผลเก่า” ของไม้ เมืองเดิม มีการใช้บุรุษสรรพนาม “มัน” แทนสัตว์ดังนี้ “จูงอ้ายเรียวข้าม
ปากคลอง ปล่อยให้มันโผนลงน้ำไปก่อน แล้วเจ้าขวัญจึงขึ้นขี่หลัง” อ้ายเรียว ในที่นี้เป็นชื่อควาย ของ “ขวัญ” ตัว
ละครเอกของเรื่อง (ไม้ เมืองเดิม, “แผลเก่า”, ชุมนุมเรื่องสั้นของ ไม้ เมืองเดิม, พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร,
[ม.ป.ป.], หน้า 261)

¹²⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.79.

¹²⁶ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 52.

(2)

Comme ils devisaient ainsi, la Grise fit un écart en dressant les oreilles, puis revint sur ses pas et se rapprocha du buisson, où quelque chose qu'elle commençait à reconnaître l'avait d'abord effrayée.¹²⁷

ขณะสนทนากันอยู่นั้น ลา กรีซก็ผกหลัง ชันไบหู แล้วค่อยอย่างเหยาะเข้าใกล้ พุ่มไม้ ¹มันคงจำสิ่งที่ทำให้มัน²ตระหนกในตอนแรกได้แล้ว¹²⁸

ในตัวอย่างที่ 1-2 ข้อความที่ตัดตอนมาอยู่ในบทที่ 6 ในตัวอย่างที่ 1 ผู้วิจัยละบุรุษสรรพนาม “มัน (3)” เพื่อมิให้ซ้ำกับ “มัน(1-2)” นอกจากนี้เป็นการเปลี่ยนบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามตามปกติ

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนบุรุษสรรพนามในบทบรรยายซึ่งเป็นเสียงของผู้เล่าเรื่อง บุรุษสรรพนามมีแต่บุรุษที่ 3 ในการเปลี่ยนผู้วิจัยใช้วิธีการเปลี่ยนทั้ง 4 วิธีได้แก่ การเปลี่ยนบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม ด้วยการขยายความ และการละบุรุษสรรพนาม ในการเปลี่ยนบุรุษสรรพนามผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม เช่น สถานภาพ ความเป็นญาติ เป็นต้น เพื่อจะได้ถ่ายทอดบุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับตัวละครแต่ละตัว บุรุษสรรพนามไทยที่ใช้ถ่ายทอดบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยายได้แก่ “เขา” “นาง” “หล่อน” “มัน” “แก” โดยมีที่ใช้ต่างกัันดังนี้คือ “เขา” ใช้แทนผู้ชายหนุ่ม “นาง” และ “หล่อน” ใช้กล่าวถึงผู้หญิง โดย “หล่อน” ใช้กล่าวถึงหญิงในวัยสาว ส่วน “นาง” ใช้กับหญิงที่แต่งงานแล้วหรือหญิงกลางคนขึ้นไป “มัน” ใช้กล่าวถึงเด็ก และสัตว์ “แก” ใช้กล่าวถึงผู้สูงวัย ในส่วนของการเปลี่ยนบุรุษสรรพนามด้วยคำนามนั้น ผู้วิจัยเลือกด้วยคำนาม เช่น ชื่อ (แอมร์แม็ง) คำเรียกญาติ (พ่อตา, ลูกเขย, ลูก) มาใช้แทนที่บุรุษสรรพนามเพื่อบอกความสัมพันธ์ของตัวละคร ส่วนการเปลี่ยนด้วยการขยายความ หรือด้วยวลีรูปแบบต่างๆ เช่น หม่อมชานา เจ้าชอนา เป็นทางออกในการแปลข้อความที่มีบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 เพศและพจน์เดียวกันแต่ไม่ได้แทนคนๆเดียวกัน ซึ่งหากแปลด้วยบุรุษสรรพนามแล้วอาจทำให้กำกวม ผู้แปลอาจหาคำซึ่งแสดงลักษณะเฉพาะของตัวละครมาใช้ได้ สำหรับการละบุรุษสรรพนามนั้นช่วยลดความซ้ำซ้อนของบุรุษสรรพนามในประโยคได้มาก และช่วยให้เหตุการณ์ในประโยคซึ่งต่อเนื่องกันไม่ติดขัดเพราะมีบุรุษสรรพนามมาคั่นบ่อยเกินไป

¹²⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.83.

¹²⁸ ฉอรรถ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 55.

4.2.2 การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทสนทนา

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการแปลบุรุษสรรพนามตามคู่สนทนา ได้แก่ ตัวละครเอกชายกับตัวละครเอกหญิง ตัวละครเอกชายกับตัวละครประกอบ ตัวละครเอกหญิงกับตัวละครประกอบ ตัวละครประกอบกับตัวละครประกอบ และตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในบทสนทนา

4.2.2.1 ตัวละครเอกชายกับตัวละครเอกหญิง

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครแม็งและมารีในบทสนทนา โดยจะนำเสนอตามลำดับสถานการณ์ในเรื่องเพื่อจะได้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บุรุษสรรพนามด้วย

- แม็งแม็ง-มารี

สถานการณ์ที่ 1 บ่ายวันเสาร์ ขณะกำลังเดินทาง แม็งแม็งพูดกับมารีหญิงเพื่อนบ้านผู้ร่วมทางเรื่องการพาเปตี-ปีแยร์ไปฟูร์ซ เดิมแม็งแม็งอยากให้ลูกชายไปด้วยเพื่อจะดูว่าม่ายกัทรินกับครอบครัวของหล่อนจะต้อนรับลูกเขาอย่างไร แต่พ่อตาแม่ยายทักท้วงไว้จึงพามาไม่ได้

“Mais ils disent à la maison qu'il ne faut pas commencer par faire voir les charges du ménage... Je ne sais pas pourquoi je te parle de ça, petite Marie ; tu n'y comprends rien.”¹²⁹

“แต่ฝ่ายเราก็ว่าไม่ควรเริ่มโดยให้ฝ่ายโน้นเห็นภาระครอบครัวก่อน... (ข้า) ไม่รู้ข้าพูดให้เจ้าฟังทำไมนะมารี ยิ่งไงเจ้าก็ไม่เข้าใจดอก”¹³⁰

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 อยู่บรรทัดที่ 46-49 ในบทที่ 6 บุรุษสรรพนามแทนแม็งแม็งได้แก่ Je (1,2) บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Te(3) และ Tu(4) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสอง คือ อำนาจและสถานภาพ ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ คือ ความสนิทสนม กล่าวคือ แม็งแม็งกับมารีรู้จักกันมานานหลายปี ตั้งแต่เมื่อย่าของ

¹²⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.81.

¹³⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 53.

แอมร์แม็งยังมีชีวิตอยู่ ทั้งสองจึงสนิทสนมกัน เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปล Je แทนแอมร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งเป็นคำแทนชื่อผู้พูดชายและหญิงเมื่อพูดอย่างเป็นกันเองกับผู้เสมอกันหรือผู้น้อย¹³¹ โดยใช้คู่กับบุรุษสรรพนาม “เจ้า” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกผู้น้อยอย่างเอ็นดู¹³² ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปล Je (2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(2)” และละ “ข้า(1)” ซึ่งอยู่ใกล้กันในประโยคเดียวกันเพื่อไม่ให้บุรุษสรรพนามซ้ำ ส่วนบุรุษสรรพนามแทนมารี Te(3) และ Tu(4) ผู้วิจัยแปลว่า “เจ้า(3-4)” ซึ่งเป็นการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามตามปกติ

สถานการณ์ที่ 2 ปาซงเตอคลับ วันเสาร์ตอนค่ำ แอมร์แม็งเข้าป่าผิวด้านและหาทางออกไม่พบ เขาพูดกับมารีว่าจะไม่กลับไปตั้งต้นใหม่ แต่จะมุ่งหน้าต่อไป

“Si nous voulons nous en aller chez nous, nous n'avons qu'à la laisser faire. Mais quand nous sommes peut-être à deux pas de l'endroit où nous devons coucher, il faudrait être fou pour y renoncer et recommencer une si longue route.”¹³³

“ถ้าเราอยากกลับบ้าน(เรา)ละก็แค่ปล่อยให้มันพาไปเท่านั้น แต่นี้อาจเพียงไม่กี่ก้าว(เรา)ก็จะถึงที่(ที่)(เรา)พักแรม (เรา)คงจำเป็นแน่หากจะท้อแล้วตั้งต้นเดินทางไกลใหม่”¹³⁴

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 134-138 ในบทที่ 7 บุรุษสรรพนาม Nous (1-5) แทนแอมร์แม็งกับมารี ในที่นี้ปัจจัยด้านไวยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการใช้บุรุษสรรพนาม คือ ความเป็นพหูพจน์ หรือการแทนตัวเองโดยรวมผู้ฟัง ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Nous (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา(1)” ซึ่งใช้แทนชื่อคนหลายคน รวมผู้พูดด้วย¹³⁵ ส่วนบุรุษสรรพนาม “เรา(2-5)” ผู้วิจัยละเนื่องจาก “เรา(2-3)” อยู่ในประโยคที่หนึ่งซึ่งมีประธาน “เรา(1)” ชัดเจนอยู่แล้ว และ “เรา(2-3)” อยู่ใกล้กันจึงละได้ ส่วน “เรา(4-5)” ในประโยคที่สองละได้เพราะในภาษาไทย คำในประโยคอาจละไปได้โดยที่ผู้ฟังก็สามารถรู้ความหมายของคำนั้นจากคำอื่นที่อยู่แวดล้อมหรือจาก

¹³¹ นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ, หน้า 274.

¹³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 275.

¹³³ Sand, George, La Mare au diable, p.94.

¹³⁴ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 64.

¹³⁵ นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ, หน้า 274.

สถานการณ์แวดล้อม¹³⁶ ในที่นี้มารู้สถานการณ์แวดล้อมอยู่แล้วจึงละบุรุษสรรพนามในประโยคที่สองได้ทั้งหมด

สถานการณ์ที่ 3 คืนวันเสาร์ ริมบึงอาถรรพ์ ในป่าของเตอลู๊ป นับตั้งแต่หลงอยู่ในป่า แฉร์แม็งได้มีโอกาสใกล้ชิดมารี เห็นความอ่อนหวานอ่อนโยน และความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาต่างๆ คุณสมบัติเหล่านี้ของสวายน้อยประทับใจพอมายหนุ่ม เขาพยายามบอกความในใจกับมารีอย่างอ้อมๆอยู่หลายครั้ง แต่หญิงสาวไม่ตระหนักความนัยเหล่านั้น จนในที่สุดเมื่อความรักท่วมท้นใจ แฉร์แม็งจึงตัดสินใจบอกรักมารีอย่างตรงไปตรงมา ขณะนั้นเปอติ-ปีแยร์หลับแล้ว ทั้งสองจึงเหมือนอยู่กันตามลำพัง

(...) je sens bien que je suis plus jeune que Bastien pour t'aimer; car il ne t'aime pas, lui, il est trop bête, trop enfant pour comprendre comme tu es jolie et bonne, et faite pour être recherchée.¹³⁷

“¹พียังรู้สึกว่าคุณหนุ่มกว่าอ้ายบาสเตียงอีกเพราะ²พี่รัก³เจ้า อ้ายนั้นมันไม่ได้รัก⁴เจ้าดอก มันเซอะ มันเด็กเกินกว่าจะรู้ว่า⁵เจ้าทั้งสวยทั้งนิสัยดี มีค่าขนาดไหน”¹³⁸

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 3 อยู่บรรทัดที่ 76-79 ในบทที่ 11 ในต้นฉบับบุรุษสรรพนามแทนแฉร์แม็งได้แก่ Je (1-2) บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Te(3-4) และ Tu(5) ปัจจุบันด้านสังคมที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองเหมือนในสถานการณ์ที่ 1 แต่ปัจจุบันด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ในสถานการณ์นี้ได้แก่ การแสดงอารมณ์ และการลดตัว กล่าวคือ แฉร์แม็งรักมารีเพียงคนรัก และความรักนั้นก็ได้ออกรำเขาทำให้เขารู้สึกว่าตัวเองหนุ่มกว่าบาสเตียงเด็กเลี้ยงหมูอายุสิบแปดเสียอีก ซึ่งก็แสดงว่าเขาลดตัวเองลงไปรักมารี แม้นในตัวบทตัวละครจะไม่ได้เปลี่ยนบุรุษสรรพนาม แต่ในบทแปลผู้วิจัยคิดว่าเมื่อชายอายุมากกว่าหญิงอายุน้อยกว่ามักแทนตัวเองว่า “พี่” และในขณะเดียวกันก็อยากให้หญิงสาวเรียกเขาว่า “พี่” เช่นกันเพื่อจะได้ไม่รู้สึกรำเก้อเขินมากนัก นอกจากนี้บุรุษสรรพนาม “พี่-เจ้า” ยังเป็นคำที่พูดกันระหว่างคู่รักในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง

¹³⁶ นววรรณ พันธุมเมธา, เอกสารการสอน ชุดวิชา 22311 ภาษาไทย 3 เล่ม 2 หน่วยที่ 7-15, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544), หน้า 232.

¹³⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.125-126.

¹³⁸ ฉมอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 90.

“แผลเก่า” ของไม้ เมืองเดิมด้วย* ด้านวิธีการแปลผู้วิจัยแปล Je (1) ด้วยคำนาม “พี่” และย้ายJe(2) หรือ “พี่ (2)” มาเป็นประธานของประโยค (“เพราะพี่รักเจ้า”) ส่วนบุรุษสรรพนาม Te(3-4) และ Tu(5) ซึ่งแทนมารี ผู้วิจัยแปลว่า “เจ้า” ซึ่งเป็นการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามตามปกติ

สถานการณ์ที่ 4 คีนวันเสาร์ ริมบึงอาถรรพ์ แฉร์แม็งเอ่ยปากบอกรักมารีหญิงเพื่อนบ้านผู้ร่วมทางมาด้วย แต่ถูกหลอนตัดเฉื่อย เขาจึงเข้าใจยิ่งนัก

“Marie, ¹vous ne ²m’aimez pas, voilà le fait; ³vous me ⁴trouvez trop simple et trop lourd. Si ⁵vous ⁶m’aimiez un ⁷peu, ⁸vous ne ⁹verriez pas si clairement mes défauts. Mais ¹⁰vous ne ¹¹m’aimez pas, voilà!”¹³⁹

“มารีเธอ¹ไม่รัก²ฉัน เห็นๆกันอยู่ เธอคิดว่า³ฉันมัน⁴**ซื่อหรือเงอะงะเกินไป หากเธอ⁵รัก⁶ฉันอยู่บ้าง เธอ⁷ก็จะไม่เห็นข้อ⁸ด้อยของ⁹ฉัน***ซัดเพียงนี้ดอก แต่นี่เพราะเธอ¹⁰ไม่รัก¹¹ฉันนั่นเอง!”¹⁴⁰

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 4 อยู่บรรทัดที่ 116-119 ในบทที่ 11 บุรุษสรรพนามแทนแฉร์แม็งได้แก่ Me (2,4,6,9)บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Vous(1,3,5,7,8) บัจจยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างแฉร์แม็งกับมารีเหมือนสถานการณ์ที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม บัจจยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองในสถานการณ์นี้ คือ การแสดงอารมณ์ความรู้สึก ในที่นี้แฉร์แม็งเข้าใจที่มารีปฏิเสธ ความผิดหวังและการเสียศักดิ์ศรีของตนทำให้แฉร์แม็งเปลี่ยนบุรุษสรรพนามเรียกมารีจาก Tu เป็น Vous เมื่อพิจารณาบัจจยด้านสังคมในการใช้

* “เจ้าจะบนอะไรดี แม่เรียก บอกให้พี่ผู้มั่งซึ่งจะได้อยู่ด้วยกันภาวนาให้สำเร็จ” (ไม้ เมืองเดิม, “แผลเก่า”, ชุมนุมเรื่องสั้นของ ไม้ เมืองเดิม (พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.]), หน้า 226)

¹³⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.127.

** “มัน” ในที่นี้เป็นบุรุษสรรพนามเงา (shadow pronoun) ซึ่งมักปรากฏหลังคำนามในประโยคและทำหน้าที่ซ้ำกับคำนามนั้น [อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics), พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 175] แต่ในที่นี้ปรากฏหลังบุรุษสรรพนามอื่น คือ “ฉัน” ซึ่งช่วยให้ประโยคเป็นภาษาปากมากขึ้น

*** แปลจากคำคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ “Mes” ไม่ใช่บุรุษสรรพนาม แต่เมื่อแปลแล้วกลายเป็นบุรุษสรรพนามในภาษาไทย

¹⁴⁰ ฉมอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 91-92.

บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปล แปล Me (2,4,6,9) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ซึ่งในสถานการณ์นี้แสดงความห่างเหิน โดยใช้คู่กับบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 “เธอ” ซึ่งแปลจาก บุรุษสรรพนามแทนมารี Vous(1,3,5,7,8) ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามตามปกติ โดยหน้าที่ของบุรุษสรรพนามในต้นฉบับกับฉบับแปลตรงกัน

สถานการณ์ที่ 5 เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ใหญ่แล้ว แอมรีแม็งก็ไปบ้าน แมกกีแอดีเพื่อขอมารีแต่งงานอย่างไม่คาดหวังอะไร แมกกีแอดีไม่อยู่บ้านตอนนั้น พ่อม่ายหนุ่มระบายความรู้สึกของตนให้หญิงสาวฟังอย่างหมดหัวใจ มารีอ้าอึ้งอยู่ขณะฟังเขา แต่ในที่สุดหล่อนก็บอกรักแอมรีแม็งตรงๆจนเขาเองก็คาดไม่ถึง แอมรีแม็งตกตะลึงเหมือนถูกสาป ถ้าลูกชายกับลูกสาวของเขาไม่มาตามหา เขาคงดีใจจนเสียดใจไป

«Tiens, lui dit-il, ¹tu as fait plus d'un heureux en ²m'aimant!»¹⁴¹

“เห็นไหม” หนุ่มชวานากล่าว “¹เจ้าทำให้คนมีความสุขมากกว่า ²หนึ่งคนเมื่อ³เจ้ารัก³พี่”¹⁴²

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 5 อยู่บรรทัดที่ 95-96 ในบทที่ 17 บุรุษสรรพนามแทนแอมรีแม็งได้แก่ Me(2) ส่วนบุรุษสรรพนาม Tu(1) แทนมารี สถานการณ์นี้เหมือนกับ สถานการณ์ที่ 3 คือ แอมรีแม็งถูกความรักเข้าครอบงำจึงเปลี่ยนบุรุษสรรพนามจาก “ข้า-เจ้า” เป็น “พี่-เจ้า” แต่ในสถานการณ์นี้แอมรีแม็งสุขสุดสิ้นเพราะสมหวังในรัก ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปล Tu(1) ว่า “เจ้า(1)” แปล Me(2) ว่า “พี่(3)” และได้เติม “เจ้า(2)” เข้ามาเพื่อให้โครงสร้างประโยคภาษาไทยสมบูรณ์

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนาย่หว่างตัวละครแอมรีแม็งกับมารี นั้น ผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านไวยากรณ์ประกอบกัน ในภาษาต้นฉบับแอมรีแม็งเรียกมารีด้วยบุรุษสรรพนาม Tu ในสถานการณ์ปกติ โดยปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองได้แก่ อำนาจและสถานภาพ และปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์คือ ความสนิทสนม ส่วนในสถานการณ์ไม่ปกติ แอมรีแม็งเปลี่ยนบุรุษสรรพนามเรียกมารีเป็น Vous โดยปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ คือ การแสดงอารมณ์ความรู้สึก (ความเข้าใจและความรู้สึกเสียศักดิ์ศรี) ในฉบับแปล ผู้วิจัยถ่ายทอดบุรุษสรรพนามแทนตัวละครทั้งสองในสถานการณ์ปกติด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า-

¹⁴¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.176.

¹⁴² ฉอรรถ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 130.

เจ้า” และในสถานการณ์ไม่ปกติ คือ เมื่อแมร์แม็งแสดงความเข้าใจและความรู้สึกเสียศักดิ์ศรีที่มารีไม่รับรัก ผู้วิจัยเปลี่ยนไปใช้บุรุษสรรพนาม “ฉัน-เธอ” ซึ่งแสดงความรู้สึกห่างเหิน นอกจากนี้ในสถานการณ์ที่แมร์แม็งตกอยู่ในห้วงของความรัก ผู้วิจัยก็เปลี่ยนบุรุษสรรพนามเป็น “พี่-เจ้า” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่คู่รักในนวนิยายท้องทุ่งไทยใช้พูดกัน สำหรับวิธีการแปลบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยใช้การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” “เจ้า” “ฉัน” “เธอ” “เรา” การแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนามเรียกญาติ “พี่” การละบุรุษสรรพนาม นอกจากนี้ในการแปลยังมีการย้ายที่บุรุษสรรพนาม และการเพิ่มบุรุษสรรพนามเพื่อให้โครงสร้างประโยคในฉบับแปลสมนุญณ์ด้วย

- **มารี-แมร์แม็ง**

สถานการณ์ที่ 1 ปายวันเสาร์ แมร์แม็งกับมารีออกเดินทางมาด้วยกัน แมร์แม็งพูดถึงเปอตี-ปีแยร์และการไปดูตัวม่ายกัทรีนให้มารีฟัง แต่เขาก็ไม่แน่ใจว่าเด็กสาวจะเข้าใจเรื่องที่เขาพูดหรือไม่

– Si fait, Germain ; je sais que vous allez vous marier ; ma mère me l'a dit, en me recommandant de n'en parler à personne, ni chez vous, ni là où je vais, et vous pouvez être tranquille : je n'en dirai mot.¹⁴³

“เข้าใจสิ พี่แมร์แม็ง ฉันรู้ว่าพี่จะไปแต่งงาน แม่ฉันบอก(ฉัน) แถมยังกำชับไม่ให้ฉันพูดเรื่องนี้กับใคร ทั้งที่บ้านพี่และบ้านที่ฉันจะไปด้วย (พี่)วางใจเถอะ ฉันจะไม่แพร่งพรายดอก”¹⁴⁴

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 อยู่บรรทัดที่ 50-53 ในบทที่ 6 ในต้นฉบับ บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Je(1,6,8) และ Me(3,4) บุรุษสรรพนามแทนแมร์แม็งได้แก่ Vous(2,5,7) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมารีกับแมร์แม็งได้แก่ อำนาจและสถานภาพ กล่าวคือ มารีสถานภาพต่ำกว่าแมร์แม็งเพราะฐานะยากจน ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์คือ ความเคารพ กล่าวคือ มารีเคารพแมร์แม็งเพราะเขาสถานภาพสูงกว่า เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมแล้วผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนมารีด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” และแปลบุรุษสรรพนามแทนแมร์แม็งด้วยคำนาม “พี่” ในนวนิยายท้องทุ่งเรื่อง “อ้ายขุนทอง” ของ ไม้ เมืองเดิม ซึ่งตัว

¹⁴³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.81.

¹⁴⁴ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 53-54.

ละครเอกหญิงอายุราวคราวเดียวกับมารี (16-17 ปี) และตัวละครเอกชายอายุไล่เลี่ยกับแอมร์แม็ง (ก่อน 30 ปี) นั้น ตัวละครเอกหญิงพูดกับตัวละครเอกชายว่า “ฉัน-พี่” เช่นกัน* ด้านวิธีการแปลผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนมารี Je(1,6,8) และ Me(4) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ และละ Me(3) ไว้ในฐานที่เข้าใจ ส่วนบุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็ง Vous(2,5) ผู้วิจัยแปลด้วยคำนามเรียกญาติ “พี่(2,5)” และละ Vous(7) หรือ “พี่(7)” เนื่องจากรูปประโยคอำนวยให้ละได้โดยไม่ทำให้กำกวม

สถานการณ์ที่ 2 คำวันเสาร์ในป่าของเตอลูบ มารีกับแอมร์แม็งหลงป่าด้วยหมอกลงหนามากทั้งหนทางก็เป็นหลุมเป็นบ่อ หล่อนชวนเขาลงจากหลังม้า ส่งเปอตี-ปีแยร์มาให้หล่อนอุ้มแทน แล้วเดินทางด้วยเท้ากันต่อไป

“Il ne faut pas ¹nous obstiner davantage, dit la petite Marie. Descendons, Germain; donnez-moi ²l’enfant, ³je le porterai (...)”¹⁴⁵

“¹เราไม่ควรดุ่มเดาไปอีกแล้ว” มารีให้ความเห็น “ลงกันเถอะ พี่แอมร์แม็ง ส่งอ้ายหนูมา(ให้)²(³ฉัน)สิ ³ฉันจะอุ้มไว้เอง”¹⁴⁶

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 143-145 ในบทที่ 7 บุรุษสรรพนามแทนมารีกับแอมร์แม็งคือ Nous(1) บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Moi(2) และ Je(3) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์และปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างมารีกับแอมร์แม็งในสถานการณ์นี้เหมือนกับสถานการณ์ข้างต้น แต่ในที่นี้ปัจจัยด้านไวยากรณ์มีอิทธิพลต่อการแปลบุรุษสรรพนามโดยตรง คือ มารีแทนตัวเองด้วย Nous(1) ซึ่งรวมแอมร์แม็งด้วย ผู้วิจัยจึงแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” ส่วนบุรุษสรรพนามแทนมารี Moi(2) และ Je(3) ผู้วิจัยละ Moi(2) หรือ “ฉัน(2)” เนื่องจากรูปประโยคคำสั่งในภาษาไทยละครมรองได้ สำหรับ Je(3) ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ตามปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* “ถูกละที่ว่าใครๆ รู้จักพี่ทั้งทะเลลุ่มเป็นผู้ใหญ่ เป็นคนเฉย แล้วพี่ไม่ใช่ผู้ชายจั้นระอะ อ้าว! พี่ก็ผู้ชายและก็ยังไม่แก่ ก็ถ้าฉันเป็นลูกผู้หญิงกำลังสาวเป็นนางฉันก็ต้องนึกกลัวว่าพี่จะเล่นมาเกี่ยวมั่งหละ จะว่าไง” (ไม้ เมืองเดิม, “อ้ายขุนทอง”, ชุมนุมเรื่องสั้นของ ไม้ เมืองเดิม (พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.]), หน้า 101)

¹⁴⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.94.

¹⁴⁶ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 64.

สถานการณ์ที่ 3 คืนวันเสาร์ ริมบึงอาถรรพ์ แดร์แม็งบอกมารีว่าเขาหิว มารีจึงว่าเขาตะกละเพราะกินมื้อกลางวันผ่านมาไม่นาน หล่อนจึงแนะนำให้เอานกมาอย่างกินประทังหิว

– Que ¹vous êtes donc gourmand! reprit-elle en s'égayant un peu à son tour; eh bien! si ²vous ne pouvez pas vivre cinq ou six heures sans manger, est-ce que ³vous n'avez pas là du gibier dans votre sac et du feu pour le faire cuire?¹⁴⁷

“(พี)ข้างตะกละเสียจริง!”มารีเฝ้าเอาบ้าง “เอาเถอะนะ! ถ้า(พี) ทนอดอีกสี่ห้าชั่วโมงไม่ไหว ก็แล้วเนื้อในย่ามกับไฟไว้ย่างนะ(พี) ไม่มีรีใจ”¹⁴⁸

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 3 เป็นคำพูดของมารี อยู่บรรทัดที่ 125-129 ในบทที่ 8 บุรุษสรรพนามแทนแดร์แม็งได้แก่ Vous(1-3) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมารีกับแดร์แม็งคือ อำนาจและสถานภาพ ส่วนปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์คือ ความเคารพ ดังได้กล่าวแล้ว ในที่นี้ผู้วิจัยละ “พี” ทั้งหมดเนื่องจากเมื่อละแล้วทำให้บทสนทนาเป็นธรรมชาติ เช่นในประโยคแรกซึ่งเป็นประโยคอุทาน เมื่อละ “พี” ออกไปทำให้ประโยคอุทานสั้นลง นอกจากนี้ มารีพูดอยู่กับแดร์แม็งสองคนเท่านั้นไม่มีคนอื่นด้วย การละประธาน (“พี”) จึงไม่ทำให้เกิดความกำกวม

สถานการณ์ที่ 4 เมื่อแดร์แม็งมาขอมารีแต่งงาน หล่อนยังรีรอ ไม่กล้า รักรักพ่อม่ายหนุ่มผู้พำพรณาถึงความรักที่มีต่อหล่อนอย่างล้นใจ เมื่อเห็นว่ามารียังเฉย แดร์แม็งก็หมดหวัง หันหลังกลับบ้านของตน ในที่สุดมารีจึงตัดสินใจรักรักเขา

«Ah! Germain, lui dit-elle en sanglotant, ¹vous n'avez donc pas deviné que ²je ³vous aime?»¹⁴⁹

“โอ้ พีแดร์แม็ง” หล่อนพูดถอนสะอื้น “พีดูไม่ออกเลยหรือว่าฉันรักพี”¹⁵⁰

¹⁴⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.101.

¹⁴⁸ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 71.

¹⁴⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.176.

¹⁵⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 130.

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 4 เป็นคำพูดของมารี อยู่บรรทัดที่ 87-88 ในบทที่ 17 บุรุษสรรพนามแทนมารีคือ Je(2) บุรุษสรรพนามแทนແມ້ງได้แก่ Vous (1,3) ปัจจัยด้านสังคมในสถานการณ์นี้เหมือนในสถานการณ์ที่ผ่านมา ด้านการเปลี่ยนผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Vous (1,3) ด้วยคำนาม “ฟี่” ซึ่งเป็นคำเรียกญาติ และใช้เรียกคนอื่นที่อายุมากกว่า และแปล Je(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉััน”

สรุป ในการแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนายระหว่างตัวละครมารีกับແມ້ງ ผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมารีกับແມ້ງ คือ อำนาจและสถานภาพ กล่าวคือ มารีสถานภาพต่ำกว่าเพราะหล่อนฐานะยากจน เลี้ยงชีวิตด้วยการรับจ้างเลี้ยงแกะ สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ ความเคารพ ในตัวบทภาษาฝรั่งเศสมารีจึงเรียกແມ້ງด้วยบุรุษสรรพนาม Vous และไม่ว่าในสถานการณ์ใดๆ มารีก็ไม่ได้เปลี่ยนบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนແມ້ງ ดังนั้นในการแปล เมื่อผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามที่มารีพูดกับແມ້ງว่า “ฉััน-ฟี่” แล้ว ผู้วิจัยก็คงใช้เช่นนี้ตั้งแต่ต้นจนจบ แม้ในสถานการณ์ที่มารีบอกรักແມ້ງ การไม่เปลี่ยนบุรุษสรรพนามนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงลักษณะนิสัยของตัวละครประกอบด้วกล่าวคือ มารีรอบคอบ ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีงามในสังคมสมัยนั้น คือการแต่งงานต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใหญ่ เมื่อเหตุการณ์ยังไม่แน่นอนว่าແມ້ງจะได้รับอนุญาตให้แต่งงานกับหล่อนได้หรือไม่ หล่อนก็ยังคงสงวนท่าทีอยู่ จนกระทั่งແມ້ງเจรจากับผู้ใหญ่ว่าตนได้แล้ว และมายืนยันความรักที่มีต่อหล่อนอย่างจริงจัง หล่อนจึงค่อยรับรักเขา จะเห็นได้ว่ามารีเป็นคนหนักแน่น คำนึงถึงเหตุผลตามความเป็นจริง และไม่เอาแต่ใจตนเอง เมื่อเป็นเช่นนี้บุรุษสรรพนามของมารีเมื่อพูดกับແມ້ງจึงไม่เปลี่ยนแปลง ด้านวิธีการแปลบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยใช้วิธีการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “ฉััน” “เรา” แปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม คือ “ฟี่” นอกจากนี้ยังมีการละบุรุษสรรพนามในตำแหน่งประธานและกรรมเพื่อให้ประโยคภาษาไทยเป็นธรรมชาติ

4.2.2.2 ตัวละครเอกชายกับตัวละครประกอบ

การนำเสนอการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครเอกชายกับตัวละครประกอบ ผู้วิจัยเรียงลำดับตัวละครประกอบตามลำดับการปรากฏตัวในนวนิยาย อนึ่ง อาจมีตัวละครประกอบที่มีได้กล่าวถึงในบทที่ 3 มาก่อน เพราะเป็นตัวละครที่ไม่ค่อยมีความสำคัญ แต่มีฉากพูดกับແມ້ງ จึงได้นำมาไว้ในที่นี้ด้วย

- แอมร์แม็ง-พ่อโมริซ

สถานการณ์ที่ 1 ทุงแบลแอมร์ บ้านพ่อโมริซ วันศุกร์ พ่อโมริซเร่งรัดให้ แอมร์แม็งแต่งงานใหม่ พ่อมายหนุ่มบอกพ่อตาว่ายังไม่อยากแต่งงาน

-Eh bien, mon père, répondit le gendre, si vous¹ le voulez absolument, il faudra donc vous² contenter. Mais je ne veux pas vous⁴ cacher que cela me⁵ fera beaucoup de peine, et que je n'en ai guère plus d'envie que de me noyer.¹⁵¹

“เถอะพ่อ” ลูกเขยตอบ “ถ้าพ่อ¹ต้องการอย่างนั้นจริงๆก็ต้องตามใจพ่อ² แต่ฉัน³ชอบบอกพ่อ⁴ตรงๆว่าฉัน⁵กลัวเหลือใจ (ฉัน⁶) ไม่อยากแต่งงานเลย ให้โตดน้ำตายยังดีกว่า”¹⁵²

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 อยู่บรรทัดที่ 38-42 ในบทที่ 3 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Je (3,6) และ Me (5) ส่วนบุรุษสรรพนาม Vous(1,2,4) แทนพ่อโมริซ ความสัมพันธ์ของแอมร์แม็งกับพ่อโมริซขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสังคม คือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (แอมร์แม็งเป็นลูกเขยของพ่อโมริซ) และปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครคู่นี้คือ ความเคารพ (แอมร์แม็งเคารพพ่อโมริซผู้เป็นพ่อตาและเป็นใหญ่ในบ้าน) เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้น้อยใช้พูดกับผู้ใหญ่¹⁵³ และแปลบุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริซด้วยคำนามเรียกญาติ “พ่อ” อนึ่ง ในนวนิยายเรื่อง “อ้ายขุนทอง” ของไม้ เมืองเดิม ตัวละครเอกชายเมื่อพูดกับพ่อก็แทนตัวเองว่า “ฉัน” และเรียกพ่อว่า “พ่อ”^{*} ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je (3) และ Me (5) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ ส่วนบุรุษสรรพนาม ฉัน(6) ผู้วิจัยละเนื่องจากอยู่ใกล้กับ “ฉัน(5)” เพื่อมิให้บุรุษสรรพนามซ้ำกันมาก สำหรับ Vous(1,2,4) ผู้วิจัยแปลด้วยคำนามเรียกญาติ “พ่อ”

¹⁵¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.58.

¹⁵² ฉอริจ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 36.

¹⁵³ วราภรณ์ แสงสด, *บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ*, หน้า 66.

* “พ่อล่วงหน้าไปก่อนเถอะยะ เพราะฉัน^๕สังเสียพ่อข้าไว้เสียแล้ว” (ไม้ เมืองเดิม, “อ้ายขุนทอง”, *ชุมนุมเรื่องสั้นของไม้ เมืองเดิม* (พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.]), หน้า 169)

สถานการณ์ที่ 2 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 1 แอรรีแม็งพูดกับพ่อโมริซเกี่ยวกับการแต่งงานใหม่ เขาไม่แน่ใจว่าหญิงคนใหม่จะดีเท่าเมียเก่าที่ตายไปแล้ว

“On sait qui on perd et ne sait pas qui l'on trouve. J'avais une brave femme, une belle femme, douce, courageuse, bonne à ses père et mère, bonne à son mari, bonne à ses enfants, bonne au travail, aux champs comme à la maison, adroite à l'ouvrage, bonne à tout enfin (...)”¹⁵⁴

“เรารู้คุณค่าของคนที่เราไป แต่คนที่จะมาใหม่จะดีเท่าเมียเก่าที่เราไม่รู้ว่าฉันเคยมีเมียดี สวย อ่อนโยน เด็ดเดี่ยว ดีกับพ่อแม่ เอาใจใส่ห่วงใยลูกเต้า เอาการเองงานทั้งในนาทั้งในเรือน ภู่าน ดีพร้อมทุกอย่าง(...)”¹⁵⁵

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 42-47 ในบทที่ 3 ในประโยคแรกซึ่งใช้ Présent gnomique แสดงข้อคิด On จึงหมายถึงคนทั่วไป ในที่นี้แปลว่า “เรา” ส่วนบุรุษสรรพนามแทนแอรรีแม็งคือ Je ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

สรุป ในการแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนายระหว่างตัวละครแอรรีแม็งกับพ่อโมริซ ผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างแอรรีแม็งกับพ่อโมริซ คือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ ความเคารพที่แอรรีแม็งมีต่อพ่อโมริซ ด้วยเหตุนี้ในต้นบทภาษาฝรั่งเศสแอรรีแม็งจึงเรียกพ่อโมริซด้วยบุรุษสรรพนาม Vous ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริซด้วยคำนามเรียกญาติ “พ่อ” และแปลบุรุษสรรพนามแทนแอรรีแม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ซึ่งทั้ง “ฉัน-พ่อ” นี้ก็ยังมีใช้ในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นของไทยด้วย โดยใช้เมื่อตัวละครถูกพูดกับพ่อ ด้านวิธีการแปลบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” แปลด้วยคำนามเรียกญาติ “พ่อ” และการละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสม

¹⁵⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.58-59.

¹⁵⁵ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 36.

- **ฟอโมริช- แอ์แม็ง**

สถานการณ์ที่ 1 ฟุงแบลแลร์ บ้านฟอโมริช วันศุกร์ ฟอโมริชพูดกับแอ์แม็งเรื่องการแต่งงานใหม่ และชมแอ์แม็งว่าเป็นคนดีขยันขันแข็ง

1 2
 “Quand je t'ai pris pour gendre, quoique ma fille fût riche
 3 4 5
 et toi pauvre, je ne lui ai pas fait reproche de t'avoir
 6 7 8
 choisi. Je te voyais bon travailleur, et je savais bien que
 la meilleure richesse pour des gens de campagne
 9
 comme nous, c'est une paire de bras et un coeur comme
 les tiens“¹⁵⁶

1 2 3
 ตอนข้าเลือกเ็งเป็นเขย แม่ลูกสาวข้าจะมีอัฐ แต่เ็งยากจนก็
 4 5 6 7
 ตาม ข้าก็หาได้เคยตำหนิกัทรินที่เลือกเ็ง ข้าเห็นเ็งขยัน
 8 9
 ทำงาน ข้ารู้ว่าสมบัติอันล้ำค่าที่สุดของชาวไร่ชาวนาเยียงเรา
 ก็คือสองแขนแล่น้ำใจเยียงเ็งนี่แหละ¹⁵⁷

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 อยู่บรรทัดที่ 93-96 ในบทที่ 4 บุรุษสรรพนามแทนฟอโมริชได้แก่ Je(1,4,6,8) และ Nous(9) บุรุษสรรพนามแทนแอ์แม็งได้แก่ Te(2,5,7) และ Toi(3) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างฟอโมริชและแอ์แม็งคือ ความเป็นญาติและ ความสัมพันธ์ทางครอบครัว (ฟอโมริชเป็นพ่อตาของแอ์แม็ง) ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองได้แก่ ความสนิทสนม และระยะเวลาความรู้จักมักคุ้น กล่าวคือ ฟอโมริชกับแอ์แม็งอยู่บ้านเดียวกันและทำงานด้วยกันมานานหลายปี ฟอโมริชจึงสนิทสนมคุ้นเคยกัน เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมแล้วผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนฟอโมริชด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งใช้เมื่อพูดอย่างเป็นกันเองกับผู้เสมอกันหรือผู้น้อย¹⁵⁸ แปลบุรุษสรรพนามแทนแอ์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “เ็ง” ซึ่งเป็นคำใช้พูดอย่างเป็นกันเองกับผู้เสมอกันหรือผู้น้อย (ใช้คู่กับข้า)¹⁵⁹ และแปลบุรุษสรรพนาม

¹⁵⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.66.

* “เ็ง” แปลจาก Les tiens ซึ่งเป็นสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ (Pronom Possessif) ในภาษาฝรั่งเศส Pronom Possessif ย่อมเกี่ยวข้องกับบุรุษสรรพนาม ในการแปลจึงใช้บุรุษสรรพนามแทนได้

¹⁵⁷ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 43.

¹⁵⁸ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 274.

¹⁵⁹ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 275.

Nous(9) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” หนึ่งในนวนิยายท่องเที่ยวเรื่อง “อ้ายขุนทอง” พ่อของ “ขุนทอง” ตัวละครเอกชายพูดกับ “แม่” ตัวละครเอกหญิงซึ่งจะมาเป็นสะใภ้ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า-เอ็ง”*

สถานการณ์ที่ 2 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 1 พ่อโมริซุขอร้องให้แมร์แม็งแต่งงานใหม่ แต่แมร์แม็งไม่ยอมแต่งงานเพราะยังอาลัยเมียเก่าอยู่ พ่อตาจึงพูดปลอบใจ

“Le bon Dieu a voulu qu'elle ¹nous quittât, et ²nous ne passons pas un jour sans lui faire savoir par nos prières, nos pensées, nos paroles et nos actions, que ³nous respectons son souvenir et que nous sommes fâchés de son départ.”¹⁶⁰

“พระเจ้าเป็นผู้ต้องการให้ฉันก็ทิ้งจากเราไป แล้ววันๆ (เรา) เคยเว้นเสียที่ไหน เราสวดอ้อนวอนพระเจ้า เราคิด เราพูด เราทำทุกสิ่งทุกอย่างให้มันรู้ว่าเรายังคิดถึงอยู่แล้วก็เสียใจที่มันจากไป”¹⁶¹

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 58-63 ในบทที่ 3 บุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริซุ ได้แก่ Nous(1-3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Nous (1,3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” ซึ่งหมายถึง พ่อโมริซุ แมร์แม็งและคนอื่นๆ ในครอบครัว ส่วน “เรา(2)” ผู้วิจัยละเนื่องจากอยู่ใกล้กับ “เรา(1)” สำหรับ “เรา” ที่เป็นตัวเอนแปลมาจากนามวลีต่อไปนี้ (“nos prières, nos pensées, nos paroles et nos actions”) การที่ผู้วิจัยไม่ละบุรุษสรรพนามที่เป็นตัวเอนก็เพราะแต่ละวลีสั้น หากละบุรุษสรรพนามก็จะทำให้จังหวะของคำในประโยคไม่สมดุลกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* “6 คนทั้งข้า เอ็งจะทำไม แล้วนี้อ้ายขุนทองมันไปไหนถึงยังไม่เห็นมา” (ไม้ เมืองเดิม, “อ้ายขุนทอง”, ชุมนุมเรื่องสั้นของ ไม้ เมืองเดิม (พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.]), หน้า 184)

¹⁶⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.59.

¹⁶¹ ฉอรรถ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 37.

สถานการณ์ที่ 3 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 1-2 พ่อโมรีซ
 ครอบงำให้แมร์แม็งแต่งงานใหม่ โดยอ้างเหตุผลเรื่องลูกๆของแมร์แม็งที่อาจได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง

“Donc tes enfants ¹ nous inquiètent et nous surchargent.

² Nous n'aimons pas à voir des enfants mal soignés; et
 quand ³ on pense aux accidents qui peuvent leur arriver,
 faute de surveillance, ⁴ on n'a pas la tête en repos.”¹⁶²

“ลูกๆเอ็งถึงทำให้¹พวกข้าเป็นห่วง ดูแลกันไม่ไหว ²พวกข้าไม่
 อยากเห็นเด็กถูกทิ้งถูกขว้าง พ่อ(พวกข้า)³นึกถึงว่ามันจะหกล้ม
 หกถูกเพราะขาดคนดูแล (พวกข้า)⁴ก็อดกังวลไม่ได้”¹⁶³

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 3 อยู่บรรทัดที่ 28-32 ในบทที่ 3 บุรุษ
 สรรพนามแทนพ่อโมรีซได้แก่ Nous(1-2) และOn(3-4) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Nous(1-2) ด้วย
 บุรุษสรรพนาม “พวกข้า” ซึ่งหมายถึง พ่อโมรีซและแม่โมรีซ ส่วนบุรุษสรรพนาม On(3-4) เนื่องจากใน
 ข้อความที่ยกมานี้มี “พวกข้า” ถึงสองครั้งแล้ว และเมื่อละ “พวกข้า(3-4)” ก็ยังคงเข้าใจความหมายได้
 เหมือนเดิม และเป็นลักษณะทั่วไปของประโยคสนทนาที่มักละประธานในเรื่องที่เข้าใจกันแล้ว

สถานการณ์ที่ 4 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 1-3 พ่อโมรีซ
 ครอบงำให้แมร์แม็งแต่งงานใหม่ โดยอ้างเหตุผลเรื่องลูกๆของแมร์แม็งที่อาจได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง

“Il te faut donc une autre femme et à moi une autre bru.
 Songes-y, mon garçon. Je t'ai déjà averti plusieurs fois,
 le temps se passe, les années ne t'attendent point. Tu
 dois à tes enfants et à ¹ nous autres,(...)”¹⁶⁴

“เอ็งต้องหาเมียใหม่มาเป็นสะใภ้ให้ข้าอีกคน ระวังดูแลลูกเอ๊ย
 ข้านะเตือนเอ็งหลายหนแล้ว วันเวลาก็ผ่านไป ใช่ว่าจะคอยเอ็ง
 นะลูก เอ็งต้องทำเพื่อลูกเอ็งแล้วก็เพื่อ¹พวกเรานะเว้ย(...)”¹⁶⁵

¹⁶² Sand, George, *La Mare au diable*, p.58.

¹⁶³ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 36.

¹⁶⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.58.

¹⁶⁵ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 36.

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 4 อยู่บรรทัดที่ 32-37 ในบทที่ 3 บุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริซ คือ Nous autres ซึ่งหมายถึง พ่อโมริซและคนอื่นๆในครอบครัว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามนี้ด้วยบุรุษสรรพนาม “พวกเรา”

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครพ่อโมริซกับแอมร์แม็ง ผู้วิจัยพิจารณาปัจจัยด้านไวยากรณ์และปัจจัยด้านสังคม โดยปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อโมริซกับแอมร์แม็งคือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างพ่อโมริซกับแอมร์แม็งได้แก่ ความสนิทสนม และระยะเวลาของความรู้จักมักคุ้น ในตัวบทพ่อโมริซจึงเรียกแอมร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม Tu ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริซด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” และแปลบุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” ซึ่งทั้งสองคำนี้พบในนวนิยายชีวิตห้องทุ่งของไทยด้วยโดยเป็นคำที่ผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อยอย่างสนิทสนม ด้านวิธีการแปลผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” “เอ็ง” “เรา” “พวกเรา” “พวกข้า” นอกจากนี้ยังมีการละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสมด้วย

- แอมร์แม็ง-เปอติ-ปิแยร์

สถานการณ์ บ่ายวันเสาร์ เปอติ-ปิแยร์แอบดักรอแอมร์แม็งกลางทาง เมื่อแอมร์แม็งพบเข้าก็ร้องขอตามไปด้วย แต่แอมร์แม็งไม่ยอมให้ไป

– Et si j'étais passé sans ¹te voir, ²tu serais resté toute la ³nuit dehors, et le loup ⁴t'aurait mangé!¹⁶⁶

“ถ้าพ่อเลยไปไม่เห็นเจ้าละ (เจ้า)ก็ต้องค้างอยู่นี่ตลอดคืนดอกรี้หมาป่าคงคาบ(เจ้า)ไปกินเสียเท่านั้น!”¹⁶⁷

บทสนทนาในสถานการณ์ข้างต้น อยู่บรรทัดที่ 132-133 ในบทที่ 6 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งคือ Je(1) ส่วนบุรุษสรรพนามแทนเปอติ-ปิแยร์ได้แก่ Te(2,4) Tu(3) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างแอมร์แม็งกับเปอติ-ปิแยร์ คือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (แอมร์แม็งเป็นพ่อของเปอติ-ปิแยร์) ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าคำนาม

¹⁶⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.84.

¹⁶⁷ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอถรรพ์*, หน้า 56.

“พ่อ” เหมาะสมที่จะเป็นบุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งเมื่อพูดกับเปอตี-ปีแยร์ในสถานการณ์นี้ เนื่องจากแสดงถึงความสัมพันธ์ทางครอบครัวของตัวละครทั้งสอง ส่วนบุรุษสรรพนามแทนเปอตี-ปีแยร์ผู้วิจยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า” ซึ่งเป็นคำที่ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อย เช่น บิดามารดาเรียกบุตร เป็นต้น¹⁶⁸ ด้านวิธีการแปลผู้วิจยแปลบุรุษสรรพนาม Je(1) ด้วยคำนาม “พ่อ” และแปล Te(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า” ส่วน เจ้า(3) /Tu(3) และเจ้า(4)/Te(4) ผู้วิจยละไว้ในฐานที่เข้าใจ

- **เปอตี-ปีแยร์-แอมร์แม็ง**

สถานการณ์ที่ 1 วันเวลาและสถานที่เดียวกันกับสถานการณ์ที่แอมร์แม็งพูดกับเปอตี-ปีแยร์ข้างต้น

¹
-Tu ne veux donc pas ²m'emmener! s'écria le petit en commençant à frotter ses yeux pour montrer qu'il avait dessein de pleurer.¹⁶⁹

“¹งั้น²พ่อก็ไม่ยอมพาหนูไปด้วยนะสิ!” อ้ายหนูเอะอะ เอามือขี้ตาทำท่าจะร้องไห้¹⁷⁰

บทสนทนาในสถานการณ์นี้ อยู่บรรทัดที่ 139-141 ในบทที่ 6 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Tu(1) ส่วนบุรุษสรรพนาม Me(2) แทนเปอตี-ปีแยร์ ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเปอตี-ปีแยร์กับแอมร์แม็ง คือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (เปอตี-ปีแยร์เป็นลูกของแอมร์แม็ง) สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมแล้ว ผู้วิจยจึงแปลบุรุษสรรพนาม Tu(1) ด้วยคำนาม “พ่อ” ซึ่งเป็นคำเรียกชายผู้ให้กำเนิด และแปล Me(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “หนู” ซึ่งเด็กผู้ชายใช้เมื่อผู้ฟังเป็นผู้อาวุโสกว่าที่สนิทสนม¹⁷¹ ด้านวิธีการแปล ผู้วิจยแปลบุรุษสรรพนาม Me(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “หนู” และแปลบุรุษสรรพนาม Tu(1) ด้วยคำนาม “พ่อ” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

¹⁶⁸ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 60.

¹⁶⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.84.

¹⁷⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 56.

¹⁷¹ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 274.

สถานการณ์ที่ 2 เย็นวันอาทิตย์ แอมร์แม็งพาเปอตี-ปีแยร์กับมารีกลับบ้าน เปอตี-ปีแยร์เริ่มเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนและมารีให้พ่อฟัง

“Quand ¹nous sommes arrivés, dit-il, cet homme-là est venu pour parler à ma Marie dans la bergerie où ²nous avons été tout de suite, pour voir les beaux moutons. ³Moi, j'étais ⁴monté dans la crèche pour jouer, et cet homme-là ⁵ne me voyait pas.”¹⁷²

“พอเราสองคนไปถึงที่นั่น” อ้ายหนูเล่า “ลุงคนนั้นก็เข้ามาคุยกับพี่มารีในคอกแกะที่เราเพิ่งเข้าไปเพื่อดูแกะสวยๆ ส่วนหนู (หนู)ปีนขึ้นไปเล่นบนรางอาหาร ลุงคนนั้นเลยไม่เห็นหนู”¹⁷³

บทสนทนาในสถานการณ์ข้างต้น อยู่บรรทัดที่ 6-11 ในบทที่ 15 บุรุษสรรพนามแทนเปอตี-ปีแยร์ได้แก่ Nous(1-2) Moi(3) Je(4) Me(5) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Nous(1) ด้วยสรรพนามวลี “เราสองคน” เนื่องจากเป็นประโยคเริ่มเล่าเรื่อง จึงทำให้ประธานของประโยคแรกมีน้ำหนัก โดยการเติมคำขยาย “สองคน” ซึ่งหมายถึง เปอตี-ปีแยร์กับมารี บุรุษสรรพนาม Nous(2) แปลว่า “เรา” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ บุรุษสรรพนาม Moi(3) และ Me(5) แปลด้วยบุรุษสรรพนาม “หนู” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ ส่วน Je(4) ผู้วิจัยละเนื่องจากหากแปลก็จะซ้ำซ้อนกับ “หนู(3)” ซึ่งอยู่ติดกัน ในที่นี้วิจัยด้านสังคมเหมือนกับสถานการณ์ระหว่างแอมร์แม็งกับเปอตี-ปีแยร์ข้างต้น จึงไม่วิเคราะห์อีก แต่ในที่นี้วิจัยด้านไวยากรณ์ (พจน์) มีอิทธิพลต่อการแปลบุรุษสรรพนาม

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนายกหว่างแอมร์แม็งกับเปอตี-ปีแยร์ ทั้งที่เป็นคำพูดของแอมร์แม็ง และคำพูดของเปอตี-ปีแยร์ ผู้วิจัยขอสรุปรวมกันในที่นี้ เนื่องจากตัวละครทั้งสองนอกจากจะเป็นพ่อลูกกันแล้ว ยังมีความสัมพันธ์แบบเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน กล่าวคือ ต่างก็เรียกขานกันด้วยบุรุษสรรพนาม Tu ซึ่งต่างจากตัวละครอื่นๆในเรื่องที่เรียกขานกันด้วย Vous-Vous บ้าง Tu-Vous บ้าง เมื่อพิจารณาวิจัยด้านสังคม ตลอดจนวิจัยด้านไวยากรณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนาของแอมร์แม็งด้วยคำนามและบุรุษสรรพนาม “พ่อ-เจ้า” และแปลบุรุษ

¹⁷² Sand, George, *La Mare au diable*, p.159

¹⁷³ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 116.

สรรพนามในบทสนทนาของเปอตี-ปีแยร์ด้วยบุรุษสรรพนามและคำนาม “หนู-พ่อ” ด้านวิธีการแปลบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม “หนู” “เจ้า” และแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม “พ่อ” สำหรับบุรุษสรรพนาม Nous แทนเปอตี-ปีแยร์กับมารี ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” และสรรพนามวลี “เราสองคน” นอกจากนี้ก็มีการละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสมด้วย

- แอมร์แม็ง-ฟอเลโอนาร์ต

สถานการณ์ เข้าวันอาทิตย์ ที่บ้านของฟอเลโอนาร์ต แอมร์แม็งเพิ่งไปถึงที่นั่น เขากล่าวทักทายฟอเลโอนาร์ตว่าที่พ่อตาอย่างสุภาพและบอกจุดประสงค์ที่เดินทางมาหา

– Je suis venu ¹vous ²voir, répondit le ³laboureur, et vous présenter ce petit cadeau de gibier de la part de mon beau-père, en ⁴vous ⁵disant, aussi de sa part, que ⁶vous devez savoir dans quelles intentions je viens chez ⁷vous.¹⁷⁴

“¹ฉันมาหา²พ่อลุง³จ๊ะ” หนุ่มชาวนาตอบ “พ่อตาฉันให้นำสัตว์ปีกเล็กๆน้อยๆนี้มากำหนด⁴พ่อลุง และบอก(พ่อลุง)ว่า⁵พ่อลุงคงจะรู้ดีว่า⁶ฉันมา(บ้าน)⁷(พ่อลุง)(ด้วย)ธุระอะไร”¹⁷⁵

บทสนทนาในสถานการณ์ดังกล่าว อยู่บรรทัดที่ 21-25 ในบทที่ 12 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Je (1,6) ส่วนบุรุษสรรพนาม Vous(2-5,7) แทนฟอเลโอนาร์ต ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของแอมร์แม็งและฟอเลโอนาร์ต คือ อายุ และความไม่ใช่ญาติ เนื่องจากฟอเลโอนาร์ตอายุคราวเดียวกับฟอโมริชและไม่ใช่ญาติ ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ ความเคารพ กล่าวคือ ฟอเลโอนาร์ตเป็นว่าที่พ่อตา เพราะแอมร์แม็งกำลังจะไปขอลูกสาวของแกแต่งงาน ดังนั้น แอมร์แม็งจึงเคารพฟอเลโอนาร์ต เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” และแปลบุรุษสรรพนามแทนฟอเลโอนาร์ตด้วยนามวลี “พ่อลุง” ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je (1,6) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” และแปลบุรุษ

¹⁷⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.136.

¹⁷⁵ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 97.

สรรพนาม Vous(2,3,5) ด้วยนามวลี “พ่อลุง” และละบุรุษสรรพนาม Vous(4,7) หรือ “พ่อลุง(4,7)” เพื่อลดจำนวนคำว่า “พ่อลุง” ในประโยคลงบ้าง และรูปประโยคภาษาไทยอ่านวยให้ละได้

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนาซึ่งແມ່ແມ້ງเป็นผู้พูดกับพ่อเลโอนาร์ต ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ และความไม่เป็นญาติ แแม่แม่้งไม่เป็นญาติกับพ่อเลโอนาร์ต แต่กำลังจะไปขอลูกสาวพ่อเลโอนาร์ตดังนั้น แแม่แม่้งจึงเคารพพ่อเลโอนาร์ตในฐานะที่พ่อตาโดยเรียกพ่อเลโอนาร์ตด้วยบุรุษสรรพนาม Vous ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนแแม่แม่้งด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” และแปลบุรุษสรรพนามแทนพ่อเลโอนาร์ตด้วยนามวลี “พ่อลุง” คำนำหน้า “พ่อ” ใน “พ่อลุง” ก็แสดงความสุภาพมากกว่าคำว่า “ลุง” เพียงลำพัง ด้านวิธีการแปลนอกจากการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” และด้วยนามวลี “พ่อลุง” แล้วยังมีการละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสมอีกด้วย

- พ่อเลโอนาร์ต-แแม่แม่้ง

สถานการณ์ที่ 1 เข้าวันอาทิตย์ แแม่แม่้งเพิ่งไปถึงบ้านพ่อเลโอนาร์ต แกกล่าวทักทายแแม่แม่้งอย่างเป็นมิตร

“¹Vous êtes donc venu pour vous promener par ici?”¹⁷⁶

“¹พ่อมาเที่ยวแถบนี้ดอกกระมัง”¹⁷⁷

สถานการณ์ที่ 2 ที่โบสถ์ของหมู่บ้านแแม่แม่้ง เข้าวันอาทิตย์ พ่อเลโอนาร์ตพูดชวนแแม่แม่้งให้เต้นรำกับม่ายกัทรีน แต่แแม่แม่้งไม่ยอมเต้นด้วย

“Eh bien! lui dit Léonard en lui frappant sur l'épaule, ¹vous ne faites donc pas danser ma fille?”¹⁷⁸

“อ้าว! ¹พ่อนุ่ม” พ่อเลโอนาร์ตพูดพลางตบไหล่เขา “ไม่เต้นรำกับลูกสาวข้าดอกกรี้”¹⁷⁹

¹⁷⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.136.

¹⁷⁷ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 97.

¹⁷⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, p.141.

¹⁷⁹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 101.

สถานการณ์ที่ 3 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 2 แอมร์แม็ง บอกพ่อเลโอนาร์ด์ว่าเขาไม่ได้มาขอม่ายกับทรินลูกสาวแก แต่จะมาขอซื้อโคสั๊กคู่ไปให้พ่อโมรีซ

– J'entends, Germain, répondit Léonard fort tranquillement;
vous avez changé d'idée en voyant ma fille avec ses amoureux. C'est comme il vous plaira. Il paraît que ce qui attire les uns rebute les autres, et vous avez le droit de vous retirer puisque aussi bien vous n'avez pas encore parlé.¹⁸⁰

“¹ข้าเข้าใจแล้ว แอมร์แม็ง” พ่อเลโอนาร์ด์กล่าวเรียบๆ “²เอ็งเปลี่ยนใจเมื่อเห็นลูกสาวข้ามีคู่หมายหลายหน้าหลายตา ก็แล้วแต่³เอ็งเถิด ดูเหมือนว่าอะไรที่ดึงดูดใจคนกลุ่มหนึ่งนั้นกลับ⁴ทำให้อีกกลุ่มหนึ่งไม่พอใจ ⁵เอ็งจะปลื้มตัวออกไปก็ได้ เพราะเอ็งยังไม่เคยพูดเรื่องนี้เลย”¹⁸¹

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1-3 เป็นคำพูดของพ่อเลโอนาร์ด์ซึ่งพูดกับแอมร์แม็ง บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 อยู่บรรทัดที่ 19-20 ในบทที่ 12 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Vous(1) ผู้วิจัยแปลด้วยคำนาม “พ่อ” ซึ่งเป็นคำที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อยได้* บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 11-12 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Vous(1) ผู้วิจัยแปลด้วยนามวลี “พ่อหนุ่ม” เนื่องจากสำหรับพ่อเลโอนาร์ด์แล้ว แอมร์แม็งอายุคร่าวลูกคร่าวหลาน บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 3 อยู่บรรทัดที่ 82-87 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนพ่อเลโอนาร์ด์ได้แก่ Je (1) ได้แก่ บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Vous (2-5) ผู้วิจัยแปล Je (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” และแปล Vous (2-5) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” เนื่องจากบุรุษสรรพนาม “ข้า-เอ็ง” นั้นผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วเมื่อศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามระหว่างแอมร์แม็งกับพ่อโมรีซ ในที่นี้ก็ใช้ในงานองเดียวกันคือ เป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้น้อย¹⁸² แต่จะต่างกันตรงที่ว่าพ่อเลโอนาร์ด์ไม่สนิทสนมกับแอมร์แม็งเท่าพ่อโมรีซ ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสอง ได้แก่ อายุ และความไม่ใช่

¹⁸⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.144.

¹⁸¹ ฉอรรถฯ ของด, บึงอาถรรพ์, หน้า 104.

* “...พ่อคุณ นี่พ่อจะได้อยู่สักกี่วัน...” (วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 109-110)

¹⁸² วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 36,152.

ญาติ สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ได้แก่ ความไม่สนิทสนม และระยะเวลาของ ความรู้จักมักคุ้น กล่าวคือ พ่อเลโอนาร์ตแม้จะเคยเห็นແມร์ແມ็งแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้สนิทสนมกัน ด้าน วิธีการแปล ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” “เอ็ง” แปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม “พ่อ” แปลบุรุษสรรพนามด้วยนามวลี “พ่อหนุ่ม”

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนาซึ่งพ่อเลโอนาร์ตเป็นผู้พูด กับແມร์ແມ็ง ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะปัจจัยด้านสังคมนั้น ปัจจัย ด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อเลโอนาร์ตกับແມร์ແມ็ง ได้แก่ อายุ และความไม่ใชญาติ ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองได้แก่ ความไม่สนิทสนม และระยะเวลาของความรู้จักมักคุ้น ในตัวบทพ่อเลโอนาร์ตเรียกແມร์ແມ็งด้วยบุรุษสรรพนาม Vous ซึ่งแสดงถึงความไม่สนิทสนม เมื่อผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนพ่อเลโอนาร์ตจึงแปลว่า “ข้า” ซึ่งเป็นคำที่ผู้ใหญ่แทนตัวเองเมื่อพูดกับผู้น้อย ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนແມร์ແມ็งด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” ซึ่งเป็นคำที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อย แปลด้วยคำนาม “พ่อ” ซึ่งเป็นคำที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อยเช่นกัน และแปลด้วยนามวลี “พ่อหนุ่ม” โดยค่านึงว่าແມร์ແມ็งอายุคราวลูกหลานของพ่อเลโอนาร์ต

- **ແມร์ແມ็ง-เด็กเลี้ยงแกะ**

ແມร์ແມ็งกับเด็กเลี้ยงแกะสนทนากันสั้นๆ เพียงครั้งเดียว ผู้วิจัยจึงนำเสนอ บทสนทนาของตัวละครทั้งสองไว้ในสถานการณ์เดียวกัน แต่ตัดตอนข้อความมาสองข้อความที่น่าศึกษา ในเรื่องการแปลบุรุษสรรพนาม

สถานการณ์ สายวันอาทิตย์ ครั้นปลีกตัวจากพ่อเลโอนาร์ตที่โบสถ์ของ หมู่บ้านแมรีได้แล้ว แผลร์ແມ็งก็ออกตามหาแม่รีกับเปอติ-ปีแยร์ที่ออริโมซ์ เขาเห็นเด็กชายคนหนึ่งเลี้ยงแกะ อยู่ที่ทุ่งออริโมซ์แทนที่จะเป็นแม่รี เขาจึงเข้าไปถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(1)

– En êtes-vous le berger? est-ce que les garçons gardent les bêtes à laine des métairies dans votre endroit?

– Non. Je les garde aujourd’hui parce que la bergère est partie: elle était malade.¹⁸³

“แล้วเอ็งเป็นคนเลี้ยงหรือ ที่ย่านนี้ใช้เด็กผู้ชายเลี้ยงแกะหรือ”

“เปล่า ข้าเพิ่งมาเฝ้าวันนี้เอง หญิงคนเลี้ยงกลับไปแล้ว เขาไม่ค่อยสบาย”¹⁸⁴

(2)

– Je ne peux rien vous en dire. Je les ai vus entrer et sortir, voilà tout.¹⁸⁵

“ข้าไม่รู้จะบอกน้ำอย่างไร ข้าเห็นเข้าไปด้วยกันแล้วก็ออกมาด้วยกัน แค่นี้แหละ”¹⁸⁶

บทสนทนาในสถานการณ์ข้างต้น ข้อความที่ (1) อยู่บรรทัดที่ 147-150 ข้อความที่ (2) อยู่บรรทัดที่ 149-150 ในบทที่ 13 ในข้อความที่ (1) บุรุษสรรพนามแทนเด็กเลี้ยงแกะคือ Vous(1) และ Je(2) ในข้อความที่ (2) บุรุษสรรพนามแทนเด็กเลี้ยงแกะได้แก่ Je(1,3) บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งคือ Vous(2) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของเด็กเลี้ยงแกะกับแอมร์แม็ง ได้แก่ อายุ เพศ กล่าวคือตัวละครทั้งสองเพศชาย แอมร์แม็งอายุมากกว่าเด็กเลี้ยงแกะ ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ ได้แก่ ความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ระยะเวลาของความรู้จักมักคุ้น กล่าวคือตัวละครทั้งสองไม่รู้จักกันมาก่อน จึงไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ตัวละครทั้งสองใช้บุรุษสรรพนาม Vous เรียกขานกัน ในการแปลผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวแล้วจึงแปลบุรุษสรรพนามดังนี้ แอมร์แม็งเรียกเด็กเลี้ยงแกะด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” ซึ่งแปลจาก Vous(1) ในข้อความที่ (1) เด็กเลี้ยงแกะแทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งแปลจากบุรุษสรรพนาม Je(2) ในข้อความที่ (1) และ Je(1,3) ในข้อความที่ (2) และเด็กเลี้ยงแกะเรียกแอมร์แม็งด้วยคำนามเรียกญาติ “น้ำ” ซึ่งแปลจากบุรุษสรรพนาม Vous(2) บุรุษสรรพนาม “เอ็ง” เป็นคำที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อยได้ดังได้เคย

¹⁸³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.146.

¹⁸⁴ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 106.

¹⁸⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.146.

¹⁸⁶ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 106.

กล่าวถึงมาแล้ว สำหรับบุรุษสรรพนาม “ข้า” ก็เป็นคำที่ผู้น้อยใช้พูดกับผู้ใหญ่ได้เช่นกัน ส่วนคำนามเรียกญาติ “น้ำ” เป็นการแปลโดยคำนึงถึงผู้อ่านเป็นหลักคือ ในสังคมไทยเราใช้คำเรียกญาติเรียกผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติได้ อนึ่ง คนชนบทนั้นแตกต่างจากคนเมือง คือ คนชนบทมักเรียกกันด้วยคำเรียกญาติมากกว่าคนเมือง ในที่นี้เรื่องราวเกิดขึ้นในสังคมชานา จึงใช้คำเรียกญาติในกรณีนี้ได้ ด้านวิธีการแปล จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” “เอ็ง” และแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนามเรียกญาติ “น้ำ”

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งกับเด็กชายเลี้ยงแกะ การสนทนา ระหว่างตัวละครสองตัวนี้เป็นการสนทนาที่ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อยที่ไม่รู้จักกันมาก่อน ในภาษาต้นฉบับใช้ Vous เรียกขานกันซึ่งแสดงถึงความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อแปลเป็นภาษาไทยก็ต้องนำปัจจัยด้านสังคมดังกล่าวมาพิจารณาและเลือกบุรุษสรรพนามที่เหมาะสมในการแปล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังคำนึงถึงสภาพสังคมในนวนิยายซึ่งเป็นสังคมในชนบท เมื่อพิจารณาปัจจัยดังกล่าวตลอดจนปัจจัยด้านไวยากรณ์ด้วยแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกบุรุษสรรพนามที่มักใช้กันในนวนิยายชีวิตท้องทุ่งไทย “ข้า” “เอ็ง” และคำนามเรียกญาติ “น้ำ” มาใช้ในที่นี้

• แอมร์แม็ง-ชานาที่ออร์โมซ์

แอมร์แม็งกับชานาที่ออร์โมซ์คุยกันสั้นๆ เพียงครั้งเดียวเช่นเดียวกับเด็กเลี้ยงแกะ ในที่นี้ผู้วิจัยยกคำพูดของชานามาทั้งหมด

สถานการณ์ สายวันอาทิตย์ ครั้นปลีกตัวจากพ่อเลโอนาร์ดีที่โบสถ์หมู่บ้านแมร์ได้แล้ว แอมร์แม็งก็เที่ยวตามหาแม่กับเปอตี-ปีแยร์ เขาสอบถามชาวบ้าน แต่ชาวบ้านเหล่านั้นไม่ตอบกลับตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเขาแทน

– C’était donc votre fils? Comment se trouvait-il avec cette petite? D’où êtes-vous¹ donc, et comment vous appelle-t-on?²»¹⁸⁷

“ลูกชายพ่อหรือ แล้วเขามากับน้องหนู¹นั้นได้ยังไงล่ะ พ่อมาจากไหน (พ่อ)²ชื่อเรียกเสียงไรล่ะ”¹⁸⁸

¹⁸⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.147.

¹⁸⁸ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 106.

บทสนทนาในสถานการณ์ดังกล่าว อยู่บรรทัดที่ 158-160 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนແມ່ງ໋ແມ້ງ໋ได้แก่ Vous(1-2) ผู้วิจัยแปลด้วยคำนาม “พ่อ(1-2)” ซึ่งใช้เรียกผู้ชายอย่างสุภาพ หนึ่งในสถานการณ์ที่ 3 ผู้วิจัยละ “พ่อ(2)” เนื่องจากหมายถึงແມ່ງ໋ແມ້ງ໋และอยู่ใกล้กับ “พ่อ(1)” จึงละได้

- **ແມ່ງ໋ແມ້ງ໋-หญิงรับใช้บ้านพ่อเลโอนาร์ด**

สถานการณ์ วันอาทิตย์ หลังรู้จักชาวบ้านว่ามารีกับเปอตี-ปีแยร์ไปหาเขาที่ฟูร์ซ แผลง໋ແມ້ງ໋ก็ย้อนกลับไปที่บ้านพ่อเลโอนาร์ด คนอื่นยังไม่กลับมา พอแผลง໋ແມ້ງ໋รู้ว่าหญิงรับใช้ไม่ให้มารีกับเปอตี-ปีแยร์เข้าบ้าน เขาก็เกรี้ยวกราดกับหล่อน

«Et pourquoi avez-vous refusé de les recevoir? (...)

– Ah! dame! répondit la servante, dans une maison riche comme celle-ci on a raison de faire bonne garde. Je répons de tout quand les maîtres sont absents, et je ne peux pas ouvrir aux premiers venus.

– C’est une laide coutume, dit Germain, et j’aimerais mieux être pauvre que de vivre comme cela dans la crainte.(...)¹⁸⁹

“แล้วทำไมเ็งไม่ต้อนรับล่ะ” แผลง໋ແມ້ງ໋หัวเสีย (...)

“เฮ้อ! แล้วกัน” หญิงคนใช้ตอบ “บ้านคนมีอันจะกินอย่างนี้ก็ต้องระมัดระวังหน่อยสิเจ้าคะ **อิฉัน**เป็นคนรับผิดชอบทุกอย่าง เวลานั้นไม่อยู่ **อิฉัน**ไม่อาจเปิดประตูรับใครก็ได้”

“ธรรมเนียมบัดชบอะไรพรรคนี้” แผลง໋ແມ້ງ໋โพล่งออกมา “**ข้า**อยากอยู่อย่างยากจนมากกว่าอยู่อย่างกลัวๆแบบนี้ (...)¹⁹⁰

บทสนทนาในสถานการณ์ข้างต้น อยู่บรรทัดที่ 182-191 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนແມ່ງ໋ແມ້ງ໋คือ Je(4) บุรุษสรรพนามแทนหญิงรับใช้ได้แก่ Vous(1) และ Je(2-3) ปัจจุบันด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างແມ່ງ໋ແມ້ງ໋กับหญิงรับใช้บ้านพ่อเลโอนาร์ด ได้แก่ อำนาจและ

¹⁸⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.147-148.

¹⁹⁰ ฉอรรถฯ ของด., *บึงอาถรรพ์*, หน้า 107.

สถานภาพ กล่าวคือ แอมร์แม็งเป็นชาวนาร่ำรวยและเป็นแขกของพ่อเลโอนาร์ต สถานภาพจึงสูงกว่าหญิงรับใช้ ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ การแสดงอารมณ์ กล่าวคือ แอมร์แม็งไม่พอใจที่หญิงรับใช้ไม่ต้องรับมารีกับเปอติ-ปีแยร์ เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปล Je(4) แทนแอมร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(4)” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามสำหรับผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้น้อย¹⁹¹ นอกจากนี้ “ข้า” ยังอาจใช้เป็นคำไม่สุภาพ โดยใช้พูดกับผู้ฟังที่เป็นคนใช้หรือเพื่อนกัน¹⁹² ในสถานการณ์นี้ “ข้า(4)” ใช้คู่กับบุรุษสรรพนาม “เอ็ง(1)” ซึ่งผู้วิจัยแปลจากบุรุษสรรพนาม Vous(1) แทนหญิงรับใช้ สำหรับคำว่า “เอ็ง” เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์ ที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อย หรือใช้เมื่อโกรธ หรือไม่พอใจ¹⁹³ นอกจากนี้ “เอ็ง” ยังเป็นคำไม่สุภาพซึ่งเพื่อนใช้พูดกับเพื่อน หรือนายพูดกับคนใช้¹⁹⁴ อนึ่ง สำหรับบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 Je(2-3) แทนหญิงรับใช้ ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “อีฉัน” ซึ่งเป็นคำที่ผู้น้อยหญิงใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่เจ้านาย¹⁹⁵ ด้านวิธีการแปลในที่นี้ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามเป็นบุรุษสรรพนามตามปกติ

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครแอมร์แม็งและหญิงรับใช้บ้านพ่อเลโอนาร์ต ผู้วิจัยคำนึงถึงอำนาจและสถานภาพ ประกอบกับการแสดงอารมณ์ของตัวละครด้วย ในสถานการณ์ระหว่างแอมร์แม็งกับหญิงรับใช้บ้านพ่อเลโอนาร์ตเป็นการสนทนาระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย ผู้วิจัยจึงใช้บุรุษสรรพนาม “ข้า” แทนแอมร์แม็งโดยคำนึงว่าแอมร์แม็งสถานภาพสูงกว่าหญิงรับใช้ และแปลบุรุษสรรพนามแทนหญิงรับใช้ด้วยบุรุษสรรพนาม “อีฉัน” และ “เอ็ง” โดยคำนึงว่าหญิงรับใช้สถานภาพต่ำกว่าแอมร์แม็ง

• แอมร์แม็ง-เจ้าของร้านสุรา

สถานการณ์ วันอาทิตย์ หลังจากแอมร์แม็งเที่ยวสอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับมารีและเปอติ-ปีแยร์ ในที่สุดเขาก็รู้ว่าเจ้าของนาติดตามเด็กสองคนนั้นไป

¹⁹¹ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 36.

¹⁹² พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย, หน้า 174.

¹⁹³ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 152.

¹⁹⁴ พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย, หน้า 175.

¹⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 174.

– Ah! ¹vous le connaissez donc? dit en riant le cabaretier de l'endroit, auquel il s'adressait. Oui, certes; c'est un gaillard endiablé pour courir après les filles. Mais ²je ne crois pas qu'il ait attrapé celle-là; quoique après tout, s'il l'eût vue...¹⁹⁶

“อ้อ! ¹เอ็งก็รู้จักเขาด้วยรี” เจ้าของร้านสุราแถบนั้นซึ่งแฉ่แม้งสออบถามหัวร่อ “อ้อ ไล่ตามไปแน อ้ายนั้นมันคลั่งชอบไล่จับสาว ๆ แต่ ²ข้าว่าแม่หนูนั้นคงไม่สนใจเขาหรอก ต่อให้เขาทันเห็นหล่อน...”¹⁹⁷

บทสนทนาในสถานการณ์ข้างต้น อยู่บรรทัดที่ 207-211 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนแฉ่แม้งคือ Vous(1) บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของร้านสุราคือ Je(2) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครทั้งสองโดยคำนึงถึงสภาพสังคมชนบทเป็นหลัก เนื่องจากในนวนิยายไม่บอกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครเจ้าของร้านสุรา จึงไม่อาจนำมาวิเคราะห์ดังที่ผ่านมาได้แต่พอจะอนุมานได้ว่า เจ้าของร้านสุรามีอายุใกล้เคียงกับแฉ่แม้ง หรือมากกว่าเล็กน้อยเพราะเป็นเจ้าของร้านแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนาม Vous(1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง(1)” และแปล Je(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(2)” เนื่องจาก “ข้า-เอ็ง” เป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้โดยทั่วไปในนวนิยายท้องถิ่นไทย ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้ในการแปลบุรุษสรรพนามในสถานการณ์นี้

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครเอกแฉ่แม้งกับตัวละครประกอบชายที่ไม่มีรายละเอียดด้านสังคม ผู้วิจัยจึงคำนึงถึงสภาพสังคมในชนบทและเลือกบุรุษสรรพนามที่มักใช้ในนวนิยายท้องถิ่นอย่างแพร่หลายมาใช้ ในกรณีแฉ่แม้งกับเจ้าของร้านสุราผู้วิจัยใช้ “ข้า-เอ็ง”

¹⁹⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.148.

¹⁹⁷ ฉอรรถ ชองด์, *บึงอถรรพ์*, หน้า 108.

- แฉร์แม็ง-แม่เต๋า

สถานการณ์ วันอาทิตย์ในป่าของเตอลูบ ขณะกำลังขี่ม้าตามหาเปอติ-ปีแยร์กับมารี แฉร์แม็งพบแม่เต๋าเก็บเศษฟืนอยู่ จึงเข้าไปไต่ถาม แต่เกอูตังจึงตอบคนละเรื่องกับที่เขาถาม

¹–Je ne ²vous parle pas de ça, dit Germain en s'approchant d'elle et en criant à tue-tête:

–N'avez-³vous pas vu passer dans le bois une fille et un enfant?¹⁹⁸

“¹ข้าไม่ได้พูดเรื่องนั้นสักหน่อยนะ²ยาย” แฉร์แม็งเข้าไปใกล้ๆ เกอูตังเสียงดังลั่น “³ยายไม่เห็นหญิงรุ่นและเด็กน้อยผ่านมาในป่านี้บ้างหรือ”¹⁹⁹

บทสนทนาในสถานการณ์ดังกล่าว อยู่บรรทัดที่ 13-16 ในบทที่ 14 บุรุษสรรพนามแทนแฉร์แม็งมีเพียงตัวเดียวคือ Je(1) บุรุษสรรพนามแทนแม่เต๋าได้แก่ Vous(2-3) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสอง ได้แก่ อายุ เพศ สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ คือ ความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปล Je(1) แทนแฉร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(1)” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่ตัวละครในนวนิยายท้องทุ่งไทยใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับคนทั่วไป และแปลบุรุษสรรพนาม Vous(2-3) แทนแม่เต๋าด้วยคำนามเรียกญาติ “ยาย(2-3)” ซึ่งเป็นการแปลโดยคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเป็นหลัก กล่าวคือ ในสังคมชนบทไทยมักเรียกกันด้วยคำเรียกญาติ แม้กับคนที่ไม่เป็นญาติและไม่รู้จักมักคุ้นกัน

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครแฉร์แม็งกับแม่เต๋า ผู้วิจัยคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปล กล่าวคือ แปลโดยคำนึงถึงสังคมชนบทไทยซึ่งมักเรียกกันด้วยคำเรียกญาติ ดังนั้นในกรณีแฉร์แม็งกับแม่เต๋าซึ่งไม่รู้จักกันมาก่อน ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนแฉร์แม็งด้วย “ข้า” และแปลบุรุษสรรพนามแทนแม่เต๋าด้วยคำนาม “ยาย”

¹⁹⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, p.151.

¹⁹⁹ ฉอริจ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 109-110.

- แอมร์แม็ง-เจ้าของนาออร์โมซ์

สถานการณ์ที่ 1 วันอาทิตย์ ในป่าของเตอลูบ หลังผลจากแม่เต่าแล้ว แอมร์แม็งเผชิญหน้ากับเจ้าของนาออร์โมซ์โดยบังเอิญ เจ้าของนาออร์โมซ์มาถึงเปอตี-ปีแยร์กับมารี แอมร์แม็งไม่พอใจ แต่พยายามข่มไว้

«N'avez-vous pas vu passer par ici une jeune fille de quinze ou seize ans, avec un petit garçon? dit le fermier en affectant un air d'indifférence, quoiqu'il fût visiblement ému.

– Et que lui voulez-vous? répondit Germain sans chercher à déguiser sa colère.

– Je pourrais vous dire que ça ne vous regarde pas, mon camarade! mais comme je n'ai pas de raisons pour le cacher, je vous dirai que c'est une bergère que j'avais louée pour l'année sans la connaître...²⁰⁰

“แกเห็นเด็กสาวอายุราวสิบห้าสิบหกกับเด็กชายตัวเล็ก ๆ ผ่านมาทางนี้บ้างหรือเปล่า” เจ้าของนาออร์โมซ์แสวงตีสีหน้าเรียบเฉยแม้จะกระหายใคร่รู้จนเห็นได้ชัด

“แล้วแกต้องการอะไรจากพวกเขาเล่า” แอมร์แม็งย้อนถามโดยไม่

คิดระงับโทสะของตน

“ข้าจะบอก(แก)ให้ว่ามันไม่ใช่ก่งการอะไรของแกเลย เพื่อนเอ๋ย!

แต่ข้าไม่จำเป็นจะต้องปิดบังอะไร (ข้า)จึงจะบอก(แก)ให้ว่า

หล่อนคือหญิงเลี้ยงแกะที่ข้าจ้างมาทำงานปีนี้ทั้งที่ไม่รู้จักมาก่อน...²⁰¹

ก่อน...²⁰¹

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 อยู่ในบรรทัดที่ 50-59 ในบทที่ 14 บุรุษ

สรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Vous(1,4,5,8) บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์ได้แก่ Vous(2)

²⁰⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.153.

²⁰¹ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 111.

Je(3,6,7,9) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างແມ່ແມ່เจ้าของนา ได้แก่ อำนาจและสถานะภาพ กล่าวคือ แแม่แม่กับเจ้าของนาออร์โมซ์ต่างมีฐานะร่ำรวยทัดเทียมกัน สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างແມ່แม่กับเจ้าของนาในสถานการณ์นี้ คือ ความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และการแสดงอารมณ์ กล่าวคือ ตัวละครไม่รู้จักกันมาก่อน และไม่สนิทสนมกัน เห็นได้จากการเรียกขานกันด้วยบุรุษสรรพนาม Vous แแม่แม่กำลังขุ่นเคือง เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งคนเสมอกันใช้พูดกัน²⁰² เหมาะสมที่จะเป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนเจ้าของนาออร์โมซ์เมื่อพูดกับແแม่แม่ในสถานการณ์นี้ ส่วนบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 Vous ซึ่งตัวละครทั้งสองใช้เรียกขานกัน ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “แก” ซึ่งใช้เมื่อพูดอย่างเป็นกันเองกับผู้เสมอกันหรือผู้น้อย²⁰³ ในที่นี้คือเสมอกันด้านวิธีการแปลผู้วิจัยแปล Vous(1-2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “แก(1-2)” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ ในคำพูดของเจ้าของนาออร์โมซ์ (ข้อความสุดท้าย) ผู้วิจัยแปล Je(3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(3)” ละ Vous(4) และแปล Vous(5) ด้วยบุรุษสรรพนาม “แก(5)” เพื่อลดบุรุษสรรพนามข้าในข้อความดังกล่าว ผู้วิจัยแปล Je(6) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(6)” และละ Je(7) ซึ่งอยู่ใกล้กัน และละ Vous(8) ซึ่งเป็นรูปกรรมเนื่องจากรูปประโยคอำนวยให้ละได้ จากนั้นแปล Je(9) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(9)” สรุปได้ว่าในข้อความที่เป็นคำพูดของเจ้าของนานี้มีบุรุษสรรพนามทั้งหมด 8 ตัว ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม 5 ตัว และละ 3 ตัว

สถานการณ์ที่ 2 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 1 เมื่อແแม่แม่พบกับมารีและเปอตี-ปีแยร์แล้ว เขาเห็นว่าเจ้าของนาพูดจาเทะโลมมารี จึงโกรธและทำเจ้าของนาผู้

“Homme de peu de coeur! lui dit Germain, je pourrais te
rouer de coups si je voulais! Mais je n'aime pas à faire du
mal, et d'ailleurs aucune correction n'amenderait ta
conscience...”²⁰⁴

“ไอ้คนใจสัตว์! ข้าจะช้ดเิ่งให้นวม(ข้า)ก็(ทำ)ได้! แต่ข้าไม่ชอบ
ทำร้ายใคร แล้วคนอย่างเิ่งมันไม่รู้สำนึกหรือ...”²⁰⁵

²⁰² วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 36.

²⁰³ นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ, หน้า 275.

²⁰⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.157.

²⁰⁵ ฉอริจ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 115.

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 177-182 ในบทที่ 14 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ Je (1,3,4) บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์คือ Te(2) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างแอมร์แม็งกับเจ้าของนา คือ อำนาจและสถานภาพ เช่นเดียวกับสถานการณ์ที่ 1 แต่ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ในสถานการณ์นี้ คือ การแสดงอารมณ์ กล่าวคือ แอมร์แม็งโกรธมากเมื่อเห็นเจ้าของนาพูดทะเลาะโลมมารี จึงเปลี่ยนบุรุษสรรพนามจาก Vous เป็น Tu เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” และแปลบุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” ซึ่งเป็นคำที่ใช้พูดเมื่อโกรธหรือไม่พอใจ²⁰⁶ ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปล Je (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า (1)” และแปล Te(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง(2)” ส่วน Je (3) ผู้วิจัยละเพื่อลดจำนวนบุรุษสรรพนาม และรูปประโยคอันยาวให้ละได้ สำหรับประโยคถัดไปผู้วิจัยแปล Je (4) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า (4)” นอกจากนี้ในภาษาฉบับแปลยังมี “เอ็ง(5)” ด้วยซึ่งเป็นการแปลจากประโยค (“d’ailleurs aucune correction n’amenderait ta conscience”) โดยมีการเปลี่ยนโครงสร้างประโยค กล่าวคือ ในภาษาต้นฉบับประธานของประโยคเป็นนามธรรม (“aucune correction”) แต่ในฉบับแปล ผู้วิจัยนำบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” แทนเจ้าของนามาเป็นประธานของประโยคแทน โดย “เอ็ง” นั้นแปลมาจาก Ta ใน “ta conscience” ซึ่งเป็นคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ การเปลี่ยนแปลงรูปประโยคดังกล่าวทำให้ประโยคในภาษาฉบับแปลเป็นภาษาปากมากขึ้น

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครแอมร์แม็งกับเจ้าของนาออร์โมซ์ ในกรณีที่ตัวละครพูดกันด้วยบุรุษสรรพนาม Vous ซึ่งแสดงถึงความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ยังไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจเลือกบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยยังต้องพิจารณาถึงสภาพอารมณ์ ตลอดจนอำนาจและสถานภาพของตัวละครด้วย ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกบุรุษสรรพนาม “ข้า-แก” สำหรับตัวละครที่มีสถานภาพเท่าเทียมกันพูดกัน และเมื่อโกรธก็เปลี่ยนไปใช้ “ข้า-เอ็ง”

²⁰⁶ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 152.

- แอมร์แม็ง-แมโมรีซ

สถานการณ์ที่ 1 ในสวนผลไม้ของครอบครัวพ่อโมรีซ หลังจากแอมร์แม็งกลับมาบ้านได้นานหลายเดือนแล้ว แมโมรีซสังเกตเห็นว่าแอมร์แม็งผิดปกติไป จึงถามไถ่ แอมร์แม็งยังไม่บอกความจริงให้แม่ยารู้

– Non, ma mère, répondit Germain, ¹vous avez toujours été aussi bonne pour ²moi que la mère qui ³m'a mis au monde, et je serais un ingrat si je me plaignais de ⁴vous ou de votre mari, ou de personne de la maison.²⁰⁷

“เปล่าจ๊ะ แม่” แอมร์แม็งตอบ “¹แม่ดีกับ²ฉันเหมือนแม่บังเกิดเกล้า (ของ³ฉัน)เสมอมา ⁴ฉันคงเป็นคนเนรคุณหาก⁵ฉันบ่นว่าแม่กับ ⁶พ่อหรือใครก็ตามในบ้าน”²⁰⁸

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 อยู่บรรทัดที่ 8-11 ในบทที่ 16 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ moi (2) me (3) และ Je (4-5) บุรุษสรรพนามแทนแมโมรีซได้แก่ Vous(1,6) ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสังคม คือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (ลูกเขยกับแม่ยาย) ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ คือ ความเคารพ เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการใช้บุรุษสรรพนามของตัวละครในบทสนทนาแล้ว ผู้วิจัยจึงแปล moi (2)และ Je (4-5) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน” ผู้วิจัยละ me (3) ได้เนื่องจากผู้วิจัยแปลวลีที่ว่า “la mère qui m'a mis au monde” ด้วยวลีว่า “แม่บังเกิดเกล้า” ซึ่งได้ความครบถ้วนโดยไม่จำเป็นต้องแปล me (3) อีก สำหรับบุรุษสรรพนาม Vous(1,6) แทนแมโมรีซผู้วิจัยแปลด้วยคำนามเรียกญาติ “แม่” อนึ่ง “ฉัน” กับ “แม่” เป็นคำที่ตัวละครที่เป็นลูกเขยพูดกับแม่ยายในนวนิยายชีวิตที่ท่องเที่ยวด้วย เช่น ในเรื่อง “รอยไถ่” ของไม้ เมืองเดิม*

²⁰⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.167.

²⁰⁸ ฉอริจ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 122.

* “อ้าว! ก็เมื่อไหร่จะมาจ๊ะ”

“แม่ขึ้นคอกฉันมา” (ไม้ เมืองเดิม, “รอยไถ่”, *ชุมนุมเรื่องสั้นของไม้ เมืองเดิม* (พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.]), หน้า 395)

สถานการณ์ที่ 2 วันเวลาและสถานที่เดียวกับในสถานการณ์ที่ 1 แม่โมรีซ อยากให้แฌร์แม็งบอกอย่างตรงไปตรงมาว่าเขารักหญิงคนไหนบ้างหรือไม่

– C'est qu'apparemment, Germain, ¹nous n'avons pas su deviner votre goût. Il faut donc que ²vous ³nous aidiez en ⁴nous disant la vérité.²⁰⁹

“นั่นก็เพราะแม่กับพ่อทนายใจเอ็งไม่ถูกต่างหาก แฌร์แม็งเอ๊ย เอ็งต้องช่วยพ่อกับแม่โดยพูดความจริงออกมา”²¹⁰

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 21-23 ในบทที่ 16 บุรุษสรรพนามแทนแม่โมรีซและพ่อโมรีซ คือ Nous (1,3,4) บุรุษสรรพนามแทนแฌร์แม็ง คือ Vous(2) บั้จจัยด้านสังคมที่มีผลต่อการเลือกบุรุษสรรพนามเหมือนในสถานการณ์ที่ 1 ผู้วิจัยแปล Nous (1,3) ด้วยนามวลี “แม่กับพ่อ(1)” และ “พ่อกับแม่(3)” ส่วน Nous (4) ผู้วิจัยละเนื่องจากเมื่อแปลเพียง Nous (1,3) ก็ได้รับความครบถ้วนเพียงพอสำหรับภาษาไทยแล้ว ส่วนบุรุษสรรพนาม Vous(2) แทนแฌร์แม็ง ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง(2)”

สถานการณ์ที่ 3 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 1-2 แม่โมรีซหว่านล้อมให้แฌร์แม็งเปิดเผยหญิงที่เขากำลังแอบรัก แต่แฌร์แม็งกลัวว่าแม่โมรีซจะหัวเราะเยาะที่เขารักเด็กสาว

– ¹Je ne me moquerai pas de ²vous, Germain, parce que ³vous êtes dans la peine et que ⁴je ne veux pas ⁵vous y mettre davantage. Serait-ce point la Francette?²¹¹

“แม่ไม่หัวเราะเยาะเอ็งหรอก แฌร์แม็ง เอ็งกำลังเป็นทุกข์เป็นร้อนอยู่ แม่ไม่อย่ากซ้ำเติม(เอ็ง) ไซ่แม่พร้อมเซ็ดใหม่ละ”²¹²

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 3 อยู่บรรทัดที่ 52-54 ในบทที่ 16 บุรุษสรรพนามแทนแฌร์แม็งได้แก่ Vous (2,3,5) ส่วนบุรุษสรรพนามแทนแม่โมรีซได้แก่ Je(1,4) บั้จจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว

²⁰⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.168.

²¹⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 123.

²¹¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.169.

²¹² ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 124.

เช่นเดียวกับในสถานการณ์ที่ 1-2 ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ ในบริบทวัฒนธรรมฝรั่งเศส แม่ยายมักให้เกิดริและแสดงระยะห่างกับลูกเขยโดยใช้ Vous แต่ในบริบทวัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องของผู้ใหญ่กับผู้ย่อย เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมของตัวละครแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนแม่แม้งด้วย “เอ็ง” ซึ่งผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้ย่อย²¹³ และแปลบุรุษสรรพนามแทนแม่ไมริชด้วยคำนามเรียกญาติ “แม่” ในการแปลผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je(1,4) ด้วยคำนาม “แม่” แปล Vous (2,3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” และละบุรุษสรรพนาม Vous (5) หรือ “เอ็ง(5)” เนื่องจากเป็นรูปกรรม และรูปประโยคก็อำนวยความสะดวกได้โดยไม่ทำให้เกิดความกำกวม

สถานการณ์ที่ 4 วันเวลาและสถานที่เหมือนสถานการณ์ที่ 1-3 เมื่อได้ฟังแม่แม้งเล่าเรื่องของมารีแล้ว แม่ไมริชคิดว่าเด็กสาวคนนี้มีความคิดอ่านโตเกินวัย นางจึงช่วยชี้แนะว่าการที่มารีปฏิเสธไม่ได้หมายความว่าหล่อนไม่รักเขา แต่หล่อนกลัวว่าจะขัดใจผู้ใหญ่ฝ่ายแม่แม้งมากกว่า

“Si elle dit cela, elle prouve de bons sentiments, et c'est honnête de sa part. Mais en ¹vous disant cela, Germain, elle ne ²vous guérit point, car elle ³dit sans doute qu'elle ⁴vous aime, et qu'elle ⁵vous épouserait si ⁶nous le voulions?”²¹⁴

“ถ้าพูดอย่างนั้นละก็ แสดงว่าหล่อนน้ำใจงามและซื่อตรงด้วย แต่แม่แม้งเอ๊ย ที่หล่อนพูด(กับ¹เอ็ง)อย่างนั้นนะไม่ช่วยเยียวยา หัวใจ²เอ็งบ้างเลยหรือ เพราะ(ที่)³หล่อน(บอก³เอ็ง)หมายความว่า หล่อนรัก⁴เอ็งและจะแต่งงานด้วย(เอ็ง)⁵ถ้าเรา⁶พ่อแม่ยินยอม”²¹⁵

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 4 อยู่บรรทัดที่ 103-107 ในบทที่ 16 บุรุษสรรพนามแทนแม่แม้งได้แก่ Vous(1-5) บุรุษสรรพนามแทนแม่ไมริชคือ Nous(6) ผู้วิจัยแปล Vous(2,4) แทนแม่แม้งด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง(2,4)” และละ Vous(1,3,5) เพื่อลดจำนวนบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยแปล Nous(6) แทนพ่อแม่ไมริชพร้อมทั้งพ่อแม่ไมริชด้วยสรรพนามวลี “เราพ่อแม่(6)”

²¹³ วราภรณ์ แสงสด, บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ, หน้า 152.

²¹⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.170.

²¹⁵ ฉอรัจ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 125-126.

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครแอมร์แม็งกับแม่โมรีซ ผู้วิจัยพิจารณา ปัจจัยด้านไวยากรณ์ และปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (ลูกเขยกับแม่ยาย) และปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ในบริบทวัฒนธรรมฝรั่งเศสได้แก่ ความเคารพ (แอมร์แม็งเคารพแม่โมรีซในฐานะแม่ยาย) การให้เกียรติ ตลอดจนการแสดงระยะห่าง (แม่โมรีซกับแอมร์แม็งเรียกขานกันด้วยบุรุษสรรพนาม Vous) เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมและคำนึงถึงบริบทวัฒนธรรมไทยแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามที่แอมร์แม็งพูดกับแม่โมรีซว่า “ฉัน-แม่” และแปลบุรุษสรรพนามที่แม่โมรีซพูดกับแอมร์แม็งว่า “แม่-เอ็ง” นอกจากการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามและคำนามแล้วยังมีการแปลด้วยสรรพนามวลี “เราพ่อแม่” และนามวลี “พ่อกับแม่” “แม่กับพ่อ” ซึ่งแทนแม่โมรีซกับพ่อโมรีซ (ในกรณีนี้แม่โมรีซแทนตัวเองด้วยบุรุษสรรพนาม Nous) และมีการละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสม

4.2.2.3 ตัวละครเอกหญิงกับตัวละครประกอบ

- **มารี-เปอติ-ปีแยร์**

สถานการณ์ที่ 1 เช้าวันเสาร์ เปอติ-ปีแยร์ร้องไห้ขอตามแอมร์แม็งไปฟูร์ชด้วย แต่เขาไม่ยอมให้ไป อ้ายหนุ่น้อยใจจึงหนีออกจากบ้าน มารีเห็นมันเก็บลูกไม้กินด้วยความหิวโหยจึงให้ขนมปังแอมร์แม็ง อ้ายหนุขอใจมารี

'Merci, ma Marie mignonne: quand tu viendras chez nous, je te donnerai de la galette.'²¹⁶
 'ขอใจจะ พี่มารีคนงาม เมื่อไหร่(พี่)มาบ้านเรา หนูจะให้ขนมกาแลต(แแก่)(พี่)'²¹⁷

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 1 มารีถ่ายทอดคำพูดของเปอติ-ปีแยร์ บทสนทนานี้อยู่บรรทัดที่ 30-31 ในบทที่ 6 บุรุษสรรพนามแทนเปอติ-ปีแยร์ได้แก่ Je(3) Nous(2) บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Tu(1) Te(4) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเปอติ-ปีแยร์กับมารีได้แก่ อายุ ความเป็นเพื่อน ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ได้แก่ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je(3) และ Nous(2) แทนเปอติ-ปีแยร์ด้วยบุรุษ

²¹⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.80.

²¹⁷ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 53.

สรรพนาม “หนู(3)” ซึ่งเด็กผู้ชายใช้เมื่อผู้ฟังเป็นผู้อาวุโสกว่าที่สนิทสนม²¹⁸ และ “เรา(2)” ส่วนบุรุษสรรพนาม Tu(1) และ Te(4) แทนมารี ผู้วิจัยละเนื่องจากบทสนทนาในภาษาไทยอาจละประธานและกรรมได้เพราะอาศัยบริบทบอกข้อความที่ละไป ในที่นี้เปอตี-ปีแยร์พูดกับมารีเท่านั้น การละบุรุษสรรพนามจึงไม่ทำให้เข้าใจเป็นอย่างอื่น

สถานการณ์ที่ 2 ปายวันเสาร์ เมื่อเปอตี-ปีแยร์อ่อนแวมั่งเพื่อขอตามไปด้วยได้แล้ว มารีแสดงความห่วงใยเด็กน้อย

(...) si tu sens le froid quand la nuit viendra, dis-le-moi,
mon Pierre, je te serrera dans ma cape. Embrasse ton
petit père, et demande-lui pardon d'avoir fait le méchant.
Dis que ça ne t'arrivera plus, jamais! jamais, entends-tu?²¹⁹

(...)ถ้าตึกตึก¹เอ็งหนาว บอก²พี³นะ ปีแยร์เอ๋ย ⁴พีจะกอดเอ็งไว้ใน
เสื้อคลุม จูบขอบคุดนพอกเอ็งเสียซี แล้วขอโทษเขาที่ทำตัวไม่ดี บอก
ว่า⁵เอ็งจะไม่ทำ ไม่ทำเยี่ยงนี้อีก! (เอ็ง)เข้าใจไหม²²⁰

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 อยู่บรรทัดที่ 217-221 ในบทที่ 6 บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Moi(2) และ Je(3) บุรุษสรรพนามแทนเปอตี-ปีแยร์ได้แก่ Tu(1) Te(4-5) Tu(6) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมารีกับเปอตี-ปีแยร์ได้แก่ อายุ ความเป็นเพื่อน กล่าวคือ มารีเป็นมิตรต่างวัยของเปอตี-ปีแยร์ สำหรับปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสอง คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เช่นเดียวกับในสถานการณ์ข้างต้น เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมของตัวละครแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนมารีด้วยคำนามเรียกญาติ “พี” และแปลบุรุษสรรพนามแทนเปอตี-ปีแยร์ด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” ซึ่งใช้เมื่อพูดอย่างเป็นกันเองกับผู้น้อย²²¹

²¹⁸ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 274.

²¹⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.86.

²²⁰ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 59.

²²¹ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 275.

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครมารีและเปเต้-ปีแยร์ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านไวยากรณ์และปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะปัจจัยด้านสังคมกล่าวคือ อายุ ความเป็นเพื่อน และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งกำหนดให้ตัวละครทั้งสองพูดกันด้วยบุรุษสรรพนาม Tu ในการแปล ผู้วิจัยใช้บุรุษสรรพนามที่แสดงถึงความเป็นกันเองและความสนิทสนมของตัวละคร ได้แก่ “หนู-พี่” ใช้เมื่อเปเต้-ปีแยร์พูดกับมารี และ “พี่-เอ็ง” ใช้เมื่อมารีพูดกับเปเต้-ปีแยร์

• มารี-เจ้าของนาออร์โมซ์

สถานการณ์ที่ 1 สถานการณ์นี้เกิดขึ้นก่อนมารีจะออกเดินทางไปออร์โมซ์สองวัน เจ้าของนาออร์โมซ์ซึ่งมาผ่านมาเห็นมารีเลี้ยงแกะอยู่ จึงเข้าไปชักชวนให้ไปเลี้ยงแกะที่ทุ่งของเขา บทสนทนาในสถานการณ์นี้ แม็กก็เฝ้าเป็นผู้ถ่ายทอดคำพูดของเจ้าของนาออร์โมซ์ ให้พ่อโมรีชและแม่โมรีชฟัง

¹ “Vous n’êtes guère occupée, ma petite fille, (...) et trois
moutons pour une pastoure, ce n’est guère. Voulez-vous
en garder cent? je vous emmène.”²²²

“¹ หนูเอ็งไม่ค่อยยุ่งเท่าไรเลยนี่ (...) แกะแค่สามสำหรับ
เด็กเลี้ยงแกะนะไม่พอดอกนะ ² เอ็งอยากเลี้ยงสักร้อยตัวไหม
ละ ³ ข้าจะพา(เอ็ง)ไป”²²³

บทสนทนาในสถานการณ์นี้ อยู่บรรทัดที่ 48-51 ในบทที่ 5 เนื่องจากบทสนทนาดังกล่าวซ้อนอยู่ในคำพูดของแม็กก็เฝ้าซึ่งพูดถึงการได้งานเลี้ยงแกะของมารี การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวเจ้าของนาออร์โมซ์ Je(1) และบุรุษสรรพนามแทนตัวมารี Vous(1,2,4) จึงแปลโดยผ่านมุมมองของแม็กก็เฝ้าประกอบกับสถานภาพทางสังคมของเจ้าของนาออร์โมซ์ เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสังคมแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนมารีด้วย “เอ็ง” ซึ่งนอกจากจะเป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกผู้น้อยแล้ว²²⁴ ก็ควรเป็นบุรุษสรรพนามที่แม็กก็เฝ้าใช้เรียกลูกของตนด้วย และแปลบุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่แทนตัวเองเมื่อพูดกับผู้น้อย²²⁵

²²² Sand, George, *La Mare au diable*, p.73.

²²³ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 48-49.

²²⁴ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 152.

²²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

ตามปกติ ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Vous(1,2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เอ็ง” และละ “เอ็ง (4)” เนื่องจากเป็นกรรมและรูปประโยคอำนวยให้ละได้ ส่วนบุรุษสรรพนาม Je(1) ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ

สถานการณ์ที่ 2 วันอาทิตย์ ที่ป่าของเตอลู๊ป เจ้าของนาออร์โมซีหา
อุบายที่จะพูดคุยกับมารีต่อหน้าแลร์แม็งและเปอตี-ปีแยร์ แต่มารีรู้ทัน

(1)

“Hé! la petite, dit-il, ¹vous avez oublié chez ²nous quelque
chose que ³je ⁴vous rapporte.”²²⁶

“นี่! แม่หนู” เขากล่าว “¹เจ้าลืมของไว้ที่บ้านของเรา ²เราจึงนำมาคืนให้
(⁴เจ้า)”²²⁷

(2)

– Nenni, Monsieur, répondit la petite Marie, ¹je n’ai rien
oublié, et je n’ai rien à ²vous ³demander...²²⁸

“เปล่าเลย เมอซีเยอร์” มารีตอบ “¹ดิฉันไม่ได้ลืมอะไรเลย และ
(²ดิฉัน)ไม่มีอะไรจะร้องขอจาก³ท่านด้วย...”²²⁹

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 2 ข้อความ (1) เป็นคำพูดของเจ้าของนา อยู่
บรรทัดที่ 121-122 ในบทที่ 14 ข้อความ (2) เป็นคำพูดของมารี อยู่บรรทัดที่ 123-124 ในบทเดียวกัน

ในข้อความ (1) บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาได้แก่ Nous(2) และ Je(3)
บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Vous(1,4) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาดังนี้ Nous(2) แปลด้วย
บุรุษสรรพนาม “เรา(2)” และ Je(3) แปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา(3)” บุรุษสรรพนาม Vous(1) แทนมารี
ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า(1)” และละบุรุษสรรพนาม Vous(4) หรือ “เจ้า(4)” เนื่องจากเป็นรูป
กรรมและรูปประโยคอำนวยให้ละได้ คู่ของบุรุษสรรพนามในข้อความนี้คือ “เรา-เจ้า” หากพิจารณาปัจจัย
ด้านสังคมระหว่างเจ้าของนาและมารี มารีสถานภาพต่ำกว่าเพราะในสถานการณ์นี้หล่อนเป็นลูกจ้างของ
เจ้าของนาควรจะแปลว่า “ข้า-เอ็ง” แต่เนื่องจากเจ้าของนาเป็นคนเจ้าชู้และยังหวังได้ประโยชน์จากตัวมารี

²²⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.155.

²²⁷ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 113.

²²⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, p.155.

²²⁹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 113.

อยู่ จึงทำให้ต้องเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามที่แสดงความเอ็นดูคือ “เจ้า” และบุรุษสรรพนามแทนตนว่า “เรา” ใช้ต่อเนื่องจากวลี “บ้านของเรา” และเป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่แทนตัวเองเมื่อพูดกับผู้น้อยได้²³⁰

ในข้อความ (2) บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Je(1-2) บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์คือ Vous(3) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ อำนาจและสถานภาพดังได้กล่าวแล้ว แต่ในสถานการณ์นี้มารีหมดความเคารพเจ้าของนา ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนมารีด้วยบุรุษสรรพนาม “ดิฉัน” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่หญิงใช้พูดกับผู้เสมอกันหรือสูงกว่าอย่างสุภาพ²³¹ ในกรณีนี้คือผู้เสมอกันเพราะมารีเห็นตนเองเสมอกับเจ้าของนาแล้ว และเป็นการประชดด้วยความสุภาพ และแปลบุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาด้วยบุรุษสรรพนาม “ท่าน” ซึ่งเป็นคำใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย เป็นคำกลางๆหรือแสดงความเคารพ²³² แต่ในที่นี้เป็นคำกลางๆ* ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยละ Je(2) หรือ “ดิฉัน(2)” เนื่องจากในประโยคภาษาไทยเป็นประโยคความรวมซึ่งเชื่อมด้วย “และ” โดยมีประธานตัวเดียวกัน ผู้วิจัยจึงละ “ดิฉัน(2)”

สถานการณ์ที่ 3 วันเวลาและสถานที่เดียวกับสถานการณ์ที่ 2 เจ้าของนาออร์โมซ์หลอกกล่อมมารีด้วยของกำนัล (ข้อความ1) หลังจากนั้นเขายัดเหยียดเงินใส่มือมารี หล่อนโกรธจัด ปาถุงเงินใส่หน้าเขาแล้วกล่าวตอบ (ข้อความ 2)

(1)

1 2
 (...) Je repasserai par chez vous un de ces jours ; et si
 3 4 5
 tu n'as rien dit, je te donnerai encore quelque chose...Et
 6 7 8 9
 puis, si tu es plus raisonnable, tu n'as qu'à parler : je te
 10 11 12
 ramènerai chez moi, ou bien, j'irai causer avec toi à la
 13 14 15
 brune dans les prés. Quel cadeau veux-tu que je te
 porte?“²³³

²³⁰ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 126.

²³¹ นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ, หน้า 275.

²³² ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, หน้า 524.

* พระยาอุปกิตศิลปสาร กล่าวไว้ว่า “ท่าน” เมื่อกล่าวกับผู้ฟัง ใช้เป็นกลางทั่วไปก็มี (พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย, หน้า 175)

²³³ Sand, George, La Mare au diable, p.156.

“(…)¹ข้า⁴จะแวะไปบ้านเจ้า²เร็ว⁵ๆนี้แหละ ถ้าเจ้า³ไม่ปากพล่อยไป
 ละก็ ข้า⁷จะให้รางวัลเจ้า⁸อีก...และหากเจ้า⁹คิดเป็นอีกสักนิดละก็
 (เจ้า¹⁰)แค่เอ่ยปากเท่านั้น ข้า¹¹จะพาเจ้า¹²ไปบ้านข้า¹³ หรือไม่(ข้า¹⁴)ก็
 จะมาคุยกับเจ้า¹⁵ในทุ่งหญ้าตอนพลบค่ำ เจ้า¹³อยาก¹⁴ให้ข้า¹⁴เอา
 อะไรมากำหนด(เจ้า¹⁵)ล่ะ”²³⁴

(2)

“(…)¹ Je vous remercie beaucoup, et vous prie, quand vous
 repasserez par chez nous, de me faire avertir (...)²³⁵”

“(…)¹ ดิฉัน²ขอ³บใจท่าน⁴มากและเมื่อ⁵ไหร่⁶ท่าน⁷จะผ่านไปบ้านเรา
 ขอ⁸ให้ท่าน⁹ช่วยบอกฉัน¹⁰ด้วย(...)²³⁶”

บทสนทนาในสถานการณ์ที่ 3 ข้อความ (1) เป็นคำพูดของเจ้าของนา อยู่
 บรรทัดที่ 144-149 ในบทที่ 14 ข้อความ (2) เป็นคำพูดของมารี อยู่บรรทัดที่ 152-154 ในบทเดียวกัน

ในข้อความ(1) บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซีได้แก่ Je(1,4,8,11,14)
 และ Moi(10) บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Vous(2) Tu(3,6,7,13) Te(5,9,15) และToi(12) ปัจจัยด้าน
 สังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของนาออร์โมซีกับมารีคือ อำนาจและสถานภาพ สำหรับ
 ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครสองตัวนี้คือ การลดตัว กล่าวคือ เจ้าของ
 นาพูดจาทะโลมมารีและในสถานการณ์นี้ เจ้าของนาเรียกมารีไปพูดใกล้ๆตัว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษ
 สรรพนามแทนมารีด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า” ซึ่งเป็นคำที่ใหญ่พูดกับผู้น้อยอย่างเอ็นดู²³⁷ แปลบุรุษ
 สรรพนามแทนเจ้าของนาด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งใช้เมื่อพูดอย่างเป็นกันเองกับผู้น้อยหรือ
 ผู้น้อย²³⁸ ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปล Je(1) Vous(2) Tu(3) Je(4) Te(5) ซึ่งอยู่ในประโยคเดียวกันด้วย
 บุรุษสรรพนาม “ข้า(1)” “เจ้า(2)” “เจ้า(3)” “ข้า(4)” “เจ้า(5)” ตามลำดับซึ่งเป็นการแปลตามปกติ
 จากนั้นจึงพิจารณาบุรุษสรรพนาม Tu(6) Tu(7) Je(8) Te(9) Moi(10) Je(11) Toi(12) ซึ่งอยู่ในประโยค
 เดียวกัน แล้วแปล Tu(6) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า(6)” ละ Tu(7) หรือ “เจ้า(7)” เนื่องจากอยู่ในประโยค

²³⁴ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 114.

²³⁵ Sand, George, La Mare au diable, p.156.

²³⁶ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 114.

²³⁷ นววรรณ พันธุเมธา, คลังคำ, หน้า 275.

²³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 274.

เงื่อนไข (“หาก”) ซึ่งมีประธานตัวเดียวกัน จึงละตัวหนึ่งได้ จากนั้นแปล Je(8) Te(9) Moi(10) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า(8)” “เจ้า(9)” “ข้า(10)” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ จากนั้นผู้วิจัยละ Je(11) หรือ “ข้า(11)” เนื่องจากอยู่ในโครงสร้างประโยคให้เลือก (“หรือไม่...ก็”) ซึ่งมีประธานตัวเดียวกันจึงละได้ตัวหนึ่ง จากนั้นแปล Toi(12) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า(12)”ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ สำหรับประโยคสุดท้ายของข้อความซึ่งมีบุรุษสรรพนาม Tu(13) Je(14) และ Te(15) ผู้วิจัยแปล Tu(13) Je(14) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เจ้า(13)” “ข้า(14)” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ และละ Te(15) หรือ “เจ้า(15)” เนื่องจากเป็นรูปกรรม และรูปประโยคอำนวยให้ละได้

ในข้อความ (2) บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Je(1) Nous(5) และ Me(6) บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาได้แก่ Vous(2-4) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมารีกับเจ้าของนาออร์โมซ์คือ อำนาจและสถานภาพนั้นหมดไป ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองคือ อารมณ์โกรธ ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Je(1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ดิฉัน(1)” เหมือนในสถานการณ์ที่ 2 (ข้อความที่ 2) และแปล Vous(2-4) ซึ่งแทนเจ้าของนาออร์โมซ์ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ท่าน(2-3,5)” เหมือนในสถานการณ์ที่ 2 (ข้อความที่ 2) นอกจากนี้เพื่อแสดงอารมณ์โกรธของมารีที่ทวีมากขึ้น ผู้วิจัยแปล Me(6) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ฉัน(6)” ซึ่งเป็นคำสุภาพน้อยกว่า “ดิฉัน(1)” และแสดงความเสมอกันแท้จริง สำหรับบุรุษสรรพนาม Nous(5) ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา(4)” โดยย้ายที่บุรุษสรรพนามเพื่อให้เป็นไปตามโครงสร้างประโยคภาษาไทย (จึงทำให้ตัวเลขกำกับบุรุษสรรพนามในต้นฉบับและฉบับแปลไม่ตรงกัน)

สถานการณ์ที่ 4 วันเวลาและสถานที่เหมือนสถานการณ์ก่อน เมื่อถูกมารีปาตุงเงินใส่หน้า เจ้าของนาออร์โมซ์โกรธมาก ตั้งท่าจะตีหล่อนด้วยไม้เท้า

¹ “Vous êtes une menteuse et une sottise langue! dit le fermier courroucé, en levant son bâton d’un air de menace. ² Vous voudriez faire croire ce qui n’est point, ³ mais ⁴ vous ne me tirerez pas d’argent : on connaît vos pareilles!” ²³⁹

²³⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.156.

“¹นั่งเด็กต่อแหลปากเสีย!” เจ้าของนาเกิดโทสะโพล่งออกไป
พลางเงื้อไม้เท้าชู² “เอ็งมัน³ บั่นน้ำเป็นตัว แต่เอ็ง³ไม่มีทางได้เงิน
จาก⁴ข้าดอก ใครๆก็รู้จักหญิงพรรค้อย่างเอ็งดี!”²⁴⁰

บทสนทนาในสถานการณ์ข้างต้น อยู่บรรทัดที่ 158-162 ในบทที่ 14 บุรุษ
สรรพนามแทนมารีได้แก่ Vous(1-3) ส่วนบุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์คือ Me(4) ในสถานการณ์
นี้ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ได้แก่ การแสดงอารมณ์ กล่าวคือ เจ้าของนาโกรธมารีที่ปา
ถุงเงินใส่หน้าและรู้ทันความคิดเขา เดิมผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามที่เจ้าของนาออร์โมซ์พูดกับมารีว่า “ข้า-
เจ้า” มาในสถานการณ์นี้ ผู้วิจัยเปลี่ยนจาก “ข้า-เจ้า” เป็น “ข้า-เอ็ง” และแปล Vous(1) ด้วยนามวลีแสดง
ความโกรธว่า “นั่งเด็ก(1)”

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนมารีกับเจ้าของนาออร์โมซ์ในเบื้องต้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสังคม กล่าวคือ อำนาจ สถานภาพ และความเคารพ แต่เมื่อตัวละครสถานภาพสูงกว่า
คือ เจ้าของนาแสดงพฤติกรรมเลวร้าย ความเคารพก็หมดไป และตัวละครแสดงออกตามอารมณ์
ความรู้สึก ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามตามอารมณ์ความรู้สึกนั้น มารีพูดกับเจ้าของนาออร์โมซ์ด้วย
บุรุษสรรพนาม “ดิฉัน-ท่าน” แสดงความเสมอกัน เพราะเลิกรู้สึกเคารพเจ้าของนาแล้ว และใช้บุรุษ
สรรพนาม “ฉัน-ท่าน” เมื่อโกรธจัดยิ่งขึ้น เจ้าของนาออร์โมซ์พูดกับมารีด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา-เจ้า”
และ “ข้า-เจ้า” เมื่อพูดกับมารีโดยยังหวังประโยชน์จากตัวมารี และบุรุษสรรพนาม “ข้า-เอ็ง” เมื่ออยู่ใน
อารมณ์โกรธ เพราะมารีแสดงให้เห็นชัดเจนว่าจะไม่ยอมคล้อยตามความต้องการของเขา นอกจากการ
แปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามแล้วก็ยังมีการแปลด้วยนามวลี “นั่งเด็ก” ซึ่งเป็นคำที่เจ้าของนา
เรียกมารีเมื่อโกรธ นอกจากนี้ก็มีการละบุรุษสรรพนามที่เป็นประธานและเป็นกรรมตามความเหมาะสม

4.2.2.4 ตัวละครประกอบกับตัวละครประกอบ

- พ่อโมริซ-แม็กกีแอนด์

สถานการณ์ เห็นวันศุกร์ ที่บ้านพ่อโมริซ แม็กกีแอนด์มาคุยกับแม่โมริซ
และขอถ่านกอล์ฟด้วย พ่อโมริซบอกแม็กกีแอนด์กับแม่โมริซว่าแอมร์แม็งจะเดินทางไปดูตัวหญิงที่จะมา

* “มัน” เป็นบุรุษสรรพนามเงา ช่วยให้ประโยคเป็นภาษาปากมากขึ้น

²⁴⁰ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 114.

เป็นภรรยาใหม่ที่ฟูรีซ แม็กก็แด้จึงขอให้มารีซึ่งจะไปเลี้ยงแกะที่ออร์โมซ์เดินทางไปกับลูกเขยพ่อ
มารีซด้วย เพราะฟูรีซกับออร์โมซ์อยู่ใกล้กัน

(1)

– Vous êtes venue chercher le feu du soir, mère Guillette,
lui dit le vieillard. Voulez-vous quelque autre chose?

– Non, père Maurice, répondit-elle ; rien pour le moment.

Je ne suis pas quemandeuse, vous le savez, et je
n'abuse pas de la bonté de mes amis.²⁴¹

“(เอ็ง)มาหาถ่านก่อไฟรี แม็กก็แด้” พ่อมารีซเอ่ยถาม “(เอ็ง)
อยากได้อะไรอีกไหมล่ะ”

“ไม่แล้วละ พ่อมารีซ” หญิงเพื่อนบ้านตอบ “เวลานี้ยังไม่ต้องการ
ข้าไม่ใช่พวกช่างขอนี้ เอ็งก็รู้ อีกอย่างข้าเองก็ไม่อยากเอาไรต์เอา
เปรียบน้ำใจเพื่อนบ้าน”²⁴²

(2)

Ah! il va à Fourche? observa la Guillette. Voyez comme
ça se trouve! cela m'arrange beaucoup, et puisque vous
me demandiez tout à l'heure si je désirais quelque
chose, je vas vous dire, père Maurice, en quoi vous
pouvez m'obliger.²⁴³

“อ้อ! จะไปย่านฟูรีซรี” แม็กก็แด้ถาม “แห่มดูรี ช่างปะเหมาะจริง
เทียว! สะดวกกับข้านัก ในเมื่อพ่อมารีซถามข้าเมื่อตะกี้ว่า(ข้า)
จะเอาอะไรอีกไหม ข้าก็จะบอก(เอ็ง)เสียเลยว่า(เอ็ง)จะช่วยข้า
ได้อย่างไร”²⁴⁴

²⁴¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.71.

²⁴² ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 47.

²⁴³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.72.

²⁴⁴ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 48.

บทสนทนา (1) อยู่บรรทัดที่ 9-14 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริซ คือ Vous(4) บุรุษสรรพนามแทนแม่ก็แย็ต ได้แก่ Vous(1) Vous(2) Je(3) Je(5) บุรุษสรรพนาม Vous ที่แม่ก็แย็ตใช้พูดกับพ่อโมริซนั้นเป็นการแสดงความสุภาพระหว่างเพื่อนบ้านสูงอายุเหมือนกัน ในการแปลผู้วิจัยใช้บุรุษสรรพนาม “ข้า-เอ็ง” ตามที่ใช้กันในนวนิยายท้องถิ่นของไทยทั่วไป นอกจากนี้บุรุษสรรพนาม “เอ็ง” ก็เป็นคำที่เพื่อนใช้พูดกัน²⁴⁵ ผู้วิจัยละบุรุษสรรพนาม “เอ็ง(1)” และ “เอ็ง(2)” หรือ Vous(1) และ Vous(2) เนื่องจากอยู่ในประโยคคำถามในบทสนทนาซึ่งละบุรุษสรรพนามได้และทำให้ดูเป็นภาษาพูดมากขึ้น

บทสนทนา (2) อยู่บรรทัดที่ 27-31 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริซ ได้แก่ Vous(2,6,7) บุรุษสรรพนามแทนแม่ก็แย็ตได้แก่ Me(1,3,8) Je(4-5) ปัจจัยด้านสังคมในบทสนทนาเหมือนในบทสนทนาแรก ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Vous(2) แทนพ่อโมริซ ด้วยนามวลี “พ่อโมริซ” เนื่องจากในข้อความนี้มีคำว่า (“père Maurice”) อยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนาม Vous(2) ด้วยนามวลี “พ่อโมริซ(2)” และละบุรุษสรรพนาม “เอ็ง(6-7)” เนื่องจากเมื่อพิจารณาข้อความในบทแปลแล้ว การละบุรุษสรรพนามจะทำให้บทสนทนากระชับ เป็นธรรมชาติ และไม่มีบุรุษสรรพนามซ้ำกัน สำหรับบุรุษสรรพนามแทนแม่ก็แย็ต Me(1,3,8) และ Je(5) ด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งเป็นการแปลตามปกติ และละ Je(4) หรือ ข้า(4) เนื่องจากอยู่ใกล้กับ “ข้า(3)” จึงละเพื่อลดจำนวนบุรุษสรรพนามในประโยค

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครพ่อโมริซและแม่ก็แย็ตซึ่งในนวนิยายเป็นเพื่อนบ้านกัน และในภาษาต้นฉบับพูดกันด้วยบุรุษสรรพนาม Vous ซึ่งในที่นี้แสดงความสุภาพระหว่างเพื่อนวัยสูงอายุ ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามที่ตัวละครทั้งสองใช้เรียกขานกันด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า-เอ็ง” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่มักพบในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นของไทย นอกจากการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามแล้ว ยังมีการแปลบุรุษสรรพนามด้วยนามวลี “พ่อโมริซ” ด้วย ซึ่งผู้วิจัยใช้คำในเรื่องที่ผู้เล่าเรื่องใช้เรียกตัวละครมาใช้แทนบุรุษสรรพนาม ซึ่งช่วยละบุรุษสรรพนามได้อีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้ก็ยังมีการละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสมด้วย

²⁴⁵ พระยาอุปกิตศิลปสาร, *หลักภาษาไทย*, หน้า 175.

- แม่โมริซ-แม็กกี้แอนด์

สถานการณ์ เย็นวันศุกร์ ที่บ้านพ่อโมริซ แม็กกี้แอนด์บอกกับพ่อโมริซว่า มารีจะไปออริโมซ์ และจะอยู่ที่นั่นจนกระทั่งสิ้นปี แม่โมริซแปลกใจ แม็กกี้แอนด์จึงเล่าเรื่องที่เจ้าของนามาว่าจ้างมารีไปเลี้ยงแกะที่ออริโมซ์ให้ฟัง

(1)

– Comment! dit la mère Maurice, ¹ vous vous séparez de votre fille?

– Il faut bien qu'elle entre en condition et qu'elle gagne quelque chose.(...)²⁴⁶

“อ้าว!” แม่โมริซพูดว่า “¹นี่จะแยกกันอยู่กับลูกสาวรี”

“ถึงเวลาที่มันต้องไปทำงานหารายได้บ้าง”²⁴⁷

(2)

¹“Nous avons pleuré toutes deux; mais enfin le courage est venu. Nous nous sommes dit que nous ne pouvions pas rester ensemble, puisqu'il y a à peine de quoi faire vivre une seule personne sur notre lopin de terre (...)”²⁴⁸

“¹ข้ากับน้องหนูได้แต่ร้องไห้ ในที่สุดก็หักใจได้ แล้ว²(เรา)พูดกันว่า³เราไม่อาจอยู่ด้วยกันได้ กะสมบัติที่แค่แม่ตัวนี้ตายนี้ ถึงตัวคนเดียวก็ไม่รู้จะหาอะไรมาได้”²⁴⁹

บทสนทนาที่ (1) อยู่บรรทัดที่ 38-41 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนแม็กกี้แอนด์ได้แก่ Vous(1) ซึ่งผู้วิจัยแปลด้วยสรรพนาม “นี่” ซึ่งเป็นคำใช้แทนชื่อบุคคลหรือสิ่งที่อยู่ใกล้²⁵⁰

²⁴⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.72.

²⁴⁷ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 48.

²⁴⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, p.73.

²⁴⁹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 49.

²⁵⁰ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 277.

บทสนทนาที่ (2) อยู่บรรทัดที่ 60-64 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนแม่ก็แก้ได้แก่ Nous(1-3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Nous(1) ด้วยสรรพนามวลี “ข้ากับน้องหนู” แปล Nous(3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” และละ Nous (2) ซึ่งเมื่อละแล้วทำให้ประโยคระดับขึ้น จะเห็นได้ว่าหากต้องแปลบุรุษสรรพนามหลายตัวในข้อความหนึ่งๆนั้น เราอาจเลี่ยงการใช้บุรุษสรรพนามซ้ำได้ โดยการแปลด้วยสรรพนามวลี และการละบุรุษสรรพนามเช่นในตัวอย่างนี้

สรุป ในการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครแม่โมรีชกับแม่ก็แก้ เนื่องจากแม่โมรีชกับแม่ก็แก้เป็นเพื่อนบ้านกัน ปัจจัยด้านสังคมที่มีผลต่อการใช้บุรุษสรรพนามก็คงจะเหมือนกัน ในนวนิยายมีบทสนทนาโต้ตอบระหว่างตัวละครสองตัวนี้น้อย จึงไม่ค่อยเห็นการใช้บุรุษสรรพนามมากนัก แต่จากการแปลจะเห็นได้ว่าเราอาจใช้สรรพนามบอกความใกล้เคียง เช่น “นี่” แทนชื่อคนหรือแทนบุรุษสรรพนามได้ และในการแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์ นอกจากจะแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เรา” แล้ว ยังอาจแปลด้วยบุรุษสรรพนามวลีเพื่อเน้นให้ชัดเจนได้ เช่น “ข้ากับน้องหนู”

4.2.2.5 ตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในบทสนทนา

- แฌร์แม็ง

แม่โมรีชพูดกับพ่อโมรีช

“À la bonne heure! s'écria la mère Maurice; ce pauvre enfant! Dieu veuille qu'il trouve une femme aussi bonne et aussi brave que lui!”²⁵¹

“ดีจริง!” แม่โมรีชอุทาน “อ้ายหนุ่มคนนี่! พระผู้เป็นเจ้าคงจะให้มัน¹ พบหญิงที่ดีและขยันขันแข็งเหมือนมัน²เป็นแน่!”²⁵²

บทสนทนาที่คัดมาเป็นคำพูดของแม่โมรีชซึ่งเป็นแม่ยายของแฌร์แม็ง อยู่บรรทัดที่ 24-26 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนแฌร์แม็งได้แก่ Il (1) และ Lui (2) ผู้วิจัยได้กล่าวถึงปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์และเป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างแม่โมรีชกับแฌร์แม็งไปแล้วข้างต้น ในที่นี้แม่โมรีชพูดถึงแฌร์แม็งซึ่งเป็นลูกเขย ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ที่ผู้ใหญ่วิ

²⁵¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.72.

²⁵² ฉอรรถ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 48.

กล่าวถึงผู้น้อย²⁵³ ในกรณีนี้เชิงเอ็นดูด้วยซ้ำเพราะแม่โมริซตีใจถ้าแอมร์แม็งจะได้แต่งงานใหม่ ผู้วิจัยแปล II (1) และ Lui (2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” โดยไม่อาจละตัวใดตัวหนึ่งได้เพราะรูปประโยคไม่อำนวย และหากละจะทำให้ประโยคภาษาไทยไม่ครบความ

พ่อโมริซพูดกับแม่กีแย็ต

(...) il pourra même la prendre en croupe sur la jument,
ce qui ménagera ses souliers. Le voilà qui rentre pour
souper. (...)²⁵⁴

(...) ¹เขาจะให้มารีนั่งม้าไปด้วยก็ได้ เกือกจะได้ไม่สึก นั้นไงล่ะ
(²เขา)กลับมากินมือเย็นแล้ว(...)²⁵⁵

บทสนทนาที่คัดมาเป็นคำพูดของพ่อโมริซซึ่งเป็นพ่อตาของแอมร์แม็ง อยู่ในบรรทัดที่ 105-107 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนแอมร์แม็งได้แก่ II (1) และ Le (2) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม II (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ซึ่งเป็นคำใช้เอ่ยถึงผู้อื่นโดยทั่วไป²⁵⁶ หากพ่อโมริซพูดถึงแอมร์แม็งกับแม่โมริซก็ใช้ “มัน” แทนได้ด้วยเหตุผลเดียวกับตัวอย่างข้างต้น แต่ในที่นี้พูดกับแม่กีแย็ตซึ่งเป็นคนนอก จึงใช้ “เขา” แทนตัวแอมร์แม็ง อนึ่งผู้วิจัยละบุรุษสรรพนาม Le (2) หรือ เขา (2) เนื่องจากหมายถึงแอมร์แม็งเช่นเดียวกับ II (1) และเมื่ออยู่ในบทสนทนาจึงอาจละได้เพราะประธานในประโยคก่อนหน้าชัดเจนอยู่แล้ว

มารีพูดกับเปอตี-ปีแยร์

(...) ton père n'en soupe pas moins. Veux-tu souper
avec lui? Je n'ai pas mangé ta part; je me doutais bien
que tu la réclamerais!²⁵⁷

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁵³ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 119.

²⁵⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.75.

²⁵⁵ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 50.

²⁵⁶ นววรรณ พันธุเมธา, *คลังคำ*, หน้า 276.

²⁵⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.105.

“(…) พ่อเอ็งกินอาหารเย็นไม่น้อยกว่าเคย เอ็งจะกินกับ¹พ่อ
เขา”ใหม่ละ พี่ยังไม่ได้กินส่วนของเอ็ง พี่แน่ใจว่าเอ็งต้องร้อง
หิวเป็นแน่!”²⁵⁸

บทสนทนาที่ตัดมาเป็นคำพูดของมารี อยู่บรรทัดที่ 10 -12 ในบทที่ 9 บุรุษ
สรรพนามแทนแอมร์แม็งคือ Lui ผู้วิจัยได้กล่าวถึงปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์และเป็นเงื่อนไข
ความสัมพันธ์ระหว่างแอมร์แม็งกับมารีแล้ว ในที่นี้ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Lui แทนแอมร์แม็งด้วยคำนาม
เรียกญาติ “พ่อ” เนื่องจากมารีพูดกับเปอตี-ปีแยร์ซึ่งจึงเรียกแอมร์แม็งว่า “พ่อ” ตามเปอตี-ปีแยร์ไปด้วย และ
ในภาษาฝรั่งเศสมารีก็เรียกแอมร์แม็งว่า “ton père” การแปล lui ว่า “พ่อ” จึงทำให้สอดคล้องกัน

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนแอมร์แม็งผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษ
สรรพนาม “มัน” ซึ่งเป็นคำที่ผู้ใหญ่อยู่ถึงผู้น้อยอย่างเอ็นดู ส่วนบุรุษสรรพนาม “เขา” เป็นคำที่ใช้เอ่ยถึง
ผู้อื่นอย่างเป็นทางการ และคำนามเรียกญาติ “พ่อ” ในที่นี้เป็นคำที่ผู้ใหญ่เรียกตามเด็ก ดังที่มารีเอ่ย
ถึงแอมร์แม็งว่า “พ่อ” เมื่อพูดกับเปอตี-ปีแยร์ซึ่งเป็นลูกชายของแอมร์แม็ง สำหรับการละบุรุษสรรพนาม
บุรุษที่ 3 แทนแอมร์แม็งคงทำได้เช่นเดียวกับการละบุรุษสรรพนามบุรุษอื่น ๆ

• มารี

แม่ก็แหย่ตพูดกับพ่อโมรีซ

(1)

– Dites, dites, vous obliger, nous le voulons.

– Je voudrais que Germain prit la peine d’emmener ma fille avec
lui.

– Où donc? à Fourche?

– Non, pas à Fourche; mais aux Ormeaux, où ¹elle va rester le
reste de l’année.²⁵⁹

“เร่งบอกมาเถอะ เรื่องช่วยเอ็ง พวกข้าเต็มใจ”

“ข้าอยากให้พ่อแอมร์แม็งเป็นธุระพาลูกสาวข้าไปด้วย”

* “เขา” ในที่นี้ทำหน้าที่เป็นบุรุษสรรพนามเงา ซ้อนกับคำนาม “พ่อ” ทำให้ประโยคเป็นภาษาปากมากขึ้น

²⁵⁸ เมอร์ซ ของด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 75.

²⁵⁹ Sand, George, La Mare au diable, p.72.

“ไปไหนล่ะ ฟุรีซรี”

“ไม่ใช่ฟุรีซดอก ไปออริโมซ์ต่างหาก ¹ลูกข้ามัน*จะอยู่ที่นั่นจนสิ้นปีนี้”²⁶⁰

บทสนทนาที่ (1) เป็นบทสนทนาของแม่ก็แด้กับพ่อโมริช อยู่บรรทัดที่ 32-37 ในบทที่ 5 ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Elle แทนมารีด้วยนามวลี “ลูกข้ามัน” เพื่อให้สอดคล้องกับคำแปลก่อนหน้านี้ว่า “ลูกสาวข้ามัน (ma fille)”

(2)

“(…) C’est une enfant qui vaut son pesant d’or, et j’aurais bien mieux aimé qu’elle entrât chez vous comme bergère que d’aller si loin chez des gens que je ne connais pas. Vous l’auriez prise à la Saint-Jean, si nous avions su nous décider; mais à présent vous avez loué tout votre monde(…)”²⁶¹

“(…)ลูกคนนี้มีค่าเหมือนทองคำ ข้าอยากให้มีมันมาเลี้ยงแกะ บ้านเอ็งมากกว่าให้มีมันไปอยู่เสียไกลโพงที่บ้านคนซึ่งข้าไม่รู้จัก เอ็งคงรับมันไว้ใช้สอยตั้งแต่เทศกาลฉลองนักบุญเอ็งแล้ว ถ้าเราปลงใจเสียได้ แต่เพลานี้เอ็งก็จ้างคนไว้ครบแล้ว (...)”²⁶²

บทสนทนาที่ (2) เป็นคำพูดของแม่ก็แด้กับพ่อโมริช อยู่บรรทัดที่ 85-90 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Elle(1) และ La(2) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างแม่ก็แด้กับมารี คือ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว (แม่ก็แด้เป็นแม่ของมารี) ส่วนปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสนิทสนม เมื่อพิจารณาปัจจัยทางสังคมแล้ว ผู้วิจัยจึงแปล Elle(1) และ La(2) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่ผู้ใหญ่นิยมใช้พูดถึงเด็ก²⁶³ ในกรณีนี้แม่พูดถึงลูกอย่างเอ็นดู

* “มัน” ในที่นี้ทำหน้าที่เป็นบุรุษสรรพนามเงา ซ้อนกับนามวลี “ลูกข้ามัน” ทำให้ประโยคเป็นภาษาปากมากขึ้น

²⁶⁰ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 48.

²⁶¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.74.

²⁶² ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 50.

²⁶³ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 119.

(3)

“(...) je n’aimerais pas à l’envoyer si loin toute seule.
Puisque votre gendre va à Fourche demain, il peut bien
l’emmener. Il paraît que c’est tout à côté du domaine où
elle va, à ce qu’on m’a dit; car, je n’ai jamais fait ce
voyage-là.”²⁶⁴

“(...)ข้าเองก็ไม่อยากให้มันไปไกลๆคนเดียว ในเมื่อลูกเขยเอง
จะไปย่านฟัวร์ซฟงนี่แล้ว ก็น่าจะพามารีมันไปด้วยได้ ข้าได้ยิน
มาว่าอยู่ใกล้ๆกับย่านที่มารีมันจะไปพอดี ข้าเองไม่เคยไป
ดอก”²⁶⁵

บทสนทนาที่ (3) เป็นคำพูดของแม่ก็แย้ตกับพ่อโมริช อยู่บรรทัดที่ 99-103
ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ La (1-2) Elle (3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม La (1) ด้วยบุรุษ
สรรพนาม “มัน” ด้วยเหตุผลเดียวกับบทสนทนาที่ 2 ข้างต้นนี้ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น และแปล La (2)
และ Elle (3) ด้วยคำนาม “มารี” เพื่อสลับกับการใช้บุรุษสรรพนาม

เปอติ-ปีแยร์พูดกับแมร์แม็ง

-En ce cas, je vas l’oublier encore, reprit l’enfant. Et puis
alors, cet homme-là a eu l’air de se fâcher parce que
Marie lui disait qu’elle s’en irait. Il lui a dit qu’il lui
donnerait tout ce qu’elle voudrait, cent francs! Et ma
Marie s’est fâchée aussi.”²⁶⁶

“นั่น หนูลืมก็ได้” เด็กน้อยยกกล่าว “แล้วลุงคนนั้นก็ไม่น่าคอยพอใจ
เพราะพี่มารีพูดว่า(พี่เขา)จะไปจากที่นั่น เขาบอก(พี่เขา)ว่าจะ
ให้(พี่เขา)ทุกสิ่ง(พี่เขา)ที่ต้องการ เงินตั้งร้อยฟรังก์นะ! พี่มารีก็
โกรธเหมือนกัน (...)”²⁶⁷

²⁶⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.75.

²⁶⁵ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 50.

²⁶⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.160.

²⁶⁷ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 117.

บทสนทนาที่ตัดตอนมา เป็นบทสนทนาของเปอตี-ปีแยร์กับแมร์แม็ง อยู่บรรทัดที่ 27-31 ในบทที่ 15 Elle (1,4) และ Lui (2-3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Elle (4) ด้วยนามวลี “พีมารี” และละบุรุษสรรพนาม Elle (1) และ Lui (2-3) เนื่องจาก Elle (1) อยู่ในอนุประโยคและมีประธาน “พีมารี” ชัดเจนอยู่แล้ว ส่วน Lui (2-3) เป็นกรรมของประโยคซึ่งเมื่อละแล้วก็ยังเข้าใจความหมายได้เหมือนเดิมและช่วยให้ประโยคไม่รุงรังเกินไป

แม่โมรีซพูดกับแมร์แม็ง

– Si ¹elle dit ce qu'²elle ne pense pas, pour mieux vous ³éloigner d'³elle, c'est une enfant qui mérite que nous ⁴l'aimions et que nous passions par-dessus sa jeunesse à cause de sa grande raison.²⁶⁸

“ถ้า¹หล่อนพูดไม่ตรงกับใจ(หล่อน)²เพื่อให้เอ็งออกห่าง³หล่อนละ ก็ เด็กคนนี่ควรที่เราจะรัก(หล่อน)⁴และมองข้ามความเยาว์เสีย เพราะรู้จักมีเหตุมีผล”²⁶⁹

บทสนทนาที่ตัดตอนมานี้อยู่บรรทัดที่ 110-113 บทที่ 16 เป็นคำพูดของแม่โมรีซกับแมร์แม็ง แม่โมรีซกับมารีไม่ค่อยสนิทกัน เพราะเมื่อแมร์แม็งยอมรับว่าเขาหลงรักมารี แม่โมรีซคิดว่ามารีเป็นหญิงคนสุดท้ายที่นางคิดถึง เมื่อแม่โมรีซฟังแมร์แม็งเล่าเกี่ยวกับมารีแล้ว นางก็คิดว่าเด็กคนนี้มีความคิดอ่านเป็นผู้ใหญ่เกินตัว ในที่นี้บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Elle (1-3) La (4) ผู้วิจัยแปล Elle (1,3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “หล่อน” ใช้เมื่อเอ่ยถึงผู้หญิง²⁷⁰ มารีในสายตาของแม่โมรีซเป็นหญิงที่เป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว เพราะมีความคิดอ่าน สำหรับ Elle (2) และ La (4) ผู้วิจัยละเนื่องจาก Elle (2) เมื่อแปลแล้วเป็นเพียงคำขยาย และ La (4) เป็นกรรม ทั้งสองคำเมื่อละแล้วเรายังคงเข้าใจเนื้อความได้เหมือนเดิม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁶⁸ Sand, George, *La Mare au diable*, p.171.

²⁶⁹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 126.

²⁷⁰ วราภรณ์ แสงสด, *บุรุษสรรพนามในภาษาไทย : การศึกษาเชิงประวัติ*, หน้า 142.

ແມ່ງໂມຣີຊ໌ກັບແມ່ໂມຣີຊ໌

Mais, rien du tout, répondit-il. Je ne lui ai pas parlé.¹

– Comment donc voulez-vous **la** persuader si vous ne **lui** parlez pas?²⁷¹

“ไม่ได้พูดอะไรเลยจ้ะ แม่” แอมร์ແມ່ງตอบ “ฉันไม่ได้พูดกับ

หล່ອນเลย”

“แล้วจะเกลี้ยกล่อมให้**ผู้หญิง**รักเอ็งได้อย่างไรกันเล่าถ้าเอ็งไม่

พูดกับ**หล່ອນ**นะ”²⁷²

บทสนทนาที่ตัดตอนมาข้างต้น เป็นบทสนทนายระหว่างแม่ໂມຣີຊ໌ກັບແມ່ງໂມຣີຊ໌ อยู่บรรทัดที่ 4-7 ในบทที่ 17 บุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Lui(1,3) และ La(2) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Lui(1,3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “หล່ອນ” เพราะทั้งในสายตาของແມ່ງໂມຣີຊ໌ແລະແມ່ໂມຣີຊ໌ มารีเป็นผู้ใหญ่แล้ว ส่วน La(2) ผู้วิจัยแปลด้วยค่านาม “ผู้หญิง” ซึ่งแม่จะเป็นสามานยนาม แต่ว่าตัวละครทั้งสองกำลังพูดถึง “มารี” อยู่ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้บุรุษสรรพนามซ้ำกันจึงใช้ค่านามแทนโดยมุ่งหมายถึงบุคคลที่กำลังพูดถึงอยู่

สรุปการแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนตัวละครมารี ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “หล່ອນ” ซึ่งใช้เรียกผู้หญิงโดยทั่วไป “มัน” ซึ่งผู้ใหญ่ใช้พูดถึงผู้น้อยอย่างเอ็นดู (ในกรณีนี้ แม่พูดถึงลูก) แปลด้วยค่านาม “ผู้หญิง” “มารี” แปลด้วยนามวลี “ลูกข้า” “พี่มารี” และด้วยการละบุรุษสรรพนาม

• **เปอติ-ปีแยร์**

พ่อໂມຣີຊ໌ກັບແມ່ງໂມຣີຊ໌

-Voilà Petit-Pierre quasi élevé; il pique déjà les boeufs¹

assez gentiment; il est assez sage pour garder les bêtes²

²⁷¹ Sand, George, La Mare au diable, p.173.

²⁷² ฉอริจ ชองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 127.

au pré, et assez fort pour mener les chevaux à l'abreuvoir.²⁷³

“นี่อ้ายเปอตี-ปีแยร์เกือบโตแล้ว ¹มันเอาประทัดที่ม้ว้อย่าง
เบาะๆได้ (²มัน)ฉลาดพอจะเฝ้าวัวเฝ้าม้ากลางทุ่ง แข็งแรงพอจะ
จูงม้าไปกินน้ำที่ราง”²⁷⁴

บทสนทนานี้ อยู่บรรทัดที่ 10-12 ในบทที่ 3 ผู้ที่พูดถึงเปอตี-ปีแยร์ คือ พ่อ
โมรีซซึ่งเป็นตาของเปอตี-ปีแยร์ ผู้วิจัยจึงแปล II (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” เพื่อแสดงความเอ็นดู ผู้วิจัย
ละ “มัน(2)” เนื่องจากอยู่ใกล้กับ “มัน(1)” จึงละเพื่อมิให้ซ้ำกัน

แอมร์แม็งพูดกับมารี (1)

“Le mauvais enfant n'était pas là! Il voulait, hier au soir,
me faire promettre de l'emmenner, et il a pleuré pendant
une heure dans son lit. Ce matin, encore, il a tout essayé
pour me persuader.”²⁷⁵

“อ้ายลูกถือตัวคนนี่ไม่รู้หายหัวไปไหน! วานเย็น(¹มัน)ก็ร่ำๆให้ข้า
สัญญาว่าจะพา²มันไปด้วย ³มันนอนร้องให้เป็นชั่วโมง เมื่อเช้าก็อีก
หน (⁴มัน)เข้าซ้ำจะให้ข้ายอมให้ได้”²⁷⁶

บทสนทนานี้ อยู่บรรทัดที่ 16-20 ในบทที่ 6 บุรุษสรรพนามแทนเปอตี-
ปีแยร์ได้แก่ II(1,3,4) และ Le(2) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนเปอตี-ปีแยร์ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน”
เพราะผู้พูดเป็นพ่อของเปอตี-ปีแยร์ การเรียกลูกด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ในนวนิยายท้องทุ่งนั้นเป็น
การแสดงความเอ็นดู ด้านวิธีการแปลผู้วิจัยละ “มัน(1)” และ “มัน(4)” เนื่องจาก “มัน(1)” อยู่ประโยค
เดียวกับ “มัน(2)” และก่อนหน้าประโยคดังกล่าวมีประธานซึ่งเป็นค่านามอยู่แล้ว จึงละและแปล “มัน
(2)” แทน ส่วน “มัน(4)” ก็อยู่ในประโยคถัดจาก “มัน(3)” ผู้วิจัยจึงละเพื่อมิให้มีบุรุษสรรพนามซ้ำกัน
มาก

²⁷³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.57.

²⁷⁴ ฉอรรถฯ ของด., *บึงอาถรรพ์*, หน้า 35.

²⁷⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.79-80.

²⁷⁶ ฉอรรถฯ ของด., *บึงอาถรรพ์*, หน้า 52-53.

ແມຣ໌ແມິງພູດກັບມາຣີ (2)

– Il paraît qu’il aurait été de trop là où je vais. Du moins c’était l’avis du père Maurice...Moi, pourtant, j’aurais pensé qu’au contraire il fallait voir comment on le recevrait, et qu’un si gentil enfant ne pouvait qu’être pris en bonne amitié....²⁷⁷

“ดูเหมือน¹มันจะกลายเป็นส่วนเกินในที่ที่ข้าจะไปนะสิ พ่อโมริซ แก่เห็นอย่างนี้แหละ... ข้าย ข้าเองคิดกลับกันว่าพามันไปด้วยก็ดี จะได้เห็นกันว่าทางบ้านนั้นเขาจะต้อนรับ²ลูกข้ายังไง แล้วเด็กดี อย่างนี้เขาน่าจะเอ็นดูมากกว่า...”²⁷⁸

บทสนทนานี้เป็นคำพูดของແມຣ໌ແມິງ ຢູ່ບຣຣທັດທີ່ 42-46 ໃນບຸກຄີ 6 ບຸກຄີ ສຣຣພນາມແທນເປດຕີ-ປີແຍຣ໌ໄດ້ແກ່ II(1) ແລະ Le(2) ຜູ້ວິຈັຍແປດບຸກຄີສຣຣພນາມ II(1) ດ້ວຍບຸກຄີສຣຣພນາມ “มัน” ດ້ວຍເຫຼືອຜູ້ເດີມ ເນື່ອງຈາກພໍ່ເປັນຜູ້ພູດຕິງລູກ ຜູ້ວິຈັຍຈິ່ງແປດ Le(2) ດ້ວຍນາມວລີ “ลูกข้า” ເພື່ອມີໃຫ້ ຂ້າກັບ “มัน” ໃນປະໂຫຍດແກ່ ອື່ນ “มัน” ທີ່ເປັນຕົວເອນ ມີໄດ້ມາຈາກການແປດ ແຕ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງປະໂຫຍດ ຍ່ອຍ (“พามันไปด้วยก็ดี”) ທີ່ຜູ້ວິຈັຍແປດຂາຍຄວາມເພື່ອໃຫ້ຂໍ້ຄວາມໃນບຸກຄີແປດຂັດເຈນ

ມາຣີພູດກັບແມຣ໌ແມິງ

Moi, je l’ai vu, dit la petite Marie en faisant effort pour rentrer ses larmes. Il courait avec les enfants de Soulas du côté des tailles, et je me suis bien doutée qu’il était hors de la maison depuis longtemps, car il avait faim et mangeait des prunelles et des mûres de buisson.²⁷⁹

²⁷⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.80-81.

²⁷⁸ ฌอร์ฌ ສອງດ໌, *ປິ່ງອາດຣຣ໌*, ໜ້າ 53.

²⁷⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.80.

“แต่ฉันเห็น¹(มัน)นะ” มารีบอกขณะพยายามกลืนน้ำตา “มัน²วิ่ง
เล่นอยู่กับเด็กๆบ้านซูลาส์แถบที่ต่อไม้แตกกิ่งใบอยู่³นะ ฉันนึก
แล้วเชื่อว่า³มันออกมาอยู่นอกบ้านนานแล้วเพราะมัน⁴หิวและ
เก็บลูกพูนกับลูกแบล็คเบอร์รี่กิน”²⁸⁰

บทสนทนาตัวอย่างนี้ เป็นคำพูดของมารี อยู่บรรทัดที่ 24-29 ในบทที่ 6 มารีเป็นเพื่อนต่างวัยของเปอติ-ปีแยร์และเอ็นดูเปอติ-ปีแยร์มาก ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนเปอติ-ปีแยร์ด้วย “มัน” ซึ่งเป็นเป็นคำกล่าวถึงอย่างเอ็นดูเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยละ “มัน(1)” เนื่องจากกรรมตัวนี้จะไว้ในฐานที่เข้าใจได้ ในการตอบเรามักไม่นิยมพูดถึงสิ่งที่กล่าวไปแล้วซ้ำอีก บุรุษสรรพนามนอกนั้นเป็นการแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ตามปกติ

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนเปอติ-ปีแยร์ ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” เมื่อตัวละครที่เป็นญาติและเป็นผู้ใหญ่พูดถึงเปอติ-ปีแยร์ด้วยความเอ็นดู และด้วยนามวลี “ลูกข้า” เมื่อตัวละครผู้เป็นพ่อพูดถึงเปอติ-ปีแยร์

- **กัทรีน ภรรยาเก่าของແມร์ແມ็ง**

กัทรีน ภรรยาเก่าของແມร์ແມ็งเป็นตัวละครที่ไม่มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง ปรากฏชื่อในบทสนทนาระหว่างตัวละครอื่นเท่านั้น ผู้วิจัยจึงไม่ได้กล่าวถึงในบทที่ 3 อย่างไรก็ตามเมื่อมีประเด็นการแปลที่น่าสนใจจึงนำมาลงไว้ในบทนี้

ແມร์ແມ็งพูดกับพ่อโมรีซ

“J'avais une brave femme, une belle femme, douce, courageuse, bonne à ses père et mère, (...) et quand vous me l'avez donnée, quand je l'ai prise, nous n'avions pas mis dans nos conditions que je viendrais à l'oublier si j'avais le malheur de la perdre.”²⁸¹

²⁸⁰ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 53.

²⁸¹ Sand, George, La Mare au diable, pp.58-59.

“ฉันเคยมีเมียดี สวย อ่อนโยน เด็ดเดี่ยว ดีกับพ่อแม่ (...) แล้วตอนที่พ่อยก(หล่อน)¹ให้(ฉัน)และ(ฉันกับ)(หล่อน)²อยู่กินกันแล้ว เราไม่ได้ตั้งเจตนาไว้เลยว่าฉันจะต้องล้มเมียฉันถ้าฉันโชคร้ายต้องเสียเมียไป”²⁸²

บทสนทนานี้เป็นคำพูดของแอมร์แม็ง อยู่บรรทัดที่ 43-50 ในบทที่ 3 เนื่องจากแอมร์แม็งกับกัทรีนลูกสาวของพ่อโมรีซเป็นภรรยาของแอมร์แม็ง แม้ขณะที่พูดนั้นหล่อนจะตายจากแอมร์แม็งไปสองปีแล้ว แต่ความสัมพันธ์ทางครอบครัวยังคงอยู่ แอมร์แม็งเมื่อจะพูดถึงกัทรีนจึงใช้คำว่า “เมียฉัน(3)” หรือ “เมีย(4)” ซึ่งเป็นการแปลบุรุษสรรพนามด้วยนามวลีและคำนาม หนึ่งในข้อความนี้ผู้วิจัยละ “หล่อน(1-2)” ไว้ในฐานที่เข้าใจ

พ่อโมรีซพูดกับแอมร์แม็ง*

“Le bon Dieu a voulu qu'elle nous quittât, et nous ne passons pas un jour sans lui faire savoir par nos prières, nos pensées, nos paroles et nos actions, que nous respectons son souvenir et que nous sommes fâchés de son départ.”²⁸³

“พระเจ้าเป็นเจ้าของเจ้าต้องการให้¹นังกัทรีนจากเราไป แล้ววันๆ เคยเว้นเสียที่ไหน เราสวดอ้อนวอนพระเจ้า เราคิด เราพูด เราทำทุกสิ่งทุกอย่างให้²มันรู้ว่าเรายังคิดถึงอยู่แล้วก็เสียใจที่มันจากไป”²⁸⁴

บทสนทนานี้เป็นคำพูดของพ่อโมรีซ อยู่บรรทัดที่ 43-50 ในบทที่ 3 เนื่องจากกัทรีนเป็นลูกสาวของพ่อโมรีซ พ่อโมรีซจึงเรียกลูกตัวด้วยความเอ็นดูโดยใช้บุรุษสรรพนาม “มัน(2)” สำหรับ Elle(1) ผู้วิจัยแปลด้วยนามวลี “นังกัทรีน” ซึ่งเป็นคำที่พ่อแม่ในชนบทเรียกลูกสาว

²⁸² ฉอรรถ ชองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 36.

* ตัวอย่างในสถานการณ์นี้ซ้ำกับสถานการณ์ที่ 2 หน้า 143 ในหัวข้อ 4.2.2.2 ตัวละครเอกชายกับตัวละครประกอบ

²⁸³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.59.

²⁸⁴ ฉอรรถ ชองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 37.

ตามปกติ หนึ่งจะสังเกตได้ว่าในบทแปลมีการเพิ่มบุรุษสรรพนาม “มัน(3)” เพื่อให้เป็นประธานของอนุประโยค “...ที่มันจากไป” ซึ่งแปลจากนามวลี “son départ”

ແຜ່ງແມ້ງກັບມາຣີພູດັກັນ

– Oh! je l'ai bien pleurée, allez Germain! car elle était si bonne! Tenez, n'en parlons plus; car je la pleurerais encore, tous mes chagrins sont en train de me revenir aujourd'hui.

– C'est vrai qu'elle t'aimait beaucoup, petite Marie! elle faisait grand cas de toi et de ta mère. Allons! tu pleures? Voyons, ma fille, je ne veux pas pleurer, moi...

“โอ้เอ๋ย! ฉันร้องไห้อาลัยพี่กัทรีนเสียหนักแล้ว ดูเถอะ พี่ແຜ່ງແມ້ງ! ก็เมียพี่ดีออกปานนั้น! ขอเถอะนะ อย่าพุดถึง(เขา)อีกเลย เพราะฉันจะร้องไห้(เพราะ)(เขา)อีก ทุกซ้โคกทั้งหลายทั้งปวง กำลังหวนกลับมาหาฉันแล้ววันนี้”

“จริงสินะ แม่กัทรีนรักใคร่เจ้ามากอยู่ มาริเอ๋ย! เมียข้าเป็นห่วง เป็นใยเจ้ากะแม่เจ้าเสมอมา อ้าว! เจ้าร้องไห้รี โอ้เอ๋ย มาริ ข้าไม่อยากร้องไห้ดอกนะ...”

บทสนทนาข้างต้น เป็นคำพุดโต้ตอบระหว่างແຜ່ງແມ້ງກັບມາຣີ อยู่ในบรรทัดที่ 88-95 ในบทที่ 8 ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าແຜ່ງແມ້ງเป็นสามีของกัทรีนผู้ล่วงลับ ส่วนมาริเป็นเพื่อนบ้านใกล้ซึ่งสนิทชิดเชื้อกับกัทรีน และกัทรีนเองก็เชื้อเพื่อกับครอบครัวของมาริเสมอมา เพราะความผูกพันและอาลัยรัก จึงทำให้ແຜ່ງແມ້ງກັບມາຣີสะเทือนใจเมื่อพุดถึงกัทรีน ในการแปลบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าว จึงได้แปลบุรุษสรรพนามที่มาริพุดถึงกัทรีนด้วยนามวลี “พี่กัทรีน” และ “เมียพี่” เมื่อมาริมองกัทรีนในฐานะภรรยาของແຜ່ງແມ້ງ ส่วนແຜ່ງແມ້ງก็เอ่ยถึงกัทรีนด้วยนามวลี “แม่กัทรีน” และ “เมียข้า” นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่าผู้วิจัยละบุรุษสรรพนาม “เขา(3-4)” หรือ En(3) และ La(4) เนื่องจากเป็นการละไว้ในฐานที่เข้าใจ

²⁸⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.100.

²⁸⁶ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 70.

เปอตี-ปีแยร์พูดกับແມร์ແມ็ง

– Hélas! Tu ne l’as donc pas oubliée, toi, ta pauvre chère mère?

– Non, puisque je l’ai vu mettre dans une belle boîte de bois blanc, et que ma grand-mère m’a conduit auprès pour l’embrasser et lui dire adieu!... Elle était toute blanche et toute froide, et tous les soirs ma tante me fait prier le bon Dieu pour qu’elle aille se réchauffer avec lui dans le ciel. Crois-tu qu’elle y soit, à présent?²⁸⁷

“โอ้! เจ้ายังไม่ลืม(หล่อน)แม่ผู้อาภัพของเจ้าอิกรีนี่”

“ไม่ลืมเลย พ่อ ก็หนูเห็นเขาอุ้มแม่ใส่หีบไม้สีขาวสวย แล้วพาหนีพาหนีเข้าไปจูบ(แม่)ลาแม่!... ตัวแม่ซีด เย็นเฉียบเลย ป้าให้หนูสวดขอพรพระเจ้าทุกวัน แม่จะได้ตัวอุ่นอยู่กับพระองค์บนสวรรค์ พ่อว่าเวลานี้แม่อยู่บนโน้นหรือเปล่า”²⁸⁸

บทสนทนาข้างต้น เป็นคำพูดโต้ตอบระหว่างແມร์ແມ็งกับเปอตี-ปีแยร์ อยู่ในบรรทัดที่ 74-81 ในบทที่ 9 ในการแปลผู้วิจัยพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวละคร กล่าวคือ แแมร์ແມ็งเป็นสามีของกัทรีนซึ่งเป็นแม่ของเปอตี-ปีแยร์ ดังนั้นเมื่อจะแปลบุรุษสรรพนามที่เปอตี-ปีแยร์ใช้พูดถึงกัทรีนในบริบทของไทยควรแปลด้วยคำนาม “แม่” นอกจากการแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนามแล้ว ผู้วิจัยยังละบุรุษสรรพนาม La(1) เนื่องจากในประโยคดังกล่าวมีนามวลี “ta pauvre chère mère” ซึ่งแปลด้วยนามวลี “แม่ผู้อาภัพของเจ้า” นั้นเพียงพอสำหรับความเข้าใจแล้ว นอกจากนี้ผู้วิจัยละ La(3) เนื่องจากหากคงไว้ว่า “จูบแม่ลาแม่” ทำให้ประโยคภาษาไทยฟังดูติดขัด

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนกัทรีนภรรยาเก่าของແມร์ແມ็งส่วนใหญ่แปลด้วยคำนามและนามวลีซึ่งเป็นคำเรียกญาติโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของตัวละคร กล่าวคือ กัทรีนกับແມร์ແມ็ง (ภรรยา-สามี) กัทรีนกับพ่อโมรีซ (ลูก-พ่อ) กัทรีน-มารี (เพื่อนบ้านที่สนิทสนม) กัทรีนกับเปอตี-ปีแยร์ (แม่-ลูก)

²⁸⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.107-108.

²⁸⁸ ฉอรรถ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 77-78.

- พ่อโมริช

ແລຣ໌ແມັງພູດກັບມາຣີ

-On dit que c'est une fort brave femme.

-Qui dit cela? le père Maurice!

-Oui, votre beau-père.

-C'est fort bien: mais il ne la connaît pas non plus.²⁸⁹

“เขาว่าแม่คนนี้ไม่เลวเลยนะ”

“ใครพูดล่ะ พ่อโมริชล่ะสิ!”

“ใช่ พ่อตาพี่นั่นแหละ”

“เฮอะ! พ่อ¹แกก็ไม่เคยรู้จักเขาเหมือนกัน”²⁹⁰

บทสนทนา¹นี้ อยู่บรรทัดที่ 87-91 ในบทที่ 6 บุรุษสรรพนามแทนพ่อโมริช

คือ II ซึ่งผู้วิจัยแปลด้วยคำนามเรียกญาติ “พ่อ” เนื่องจากແລຣ໌ແມັງเป็นลูกเขยของพ่อโมริช

ແມ໌ໂມຣີຊພູດກັບແລຣ໌ແມັງ

“Moi, je parlerai à mon vieux, et si je le fais consentir, vous aurez alors le vrai sentiment de la fille à votre endroit”²⁹¹

“แม่จะพูดกับพ่อเอง ถ้าแม่ทำให้พ่อ¹ยอมตามได้ ที่นี้เ็งจะได้รู้
สักทีว่าหญิงคนนี้คิดอย่างไรกับเ็ง”²⁹²

บทสนทนา¹นี้ อยู่บรรทัดที่ 121-123 ในบทที่ 16 บุรุษสรรพนามแทนพ่อ

โมริชคือ Le ซึ่งผู้วิจัยแปลด้วยคำนามเรียกญาติ “พ่อ” เนื่องจากແມ໌ໂມຣີຊเป็นภรรยาของพ่อโมริช และ
ແມ໌ໂມຣີຊພູດກັບໂມຣີຊຕ້ອນ້າແລຣ໌ແມັງซึ่งเป็นลูกเขย จึงเรียกว่า “พ่อ”

²⁸⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.82.

²⁹⁰ ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 55.

²⁹¹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.171.

²⁹² ฉอริจ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 126.

สรุป การเปลวบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนพ่อโมรีซ ผู้วิจัยแปลด้วยค่านามเรียก
ญาติ “พ่อ” เพียงคำเดียวเนื่องจากตัวละครที่พูดถึงมีความเกี่ยวข้องเป็นญาติกับพ่อโมรีซ เช่น แลมร์แม็งเป็น
ลูกเขย และแม่โมรีซเป็นภรรยา ตัวละครทั้งสองนี้เมื่อจะกล่าวถึงพ่อโมรีซก็จะเรียกว่า “พ่อ”

- แม่โมรีซ

แม่ก็แะตพูดกับพ่อโมรีซ

– J’étais en train de causer avec votre femme, et je lui¹
demandais si Germain se décidait enfin à se remarier.²⁹³

“ข้ากำลังคุยกับเมียเจ็งอยู่ ตาม¹เขาว่าเจ้าแลมร์แม็งปลงใจจะ
แต่งงานใหม่หรือยัง”²⁹⁴

บทสนทนา¹ นี้ เป็นคำพูดของแม่ก็แะต อยู่บรรทัดที่ 17-18 ในบทที่ 5
เนื่องจากแม่ก็แะตไปมาหาสู่ครอบครัวของพ่อโมรีซกับแม่โมรีซเสมอ แม่ก็แะตกับแม่โมรีซจึงคุ้นเคยกัน
ฐานะเพื่อนบ้าน ในบทสนทนา¹ นี้แม่ก็แะตกำลังคุยกับแม่โมรีซ พอดีพ่อโมรีซกลับจากนาจึงตรงมาพูดคุย
ด้วย แม่ก็แะตก็บอกพ่อโมรีซว่ากำลังคุยอยู่กับแม่โมรีซ ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนแม่โมรีซด้วย “เขา”
ซึ่งเป็นคำใช้เอ่ยถึงผู้เสมอ²⁹⁵ เนื่องจากแม่ก็แะตกับแม่โมรีซเป็นเพื่อนบ้านสูงอายุนี้อายุเหมือนกัน

สรุป ในการเปลวบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งผู้สูงอายุเอ่ยถึงผู้สูงอายุด้วยกัน
ใช้บุรุษสรรพนาม “เขา” ได้ เช่นในกรณีของแม่ก็แะตเอ่ยถึงแม่โมรีซเป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁹³ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.71-72.

²⁹⁴ ณรงค์ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 48.

²⁹⁵ พระยาอุปกิตศิลปสาร, *หลักภาษาไทย*, หน้า 175.

- **พ่อเลโอนาร์ต**

พ่อโมรีซพูดกับแอมร์แม็ง (1)

“Oui, je l’ai vu vous parler dans les foires, et à la dernière, vous avez déjeuné ensemble; c’est donc de cela qu’il vous entretenait si longuement?”²⁹⁶

“อ้อ ฉันเคยเห็น¹แกคุยกับพ่อที่ตลาดนัด แล้วครั้ง²หลังสุด(แกกับพ่อ)ก็กินอาหารเข้าด้วยกัน เรื่อง³นี้เองดอกกระมังที่แกคุยกับพ่อนานขนาดนั้น”²⁹⁷

บทสนทนาที่(1) เป็นคำพูดของแอมร์แม็ง อยู่บรรทัดที่ 27-29 ในบทที่ 4 บุรุษสรรพนามแทนพ่อเลโอนาร์ต ได้แก่ Le(1) Vous(2) และ Il(3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม Le(1) และ Il(3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “แก” ซึ่งเป็นภาษาปากใช้แทนผู้ที่เราพูดถึง เป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3²⁹⁸ ส่วนสรรพนามวลี “แกกับพ่อ” หรือ Vous(2) ผู้วิจัยละไว้ในฐานที่เข้าใจ

พ่อโมรีซพูดกับแอมร์แม็ง (2)

– Sans doute ; il te regardait vendre tes bêtes et il trouvait que tu t’y prenais bien, que tu étais un garçon de bonne mine, que tu paraissais actif et entendu ; et quand je lui eus dit tout ce que tu es et comme tu te conduis bien avec nous, depuis huit ans que nous vivons et travaillons ensemble, sans avoir jamais eu un mot de chagrin ou de colère, il s’est mis dans la tête de te faire épouser sa fille; ce qui me convient aussi, je te le confesse, d’après la bonne renommée qu’elle a, d’après l’honnêteté de sa famille et les bonnes affaires où je sais qu’ils sont.²⁹⁹

²⁹⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.64.

²⁹⁷ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 41.

²⁹⁸ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, หน้า 148.

²⁹⁹ Sand, George, *La Mare au diable*, p.64.

“เออซิวะ เลโอนาร์ต¹มันเห็นเอ็งชายวัยรุ่นชายม้าอยู่² มันเห็นแว
เอ็ง เห็นเอ็งรูปงาม ทำทางคล่องแคล่ว ฐานะ พอเข้าเล่าเรื่องของ
เอ็งให้มัน³ฟังทุกอย่างว่าเอ็งดีกับพวกข้า แปะปีที่อยู่ร่วมกัน
ทำงานด้วยกันมา ไม่เคยต้องดูดำดูขาว⁴ กลอ⁴ข้าก็เลยคิดจะ
ให้เอ็งกับลูกสาวได้แต่งงานกัน ข้าเองก็เห็นงามด้วย ขอบอก
ตรงๆว่าข้ายินคนเขาสรรเสริญแม่คนนี่ว่าชื่อสัตย์ทั้งตระกูล
สมบัติก็มากโข เรื่องนี้ข้ามันใจ”³⁰⁰

บทสนทนาที่(2) อยู่บรรทัดที่ 30-40 ในบทที่ 4 II(1,2,4) และ Lui (3) ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนาม II(2) และ Lui (3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” โดยใช้ตามนวนิยายท้องถิ่นซึ่งเป็นคำกลางๆสำหรับกล่าวถึงผู้อื่น มิได้มีความหมายในเชิงดูถูก และแปล II(1,4) ด้วยคำนาม “เลโอนาร์ต” และนามวลี “กลอข้า” ตามลำดับ ในการแปลบุรุษสรรพนามผู้วิจัยดึงคำจากในนวนิยายมาช่วยแปลบุรุษสรรพนาม เช่น นามวลี “กลอข้า” มาจากคำพูดของพ่อโมริชก่อนหน้านี้นี้ว่า “Le père de cette femme-là est un peu mon parent, et il a été beaucoup mon ami.”³⁰¹ ซึ่งอยู่บรรทัดที่ 24-25 การใช้คำนาม และนามวลีเข้ามาช่วยในการแปลบุรุษสรรพนามในบทสนทนานี้ทำให้บทแปลเป็นธรรมชาติ

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนพ่อเลโอนาร์ต เมื่อแมร์แม็งซึ่งอายุน้อยกว่าเอ๋ยถึงพ่อเลโอนาร์ต ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “แก” เมื่อพ่อโมริช (ซึ่งเป็นเพื่อน) พูดถึงพ่อเลโอนาร์ต ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” แปลด้วยคำนาม “เลโอนาร์ต” และแปลด้วยนามวลี “กลอข้า” เมื่อต้องการเลี่ยงการใช้บุรุษสรรพนามซ้ำ นอกจากนี้ยังมีการละบุรุษสรรพนามตามความเหมาะสมด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁰⁰ ฌอร์จ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 41.

³⁰¹ Sand, George, La Mare au diable, p.64.

- ม่ายกัทรีน

ແລร์ແມັງພູດກັບພໍ່ໂມຣີຊ (1)

– Je ne connais ni la femme ni l'endroit, répondit Germain résigné, mais de plus en plus triste.

– Elle s'appelle Catherine, comme ta défunte.³⁰²

“ฉันไม่รู้จักผู้หญิงคนนี้และย่านที่ว่าด้วย” แลร์ແມັງตอบ ช่ม

ความรู้สึกรู้จักได้ แต่ก็ยิ่งเศร้าหมองใจ

“นางชื่อกัทรีน เหมือนเมียเอ็งนั่นแหละ”³⁰³

บทสนทนาที่ตัดตอนมา เป็นคำพูดของแลร์ແມັງกับพ่อໂມຣີຊ อยู่บรรทัดที่ 4-6 ในบทที่ 4 บุรุษสรรพนามแทนม่ายกัทรีนคือ Elle ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “นาง” ซึ่งเป็นคำแทนชื่อหญิงและใช้นำหน้าชื่อหญิงที่แต่งงานแล้ว³⁰⁴

ແລร์ແມັງພູດກັບພໍ່ໂມຣີຊ (2)

-Catherine? Oui, ça me fera plaisir d'avoir à dire ce nom-là: Catherine! Et pourtant, si je ne peux pas l'aimer autant que l'autre, ça me fera encore plus de peine, ça me la rappellera plus souvent.³⁰⁵

“กัทรีนรี ไซ่ ฉันชอบเอ่ยถึงชื่อนี้ กัทรีน หากฉันไม่รักแม่คน²นี้ เท่ากับเมียฉัน ฉันคงทุกข์กว่าเดิมเพราะชื่อนั้นคงคอยเตือนใจ อยู่เรื่อย”³⁰⁶

บทสนทนาที่ตัดตอนมา เป็นคำพูดของแลร์ແມັງ อยู่บรรทัดที่ 7-10 ในบทที่ 4 บุรุษสรรพนามแทนม่ายกัทรีนคือ La ผู้วิจัยแปลด้วยนามวลี “แม่คน²นี้” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่ได้สนใจผู้หญิงคนนี้

³⁰² Sand, George, La Mare au diable, p.63.

³⁰³ ฉงอจฺ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 40.

³⁰⁴ องค์การค้ำของคุรุสภา, พจนานุกรมนักเรียน ฉบับปรับปรุง, หน้า 142.

³⁰⁵ Sand, George, La Mare au diable, p.63.

³⁰⁶ ฉงอจฺ ซองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 40.

ແມ່ແມ້ງພູດັກບໍ່ມາຣີ

- On dit que c'est une fort brave femme.
 - Qui dit cela? le père Maurice!
 - Oui, votre beau-père.
 - C'est fort bien: mais il ne ¹la connaît pas non plus.³⁰⁷
- “ເຂົາວ່າແມ່ຄົນນີ້ໄມ່ເລວເລຍນະ”
- “ໃຜພູດລ່ະ ພໍ່ໂມຣີຊລ່ະສີ!”
- “ໃຜ ພໍ່ຕາຟີນັ້ນແລະ”
- “ເຮືອະ! ພໍ່ແກ້ກໍ່ໄມ່ເຮືອຮູ້ຈັກເຂົາເໝືອນກັນ”³⁰⁸

ບທສນທນາທີ່ຕັດຕອນມາ ເປັນຄຳພູດຂອງແມ່ແມ້ງ ຢູ່ບຣຣທັດທີ່ 87-91 ໃນບທທີ່ 6 ບຸຣຸຊສຣຣພນາມແທນມ່າຍກັທຣິນຄື La ໃນທີ່ນີ້ຜູ້ວິຈັຍແປດ້ວຍບຸຣຸຊສຣຣພນາມ “ເຂົາ” ທີ່ໃຊ້ເມື່ອເຮືອຍື່ງຜູ້ອື່ນໂດຍທົ່ວໄປ³⁰⁹ ດັ່ງນັ້ນແມ່ແມ້ງຈື່ງເຮືອຍື່ງມ່າຍກັທຣິນຜູ້ທີ່ເຂົາຍັງໄມ່ຄຸ້ນເຮືອຍດ້ວຍຄຳນີ້ໄດ້

ແມ່ແມ້ງພູດັກບໍ່ພໍ່ເລໂອນາຣດ໌

- “Il y a déjà deux ans que votre fille est à marier, et ¹elle n'a pas encore pris son parti? dit Germain.”³¹⁰
- “ລູກສາວພໍ່ອລຸນ່າຈະແຕ່ງງານມາຕັ້ງສອງປີແລ້ວ ແຕ່¹ຮ່ອນໄມ່ປລງໃຈເລື້ອຍໃຜສັກຄົນເຮືອ” ແມ່ແມ້ງຄາມ³¹¹

ບທສນທນາທີ່ຕັດຕອນມາ ເປັນຄຳພູດຂອງແມ່ແມ້ງ ຢູ່ບຣຣທັດທີ່ 27-28 ໃນບທທີ່ 13 ບຸຣຸຊສຣຣພນາມແທນມ່າຍກັທຣິນໃນທີ່ນີ້ຄື Elle ຜູ້ວິຈັຍແປດ້ວຍບຸຣຸຊສຣຣພນາມ “ຮ່ອນ” ທີ່ໃຊ້ເຮືອຍື່ງຄົນທີ່ຮູ້ານະເສມອກັນ ຫືຣືອຄົນອື່ນໆທີ່ເປັນຮ່ອນ³¹²

³⁰⁷ Sand, George, La Mare au diable, p.82.

³⁰⁸ ຜນອຣ໌ຈ ຫອດ໌, ບື່ງອາຄຣຣຣຣ໌, ຫນ້າ 55.

³⁰⁹ ນວຣຣຣນ ພັນຣຸເມຣາ, ຄລັງຄຳ, ຫນ້າ 276.

³¹⁰ Sand, George, La Mare au diable, p.142.

³¹¹ ຜນອຣ໌ຈ ຫອດ໌, ບື່ງອາຄຣຣຣຣ໌, ຫນ້າ 102.

³¹² ວຣາກຣຣ໌ ແສງສດ, “ບຸຣຸຊສຣຣພນາມໃນພາສາໄທ: ກຣືກສາເຮືອຍື່ງຮ່ອນ,” ຫນ້າ 142.

พ่อเลโอนาร์ด์พูดกับแมร์แม็ง

– Elle ne veut pas se presser, et elle a raison. Quoiqu'elle ait la mine éveillée et qu'elle vous paraisse peut-être ne pas beaucoup réfléchir, c'est une femme d'un grand sens, et qui sait fort bien ce qu'elle fait.³¹³

“มันไม่อยากจะรีบร้อน มันคิดถูกแล้วละ ถึงมันจะชอบสรรพนามเฮฮาจนเ็งเห็นว่าเป็นคนไม่ค่อยคิดไตร่ตรองมากนัก แต่ที่จริงมันเฉลียวฉลาดมากทีเดียว รู้ตัวเสมอว่า(มัน)จะทำอะไร”³¹⁴

บทสนทนาที่ตัดตอนมา เป็นคำพูดของพ่อเลโอนาร์ด์ อยู่บรรทัดที่ 29-32 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนมายกัทรินได้แก่ Elle(1-5) ผู้วิจัยแปล Elle(1-4) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ซึ่งในนวนิยายท้องถิ่นเป็นคำที่พ่อใช้เรียกลูกอย่างเอ็นดู

พ่อเลโอนาร์ด์พูดกับแมร์แม็ง

– Pourquoi donc? vous n'y entendez rien, Germain. Elle ne veut ni du vieux, ni du borgne, ni du jeune, j'en suis quasi certain; mais si elle les renvoyait, on penserait qu'elle veut rester veuve, et il n'en viendrait pas d'autre.³¹⁵

“ทำไมต้องทำอย่างนั้นด้วยล่ะ เ็งไม่เข้าใจอะไรเลย แมร์แม็งแมกัทรินไม่ชอบทั้งคนแก่ คนตาบอด และคนหนุ่มนั้น ข้าค่อนข้างมั่นใจ แต่ถ้ามันไล่พวกนั้นไปหมดแล้ว คนอื่นก็อาจจะคิดว่ามันอยากอยู่เป็นม่ายมากกว่า แล้วชายหน้าไหนจะมาจับเล่า”³¹⁶

บทสนทนาที่ตัดตอนมา เป็นคำพูดของแมร์แม็ง อยู่บรรทัดที่ 37-41 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนมายกัทรินได้แก่ Elle (1-3) ผู้วิจัยแปล Elle(1) ด้วยนามวลี “แมกัทริน” และแปล

³¹³ Sand, George, *La Mare au diable*, p.142.

³¹⁴ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 102.

³¹⁵ Sand, George, *La Mare au diable*, p.142.

³¹⁶ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 102.

Elle (2-3) ด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ด้วยเหตุผลเดียวกับตัวอย่างก่อน การแปล Elle(1) ด้วยนามวลี “แม่กัทรีน” มีข้อดีคือ ไม่ต้องใช้บุรุษสรรพนามซ้ำกับประโยคก่อนหน้า และภายในประโยคนี้

ແມ່ໝັ້ງພູດກັບພໍ່ເລໂອນາວຣ໌

-Pardon, père Léonard, votre fille a le droit d'agir comme
¹ elle l'entend, et je n'ai pas celui de ² la blâmer. À sa place,
 moi, j'agisrais autrement ; j'y mettrais plus de franchise et
 je ne ferais pas perdre du temps à des hommes qui ont
 sans doute quelque chose de mieux à faire qu'à tourner
 autour d'une femme qui se moque d'eux. Mais, enfin, si
³ elle trouve son amusement et son bonheur à cela, cela
 ne me regarde point.³¹⁷

“ขอโทษเถิดพ่อลุง ลูกสาวพ่อลุงจะทำอะไรก็เชิญ(หล่อน)เถอะ
 ฉันไม่มีสิทธิ์อะไรจะตำหนิหล่อนดอก แต่ถ้าฉันเป็นหล่อนคงไม่
 ทำแบบนั้นแน่ ฉันจะพูดตรงๆและไม่ปล่อยให้ชายทั้งหลายซึ่ง
 คงจะมีการมีงานดีๆทำต้องเสียเวลามานั่งเฝ้าหญิงที่หัวเราะ
 เยาะเขา แต่ถ้า³ลูกสาวพ่อลุงสนุกและเป็นสุขที่ทำตัวแบบนี้ ก็
 หาใช่ธุระของฉัน”³¹⁸

บทสนทนาที่ตัดตอนมา เป็นคำพูดของແມ່ໝັ້ງ อยู่บรรทัดที่ 64-71 ในบท
 ที่ 13 บุรุษสรรพนามแทนแม่กัทรีนได้แก่ Elle(1,3) และ La(2) ผู้วิจัยละ Elle(1) เนื่องจากมีประธาน “ลูก
 สาวพ่อลุง” ชัดเจนอยู่แล้ว ส่วน La(2) ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “หล่อน” ซึ่งใช้กล่าวถึงคนที่ฐานะ
 เสมอกัน หรือคนอื่นๆที่เป็นหญิง³¹⁹ และแปล Elle(3) ด้วยนามวลี “ลูกสาวพ่อลุง” เพื่อจะได้ไม่ต้องซ้ำ
 บุรุษสรรพนาม “หล่อน” อีก

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนแม่กัทรีน ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษ
 สรรพนาม “เขา” และนามวลี “แม่คนนี้” เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่สนใจคนๆนั้น (กรณีແມ່ໝັ້ງกับ

³¹⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, p.143.

³¹⁸ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 103-104.

³¹⁹ วราภรณ์ แสงสด, *บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ*, หน้า 142.

ม่ายกัทรีน) ใช้บุรุษสรรพนาม “หล่อน” และ “นาง” สำหรับกล่าวถึงผู้หญิง ส่วนบุรุษสรรพนาม “มัน” และ นามวลี “แม่กัทรีน” ใช้ในกรณีผู้เป็นพ่อเรียกลูกอย่างเอ็นดูได้ นอกจากนี้ยังแปลด้วยนามวลี “ลูกสาวพ่อลุง” เมื่อผู้พูดกำลังเอ่ยถึงลูกสาวของผู้ฟัง (กรณีแม่ริ้แม็งพูดกับพ่อเลโอนาร์ตถึงม่ายกัทรีน) นอกจากนี้ยังมีการละบุรุษสรรพนาม เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้บุรุษสรรพนามซ้ำด้วย

- **เจ้าของนาออร์โมซ์**

แม็กีแย็ตพูดกับพ่อโมรีซ

“Le fermier passait l’autre jour par ici en revenant de la foire. Il vit ma petite Marie qui gardait ses trois moutons sur le communal.”³²⁰

“วานขึ้นเจ้าของเขาแวะมาที่นี้หลังกลับจากตลาดนัด ¹ เขาเห็นมารี ใฝ่แกะสามตัวของมันอยู่ในทุ่งของหมู่บ้าน”³²¹

บทสนทนา¹ นี้ เป็นคำพูดของแม็กีแย็ต อยู่บรรทัดที่ 46-48 ในบทที่ 5 บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์ได้แก่ Il (1) ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ซึ่งเป็นคำใช้เอ่ยถึงคนอื่นที่ไม่รู้จักมักคุ้นเช่นแม็กีแย็ตกับเจ้าของนา

เปอตี-ปีแยร์พูดกับแมริแม็ง

“Moi, j’étais monté dans la crèche pour jouer, et cet homme-là ne me voyait pas. Alors il a dit bonjour à ma Marie, et il l’a embrassée.”³²²

“ส่วนหนูปีนขึ้นไปเล่นบนรางอาหาร ¹ ลูกคนนั้นเลยไม่เห็นหนู ¹ เขา ทักทายพี่มารีแล้ว(เขา)ยังจูบพี่เขาด้วย”³²³

บทสนทนา¹ นี้ เป็นคำพูดของเปอตี-ปีแยร์ อยู่บรรทัดที่ 9-11 ในบทที่ 15 บุรุษสรรพนามแทนเจ้าของนาออร์โมซ์ได้แก่ Il (1-2) ผู้วิจัยแปล Il (1) ด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ด้วย

³²⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, p.73.

³²¹ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 48.

³²² Sand, George, *La Mare au diable*, p.159.

³²³ ฌอร์จ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 116.

เหตุผลเดียวกับบทสนทนาข้างต้น และละบุรุษสรรพนาม II (2) หรือ “เขา(2)” เนื่องจากอยู่ในประโยค ความรวมเชื่อมด้วย “แล้ว” จึงละ “เขา(2)” ได้

เจ้าของร้านสุราพูดกับแอมร์แม็ง

– Ah! vous ¹le connaissez donc? dit en riant le cabaretier de l'endroit, auquel il s'adressait. Oui, certes; c'est un gaillard endiablé pour courir après les filles. Mais je ne crois pas qu'il ait attrapé celle-là; quoique après tout, s'il l'eût vue...³²⁴

“อ้อ! เอ็งก็รู้จักเขาด้วยรี” เจ้าของร้านสุราแถบนั้นซึ่งแอมร์แม็งสอบถามหัวร่อ “อ้อ! ไล่ตามไปแน่ อ้ายนั้นมันคลั่งชอบไล่จับสาว ๆ แต่ข้าว่าแม่หนูนั้นคงไม่สนใจเขาหรอก ต่อให้เขาทันเห็นหล่อน...”³²⁵

บทสนทนานี้ อยู่ในบรรทัดที่ 207-211 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทน

เจ้าของนาออร์โมซีได้แก่ Le(1) II (2-3) ผู้วิจยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ด้วยเหตุผลเดียวกับบทสนทนาข้างต้น (เจ้าของร้านสุราเพียงแต่เคยเห็นเจ้าของนาเท่านั้น จึงถือเป็นคนไม่รู้จัก)

แอมร์แม็งพูดกับชาวบ้าน

– Oui, lui répondit-on; il a passé à cheval peu d'instants après cette petite.²

– Est-ce qu'il a couru après d'elle?³²⁶

“มาสิ” ชาวบ้านตอบ “พอผู้หญิงไปได้สักครู่ เขาก็ขี่ม้ามาถึง”

“เขาไล่ตามผู้หญิงไปหรือเปล่า”³²⁷

บทสนทนานี้ อยู่ในบรรทัดที่ 204-206 ในบทที่ 13 บุรุษสรรพนามแทน

เจ้าของนาออร์โมซีได้แก่ II(1-2) ผู้วิจยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “เขา” ด้วยเหตุผลเดียวกับบทสนทนาข้างต้น (แอมร์แม็งกับเจ้าของนาไม่รู้จักกัน)

³²⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.148.

³²⁵ ฉอริจ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 108.

³²⁶ Sand, George, *La Mare au diable*, p.148.

³²⁷ ฉอริจ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 108.

สรุป การเปล่ลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนเจ้าของนาออร์โมซ์ ผู้วิจัยเปล่ลด้วย
บุรุษสรรพนาม “เขา” ซึ่งเป็นคำใช้กล่าวถึงคนทั่วไป ที่ไม่รู้จักมักคุ้น และมีการละบุรุษสรรพนามตาม
ความเหมาะสม

- **บาสเตียง**

ตัวละครตัวนี้ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวถึงในบทที่ 3 เพราะไม่มีบทบาทในการ
ดำเนินเรื่องเพียงแต่อยู่ในคำพูดของตัวละครเอกเท่านั้น แต่ในเมื่อมีประเด็นการเปล่ลบุรุษสรรพนามที่
น่าสนใจจึงได้นำมากล่าวถึงในบทนี้

แฉร์เม็งกับมารีพูดถึงบาสเตียง

- Oui, ce serait une drôle d'idée, répondit la petite Marie,
en riant aux éclats, et ça ferait un drôle de mari. On ¹lui
ferait accoïre tout ce qu'on voudrait. Par exemple, l'autre
jour, j'avais ramassé une tomate dans le jardin à
monsieur le curé; je ²lui ai dit que c'était une belle pomme
rouge, et ³il a mordu dedans comme un goulu. Si vous
aviez vu quelle grimace! Mon Dieu, qu'il était vilain! ⁴
- Tu ne l'aimes donc pas, puisque tu te moques de ⁵lui? ⁶
- Ce ne serait pas une raison. Mais je ne l'aime pas: il est ⁷
brutal avec sa petite soeur, et il est malpropre. ⁸ ⁹ ³²⁸

³²⁸ Sand, George, La Mare au diable, pp.116-117.

enfant pour comprendre comme tu es jolie et bonne, et faite pour être recherchée.”³³⁰

“พี่เองยังรู้สึกว่าคุณน่ารักกว่ายายบาสเดียอีกเพราะพี่รักเจ้า ¹อายนั่น
²มันไม่ได้รักเจ้าดอก ³มันเซอะ ⁴มันเด็กเกินกว่าจะรู้ว่าเจ้าทั้งสวยทั้ง
 นิสัยดี มีค่าขนาดไหน”³³¹

บทสนทนาในสถานการณ์นี้ อยู่บรรทัดที่ 76-79 ในบทที่ 11 บุรุษสรรพนาม แทนบาสเดียได้แก่ Il(1,3) และ Lui(2) สถานการณ์นี้สืบเนื่องมาจากสถานการณ์แรกที่ผู้วิจัยยกมากล่าวคือ มารียีนกรานว่าจะแต่งงานกับเด็กหนุ่มวัยเดียวกัน แฉร์แม็งหึง ไม่ทันได้ยับยั้งใจ จึงหลุดปากตัดพ้อมารีว่าไม่รักเขา แต่โชคดีที่มารีผลอหลับไปเสียก่อน จึงไม่ทันได้ยินถ้อยคำตัดพ้อของแฉร์แม็ง และมาในสถานการณ์นี้ เมื่อแฉร์แม็งถูกความรักกุมหัวใจ จนรู้มรอัน เขาจึงได้เผยความในใจต่อมารีอย่างตรงไปตรงมา และเหินเบนนมเด็กหนุ่มบาสเดียด้วยความริษยา เมื่อพิจารณาอารมณ์ความรู้สึกของแฉร์แม็งแล้ว ผู้วิจัยจึงแปลบุรุษสรรพนามแทนบาสเดียด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” และสรรพนามวลี “อายนั่น” เนื่องจากสองคำนี้แสดงความถูกต้องได้ ด้านวิธีการแปล ผู้วิจัยแปล Il(1) ด้วยสรรพนามวลี “อายนั่น” เนื่องจากก่อนหน้านี้อาศัยตัวละครบาสเดียอยู่ การใช้ “อายนั่น” จึงเป็นการแทนค่านามนั้นด้วยสรรพนามวลี ส่วน “มัน(2)” เมื่ออยู่ในตำแหน่งนี้จัดเป็นบุรุษสรรพนามเงาซึ่งใช้คู่กับบุรุษสรรพนามด้วยกัน หรือค่านามก็ได้ เช่น “ฉันมันจน” “อายนั่นมันป่วย” เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยใช้ “มัน(2)” ถ้ายทอด Lui(2) ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามใช้เน้นประธาน สำหรับ Il(3) เป็นการแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ตามปกติ นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในบทแปลมีการเพิ่มบุรุษสรรพนาม “มัน(4)” โดยให้เป็นประธานของประโยคใหม่ซึ่งผู้วิจัยแปลจาก “...trop enfant pour comprendre...” เพราะวลียาวมาก เพื่อให้ภาษาไทยฟังรื่นหูผู้วิจัยจึงได้แปลเป็นประโยคสมบูรณ์ในภาษาไทย

สรุป การแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครบาสเดียผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ด้วยสรรพนามวลี “อายนั่น” ตัวละครที่กล่าวถึงบาสเดียด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ได้แก่ มารีซึ่งอายุไล่เลี่ยกับบาสเดียและไม่ค่อยชอบเขานัก แฉร์แม็งซึ่งอายุมากกว่าบาสเดียหลายปี และรู้สึกริษยาบาสเดีย นอกจากบุรุษสรรพนาม “มัน” แล้ว สรรพนามวลี “อายนั่น” ก็ใช้เมื่อกล่าวถึง

³³⁰ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.125-126.

³³¹ ฉงจ้ง ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 90.

อย่างถูกต้องได้ นอกจากนี้ในการแปลบุรุษสรรพนามแทนบาทเดียวก็มีการละบุรุษสรรพนามที่ไม่จำเป็น และการเพิ่มบุรุษสรรพนามในบทแปลเพื่อให้โครงสร้างประโยคภาษาไทยสมบูรณ์

- ลา กรีซ

การแปลบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนลา กรีซ ผู้วิจัยวิเคราะห์เฉพาะปัจจัยทางไวยากรณ์เท่านั้น เพราะปัจจัยด้านสังคมไม่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง

ตัวอย่างที่ 1 แฉร์แม็งด่าลา กรีซที่มันทิ้งของหนีไป

– J'en avais! mon briquet était sur le bât dans mon sac, avec le gibier que je portais à ma future ; mais la maudite jument a tout emporté, même mon manteau, qu'elle va perdre et déchirer à toutes les branches.³³²

“ไม่มีแล้ว! หินเหล็กไฟขี้อยู่ในย่ามบนอานม้า ทั้งสัตว์ที่ล่าได้จะนำไปก้านลคู๋หมายเข้าด้วย แต่นางม้าเวรหอบไปกับมันหมด แม้แต่เสื้อคลุมขี้า มันคงจะทำหายหรือเกี่ยวกิ่งไม้ขาดวินไปแล้ว”³³³

ตัวอย่างที่ 2 คนตัดฟืนพูดถึงลา กรีซให้แฉร์แม็งฟัง

«J'ai trouvé, leur dit-il, une belle jument grise dans ma cour, où peut-être le loup l'aura forcée de chercher un refuge. Mes chiens ont jappé à nuitée, et au point du jour j'ai vu la bête chevaline sous mon hangar; elle y est encore. Allons-y, et si vous la reconnaissez, emmenez-la.»³³⁴

³³² Sand, George, *La Mare au diable*, p.97.

³³³ ฌอร์ฌ ซองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 67.

³³⁴ Sand, George, *La Mare au diable*, p.129.

“ข้าเห็นม้าตัวเมียสีเทาลักษณะดีตัวหนึ่งในลานบ้านของข้า”
 ชายผู้นั้นบอก “(มัน¹) คงหนีหมาป่ามาหาที่หลบภัย หมาข้าเห่า
 ทั้งคืน พอรุ่งสางข้าก็เห็นม้าตัวนี้²อยู่ใต้เพิงเก็บของ เพลานี้(มัน²)
 ก็ยังอยู่ ไปดูสิ ถ้าจำ(มัน³)ได้ก็พา(มัน⁴)กลับไปเลย”³³⁵

ในตัวอย่างที่ 1 เป็นการเปลวบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 Elle ด้วยบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 “มัน” ซึ่งเป็นคำใช้เรียกสัตว์³³⁶ หนึ่ง ในนวนิยายท้องทุ่ง “แผลเก่า” ก็ใช้บุรุษสรรพนาม “มัน” แทนสัตว์ด้วย* ในตัวอย่างที่ 2 เป็นการละบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 Elle และ La แทนลา กิริช เนื่องจากผู้พูดกับผู้ฟังรู้เรื่องที่จะสนทนากันดี จึงละบุรุษสรรพนามที่เป็นประธาน หรือกรรมได้

สรุป การเปลวบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนลา กิริช ผู้วิจัยเปลวด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามใช้แทนสัตว์ นอกจากนี้ก็มีการละบุรุษสรรพนามซึ่งในบางบทสนทนาอาจละบุรุษสรรพนามได้ทั้งหมดหากผู้พูดกันรู้เรื่องที่อยู่แล้ว

4.2.3 การเปลวบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทรำพึง

- แฉร์แม็ง

บทรำพึงของตัวละครมีเฉพาะแฉร์แม็งเพียงตัวเดียว ในบทที่ 10 บรรทัดที่ 133-167 ผู้วิจัยตัดตอนมาบางส่วนเพื่อศึกษาการเปลวบุรุษสรรพนาม ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนแฉร์แม็ง และบุรุษที่ 3 แทนมารี

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³³⁵ ฉอริจ ชองด์, บึงอาถรรพ์, หน้า 93.

³³⁶ วราภรณ์ แสงสด, “บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ,” หน้า 119.

* “จะเอาอย่างเขามั่งเรือะมั้ง อ้ายเรียว ควายนะมันอยู่ในคอก ปลานะมันอยู่ในน้ำนาเมือง (...)” (ไม้ เมืองเดิม, “แผลเก่า,” ชุมชุมเรื่องสั้นของไม้เมืองเดิม (พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.]), หน้า 207)

'Mais qu'ai-¹je à m'occuper de tout cela? reprenait Germain, en tâchant de regarder d'un autre côté. Mon beau-père ne voudrait pas en entendre parler, et toute la famille ²me traiterait de fou!... D'ailleurs, ³elle-même ne voudrait pas de ⁴moi, la pauvre enfant!...⁵Elle ⁶me trouve trop vieux, ⁷elle ⁸me l'a dit...³³⁷

'แต่¹ข้าจะมัวมาคิดเรื่องนี้อยู่ทำไม' แดร์แม็งรำพึงต่อ พยายามมองอีกด้านหนึ่ง 'พ่อตาข้าคงไม่อยากฟังเรื่องนี้ ทุกคนในบ้านคงหาว่า²ข้าฟั่นเฟือน!... อีกอย่าง ³มันเองก็ไม่ต้องการ⁴ข้า ไร่เด็กหนอเด็ก!... ⁵มันว่า⁶ข้าแก่เกินไป ⁷มันพูดกะ⁸ข้าอย่างนั้น...³³⁸

บทรำพึงข้างต้น อยู่บรรทัดที่ 153-158 ในบทที่ 10 บุรุษสรรพนามแทนแดร์แม็งได้แก่ Je(1) Me(2,6,8) และ Moi(4) ส่วนบุรุษสรรพนามแทนมารีได้แก่ Elle-même(3) Elle(5,7) บั้จจัยด้านสังคมระหว่างแดร์แม็งกับมารีเหมือนดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ผู้วิจัยแปลบุรุษสรรพนามแทนแดร์แม็งด้วยบุรุษสรรพนาม “ข้า” ซึ่งเป็นคำแทนตัวผู้พูดชายในนวนิยายท้องทุ่ง และแปลบุรุษสรรพนามแทนมารีด้วยบุรุษสรรพนาม “มัน” การที่มารีปฏิเสธโดยบอกว่าเขาอายุมากแสดงให้เห็นว่ามารียังไม่โตพอที่จะมีความรัก แดร์แม็งจึงรำพึงถึงมารีว่า “เด็กหนอเด็ก” และคำรำพึงนี้เป็นตัวกำหนดการแปลบุรุษสรรพนาม “มัน” ซึ่งแสดงความเอ็นดูคนที่อายุน้อยกว่าตน การแปลบุรุษสรรพนามในบทรำพึงนี้เป็นการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามตามปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³³⁷ Sand, George, *La Mare au diable*, pp.118-119.

³³⁸ ฉอรรถ ชองด์, *บึงอาถรรพ์*, หน้า 85.

สรุป จากการศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตที่ท่องเที่ยวซึ่งมีระบบบุรุษสรรพนามซับซ้อน ดังนี้

1) ในส่วนของการแปลบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องและผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องซึ่งเป็นเรื่องประกอบในการเล่าเรื่องของนวนิยาย ก่อนการแปลต้องวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆเหล่านี้ และพิจารณาเลือกบุรุษสรรพนามให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้แต่ง ตลอดจนยุคสมัยของนวนิยายด้วย ในการถ่ายทอดบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่ง และผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง ผู้วิจัยเลือกบุรุษสรรพนาม “ข้าพเจ้า” “เรา” ซึ่งเป็นคำที่ไม่เจาะจงบุรุษเพื่อทำตามเจตนารมณ์ของผู้แต่งที่ไม่ประสงค์เปิดเผยเพศที่แท้จริงของตน ส่วนการแปลบุรุษสรรพนามในข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องซึ่งแทรกเข้ามาในบทบรรยายของผู้เล่าเรื่องนั้น ส่วนมากเป็นการแปลตามปกติเนื่องจากในภาษาไทยไม่มีการผันกริยาเช่นภาษาฝรั่งเศส หากมีบุรุษสรรพนามก็แปลไปตามนั้น หรืออาจใช้คำช่วย เช่น “โดยปกติ” “มักจะ” เพื่อแสดงให้เห็นว่าข้อความดังกล่าวเป็นความจริงที่คนทั่วไปยอมรับ สำหรับบุรุษสรรพนามแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง ผู้วิจัยแปลด้วยบุรุษสรรพนาม “ท่าน” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้คู่กับ “ข้าพเจ้า” “เรา” แทนผู้แต่งและผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง

2) ในส่วนของการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในบทบรรยาย บทสนทนาและบทรำพึง ก่อนการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละคร จำเป็นต้องวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครก่อน นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาปัจจัยด้านไวยากรณ์และปัจจัยด้านสังคม และวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่องแต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย จากนั้นจึงเลือกบุรุษสรรพนามซึ่งพบในนวนิยายท่องเที่ยวไทยมาใช้ในการถ่ายทอดบุรุษสรรพนามเพื่อให้ได้บรรยากาศสมจริง โดยบุรุษสรรพนามไทยที่นำมาใช้ในนวนิยายเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้ 1) บุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 1 ดิฉัน, ฉัน, ข้า, หนู, เรา, พวกข้า 2) บุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 2 เจ้า, เอ็ง, ท่าน, เธอ, แก 3) บุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 3 เขา, แก, มัน, นาง, หล่อน บุรุษสรรพนามดังกล่าวมีหลักการใช้ค่อนข้างซับซ้อนขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสังคม มีบุรุษสรรพนามหลายตัวที่แทนได้ทั้งชายและหญิง ใช้ได้ในสถานการณ์ปกติ และการแสดงอารมณ์ ในการใช้ต้องพิจารณานุคลิกลักษณะของตัวละคร และสถานการณ์ในเรื่อง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนามเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอต่อการถ่ายทอดบรรยากาศของนวนิยายท่องเที่ยวเรื่องนี้ ดังนั้นจึงต้องมีการแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนามซึ่งอาจเป็นชื่อของตัวละคร หรือคำนามเรียกญาติ เช่น พ่อ, แม่, พี่, น้อง, ยาย ก็ได้ เนื่องจากคำเหล่านี้ในภาษาไทยเราใช้แทนคำบุรุษสรรพนามและใช้คู่กับบุรุษสรรพนามได้ เช่น ฉัน-แม่, ฉัน-พ่อ, หนู-พี่, ข้า-ยาย เป็นต้น คำนามเหล่านี้นอกจากจะบอกความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างตัวละครแล้ว ยังช่วยให้บทแปลเป็นธรรมชาติมากขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมี การแปลบุรุษสรรพนามด้วยการขยายความ หรือด้วยวลีต่างๆ เช่น

เจ้าหนูม, หนูมลูกทุ่ง, ม่ายสาว, สาวน้อย, อ้ายหนู, ซ้ำกับนังหนู, เราสองคน, เราพ่อแม่ วลีต่างๆเหล่านี้ บางคำเป็นคำของผู้เล่าเรื่องซึ่งใช้เรียกตัวละคร เช่น “สาวน้อย” ซึ่งหมายถึง มาริ มาจากคำของผู้เล่าเรื่อง ที่ว่า “La petite Marie” ซึ่งผู้วิจัยแปลแล้วนำมาใช้แทนบุรุษสรรพนามเมื่อต้องการหลีกเลี่ยงไม่ใช้บุรุษสรรพนาม นอกจากการแปลบุรุษสรรพนามด้วยวิธีการต่างๆแล้ว ผู้วิจัยยังละบุรุษสรรพนามทั้งในส่วน ของประธานและกรรมตามความเหมาะสม การละบุรุษสรรพนามนี้ทำให้เราสามารถตัดบุรุษสรรพนาม ที่ไม่จำเป็นออกไปได้ทั้งในข้อความที่เป็นบทบรรยาย ในประโยคความรวม ความซ้อนซึ่งมีประธานตัว เดียวกันทำกริยาหลายอย่าง อีกทั้งในการบรรยายการกระทำของตัวละครหากมีบุรุษสรรพนามมาคั่น มากก็จะทำให้ข้อความสะดุดไม่ราบรื่น จึงต้องตัดบุรุษสรรพนามส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป สำหรับในบท สนวนของตัวละครนั้น การละบุรุษสรรพนามทำให้บทสนทนาดูเป็นบทสนทนาจริงๆ เป็นธรรมชาติ เพราะในการได้ตอบสนทนากันนั้น ผู้พูดกับผู้ฟังต่างรู้เรื่องที่อยู่ด้วยกันอยู่แล้ว จึงละบุรุษสรรพนามได้ นอกจากวิธีการแปลทั้งสี่วิธีซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้แล้ว เมื่อลงมือแปลจริง ยังพบอีกว่ามีการเพิ่มบุรุษ สรรพนามในกรณีการแปลนามวลีภาษาฝรั่งเศสเป็นประโยคในภาษาไทย และยังมีบุรุษสรรพนามไทยซึ่ง แปลจากคำคุณศัพท์หรือคำสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของภาษาฝรั่งเศส ตลอดจนมีการย้ายที่บุรุษ สรรพนามเพื่อจัดลำดับคำในประโยคให้เป็นไปตามไวยากรณ์ไทยด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องการแปลบุรุษสรรพนามจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยโดยศึกษาจากการแปลนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ของฌอร์จ ซองด์ ผู้วิจัยแปลนวนิยายเรื่องดังกล่าวโดยคำนึงถึงกลวิธีการประพันธ์ ยุคสมัยของนวนิยายและประเภทของนวนิยาย และวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆเพื่อเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามที่เหมาะสม ขั้นตอนการวิจัยเรื่องนี้นอกจากจะประกอบด้วยการศึกษาทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย และงานวิจัยเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนามแล้ว ผู้วิจัยยังศึกษาชีวประวัติของผู้ประพันธ์ บทวิจารณ์เกี่ยวกับนวนิยายที่จะแปล อ่านและทำความเข้าใจนวนิยายที่จะแปลตลอดทั้งเล่ม และทำประมวลศัพท์เพื่อใช้ในการแปล นอกจากนี้ยังศึกษานวนิยายชีวิตท่องเที่ยวของไทยในประเด็นเรื่องการใช้บุรุษสรรพนามเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกคำแปลบุรุษสรรพนามด้วย

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ในการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* นั้น สิ่งที่เป็นกรอบในการแปลบุรุษสรรพนามมีดังต่อไปนี้ 1) กลวิธีการประพันธ์ 2) ยุคสมัยของนวนิยาย 3) ประเภทของนวนิยาย ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแปลบุรุษสรรพนามได้แก่ ปัจจัยด้านไวยากรณ์ อันประกอบด้วย บุรุษ เพศ พจน์ และปัจจัยด้านสังคม 2 ประเภทคือ 1) ปัจจัยด้านสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง ได้แก่ อำนาจและสถานภาพ อายุ ความเป็นญาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัว ความเป็นเพื่อน อาชีพ เพศ และความใกล้ชิดทางสายเลือด 2) ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นเงื่อนไขความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง ได้แก่ ความสนิทสนม ความเคารพ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การที่ลูกอยู่ด้วย การมีคนไม่รู้จัก หรือคนมีฐานะทางสังคมสูงอยู่ด้วย ระยะเวลาของความรู้จักมักคุ้น การลดตัว และการแสดงอารมณ์ นอกจากนี้ปัจจัยด้านสังคมแล้ว ผู้วิจัยยังต้องวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่องโดยละเอียดเพื่อให้เข้าถึงอารมณ์ซึ่งเป็นตัวกำหนดคำพูดของตัวละคร ในหลายกรณีสถานการณ์กำหนดการใช้บุรุษสรรพนามยิ่งกว่าปัจจัยด้านสังคม

ในการแปลบุรุษสรรพนามใช้วิธีการแปล 4 วิธีตามที่ได้แสดงไว้ในสมมติฐานได้แก่ การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยคำนาม ด้วยการขยายความ และการละบุรุษสรรพนาม นอกจากนี้

วิธีการหลักเหล่านี้แล้ว ในการแปลบุรุษสรรพนามอาจมีการเพิ่มบุรุษสรรพนามในกรณีที่ต้องเปลี่ยนนามวลีเป็นประโยคภาษาไทย และอาจมีการย้ายที่บุรุษสรรพนามในประโยคเพื่อเรียงลำดับคำให้เป็นไปตามโครงสร้างประโยคภาษาไทย วิธีการแต่ละวิธีต่างก็ช่วยให้บทแปลสละสลวย เป็นธรรมชาติ ได้บรรยากาศของท้องเรื่องตามต้นฉบับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งไว้ในเบื้องต้น คือ กลวิธีเฉพาะในการประพันธ์มีผลต่อการแปลบุรุษสรรพนาม ในบทที่ 1 ผู้เขียนปรากฏตัวในฐานะผู้แต่งพูดกับผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่องโดยตรง ในบทที่ 2 ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครผู้สังเกตการณ์ (Personnage observateur) และตัวละครผู้นำเสนอเรื่องราวและตัวละครเอก (Personnage introducteur) ในสองบทแรกนี้ ผู้วิจัยต้องเลือกบุรุษสรรพนามเฉพาะในการถ่ายทอดตัวตนของผู้แต่ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง และผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง โดยในส่วนของผู้แต่ง และผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องนั้น การเลือกบุรุษสรรพนามเป็นไปตามเจตนาอารมณ์ของผู้แต่ง ซึ่งไม่ต้องการเปิดเผยว่าตนเป็นสตรี ผู้วิจัยจึงเลือกบุรุษสรรพนามที่ไม่เจาะจงเพศ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงยุคสมัยของนวนิยายด้วย ด้วยนวนิยายเรื่องลา มาร์ โอ ดิยาบล์ แต่งขึ้นกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 บุรุษสรรพนามไทยที่นำมาถ่ายทอดจึงอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-7 ซึ่งเป็นยุคที่มีวรรณกรรมให้ศึกษาบุรุษสรรพนามมากพอ และผู้อ่านคนไทยยุคปัจจุบันยังอ่านเข้าใจได้ ดังนั้นบุรุษสรรพนามที่ผู้วิจัยเลือกใช้ คือ “ข้าพเจ้า” และ “เรา” ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนามที่มีมาแต่โบราณ และมีที่ใช้ในวรรณกรรม สำหรับบุรุษสรรพนามแทนผู้อ่าน-ผู้รับฟังเรื่อง ผู้วิจัยเลือกบุรุษสรรพนามที่เป็นคู่ของบุรุษสรรพนามแทนผู้แต่งดังกล่าวข้างต้นได้แก่ “ท่าน” สำหรับบทที่ 3-17 เป็นการเล่าเรื่องโดยผู้เล่าเรื่องตามปกติ อย่างไรก็ตามในบางครั้ง ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่องก็ปรากฏตัวเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเท็จจริงบางประการแก่ผู้อ่าน โดยแทรกข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้แต่ง (Discours auctorial) ในระหว่างบทบรรยายของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งในข้อความดังกล่าวบางครั้งก็ปรากฏบุรุษสรรพนาม บางครั้งก็ไม่ปรากฏบุรุษสรรพนาม กลวิธีเฉพาะเช่นนี้มีผลต่อการแปลบุรุษสรรพนามกล่าวคือ ผู้วิจัยต้องพยายามถ่ายทอดข้อความดังกล่าวให้แตกต่างจากข้อความแวดล้อม อาจโดยการเติมคำ “โดยปกติ” “มักจะ” เป็นต้น อย่างไรก็ตามการที่ภาษาไทยไม่มีการผันกริยาทำให้เมื่อแปลแล้วมักจะแยกจากข้อความของผู้เล่าเรื่องไม่ค่อยออก

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กลวิธีการประพันธ์ และยุคสมัยของนวนิยาย กำหนดแนวทางการแปลบุรุษสรรพนาม โดยเฉพาะในสองบทแรกของนวนิยาย นอกจากนี้กรอบที่กำหนดบุรุษสรรพนามอีกประการหนึ่งคือ ประเภทของนวนิยาย เนื่องจากนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบส์* เป็นนวนิยายชีวิตท้องถิ่น ตัวละครจึงเป็นชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ผู้วิจัยจึงต้องอ่านและศึกษาการใช้บุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นของไทยเพื่อเป็นแนวทางในการแปลบุรุษสรรพนาม เมื่อได้กลุ่มบุรุษสรรพนามที่มักใช้ในนวนิยายชีวิตท้องถิ่นไทยแล้ว จึงนำมาคัดเลือกบุรุษสรรพนามที่เหมาะสมกับบรรยากาศท้องถิ่นของฝรั่งเศส โดยพยายามรักษาลักษณะเฉพาะบางประการทางวัฒนธรรมฝรั่งเศสไว้ เช่น การใช้คำนำหน้าว่า เมอสิเยอร์ เป็นต้นเพื่อคงความเป็นลูกทุ่งฝรั่งเศสไว้ ในการแปลบุรุษสรรพนามแทนตัวละครในนวนิยายผู้วิจัยคำนึงถึงปัจจัยด้านไวยากรณ์และปัจจัยด้านสังคมดังกล่าวแล้วข้างต้น และวิธีการแปลที่ใช้ในการถ่ายทอดบุรุษสรรพนามมี 4 วิธี กล่าวคือ การแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม เช่น ข้า, เจ้า, เขา, มัน การแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม เช่น พ่อ, แม่, ยาย การแปลบุรุษสรรพนามด้วยการขยายความ เช่น หม่อมลูกทุ่ง, เจ้าหม่อม, เราสองคน, ข้ากับน้องหนู การละบุรุษสรรพนามซึ่งละส่วนประธานหรือกรรมที่กล่าวถึงแล้วในประโยคก่อนหน้า

ในการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยสังเกตว่าบุรุษสรรพนามภาษาไทยทุกตัวแสดงสถานภาพของผู้พูดและผู้ฟัง เช่น ข้า-เอ็ง, ฉัน-เธอ, ดิฉัน-ท่าน และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ทำให้ต้องสลับเปลี่ยนบุรุษสรรพนาม ภาษาฝรั่งเศสจะเปลี่ยนเฉพาะบุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 2 Tu/Vous เท่านั้น คือเปลี่ยนจาก Tu เป็น Vous หรือจาก Vous เป็น Tu ส่วนบุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 1 Je ยังคงเดิม แต่ในภาษาไทยอาจเปลี่ยนบุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 2 เพียงตัวเดียว หรือเปลี่ยนทั้งบุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 ก็ได้ นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าบุรุษสรรพนามไทยคำหนึ่งๆ อาจใช้ได้หลายสถานการณ์ เช่น คำว่า “ข้า” “ฉัน” “เอ็ง” บุรุษสรรพนาม “ข้า” ใช้ในกรณีผู้ใหญ่วัดกับผู้น้อย ผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่ หรือคนเสมอกันใช้พูดกันก็ได้ เมื่ออยู่ในอารมณ์ปกติก็ใช้ “ข้า” และเมื่อโกรธก็ยังใช้ “ข้า” ได้อีกเช่นกัน บุรุษสรรพนาม “ฉัน” ใช้ในกรณีผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อยก็ได้ ใช้ในสถานการณ์ปกติ หรือการตัดพ้อก็ได้ บุรุษสรรพนาม “เอ็ง” ใช้เมื่อผู้ใหญ่เรียกผู้น้อย หรือคนฐานะเสมอกันพูดกันเท่านั้น ผู้น้อยไม่เรียกผู้ใหญ่ด้วยคำนี้ นอกจากนี้ “เอ็ง” ยังใช้ได้ทั้งในสถานการณ์ปกติ และโกรธ จะเห็นได้ว่าในการแปลบุรุษสรรพนาม ผู้แปลต้องสร้างกลุ่มบุรุษสรรพนามที่เข้ากันได้กับประเภทของนวนิยายก่อน นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าบุรุษสรรพนาม เมื่ออยู่โดดๆ ปราศจากบริบทแวดล้อมแล้ว จะยังไม่ปรากฏความหมายเด่นชัด ต่อเมื่อนำบุรุษสรรพนามมาใส่ในบริบทการสื่อสารแล้วจึงจะทราบว่าคำดังกล่าวเหมาะสมหรือไม่ คำว่า บริบทการสื่อสาร ก็คือ องค์ประกอบของวาทกรรมนั่นเอง กล่าวคือ

เราต้องพิจารณาเจตนาของผู้พูด การตีความของผู้ฟัง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของความเป็นจริงที่ถ้อยคำพาดพิงถึง

ในการแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม เช่น คำนามเรียกญาติ คำเรียกเพื่อน ชื่อ เป็นต้น ทำให้เกิดความหลากหลาย และป้องกันไม่ให้เกิดความกำกวม หากในประโยคหนึ่งๆ มีบุรุษสรรพนามหลายตัวด้วยกัน เช่น มี il, le, lui ซึ่งเป็นบุรุษสรรพนาม บุรุษที่ 3 เหมือนกันหมด หากแปลเป็นบุรุษสรรพนาม “เขา” ผู้อ่านจะสับสนว่าใครเป็นใคร นอกจากนี้การแปลบุรุษสรรพนามเป็นคำนามเรียกญาติยังแสดงความสัมพันธ์ของตัวละครให้ชัดเจน ในนวนิยายเรื่อง *ลา มาร์ โอ ดิยาบล์* ความเป็นญาติเป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญในการกำหนดบุรุษสรรพนาม หากตัวละครมีความสัมพันธ์เป็นญาติกัน ผู้วิจัยก็ใช้คำนามเรียกญาติ เช่น “พ่อ” “แม่” “ลูก” และแม้ไม่ใช่ญาติกันก็ใช้ได้ เช่น ตัวละครเรียกผู้เฒ่าแก่ครวยายว่า “ยาย” เป็นต้น คำนามเรียกญาติเหล่านี้แทนบุรุษสรรพนามได้ทุกบุรุษ เพศและพจน์

ในการแปลบุรุษสรรพนามด้วยการขยายความ คือ การถ่ายถอดบุรุษสรรพนามหรือสรรพนามฝรั่งเศสด้วยวลี (นามวลี สรรพนามวลี ฯลฯ) เช่น แปล il ด้วยนามวลี “หนุ่มชานา” “หนุ่มลูกทุ่ง” หรือด้วยสรรพนามวลี “อ้ายหนู” นับเป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งคล้ายคลึงกับการแปลบุรุษสรรพนามด้วยคำนาม แต่ต่างกันที่จำนวนพยางค์ คือการแปลด้วยวลีอาจมีจำนวนพยางค์มากกว่าคำนาม ข้อดีของการแปลวิธีนี้คือช่วยสร้างบรรยากาศให้กับนวนิยาย หรือในบางกรณีช่วยเน้นอารมณ์ของผู้พูด เช่น นามวลี “นังเด็ก” ใช้เมื่อโกรธ

อนึ่ง ในการแปลบุรุษสรรพนามด้วยบุรุษสรรพนาม ด้วยคำนาม และด้วยการขยายความ บางครั้งเราจะพบว่าบุรุษสรรพนามเงาซ้อนอยู่ด้วยในกรณีภาษาพูด เช่น *เอ็งมันปั่นน้ำเป็นตัว พ่อแกก็ไม่เคยรู้จักเขาเหมือนกัน* บุรุษสรรพนามเงา “มัน” และ “แก” ที่เพิ่มเข้ามาทำให้ประโยคเป็นภาษาปากมากขึ้น

ในการละบุรุษสรรพนาม ผู้วิจัยแปลประโยคภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยแล้ว ละบุรุษสรรพนามไว้ในฐานะที่เข้าใจเมื่อมีบริบทบ่งชี้ชัดเจนว่าเป็นเรื่องอะไรเช่นในบทสนทนา เรื่องที่ผู้พูดและผู้ฟังต่างรู้จักอยู่ อาจมีการละประธานหรือกรรมของประโยคได้ แม้ในบทบรรยายก็เช่นกัน เมื่อมีการกล่าวถึงประธานตัวเดิม หรือกรรมตัวเดิมในประโยคใหม่ ก็อาจจะได้เช่นเดียวกัน การละบุรุษสรรพนามทำให้ประโยคเป็นธรรมชาติ ราบรื่นไม่ติดขัด และช่วยให้เกิดโครงสร้างประโยคใหม่ๆ

วิธีการแปลอื่นนอกเหนือจากวิธีการหลักที่กำหนดไว้ในสมมติฐานแล้วยังมีการเพิ่มบุรุษสรรพนามในประโยค และการย้ายที่บุรุษสรรพนามด้วย วิธีการเหล่านี้ช่วยทำให้ประโยคภาษาไทยเป็นธรรมชาติมาก

ขึ้น เพราะในการแปลเราต้องนำความหมายในระดับวาทกรรมของภาษาต้นทางมาถ่ายทอดเป็นภาษาปลายทางโดยเคารพไวยากรณ์ของภาษาปลายทางด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยเรื่องนี้ น่าจะเป็นแนวทางในการแปลนวนิยายท่องเที่ยวเรื่องอื่นๆได้ โดยเฉพาะการเลือกบุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับบรรยากาศท้องทุ่งและยุคสมัยของนวนิยาย การใช้นวนิยายท่องเที่ยวของไทยเป็นแนวเทียบเพื่อแปลนวนิยายท่องเที่ยวฝรั่งเศสหรือของชาติอื่นๆต้องกระทำโดยใช้วิจารณญาณ เราไม่อาจแปลนวนิยายท่องเที่ยวของชาติอื่นให้เหมือนนวนิยายท่องเที่ยวของไทยทุกกระเปาะนี้ได้ อย่างเช่นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่ใช้บุรุษสรรพนาม กู, มึง, อี, อ้ายแดง ซึ่งพบในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวไทย เช่น ในงานของ ไม้ เมืองเดิม เพราะบุรุษสรรพนามเหล่านี้แสดงความไทยมากเกินไป หรือแม้แต่การแทนตัวเองด้วยชื่อหรือชื่อเล่น เช่น สมชาย หลิง แก้ว เพราะเป็นวัฒนธรรมไทยแท้ ถ้าให้ชาวต่างชาติแทนตัวเช่นนั้นจะฟังดูแปลกๆ อย่างไรก็ตาม มีข้อควรอนุโลมในเรื่องการใช้คำเรียกญาติเรียกคนไม่ใช่ญาติซึ่งแม้จะแสดงถึงวัฒนธรรมไทยแท้ ก็ต้องใช้ในบทแปลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถ้าจะให้ตัวละครอายุน้อยเรียกตัวละครอายุมากด้วยบุรุษสรรพนาม “ท่าน” เสมอไปก็จะได้บรรยากาศของนวนิยายท่องเที่ยว ในงานวิจัยนี้ก็เช่นเดียวกัน ตัวละครที่เป็นญาติกัน หรือแม้ไม่เป็นญาติก็เรียกขานกันด้วยคำนามเรียกญาติ เช่น “พี่” “พ่อ” “แม่” “น้ำ” “ยาย” เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายชีวิตท่องเที่ยวเรื่อง *ลา มาร์ โอลิเวีย* ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไปดังนี้

1. การศึกษาเรื่องการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายประเภทอื่นๆ เช่น นวนิยายแนวสืบสวน นวนิยายอิงศาสนา หรือนวนิยายแนววิทยาศาสตร์ เป็นต้น โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายต่างสำนวนแปล หรืออาจศึกษาโดยการแปลนวนิยายเรื่องนั้นๆก็ได้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการแปลบุรุษสรรพนามที่เหมาะสมสำหรับนวนิยายประเภทต่างๆ
2. การศึกษาเรื่องการแปลบุรุษสรรพนามในนวนิยายสำหรับคนวัยต่างๆ เช่น นวนิยายสำหรับเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบการเลือกใช้บุรุษสรรพนามให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา ดิงศภทิพย์, ม.ร.ว. และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กำชัย ทองหล่อ. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: อมรรการพิมพ์, 2540.
- ไกลเด่นส์ไตนี, ฌ็อง-ปีแยร์. การอ่านนวนิยาย. แปลโดย วัลยา วิวัฒน์ศร. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- จุฑารัตน์ โล่ห์ตระกูลวัฒน์. การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ฌอร์จ ซองด์. บึงอาถรรพ์. แปลโดย แสงระวี ทองดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2549.
- นworรณ พันธุเมธา. คลังคำ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2544.
- นworรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2527.
- นworรณ พันธุเมธา. เอกสารการสอน ชุดวิชา 22311 ภาษาไทย 3 เล่ม 2 หน่วยที่ 7-15. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544.
- โปรดปราน ธรรมสอน. การศึกษาเปรียบเทียบระบบสรรพนามในงานแปลพระคัมภีร์ไบเบิลฉบับ 1971 และฉบับอ่านง่าย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- พระยาอุปกิตศิลปสาร. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- มนัส จรรย์รงค์. เรื่องสั้นคลาสสิกไทย ชุด เสือเก่า. กรุงเทพมหานคร: เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, 2546.
- ไม้ เมืองเดิม. อมตะนิยาย ของไม้ เมืองเดิม: แผลเก่า เกวียนหัก แสนแสบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2522.
- ไม้ เมืองเดิม. ชุมนุมเรื่องสั้นของไม้เมืองเดิม. พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, [ม.ป.ป.].
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2546.
- เลเดแรร์, มารีอานนี ; เซเลสโกวิตซ์, ดานิกา ; อิศราแอล, ฟอ์ตูนนาโต; เอลามิน, ซาเดีย. ศาสตร์การแปล. แปลโดย นพพร ประชากุล และคนอื่นๆ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

วราภรณ์ แสงสด. บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

วัลยา วิวัฒน์ศร. มติดสถานที่ในนวนิยายของฟร็องซัวส์ โมเรียค. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วัลยา วิวัฒน์ศร. การแปลวรรณกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

วิจิตร ภาณุพงศ์. โครงสร้างของภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2532.

สิริพร หฤทัยวิญญู. การศึกษาระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ในแนวเชิง
ประวัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุนันท์ อัญชลีนุกูล. ระบบคำภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

หอมหวล ชื่นจิตร. การแปล: อาชีพสู่ปวงชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2527
อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics). พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

องค์การค้ำของครูสภา. พจนานุกรมนักเรียน ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2536.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง และสรัญญา เสวตมาลย์. ทฤษฎีไวยากรณ์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ภาษาอังกฤษ

Brown, Roger and A. Gilman. "The pronouns of power and solidarity". Style in language.

T.A. Sebok (ed), Massachusetts: M.I.T Press. 1960 อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐ-

สินธุ์. ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- Lambert, Wallace E. The use of "Tu" and "Vous" as Forms of Address in French Canada : A Pilot Study. Stanford University Press, 1972 อ้างถึงใน จุฬารัตน์ ไล้ห์ตระกูลวัฒน์. การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- Palakornkul, Angkab. A Socio-Linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai. Ph.D. dissertation. University of Texas at Austin, 1972.
- Prasithratsint, Amara. Some Significant Socio-cultural Characteristics as Evidenced in the Use of Kinship Terms in Thai. Term Paper, Linguistics 414, University of Hawaii, 1981 อ้างถึงใน กัลยา ดิงศภทิพย์,ม.ว.ว. และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ภาษาฝรั่งเศส

- Bakhtine, Mikhaïl. Esthétique et théorie du roman. Troisième étude: Formes du temps et du chronotope dans le roman (essais de poétique historique) Paris: Gallimard, collection Tel, 1987 อ้างถึงใน วลัยยา วิวัฒน์ศร. มิตีสถานที่ในนวนิยายของฟร็องซัวส์ โมริแยค. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- Benveniste, Emile. Problèmes de linguistique générale1. Gallimard, Tel, n°7 อ้างถึงใน โกลเด็นสไตน์, เมื่อง-ปีแยร์. การอ่านนวนิยาย. แปลโดย วลัยยา วิวัฒน์ศร. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- Charaudeau, Patrick. Grammaire du sens et de l'expression. Paris: Hachette, 1992.
- Genette, Gérard, Figures III. Paris: Seuil, 1972.
- Genette, Gérard. Nouveau discours du récit. Paris: Seuil, 1983 อ้างถึงใน วลัยยา วิวัฒน์ศร. การแปลวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- Grevisse, Maurice. Le bon usage. 9e éd. Paris: Hatier, 1969.
- Mauger, G. Grammaire pratique du français d'aujourd'hui. 8e éd. Paris: Librairie Hachette, 1968.
- Sand, George. La Mare au diable. Évreux: Larousse Bordas, 1996.

Wagner, R.L. et Pinchon, J. Grammaire du français classique et moderne. 5e éd. Paris: Librairie Hachette, 1962.

Weinrich, Herald, Le temps, tr. by Michèle Lacoste, Seuil, 1973 อ้างถึงใน ฌ็อง-ปีแยร์ โกลเด็นสไตน์. การอ่านนวนิยาย. แปลโดย วัลยา วิวัฒน์ศร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวแสงระวี ทองดี เกิดเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2523 ที่จังหวัดจันทบุรี ได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2545 ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2546 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการแปลและการล่าม ณ ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษร- ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันเป็นนักแปลอิสระ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย